

Пътешественикът

ЧАСТ ПЪРВА

Глава първа

Вървейки през пустинята на този свят, стигнах до една пещера, където легнах и като заспах, сънувах сън.

Слушайте да ви разкажа какъв беше този сън.

Видях един човек, облечен в дрипави дрехи, да стои с гръб към къщата си; той държеше книга в ръката си, а на гърба му имаше тежък товар (Исаия 64:6; Лука 14:33; Псалм 38:4). Видях го, че разгърна книгата и започна да чете; като четеше, заплака разтреперан, и като не можеше повече да се съдържа, извика с плачещ глас: "Какво да правя?" (Деяния 2:37; 16:30.)

Със смутен ум той се върна у дома си и доколкото му бе възможно, криеше от жена си и децата си, че е разтревожен. Но това не продължи дълго време, защото скръбта му все повече и повече се усилваше, докато най-после той им заговори: "Ах, любезна моя жено и мили мои деца, аз, вашият приятел съм загубен поради товара, който тежи на гърба ми. Разбрах също, че нашият град ще бъде изгорен от небето с огън, и в това страшно разорение ние всички ще загинем, освен ако не се намери за нас някакво избавление, каквото засега не виждам откъде може да дойде."

Когато домашните и роднините му го чува да говори така, много се уплашиха. Не че повярваха на това, което им приказваше, но защото мислеха, че не е добре психически. Надявайки се, че един дълбок сън може да ободри и успокои нервите му, и тъй като беше вечер, те го накараха да си легне. Нощта за него беше толкова мъчителна, колкото бе и денят, и вместо да спи, той прекара нощта във въздишки и горчиви сълзи. На сутринта когато роднините му дойдоха да го попитат как се чувства, той им отговори, че е по-зле, и понеже започна пак да им разказва същите неща, които бе говорил предишния ден, те не искаха да го слушат и се ожесточиха против него. Смятайки, че със строго, уничително и безчувствено отношение към него ще успеят да го излекуват, те започнаха да му се присмиват, да му се карат и да го упрекват, но като видяха, че и това не помага, презряха го и го оставиха. Тогава той започна да се уединява насаме в стаята си, където се молеше за себе си и за тях, оплаквайки окаяното положение, в което се намираха всички. Понякога се разхождаше сам по полето, като непрекъснато четеше и се молеше. Така минаха няколко дни.

Един ден, когато се разхождаше по полето, го видях да чете Книгата, озъртайки се насам-натам с явното желание да бяга, но тъй като не знаеше накъде, застана на едно място. Беше много наскърбен и по едно време започна да вика: "Какво да правя, за да се спася?" Тогава видях, че до него се приближи един човек на име Благовест, който го запита: "Защо плачеш?"

-- Господине, отговори той, тази книга, която е в ръцете ми, казва, че аз съм осъден първо да умра, а след това да се изправя пред Страшния Съд. Чувствам, че не желая първото, а второто съвсем не искам да ми се случи (Евреи 9:27).

-- Защо не искаш да умреш, щом този живот е придружен с толкова много беди?
-- попита Благовест.

-- Защото ме е страх, каза човекът, че товарът, който е на гърба ми, съвсем ще ме провали, дори и по-долу от гроба, та ще падна в Тофет (Исаия 30:33). Тъй като не желая

да отида в тъмницата, а чувствам, че не съм готов да се явя и пред Съда, нито пък ще мога да изтърпя наказанието, не мога да не плача.

-- Ако състоянието ти е такова -- му каза Благовест, -- защо стоиш така?

-- Защото не зная къде да отида! -- отговори човекът.

Тогава Благовест му даде една книга, в която между другото пишеше и това: "Бягай от бъдещия гняв!" (Матей 3:7).

Като прочете тези думи, човекът се обърна умолително към Благовест с думите:

-- Накъде трябва да бягам?

Посочвайки с ръка към едно широко поле, Благовест му отговори:

-- Виждаш ли там, насреща, онази малка врата? (Матей 7:13,14).

-- Не я виждам!-- отговори човекът.

-- Виждаш ли хей там онова светило, което блещука? -- попита Благовест.

-- Да! Виждам! -- отговори човекът.

-- Добре! -- каза Благовест. -- Гледай само него и не го изгубвай от очи. Върви право към него и там ще видиш тясната врата. Похлопай на нея и ще ти се каже какво трябва да правиш!

В съня си видях, че човекът започна да бяга. Още не се беше отдалечил много от дома си, когато жена му и децата му го видяха и започнаха да викат след него, за да го върнат, но човекът запуши ушите си с пръсти и като продължаваше да тича, започна да вика:

-- Живот! Живот! Вечен живот!

Нито веднъж не се обърна да погледне назад, а все по-силно и по-силно бягаше, като в устрема си беше стигнал до средата на полето.

Излязоха да го гледат и съседите. Едни от тях го хулеха, други му се присмиваха, а трети викаха след него:

--Върни се! Върни се!

Между тях имаше двама, които решиха да го върнат насила. Единият се казваше Упорен, а другият Уводен. През това време човекът се беше отдалечил доста, но те твърдо решиха да го догонят и след не много тичане го настигнаха.

-- Съседи мои, защо идвате? -- ги попита човекът.

-- За да те принудим да се върнеш с нас! -- отговориха те.

-- Това няма да стане никога! -- отвърна човекът. Вие живеете в град Погибелово, където съм роден и аз. Предвиждам, че рано или късно, ако смъртта ви завари там, вие ще паднете по-ниско и от гроба, до мястото където има огън и жупел.

Затова, мои добри съседи, елате с мен!

-- Как, да оставим ли всичките си приятели и всичките си удоволствия? -- запита Упорен.

-- Да! -- каза Християн (това беше името на човека), защото всичко, което ще оставите, не може да се сравни ни най-малко с онова, което аз търся да придобия (I Коринтяни 4:18), и ако решите да дойдете с мене, за да го придобиете и вие, вярвайте, че ще сполучите, както ще сполуча и аз; има достатъчно за всички, дори и ще остане. Хайде, елате, за да се уверите в думите ми!

Упорен. Какви са тези неща, които търсиш, та заради тях напускаш целия свят?

Християн. Търся едно наследство, "нетленно, неоскверняемо и неувяхващо (I Петрово 1:4); което е запазено в небето и там ще се даде в определено време на всички, които ревностно и искрено го търсят (Евреи 11:16). Ако искате, прочетете това в моята книга!

Упорен. Махни тази книга и ни кажи, ще се върнеш ли с нас или не?

Християн. Не! Няма да се върна. Аз сложих вече ръката си на ралото (Лука 9:62).

Упорен. Щом е така, съседа Уводен, хайде да се върнем без него. Навсякъде има такива смахнати, които, като ги прихване, мислят че са по-мъдри от седем други, които могат по-добре да разсъждават!

Уводен. Не бързай да ругаеш така. Изглежда, това което приказва нашият добър съсед Християн и нещата, които търси той, са много по-добри от нашите. Сърцето ми ме тегли да отида с него!

Упорен. Как? И тебе ли те прихвана тази лудост? Слушай! Хайде да се върнем, кой знае къде ще те заведе този умопобъркан човек! Върни се! Събери ума си и се върни!

Християн. Ела с мене съседа Уводен, защото там наистина има такива неща за каквито ви говорих, дори още по-славни от тях. Ако не ми вярваш, ето, прочети това в Книгата. Истинността на всичко, което е написано в нея, Авторът ѝ е потвърдил с кръвта Си!

Уводен. Слушай, съседа Упорен, аз започвам да се убеждавам в това, което говори Християн. Затова реших да отида заедно с този добър човек и да участвам в това, което ще му се даде. Но, добри ми другарю, знаеш ли пътя към онова желано място?

Християн. Един човек, който се нарича Благовест, ми показва този път и ми каза да бързам да стигна до тясната врата, която е там насреща. Като стигнем, там ще ни посочат пътя по-нататък!

Уводен. Щом е така, съседа мой, нека да вървим!

Тогава двамата тръгнаха.

Упорен. Аз пък ще се върна у дома си. Не искам да стана другар на такива смахнати мечтатели!

Видях в съня си, че Упорен се върна, а Християн и Уводен вървяха през полето и разговаряха. Ето как започна техния разговор.

Християн. Много ми е приятно съседа, че се съгласи да дойдеш с мене. Ако Упорен чувстваше това, което аз изпитвах при ужасното описание на всичко онова, което ще стане, нямаше с такова презрение да ни обърне гръб и да се върне!

Уводен. Остави това Християне. По-добре ми разкажи какви са тези неща и как се получават там, където отиваме?

Християн. По-лесно ми е да си ги представям, отколкото да ги описвам. Ще ти прочета за тях в Книгата.

Уводен. Сигурен ли си, че думите на тази книга са абсолютно истинни?

Християн. Разбира се, че са истинни. Тя е от Онзи, Който не може да лъже! (I Тимотей 1:2).

Уводен. Добре! Какво има там?

Християн. Там ще ни се даде Вечен живот (Исая 45:17; Йоан 10:27-29) и ще наследим едно безпределно Царство!

Уводен. Много добре! Какво още ще получим?

Християн. Там ще ни се дадат славни венци и бели дрехи, с които като се облечем, ще светим както свети слънцето! (II Тимотей 4:8; Матей 13:43).

Уводен. Чудесно! А какво друго още има там?

Християн. Там няма да има нито плач, нито скръб, защото Господарят на онова място ще обърне всяка сълза от очите ни! (Откровение 4:4).

Уводен. А кои ще бъдат другарите ни там?

Християн. Там ще се съберем със серафими и херувими -- същества, които ще ти е трудно да гледаш поради блясъка им. Ще се срещнем също с хиляди и хиляди души, които са отишли преди нас. Там няма злосторници, а всички са святи и живеят в любов помежду си. Всеки ходи пред Живия Бог и вечно стои с благоприятие пред Божието

лице. Там ще видим Патриарсите със златни венци на главите (Откровение 14:25), святите девственици със златни китари в ръце и всички човеци, които в този свят са били хвърляни в огън, рязани с триони, изядени от зверове, удавени в моретата, заради любовта, която са имали към Господаря на онова място. Всички ще ги видим там живи и облечени в небесно облекло (II Коринтяни 5:1-3).

Уводен. Достатъчно е човек само да чуе тези неща, за да му привлекат сърцето! Но как се придобиват те? И как ще можем ние да участваме в тях?

Християн. Господ, Управителят на онова място, е написал всичко, което е необходимо да се знае за там, в тази Книга и ако ние пожелаем чистосърдечно да имаме нещата, които е описал, Той ще ни ги даде даром!

Уводен. Прекрасно, приятелю мой! Аз се радвам, че можах да чуя за тези неща. Нека вървим сега по-бързо!

Християн. Аз не мога да вървя бързо, както бих искал, защото ми пречи товара, който нося на гърба си!

Тогава видях в съня си, че преди още да свършат този разговор, пристигнаха до една дълбока и воняща тиня, която беше точно посред полето. Без да гледат пред себе си, изведнъж затънаха и двамата в нея. Тази тиня се наричаше Отчаяние. Дълго време газиха в нея, окаляха се твърде много и понеже Християн носеше тежък товар, почна да потъва.

Тогава Уводен му каза:

-- Ах, съседе Християне, къде си сега?

-- Истината е, че и аз самият не зная! -- отговори Християн.

При този отговор, Уводен се разсърди и разгневен каза на другаря си:

-- Това ли ти е блаженството, за което ми приказва толкова много? Как можем да се надяваме на нещо по-добро, когато свършим пътя, след като още в самото начало ни сполетя такова нещастие? Само да мога да се отърва от тази тиня и да изляза жив, на тебе ще оставя да имаш онова хубаво място. Аз не искам да го притежавам!

Като каза това, той се напрегна с всичка сила, и успявайки да излезе от тинята, пое назад към дома си.

Уводен се върна и Християн не го видя повече.

Християн остана сам в тинята на Отчаянието, като продължаваше да прави усилия да се доближи до онзи й край, който беше по-далече от къщата му, но по-близо до тясната врата. В това си старание най-после успя да стигне дотам, но не можеше да излезе от нея заради тежкия товар, който беше на гърба му. Тогава видях в съня си, че един човек на име Помощник дойде при него и го попита:

-- Какво правиш тука?

-- Господине! -- отговори Християн, един човек, когото наричат Благовест, ми заповяда да вървя по този път, като ми каза да отида до онази врата, там насреща, за да избегна Бъдещия гняв. Но като вървах за там, попаднах на това ужасно място!

Помощник. А защо не си внимавал да улучиш стъпалата?

Християн. Защото бях много изплашен, и тъй като бягах, без да гледам, обърках пътя и попаднах тука!

Помощник. Така ли? Тогава подай си ръката!

Той я подаде. Помощник го хвана и го изтегли от тинята. Помогна му да стъпи на здрава почва и го остави да продължи пътя си.

Тогава аз се приближих до онзи, който го беше изтеглил от тинята, и попитах:

-- Господине, щом пътят от град Погибелово до онази врата минава през това място, защо тази тиня не се очисти, та бедните пътници да могат да пътуват безопасно?

-- Тази тиня е на такова място, че не може да се премахне -- ми отговори той. -- Това е много ниско място, в което непрестанно се стича мръсна вода, пълна с

нечистотии. Тя наподобява грешното състояние на човека и затова с право се нарича Тиня на Отчаянието. След като грешникът разбере и почне да чувства ужасното си състояние, в душата му се явява страх, недоумение и предчувствия (които го отчайват); те всички се събират тука и тук остават, затова тази тиня е много лоша. Сам Царят иска да очисти това място, за да може да се минава безопасно. (Исаия 35:3,4.) Царските работници под надзирателството на царските землемери от 2000 години насам работят да го очистят. Аз зная, че тук са хвърлени и потънали хиляди по хиляди коли добри съвети и здрави учения, които донасяха тук през всяко време на годината от всички краища на Царството. Разбиращите от тази работа казват, че ако това място можеше да се подобри, то именно тези съвети и учения са най-добрите неща и средства, които могат да направят това. Но въпреки всичко то пак си остана Тиня на Отчаянието. Каквото и да се прави, то ще си остане такова. По специална височайша заповед на Владетеля в средата на тинята са поставени няколко здрави стъпала, но по това време те са залети с много мръсотии, нещо което става винаги, когато се развали времето. Тогава каменните стъпала едва се виждат или ако се виждат, хората понеже им се вие свят, стъпват накриво и се окалват. Влезе ли се веднъж през тясната врата, там вече земята е много добра.

Точно тогава видях в съня си, че Уводен стигна у дома си. Съседите му дойдоха да го посетят. Едни му казаха, че е благоразумен, понеже се е върнал. Други го считаха за глупав, защото бе тръгнал с Християн, а трети му се присмиваха, че бил страхлив и казаха: "Тръгнем ли веднъж на път, не бихме се показали толкова малодушни да се върнем само защото имало някакви си малки пречки." Уводен беше гузен. Едва след време се поокопити и те промениха приказките си, като започнаха да се подиграват с горкия Християн, който, разбира се, не беше между тях.

Вървейки самичък и дълбоко замислен, Християн забеляза, че в далечината през полето се приближава един непознат пътник. Те се срещнаха точно на кръстопътя. Името на този непознат господин беше Мъдромир, който живееше в град Плътоугоден -- голям град близо до града, от който беше Християн. Този човек беше чул за Християн по-рано, защото неговото излизане от град Погибелово се беше разчуло не само в неговия, но и в околните градове, като беше станало тема за разговор във всички околни места. Господин Мъдромир можа да познае по бавното ходене, дълбокото тежко въздишане, и пъшкането, че този човек е Християн. Разбрал това, той го заговори:

Мъдромир. На добър час, приятелю! Накъде така толкова натоварен?

Християн. Наистина много съм натоварен и ми се струва, че никой друг злочест човек не е носил такъв тежък товар като мене. Ти искаш да знаеш къде отивам. Ще ти кажа, Господине! Аз отивам там, към онази тясна врата, защото се научих, че там ще ми се каже как мога да се освободя от тежкия си товар.

Мъдромир. Имаш ли жена и деца?

Християн. Имам! Но този товар толкова ми е дотегнал, че не мога да им се радвам както преди им се радвах. Дори понякога ми се струва, като че ги нямам!

Мъдромир. Ще ме послушаш ли, ако те посъветвам нещо?

Християн. Ще те послушам, ако е добър съветът ти. Аз действително имам нужда от един благоразумен съвет!

Мъдромир. Аз бих те посъветвал да гледаш час по-скоро да се отървеш от този товар, защото докато той е на гърба ти, няма да можеш да успокоиш ума си, нито ще можеш да се наслаждаваш на добрините, които ти е дал Бог!

Християн. Господине, та аз искам точно това! Искам да се отърва от този тежък товар. Но сам, със свои сили, не мога да го махна. И в моя град няма кой да го отнеме от гърба ми, затова съм тръгнал по този път.

Мъдромир. А кой ти каза да тръгнеш по този път, за да се освободиш от товара си?

Християн. Един човек, който ми се видя, че е почитено и високопоставено лице. Името му, помня добре, беше Благовест!

Мъдромир. Проклет да е, че ти е дал такъв съвет. Няма по-страшен и по-труден път от този в цялата земя и ти, ако вървиш, сам ще видиш и ще разбереш това. А, личи си, че нещо се е случило вече с тебе, защото виждам колко си се окалял в Тинята на отчаянието. Но тази тиня е само началото на мъките и скърбите, които срещат всички, които минават по този път. Слушай ме! Аз съм по-стар от тебе! По този път, в който си тръгнал, ще срещнеш труд, болест, глад, препятствия, голота, мечове, лъвове, лами, тъмнина -- с една дума смърт. Това е цялата истина, която много свидетели са потвърдили. Защо тогава трябва човек да погуби себе си така безсмислено, като се доверява на един, когото съвсем не познава?

Християн. Добре, Господине, но товара, който нося на гърба си е много по-страшен, отколкото всичко това, което ми разказваш. Не! Аз не искам да зная за нищо, което може да ме сполети по пътя. Желанието ми е да се отърва от този товар -- ето това е мъката ми!

Мъдромир. Как стана така, че този товар бе сложен на гърба ти?

Християн. Усетих го, като четях тази книга, която е в ръката ми!

Мъдромир. И аз така си мислех. С тебе се е случило точно това, което се случва с всички слаби хора. Когато започнат да се занимават с дълбоки работи, които съвсем не са за тях, изпадат в умствено побъркване като твоето. Не само стават като деца (каквото е станало с тебе), но преживяват и големи премеждия и беди, уж за да спечелят нещо, което те самите не знаят какво е?

Християн. Но аз знам какво търся! Искам да се отърва от този тежък товар!

Мъдромир. Но защо търсиш това през този път, по който има толкова много беди? Ако имаш търпение да ме изслушаш, аз ще мога да те упътя в друг път, където ще намериш това, което търсиш, без да се измъчваш както сега. Вместо беди през онзи път ти ще намериш безопасност, приятелство и любов!

Християн. Моля ти се, господине, открий ми тази тайна!

Мъдромир. Добре, ще ти открия. Ей там в онова село (името, на което е Благонрав) живее един човек на име Държизакон, много благоразумен мъж, който се ползва с добро име между хората. Той е способен и готов да помага на хората в трудностите им, а особено да се отървават от товари като твоя. Аз зная, че на много хора е помагал. Освен това той може да лекува болестите на ума, вследствие на тежки товари, които носят хората. Ако отидеш при него, много ще сполучиш. Оттук до неговата къща няма и четвърт час. Ако той не е там, сигурно ще срещнеш неговия син, чието име е Политик. То е много добро момче и може да ти помогне както баща си. Съветвам те да отидеш там, за да се отървеш от товара си веднъж завинаги. След това, ако не ти се иска да се върнеш в отечеството си (което и сам аз не бих те съветвал да направиш), можеш оттам да повикаш жена си и децата си да дойдат. В това село има много празни къщи и наема не е много голям. Прехраната също е евтина и добра и това, което ще направи живота ти весел, е доброто съседство на почитени хора, между които ще живееш!

След тези думи Християн се замисли дълбоко и реши, че ако всичко, което разказва този Господин, е истина, тогава най-мъдрото е да послуша съвета му. И побърза да го попита.

Християн. Господине, кой е пътят към къщата на онзи честен Господар?

Мъдромир. Виждаш ли онази висока планина насреща?

Християн. Да! Виждам я!

Мъдромир. Добре! Ще минеш покрай нея и като я измениш, първата къща, която ще стигнеш, е неговата!

И така Християн се отклони от пътя си и тръгна по посоката, която води до г-н Държизаконовата къща, където се надяваше да намери облекчение от товара. Но като приближи до планината, тя му се видя толкова висока, така наведена над пътя, че от страх започна да се двоуми дали да върви по-нататък. Като се страхуваше планината да не падне на главата му и да го затрупа, той се спря там, чудейки се какво да прави (Изход 19:16,18). Товарът започна да му се вижда по-тежък, отколкото беше преди, когато вървеше в онзи път. В това време започнаха да изскачат пламъци от планината, които ужасиха Християн до толкова, че той започна да трепери, изби го пот и си помисли, че гори (Евреи 12:21). Когато той искрено се разкая, че послуша съвета на г-н Мъдромир, изведнъж забеляза, че насреща му идва Благовест. Като го видя, той се изчерви от срам. А Благовест като наближи, го изгледа много строго, дори страшно и започна да му говори:

-- Какво търсиш тука?

Християн замръзна и не знаеше какво да му отговори. Благовест продължи:

-- Не си ли онзи човек, когото аз намерих да плаче във град Погибелово?

Християн. Аз съм същия, милостиви господине.

Благовест. Не те ли упътих в правия път към тясната врата?

Християн. Да, милостиви господине!

Благовест. Защо тогава си се отклонил така бързо от онзи път?

Християн. След като излязох от Гинята на отчаянието, срещнах един човек, който ми посочи, че ей там, в онова село, ще намеря един човек, който да ми отнеме товара.

Благовест. Какъв беше този човек?

Християн. Приличаше на Господар и много ми говори, докато най-после ме убеди да приема неговия съвет. Така стигнах до тука, но като погледнах тази планина как се е надвесила над пътя ми, аз се спрях от страх, да не би да падне и да ме затисне!

Благовест. Какво ти каза този човек?

Християн. Той ме попита къде отивам и аз му казах.

Благовест. След това какво ти каза?

Християн. Попита ме дали имам жена и деца. Аз му казах, че имам, но понеже ми е дотегнал много товара, който е на гърба ми, нямам предишната радост, която изпитвах с тях.

Благовест. После какво ти каза той?

Християн. Каза ми да гледам да се освободя от товара си колкото е възможно по-бързо. Аз му отговорих, че това е, което търся, и затова отивам при онази тясна врата. Зная, че там ще науча как мога да достигна до мястото, където има избавление и за мене. Той ми каза, че уж ще ми покаже друг, по-добър и по-къс път, където нямало толкова мъчнотии, каквито срещам по онзи път, който ми беше посочил ти, Господине. Този път щял да ме заведе до къщата на някого си, който умеел да освобождава от такива товари. И така, аз му повярвах и се отклоних от онзи път, като тръгнах по този, та дано по-скоро да се отърва от товара си. Когато стигнах до това място и видях тази планина, спрях се от страх, както ти казах вече, да не би да попадна в по-голяма беда и сега, право да ти кажа, не зная какво да правя!

Благовест. Спри се сега да ти кажа Божието Слово!

Християн го погледна разтреперан.

Благовест. "Гледайте да не отбягвате Оногова, Който говори. Защото, ако не останаха ненаказани ония, които отказаха да слушат оногова, който говореше на земята, колко повече ние, които се отвърщаме от Оногова, Който говори от небесата"

(Евреи 12:25). "А праведният чрез вяра ще живее; ако пък се отклони, душата Ми няма да благоволи към него" (Евреи 10:38). Тогава той обясни тези думи така: "Ти си този човек, който тичаш към тази беда като си отхвърлил съветите на Всевишния, напуснал си мирния и безопасен път, та си дошъл до мястото, където съвсем ще погинеш!"

Християн. Тежко и горко ми! Аз съм изгубен!

Тогава Християн падна полумъртъв до краката на Благовест.

Като го видя в това положение, Благовест го хвана за дясната ръка и му каза:

-- Всеки грях и хула ще се прости на хората. Не бъди невярващ, но вярващ (Матей 12:31).

След тези думи Християн се посъживи и се изправи разтреперан. Благовест продължи да му говори:

-- Слушай добре това, което ще ти кажа сега. Този, който си срещнал и те е излъгал, е някой си Мъдромир и с право е наречен така, защото той мъдрува и следва само светско учение (Йоан 4:5). Той постоянно се черкува в село Благонрав. Много обича това светско учение, защото чрез него се стареа да избегне носенето на кръста (Галатяни 6:12). С плътския си ум той се стареа да се отклонява от моите пътища, макар че те са прави и добри. В съвета на този човек има три неща, от които ти трябва дълбоко да се гнусиш. Първо, че те е върнал от пътя. Второ, че се е старал ти да намразиш кръста, и, трето, че е отправил стъпките ти в онзи път, който води към смъртно наказание.

Първо. Трябва да се погнусиш от това, че те е отвърнал от пътя и от това, че ти сам си се съгласил да промениш пътя си. Това значи човек да отхвърли Божия съвет заради съвета на някой си Мъдромир. Господ казва: "Подвизавайте се да влезете през тясната врата (това е вратата, при която те пращах), защото тясна е вратата, която води към живота и малцина са тези които я намират" (Лука 13:24; Матей 7:13,14). Така този лукав човек те е отклонил от тази врата и от пътя, който води към нея и те е довел много близо до погибел. Следователно от това негово пъклено дело трябва да се гнусиш. Също трябва да се погнусиш и от себе си, защото си го послушал.

Второ. Трябва да се погнусиш и от старанието му, че те накара да намразиш кръста, защото трябва да предпочетеш кръста повече от всичките египетски съкровища (Евреи 11:25,26). Освен това Царят на славата е казал, че "Който иска да опази живота си, ще го изгуби"; и който иска да ходи след Него и не намрази баща си и майка си, жена си и децата си, даже и своя си живот, не може да бъде Негов ученик (Марк 8:38). Сега пак ти казвам, че ти трябва съвсем да се погнусиш, когато някой се стареа да те убеди да вярваш, че ще ти причини смърт онова, без което не можеш да получиш вечен живот.

Трето. Трябва да се погнусиш и от това, че той е отклонил стъпките ти в един път, който води към смъртно наказание. Затова трябва да разсъдиш кой е този, при когото те е изпратил, и колко неспособен е той да те отърве от товара ти. Този, при когото си тръгнал, за да получиш облекчение, е някой си Държизакон, син на една робиня, която и до днес е жива и заедно с децата си е в робство. А пък планината, от която си се изплашил, е нещо иносказателно (Галатяни 4:21-27). Тя с децата си е в робство. Тогава как можеш да се надяваш, че именно чрез тях ще се освободиш от тежкия си товар? Този г-н Държизакон, не може да те освободи от товара ти. Досега никой не се е освобождавал чрез него. "Не можете да се оправдаете чрез делата на закона", защото "никой жив човек" не може чрез делата на закона да се освободи от товара си. Следователно този г-н Мъдромир е чужденец, г-н Държизакон е лъжец, а сина му Политик с усмихнатото си лице е лицемер. Те и тримата не са в състояние да ти помогнат. Вярвай ми, че всичко това, което си чул от Мъдромир, е било, за да те отклони от истинското ти спасение, като се отделиш от пътя, в който аз те бях упътил.

След тези думи Благовест извика силно към небето за потвърждение на всичко, което бе казал, и внезапно избухна огън от планината, под която стоеше горкият Християн. Той чу думи, които направиха космите на главата му да настръхнат. Думите, дошли отгоре бяха тези: "Който уповават на делата на Закона, те са под клетва, защото е писано: проклет всеки, който не пребъде във всичко, което е писано в Книгата на Закона, за да го прави" (Галатяни 3:10).

Като чу това, Християн не очакваше вече нищо друго освен смъртта си. Започна да плаче отчаяно и да проклена часът, в който бе срещнал г-н Мъдромир, като се самообвиняваше и се наричаше хиляди пъти безумен, че е послушал съвета му. Потъваше в срам, като си помислеше, че неговите (на Мъдромир) доказателства, който бяха плътски, го убедиха да напусне правия път. Тогава той се обърна към Благовест и му каза:

-- Господине, как мислиш има ли още надежда за мене? Мога ли да се върна пак в онзи път и да отида до тясната врата? Няма ли да ме изпъдят оттам, да ме върнат засрамен? Дълбоко се разкайвам, че послушах съвета на онзи човек, но няма ли надежда да ми се прости този грях?

-- Твоят грях е много голям -- отговори Благовест, -- защото ти си извършил две злини. Отстъпил си от пътя на доброто и си тръгнал в забранения път. Въпреки това човекът, който стои при тясната врата, ще те приеме, защото той е добродушен и обича всички човеци. Само внимавай добре да не се отклониш пак на друга посока и по този начин да погинеш още по пътя, когато яростта му се разпали.

Глава втора

Тогава Християн се върна назад. Благовест го гледаше със засмяно лице. Той прегърна Християн и като го целуна приятелски, му каза:

-- Бог да ти е на помощ!

Тогава Християн тръгна с бързи крачки, като не поздравяваше никого по пътя, а когато го заговаряха, той не се спираше да им отговаря. Все му се струваше, че ходи по забранено място и не се почувства въвн от опасност, докато не влезе пак в пътя, от който се беше отклонил, когато последва съвета на господин Мъдромир.

След доста ходене, Християн стигна до тясната врата. Над вратата имаше надпис: "Хлопай и ще ти се отвори"!

Той похлопа няколко пъти. Излезе един сериозен старец на име Доброжелател, който го попита:

-- Кой си ти? Откъде си? Какво търсиш?

Християн. Аз съм един беден и претоварен грешник. Идвам от град Погибелово и отивам за хълма Сион, за да се избавя от Бъдещия гняв. Научих, че пътят затам минава през тази врата. Моля те, Господине, пусни ме вътре!

-- На драго сърце ти позволявам -- отговори Доброжелател и отвори вратата. Но когато Християн понечи да влезе, старецът го дръпна за ръката.

-- Защо ме дърпаш? -- попита Християн.

-- Защото -- каза старецът -- тук, близо до вратата, има една силна крепост, на която началник е Велзевул. От там хвърлят стрели върху тези, които идват до вратата, с намерение да ги убият, преди да прекрачат прага ѝ!

-- Много се радвам! -- отговори Християн разтреперан.

Когато Християн влезе вътре, старецът го попита:

-- Ами кой те упъти да дойдеш тука?

Християн. Благовест ми каза да дойда тука и да похлопам, както и направих. Той ме увери също, че ти, Господине, ще ми кажеш какво трябва да правя.

Доброжелател. Ето, една отворена врата е пред тебе и никой човек не може да я затвори!

Християн. Едва сега започвам да жъна плода на труда си!

Доброжелател. Но защо си дошъл сам?

Християн. Защото никой от съседите ми не е разбрал опасността, която ги заплашва. Единствен аз разбрах какво ме очаква.

Доброжелател. Видя ли те някой от тях, когато тръгна?

Християн. Видяха ме! Най-напред ме видяха жена ми и децата ми. Те викаха след мене да се върна. Също и някои от съседите ми викаха с висок глас да се върна, но аз си запуших ушите и продължих пътя си!

Доброжелател. Нямах ли някои от тях, които да те разубеждават да се върнеш у дома си?

Християн. Имаше! Упорен и Уводен ме настигнаха по пътя, но като видяха, че не могат да ме разубедят, Упорен ми наговори всевъзможни хули и се върна, а Уводен вървя донякъде заедно с мене.

Доброжелател. А защо не дойде до тука?

Християн. Не знам! Ние вървахме заедно до Тинята на отчаянието, където и двамата затънахме. Тогава съседът ми Уводен се отчая и ми каза, че повече няма да се излага на бедствия, а когато успя да излезе от тинята, заяви:

-- Задръж за себе си онази хубава земя! На мене не ми трябва!

И така той се върна, а аз продължих напред. Той последва Упорен, а пък аз пътя, който ме доведе до тази врата!

Доброжелател. Ах! Злочест човек! Такава ли е почитта му към Небесната слава, та не я счита за достойна да понесе мъчности и опасности, за да я придобие?

Християн. Относно Уводен аз ти казах цялата истина. Но, ако е нужно да кажа истината и за себе си, ще видиш, че не съм в нищо по-добър от него. Той се върна в къщата си, а аз се отклоних и тръгнах в път, който води към смърт. Това направих, следвайки плътоугодните съвети на господин Мъдромир!

Доброжелател. И тебе ли те сполетя неговата измама? Той сигурно те е канил да отидеш, да търсиш помощ от господин Държизакон! Те и двамата са прелъстителни! Ти последва ли неговия съвет?

Християн. Доколкото можах изпълних съветите му. Отидох да търся Държизакон, но когато стигнах до планината, която е близо до къщата му, стори ми се, че тя ще падне върху главата ми и това ме принуди да се спра!

Доброжелател. Тази планина е погубила много хора и още много души има, които ще намерят смъртта си там. Добре, че си се отървал и не те е затиснала!

Християн. Наистина, аз сам не зная какво би станало с мене, ако за щастие не бе ме срещнал Благовест в момента, когато бях изпаднал в отчайващо и мрачно настроение. Съзнавам, че пак по Божия милост стана тая среща, иначе никога нямаше да стигна тук. Сега съм дошъл тука точно такъв, какъвто съм. Признавам, че заслужавах смърт там, под онази планина, вместо да се удостоя да бъда тук и при това да разговарям с Господаря си. О, колко е голяма тази милост към мене, да съм приет тук!

Доброжелател. Ние не пъдим никого, независимо какво е сторил, преди да дойде тук (Йоан 6:37). И така, скъпи Християне, ела с мене и ще ти покажа пътя, по който трябва да вървиш. Този път е правен от Патриарсите, Пророците, Христос и Неговите Апостоли. Това е най-правият път и никой друг път не може да се сравнява с него!

Християн. Той не се ли отклонява някъде наляво или надясно? Няма ли човек като мене, който не го знае, да се обърка?

Доброжелател. Да, тук-таме заобикаля. Има и много второстепенни пътища, които се събират в него, но тъй като те са криви и широки, ще ги разпознаваш много лесно. Истинският път е винаги прав и тесен (Матей 7:14).

Тогава видях в съня си, че Християн го попита дали не би могъл да му помогне да свали товара си, защото още не се беше освободил от него и без чужда помощ не бе в състояние да го снесе. Доброжелател му каза:

-- Колкото за товара ти, имай търпение да го носиш, докато стигнеш до спасителното място. Когато стигнеш там, товарът ти от само себе си ще падне и ще бъдеш освободен.

Докато Християн отново се приготвяше за път, Доброжелател продължи:

-- Като изминеш едно малко разстояние от тази врата ще намериш къщата на Тълковника. Похлопай на неговата врата и той ще ти покаже някои важни неща! Тогава Християн се прости с приятеля си, който на раздяла му каза:

-- Бог да ти е на помощ!

Доста път извървя Християн, докато стигна до къщата на Тълковника. Там той похлопа няколко пъти. След малко отвътре се чу глас:

-- Кой чука?

Християн. Господине, аз съм пътник, един от познатите на добрия Господар. Казаха ми, за мое добро, да дойда при тази къща, затова искам да видя Господаря!

След малко Господарят дойде и попита Християн:

-- Какво искаш?

Християн. Господине, аз идвам от град Погибелово и отивам към хълма Сион. Човекът, който стои до вратата, намираща се в началото на този път, ми каза, че ако дойда тук, ти ще ми посочиш някои важни неща, които ще ми бъдат от полза в пътуването.

Тълковник. Влез! Аз ще ти покажа всичко, което ще ти бъде полезно!

Тогава заповяда на слугата си да запали една свещ и повика Християн да върви след него. Влязоха в една отделна стая. Слугата, пак по негова заповед, отвори друга врата. Още при отварянето ѝ Християн видя окачен на стената портрет на човек със сериозно лице. Очите му бяха отправени към небето. В ръката си държеше най-добрата Книга. Законът Божий бе написан на устните му, над главата Му висеше златен венец, а зад гърба му се виждаше светът. Сам Той (човекът) стоеше в такава поза, като че умоляваше да дойдат при Него всички.

Християн. Какво значи това?

Тълковник. Човекът, изобразен тук, е един от хилядите. Той може да ражда чада, да търпи мъките на раждането им и да ги кърми (Галатяни 4:19, I Коринтяни 4:15). Това, че го виждаш с очи обърнати към небето, държаш най-добрата Книга и имаш Законът Божий написан на устните си, е с цел да разбереш, че неговата работа е да открива пред грешниците тайни неща. А това, че стои в поза на умоляващ човеците да дойдат при Него, светът, лежащ хвърлен зад гърба му, и златният венец, който виси над главата Му -- показва, че той, като не гледа на настоящето, презирайки нещата на този свят, поради любовта, която има към службата на Господаря си, ще приеме слава в бъдещия свят.

Показах ти този образ най-напред, защото човекът, когото той представлява, е единственият, когото Господарят на онова място, където ти отиваш, е поставил да ти бъде пътеводител през всичките трудни места, които ще срещнеш по пътя. Затова гледай внимателно това, което ти показвам и пази добре в ума си всичко, което си

видял, да не би да срещнеш по пътя някои, които преструвайки се, че те водят право, да те заведат в техния път, който води към смърт.

След това той хвана Християн за ръката и го заведе в една много голяма стая. Тя бе потънала в прах, тъй като никога не бе метена. Като я разгледаха, Тълковникът повика един човек да я помете. Но когато последният започна, толкова много прах се вдигна, че Християн щеше да се задави. Тълковникът, виждайки това, извика едно момиче, което стоеше наблизо и му каза:

-- Донеси вода, за да напръскаш пода!

То веднага донесе вода и напръска пода, след което тя беше почистена много лесно.

Християн. Какво означава това?

Тълковник. Тази стая представлява човешко сърце, което никога не е било осветено чрез сладостта на Евангелската благодат. Прахът е всъщност греховното му естество и вътрешните разтления, които са осквернили целия човек.

Този, който започна най-напред да мете стаята е Законът, а момичето, което донесе вода и напръска вътре, е Евангелието. Ти видя, че щом първият започна да мете, прахът се вдигна толкова много в стаята, че той не само не можа да го очисти, но щеше и тебе да задуши. Това показва, че Законът чрез действието си, вместо да очисти сърцето от грях, само оживява и усилва греха, като го умножава в душата, понеже го открива и го забранява, ала не може да даде сила, която да го победи (Римляни 7:9; I Коринтяни 15:56; Римляни 5:20). Момичето обаче, което ти видя след него, напръска стаята с вода и след това помете лесно. Това изяснява действието на Евангелието със сладкото му и многоценно влияние, когато влезе в човешкото сърце. Както момичето унищожи праха, като напръска стаята с вода, така чрез вярата в Христос, Когото намираме в Евангелието, се побеждава грехът и се очиства душата. Така тя става достойна Царят на славата да живее в нея (Йоан 15:3; Ефесяни 5:26; Деяния 15:9; Римляни 16:25,26).

Пак видях в съня си, че Тълковникът хвана Християн за ръката и го заведе в друга стая. Тя беше по-малка от първата. В нея имаше две малки деца. Всяко от тях седеше на столчето си.

По-голямото дете се казваше Нетърпелко, а по-малкото Търпелко. Нетърпелко изглеждаше много недоволен, а Търпелко, напротив, беше много спокоен.

Християн. Защо Нетърпелко е толкова недоволен?

Тълковник. Защото наставникът им каза, че ще им даде най-добрите неща в началото на идващата година, а той ги иска сега. Търпелко обаче е склонен да чака дотогава.

Точно тогава видях, че някой дойде при Нетърпелко и му донесе една торба, пълна със скъпоценни неща, които изсипа пред него. Той започна да им се радва, като се присмиваше на Търпелко. Но докато го наблюдавах, забелязах, че за кратко време всичко разпиля и нищо не му остана освен едни дрипи.

Християн. Обясни ми, какво значи всичко това?

Тълковник. Тези две момчета са символи. Нетърпелко представя човеците в този свят. Търпелко представя човеците в бъдещият свят. Ти видя преди малко, че Нетърпелко иска всичко сега, т.е. в този свят. Такива са човеците от света. Те искат всичките си добрини сега и не могат да чакат до друга година, т.е. до другия свят, за да получат наградата си. Пословицата: "Едно птиче в ръката струва повече от две птици на дървото", има по-голяма власт над тях, отколкото имат всичките Божествени свидетелства относно добрините, които ще получат в бъдещия свят. Но както видя и ти, той ги разпиля много бързо и му останаха само дрипи. Така ще бъде с всеки такъв човек при свършека на този свят!

Християн. Сега виждам, че Търпелко е по-мъдър в много отношения. Първо, той търпи и чака за най-добрите неща и после, той ще се удоволства от славата на своите неща, когато другият ще има само дрипи.

Тълковник. Можеш още да прибавиш, че славата на бъдещия свят не повяхва, а тукашните неща скоро преминават. Следователно Нетърпелко, който е предпочел да постави добрите неща на първо място, няма причини да се присмива на Търпелко. По-скоро Търпелко, поради това че е поставил най-добрите неща за най-накрая, има причина да се усмихва на Нетърпелко. Първото трябва да отстъпи мястото си на последното, защото на последното времето предстои да дойде. Последното обаче не отстъпва мястото си никому, тъй като след него няма какво да идва. И така, който си вземе дела веднага, ще го изхарчи рано, но който си вземе дела по-късно, той ще го има вечно. Затова и думите към Богатия бяха:

-- Ти вече си приел своите добрини в живота; така и Лазар злините си, но сега той е на утешение, а ти си в мъки (Лука 16:25).

Християн. От това виждам, че е по-добре да не пожелавам сегашните неща, но да чакам бъдещите.

Тълковник. Точно така е, защото видимите неща са временни, а невидимите са вечни. Но тъй като временните неща са желателни за нашите плътски похоти, а пък бъдещите (т.е. вечните неща) са чужди на плътския ни ум, става много лесно прилепването към първите и отдалечаването от последните.

Тук видях в съня си, че Тълковникът хвана Християн за ръка и го доведе до едно място, където до една стена гореше огън. Един човек стоеше там и непрекъснато хвърляше вода в пламъците, за да го изгаси, но огънят все по-силно се разпалваше.

Християн. Какво е значението на това?

Тълковник. Това е Христос, Който с маслото на благодатта Си непрестанно съхранява това, което е започнал вече в сърцето. Чрез това средство душите на Неговите хора запазват у себе си благодатта, независимо от делата на Дявола, (II Коринтяни 12:9). Този пък, който, застанал зад стената, подклаждаше огъня, представя трудността изкушаваните да видят как се съхранява работата на благодатта в сърцето.

Видях, че Тълковникът пак го хвана за ръката и го заведе до едно прекрасно място, където имаше съграден великолепен палат. На върха му се разхождаха много хора, облечени в златни дрехи.

Християн. Можем ли да влезем тука?

Тълковникът го заведе до вратата на палата, пред която стояха много хора с желание да влязат, но не смееха. Не много далече от вратата друг човек стоеше до една маса, на която имаше тефтер и мастилница. Той записваше имената на тези, които искаха да влязат. До вратата стояха много въоръжени мъже. Те я пазеха готови да наранят всеки, който би посмял да влезе.

Това смая Християн. Докато наблюдаваше как всички се отдръпваха назад, заради страха от въоръжените, той видя че един човек със смело лице се приближи до мъжа, който записваше в тефтера, и му каза:

-- Господине, запиши и моето име!

След като последният направи това, човекът изтегли сабята си, постави шлем на главата си и се спусна към вратата, нападайки въоръжените мъже. Те го посрещнаха със страшен удар, но човекът, без да се отчае ни най-малко, започна жестоко да сече. Когато беше вече наранил мнозина и получил много рани от нежелаещите да го пуснат вътре, той най-после успя да си пробие път през тях и влезе в палата. В този момент се чу глас от вътрешността и от върха на палата:

-- Влезни, без страх влезни и вечна слава придобий!

Когато воинът влезе, те го облякоха с облекло подобно на тяхното. Тогава Християн се усмихна и каза:

-- Наистина, струва ми се, че сам разбирам какво значи това.

Християн. Позволете ми сега да си отида!

Тълковник. Не! Почакай, имам да ти покажа още нещо!

Той го хвана пак за ръката и го заведе в една много тъмна стая, където седеше един човек, затворен в железен кафез. Човекът изглеждаше много натъжен. Той седеше там, гледаше в земята със скръстени ръце и от време на време въздишаше така дълбоко, като че му се късаше сърцето от мъка.

Християн. Какво е значението на това?

Тълковник. Влез в разговор с него!

Християн. Кой си ти?

Човекът му отговори:

-- Аз не съм това, което бях едно време!

Християн. А какъв си бил едно време?

Човекът. По мое мнение и по мнението на близките ми аз бях безукорен и преуспяващ свидетел на вярата. Мислех, че непременно ще вляза в Небесния град и даже при самата мисъл, че ще стигна там, ми ставаше много приятно!

Християн. А сега какъв си?

Човекът. Сега съм съвсем отчаян. Затворен съм в отчаяние така, както съм затворен в този железен кафез. И не мога да изляза. Ах, не мога!

Християн. Но как попадна в това окаяно състояние?

Човекът. Престанах да бдя и да се въздържа. Пуснах юздите на похотите си. Съгреших против светлината на Словото и против Божиата милост. Оскърбих Духа и той си отиде от мене. Изкусих Дявола и той дойде при мене. Разгневих Бога против себе си, Той ме остави и така много вкамених сърцето си, че вече не мога да се покая! Тогава Християн попита Тълковника:

-- Няма ли никаква надежда за такъв човек?

-- Попитай него! - каза Тълковникът.

Християн се обърна към него:

-- Няма ли никаква надежда за тебе и трябва ли все да седиш затворен в този железен кафез на отчаянието?

Човекът. Няма никаква надежда!

Християн. Защо да няма? Синът на Благословения е много благ и милостив!

Човекът. Да! Но аз съм Го разпнал втори път в себе си. Презрял съм лицето Му, потъпкал праведността Му и съм счел кръвта Му за нищо, като съм укорил Духа на благодатта. Следователно изключил съм себе си от Божиите обещания. Сега не ми остава нищо друго освен заплахи, уви, ужасни заплахи и трепетно очакване на Съда и неугасимия огън, който несъмнено ще ме погълне (Евреи 6:6; Лука 19:14; Евреи 10:26)!

Християн. Но защо си стигнал до това плачевно състояние?

Човекът. Заради беззаконните похоти, сласти и печалби на този свят, в наслаждението от които аз очаквах да намеря радост и удоволствия. Сега всяко едно от тях ме пояжда и боде като огнен червей!

Християн. Не можеш ли да се покаеш и да се обърнеш?

Човекът. Бог ми отрече покаянието. В Неговото Слово не намирам вече насърчение да вярвам. Сам Той ме е затворил в този железен кафез и всички хора по света не биха могли да ме освободят. О Вечност! Вечност! Как ще мога да се боря с мъките, които ще срещна във Теб!

Тогава Тълковникът каза на Християн:

-- Помни винаги нещастieto на този човек и нека то постоянно да ти бъде едно предпазващо средство!

Християн. Съветът ти е добър. Това действително е много страшно. Бог да ми помага да бъда добър, трезвен и да се моля, за да избягвам причините, които са го довели до това окаяно състояние. Господине, не е ли време вече да тръгна по пътя си?

Тълковник. Постой още малко! Има нещо, което желая да ти посоча и тогава ще си тръгнеш.

Той го хвана за ръката и го заведе в една стая за спане. Там имаше един човек, който току-що бе станал от леглото си, и като се обличаше, трепереше и залиташе.

Християн попита:

- Защо трепери и залита този човек?

Тълковникът се обърна към човека и го помоли сам да отговори на Християн.

Последният започна да разказва:

-- През нощта, докато спях, сънувах, че небето много се смрачи. Последвах ужасни гръмотевици и светкавици, които ме изплашиха до смърт. Гледайки нагоре, видях, че облаците се разтърсваха. Видях и Човек, седнал всред един облак, заобиколен с хиляди Небесни ангели. Всички те бяха облечени в огнен пламък, а самото небе като че гореше. Тогава чух висок глас, излизащ като от тръба: -- Станете вие мъртви и дойдете на Съд!

Камъните веднага се разцепиха, гробовете се отвориха и мъртвите, намиращи се вътре, излязоха. Някои от тях се радваха много, гледайки постоянно нагоре, а други се мъчеха да се скрият в горите. Тогава видях, че Човекът, Който седеше върху облака, разгърна Книгата и повика целия свят да се събере. Един силен пламък обаче, който излизаше отпред, държеше събраните на разстояние, далече от Него. Разстояние, каквото се запазва между съдията и обвиняемите (Йоан 5:28, I Коринтяни 14:1, I Солунци 4:16). Тогава чух Този, Който седеше върху облака, да заповядва на слугите Си:

-- Съберете къклицата, сламата и плявата и ги хвърлете в огненото езеро!

Веднага се отвори бездна близо до мястото, където стоях. От нея изскачаха разгорени въглища и много, много дим. От дълбините ѝ се чуваха ужасни виковете.

И пак заповяда на същите служители:

-- Приберете житото Ми в хамбара!

Изведнъж видях как много хора бяха грабнати нависоко в облаците. Аз обаче останах долу. Тогава потърсих някъде място да се скрия, но не можах, защото очите на Този, Който седеше върху облака, гледаха все към мене. Спомних си греховете, които бях вършил и съвестта ми ме обвини за всичко. Точно в това състояние се събудих от съня си (Матей 3:12; Лука 3:17; I Солунци 4:16).

Християн. Но защо си се уплашил толкова от този сън?

Човекът. Защото мислех, че е настанал Съдния ден, а аз не съм приготвен за него. Но най-много се уплаших от това, че ангелите прибраха мнозина, а мене оставиха и адската бездна отвори устата си точно на мястото, където стоях. Гризеше ме съвестта и си мислех: "Съдията гледа само мен и целия Му гняв ще се изсипе върху ми!"

След това Тълковникът каза на Християн:

-- Разбираш ли тези неща?

Християн. Напълно ги разбирам и те ме поставят между надеждата и страха!

Тълковник. Добре! Помни ги всичките! Нека ти бъдат като остен, да те бодат в ребрата, за да вървиш напред в пътя, по който ще ходиш!

Тогава Християн започна да се стяга и приготвя за пътуването си.

Тълковник. Дано Утешителят да бъде всякога с тебе, скъпи Християне, и да те води в пътя, който извежда до Града!

И така Християн тръгна в пътуването си, пеейки:

Тук видях аз много неща,
велики и страшни за мен чудеса,
които ще могат да ме укрепят
да следвам аз вярно избрания път.
Дано да размислям всегда аз за тях
и веч да не бъда, какъв до днес бях.
Дано и признателен бъда всегда
на тебе, Тълковник, за таз добрина.

Глава трета

Видях в съня си, че пътят, по който трябваше да мине Християн, беше заграден от двете страни със стена, която се наричаше Спасение (Исая 26:1). По него тичаше натовареният Християн, но с голям труд и мъки поради тежкия товар.

Тичайки така, той стигна до едно много стръмно място, на върха на което се виждаше да стърчи кръст. Малко по-надолу, точно до подножието на стръмнината, се намираше един гроб.

Видях в съня си, че когато Християн стигна до кръста, изведнъж тежкия му товар се отвърза от раменете му, падна от гърба му и започна да се търкаля надолу, стигайки до гроба. Там падна вътре и повече не се видя.

Тогава Християн, облекчен и весел, изговори от дълбините на сърцето си:

-- Чрез скръбта Си Той ми даде успокоение и чрез смъртта Си -- живот!

Той се спря за малко там. Гледаше наоколо и се удивяваше. Видя му се много чудно как така само с гледане към кръста той можа да се освободи от тежкия товар.

Докато продължаваше да гледа всичко около кръста и гроба, ронейки сълзи от радост (Захарий 12:10), пред него се явиха три пресветли сили, които го поздравиха:

-- Мир на тебе!

Първата сила му каза:

-- Твоите грехове са простени!

Втората сила му съблече дрипите и го облече в чисто облекло. Третата сила сложи на челото му белег, даде в ръката му свитък от пергамент с печат и му заповяда да гледа в него, докато върви по пътя, а когато стигне до Небесната врата, да го предаде. След това трите сили си отидоха (Марк 2:5, Захарий 3:4, Ефесяни 1:13).

Тогава Християн подскочи три пъти от радост и тръгна по пътя си, като пееше с глас:

Дотук дойдох от грях отегчен,
загубен, отвсякъде утеснен, огорчен!
Но чудо голямо стана! Намерих тук мир,
спокойствие и радост, излезнах на шир.
Душата ми тука прие свобода.
Товарът ми вече съвсем се отне!
О, свят е този гроб и тоз кръст ми е свят!
Пресвят е Този, Който на него е разпнат!

И видях пак в съня си, че той вървеше по пътя, докато прехвърли хълма. Там, под хълма, малко настрани от пътя, видях легнали и дълбоко заспали трима души с железни окови на краката.

Името на единия беше Простьо, на другия Лентьо, а на третия Смелчо.

Когато Християн видя, че лежат в такова състояние, се приближи до тях, за да ги събуди, като им каза:

-- Вие сте като човечи, спящи на върха на мачтата на кораб, който плува в мъртво море, без дъно. Станете и бягайте оттука! Ако желаете, аз ще се опитам да ви помогна да се освободите от оковите си, ако е възможно!

Тогава прибави:

-- Ако онзи, който обикаля и реве като лъв, мине от тука, вие ще станете жертва на остриците му зъби!

Тези думи ги накараха да отворят очите си и като гледаха Християн, проговориха:

Простьо каза:

-- Аз не виждам да има нещо за страх!

Лентьо прибави:

-- Нека още малко да поспим!

А Смелчо, уверен в себе си, добави:

-- Не се грижи за мене! Всеки да мисли за себе си и всеки себе си да гледа!

Тогава те се изтегнаха наново да спят, а Християн продължи пътя си. Много му беше мъчно, като мислеше за тези трима, които се намираха в толкова опасно състояние. Болеше го, че не искаха да оценят благодеянието, което доброволно им предложи той, като ги събуди и посъветва как да се освободят от оковите си. Докато мислеше и се смущаваше за тях, той видя други двама, които прескочиха стената от лявата страна на тесния път и приближиха до него.

Името на единия беше Обрядолобов, а на другия Лицемеров. Като се приближиха до него, той започна следния разговор с тях:

Християн. На добър час, господа! Откъде идете и накъде пътувате?

Обрядов и Лицемеров. Родени сме в земята на Суетната Слава, а отиваме за хълма Сион, за да придобием слава и похвала!

Християн. А защо не минахте през вратата, която е там, в началото на пътя? Не знаете ли, че е писано:

-- Който (Йоан 10:1) не влиза през вратата, а прескача от друго място, е крадец и разбойник?

Обрядов и Лицемеров. На всички наши съотечественици се вижда трудна работа да се ходи до онази врата, за да се влезе оттам в пътя. През нея много се заобикаля и затова, обикновено за по-лесно и по-бързо, прескачат през стената така, както направихме и ние!

Християн. Но това няма ли да се счете като престъпление против Господаря на града, в който отивате. Вие правите това, което е против Неговата изявена воля?

Обрядов и Лицемеров. Колкото за това не се тревожи. За да оправдаем постъпката си, ние посочваме обичая! Ако стане нужда, можем да доведем много свидетели, които ще засвидетелстват, че това си е обичай от хиляда години, даже и повече!

Християн. Ще може ли обаче обичаят ви да устои пред строгото изпитване на Съда?

Обрядов и Лицемеров. Един обичай, който е съществувал повече от хиляда години, несъмнено трябва да се приеме като закон, ако съдията е безпристрастен! Освен това, ако успеем да влезем в пътя, има ли значение как и откъде сме влезли?

Важното е да сме вътре! Ти, който си влязъл (както се вижда) през вратата, на пътя ли си? Ами ние, които се прехвърлихме през стената, не сме ли в пътя? Ти да не си в по-добро състояние, отколкото ние?

Християн. Аз ходя според нареждането на Господаря си, а вие ходите по своите капризи. Господарят на земята ще ви гледа като крадци и разбойници. В края на пътя няма надежда, че ще ви оправдае. Сами сте влезли без Неговото наставление и сами ще излезете без Неговата милост!

На тези думи те не отговориха.

Видях ги, че вървяха по пътя разделени един от друг, без да разговарят за нищо. Само веднъж казаха на Християн, че колкото за Закона и обредите, те не се съмняват, че ще могат да ги изпълнят и опазят, така добре, както и той, а относно дрехата му прибавиха:

-- Ние не виждаме никаква разлика между тебе и нас освен по дрехата, която е на гърба ти, но и тя като че ти е дадена от съседите ти, за да покриеш голотата си!

Християн. Чрез закони и обреди няма да се спасите, тъй като не влязохте през вратата. Колкото за дрехата, която нося на гърба си, тя ми е дадена от Самия Господар на мястото, на което отивам, и то, както казвате, за да покрия голотата си. Приех я в знак на Неговата благосклонност към мене, защото преди носех само парцали. Сега аз се утешавам с тази дреха. Когато дойда до портите на Града, Господарят ще ме счете между добрите, понеже имам на гърба си Неговата дреха, която Сам Той ми даде в деня, когато ми съблече парцалите.

Освен това може още да не сте забелязали, но аз имам и белег на челото си. Той ми е даден от най-близкия съдружник на Господаря ми в деня когато тежкия товар падна от моя гръб. Тогава ми дадоха един свитък с печат, за да го чета по пътя и да се утешавам. Казаха ми, щом стигна до Небесната врата да го покажа, за да приемат и мене заедно с него. Страхувам се, че вие сте лишени от всички тези неща, защото не минахте през вратата.

На тези думи господин Обрядов и Лицемеров не отговориха нищо, само се спогледаха и се засмяха. След това видях, че всички продължиха пътя си. Християн вървеше сам напред, без да разговаря с никого. От време на време въздишаше дълбоко, а понякога лицето му изразяваше особена радост. При това често отваряше свитъка и прочиташе от него за насърчение.

Така вървяха всички, докато стигнаха до хълма Мъчнотия. Под него имаше извор. На същото място се събираха и други два пътя освен този, който идваше от тясната врата. Единият се отбиваше наляво, другият надясно под хълма, а тесният път продължаваше направо по хълма, нагоре. Тази стръмна пътека, която се изкачваше по хълма, се наричаше Мъчната Пътека.

Християн приближи до извора (Исая 42:10), пи от бистрата вода и като се разхлади и ободри, започна да се изкачва нагоре, казвайки на себе си:

Не ме е страх от стръмния път,
към Вечен живот ме завежда той;
И нека е мъчно, но да победея.
А не с леснина да падна в беда!

Видях, че и другите двама дойдоха до това място, но като видяха колко стръмен и тежък е този път по хълма, предпочетоха да тръгнат по другите странични пътеки, мислейки, че те се съединяват от другата страна. Името на едната пътека бе Премеждник, а на другата Гибелник. Единият тръгна по Премеждник и стигна до една

гора, а другият, като тръгна по Гибелник, стигна до едно просторно място пълно с канари и пропасти. Там той се препъна, падна ужасно и вече не стана.

Наблюдавах как Християн се изкачваше по хълма. Той вече не тичаше. Вървеше доста бавно, а най-после започна да пълзи на колене, тъй като пътеката беше много стръмна. Точно в средата на пътя имаше красив Павилион, построен от Самия Господар на хълма, който служеше за почивка на изморените пътници. Като стигна до него, Християн седна за малко да си почине. Той извади свитъка от пазвата си и започна да чете за утеха. След време спря да чете и заразглежда дрехата, дадена му в началото на пътя при кръста. Наслаждавайки се на хубавото си облекло, той задряма и след малко дълбоко заспа. Така унесен, той спа до късно следобед и не усети как свитъкът падна от ръцете му. Малко след това до него се приближи човек, който го побутна и виждайки, че се събужда, му каза:

-- Иди при мравката, о, ленивецо! Прегледай пътищата й, и стани мъдър (Притчи 6:6)!

Това стресна Християн. Той се събуди напълно. Скочи на краката си, тръгна да върви бързо и много скоро стигна на върха на хълма.

Когато стигна до върха, видя че срещу него тичаха двама непознати. Името на единия беше Страхливко, а на другия Съмненко. Като стигнаха при него, Християн ги попита:

-- Какво се е случило? Защо бягате назад?

-- Бяхме тръгнали за Сион! „, отговори Страхливко. След като минахме онова мъчно място, колкото по-нататък отивахме, толкова повече страхове и премеждия срещаме. Накрая решихме да се върнем!

-- Не само това -- каза Съмненко, -- тука, много наблизко, право пред нас, са легнали два големи лъва. Спят ли, или са будни, не зная, но не посмяхме да минем покрай тях, да не би изведнъж да скочат и да ни разкъсат на парчета.

-- Вие ме плашите -- каза Християн. -- Къде да отида, за да избегна опасността? Ако се върна в отечеството си, ще загина, защото знам, че то ще бъде изгорено с огън и жупел. Ако мога обаче да стигна до Небесния град, зная, че там ще бъда спасен. Ще се опитам да отида в Него! Назад ме чака само смърт! Ще продължа да вървя напред!

И така, Страхливко и Съмненко се затичаха надолу по хълма, а Християн продължи да върви по пътя си. Но след малко, припомняйки си думите на двамата, той потрепера от страх. За да се успокои, реши да извади свитъка и да прочете нещо от него за утешение. Бръкна в пазвата си, но, уви! Свитъкът не беше там. Това още повече ужаси Християн. Свитъкът му служеше за утеха и паспорт, с който щеше да мине през Небесната Порта. Той изпадна в голямо отчаяние и не знаеше какво да прави. Най-после се сети, че беше заспал в Павилиона и сигурно там е загубил свитъка си. Веднага падна на колене и започна да се моли на Бога, да му прости това невнимание. Като свърши молитвата си, той се върна назад да търси свитъка. Никой не може да опише скръбта на Християновото сърце по времето, докато се връщаше? Той плачеше, охкаше и се самообвиняваше за невниманието си така дълбоко да заспи на онова място. Та то беше само за малка почивка след голямата умора!

Връщайки се назад, Християн се озърташе на всички страни и гледеше много внимателно за свитъка, с който толкова пъти се беше утешавал. Като стигна до едно място, откъдето можеше да се види Павилиона, скръбта му се поднови. Съвестта му отново започна да го измъчва за сторената грешка, когато фатално изпадна в дълбокия сън (Откровение 2:4, I Солунци 5:6-8). Той ускори крачки и заплака с глас:

-- О, колко съм нещастен! Каква страшна фаталност! Да заспя посред бял ден! Да заспя във време, когато има да се върши толкова много! Заради плътта си съвсем неправилно използвах онова място, което Господарят е предназначил само за малка

почивка, но не и за заспиване. Колко път изминах напразно! Не стана ли същото и с Евреите, когато заради греховете си трябваше да извървят дълъг път през Червеното море и пустинята? Така и аз сега съм заставен със скръб и плач да се връщам по този път, който минах с радост и песен. Досега можех да извървя много километри! Вместо веднъж аз три пъти минавам по него. Уви! Може и нощта да ме завари тука. Денят вече преминава! Ох! Да не бях заспивал!

Най-после Християн стигна до Павилиона. Седна да си отпочине, но не можеше да спре сълзите си. Той жално плачеше за станалото. Като бършеше лицето си и се озърташе насам-натам, видя свитъка. Очите му светнаха. Разтреперан се наведе и бързо го грабна. Скри го в пазвата си. Радостта му бе неопишуема. За него свитъкът беше гаранция за живот и паспорт за приемането му в желаното пристанище. Това го накара да го скрие в пазвата си. Той благодари на Бога, че отправи погледа му точно към онова място, където беше паднал свитъкът. С просълзени от радост очи Християн пак тръгна по пътя си.

Колко бързо и леко измина сега останалата част до върха на хълма! Когато достигна до върха на хълма, вече се беше мръкнало. Нощта още веднъж му припомни глупавото заспиване там, където не трябваше и той отново започна да плаче:

-- О, фатален сън! Заради него сега ще замръкна на пътя! Как ще вървя в тъмнината, и то тук, където лежат онези страшни зверове!

Спомни си думите на Страхливко и Съмненко. Колко много се бяха наплашили те, след като видели лъвовете!

"Аз зная, каза си Християн, че лъвовете ходят нощем, за да търсят храна, и ако случайно ме срещнат в тъмнината, нищо не може да ме спаси. Как бих могъл да избягна да не ме разкъсат на парчета!"

Говорейки си така и оплаквайки тежкото си престъпление, той продължаваше да върви. Малко по-натам, нещо го накара да повдигне очи. Право пред него, отдясно на пътя, се издигаше великолепен палат, който се наричаше Прекрасен.

Видях в съня си, че Християн забърза към него, като мислеше да влезе и да пренощува там, ако е възможно. Не беше изминал голямо разстояние, когато пътеката се стесни. Оставаха около двеста крачки до портата, където стоеше вратаря. Там забеляза два лъва, легнали от двете страни на пътеката. "Ето, помисли си той, опасността, която накара Страхливко и Съмненко да се върнат." (Лъвовете бяха вързани, но той не можеше да види веригите им.) Тази гледка го накара да замръзне на мястото си. Страх обзе цялото му същество. Като не виждаше пред себе си нищо друго освен смърт, той намисли да се върне. Но вратарят, чието име беше Бодрю, стоейки на портата, забеляза, че Християн се спря. Стори му се, че иска да тръгне обратно, и извика силно:

-- Толкова ли е малка силата ти (Марк 4:10)? Не се страхувай от лъвовете. Те са вързани и са поставени тука за изпит на ония, които влизат в този палат -- да се види кой има вяра и кой няма. Върви по средата на пътеката и те няма да те засегнат.

Тогава видях, че Християн продължи да върви по средата на пътеката, треперейки от страх като гледаше лъвовете. Внимателно и страховито следваше съвета на вратаря, чувайки силния рев на зверовете. Те обаче не му сториха нищо.

Като премина, плесна с ръце от радост и забърза да стигне до вратата, където го чакаше вратаря.

-- Господине, каква е тази сграда? - попита Християн. Мога ли да пренощувам тука?

-- Тази сграда е построена от Господарят на хълма. Той я направи за почивка и закрила на пътниците. А ти откъде си и накъде отиваш?

Християн. Идвам от град Погибелово и пътувам за хълма Сион. Тъй като вече се стъмни, искам, ако е възможно, да пренощувам тук тази вечер.

Вратар. Как се казваш?

Християн. Сега се казвам Християн, а преди името ми беше Безблагодатен. От Яфетовото племе съм, от онези които Бог покани да седят под шатрите на Сим (Битие 9:27).

Вратар. А защо толкова си закъснял? Слънцето отдавна залезе!

Християн. Можех да стигна по-рано, но окаят аз, позадрямах малко в Павилиона, който е по средата на пътя. Така се унесох в дълбок сън, че без да усетя, изгубих свидетелството си. После изминах доста път, докато разбере, че свидетелството не е у мене, и с болка в сърцето се върнах да го търся на мястото, където бях спал. Намерих го в Павилиона, но много закъснях.

Вратар. Добре, добре! Аз ще извикам едно от момичетата, които живеят в палата. Ако тя одобри твоите думи, може да те пусне да влезеш между другите от семейството, според законите на този дом.

Вратарят дръпна звънеца и веднага от дома излезе едно хубаво, смирено момиче на име Разсъдителност. То попита защо го вика.

-- Този човек идва от град Погибелово и пътува за хълма Сион. Понеже е замръкнал точно тука и се чувства много уморен, попита дали не може да пренощува тази нощ при нас? Аз му казах, че ще те повикам, за да поговориш с него, и ако сметнеш за добре, според закона на този дом, да го приемеш.

Тогавя Разсъдителност попита Християн:

-- Откъде идваш и накъде отиваш? Какво видя и кого срещна по пътя?

Християн й разказа цялата история, както я беше разказал и на вратаря.

-- Как се казваш? -- попита Разсъдителност.

-- Името ми е Християн. Моля те, разреши ми да пренощувам тази нощ тука, защото виждам, че Господарят на хълма е направил този дом за успокоение и защита на пътниците.

Момичето се поусмихна, но в очите й се виждаха сълзи:

-- Ще повикам да те видят още две-три от нашите сестри.

Тя изтича до вратата и извика сестрите си: Разумност, Набожност и

Умилителност. Те, като дойдоха и поприказваха малко с Християн, го поканиха вътре. Представиха го на цялото семейство. При влизането му всички го поздравиха с хубавите думи:

-- Влезни, ти, благословени от Господа. Този дом е съграден от Господаря на хълма, специално за пътници като тебе.

А той с наведена глава вървеше след сестрите. Въведоха го в една от стаите, подадоха му стол да седне и му предложиха нещо да пийне, докато се приготви вечерята. Набожност, Разумност и Умилителност решиха да седнат при него и да прекарат времето в разговор.

Набожност. Сега, скъпи Християн, като направихме това добро да те приемем в къщата си тази нощ, бъди и ти така добър от своя страна да ни разкажеш всичко, което ти се е случило по пътя. Нека да можем и ние с нещо да се ползваме от теб.

Християн. С най-голямо удоволствие. Много ми е приятно, че имате желание да ме слушате.

Набожност. Разкажи ни първо, какво те подбуди да предприемеш това житейско пътешествие?

Християн. Седейки у дома си, до ушите ми достигна страшен глас, че неизбежна гибел ще постигне онова място. Като разбрах това, аз реших да бягам оттам, за да спася живота си.

Набожност. Но как стана така, че като излезе от града, избра именно този път, а не друг?

Християн. Така е искал Бог! Когато се уплаших, че живота ми е в опасност и не знаех накъде да бягам, при мене дойде един човек на име Благовест. Той ме упъти да тръгна към Тясната Врата. Сам никога нямаше да я намеря. Благовест (когото, сигурно Бог изпрати при мене) ме упъти в този път, който ме доведе право във вашия дом. Набожност. А мина ли покрай къщата на Тълковника?

Християн. Да, да, минах покрай нея и бързам да ви кажа, че там видях много хубави неща, които ще помня докато съм жив. Особено тези трите:

Как Христос запазва благодатното дело в сърцето, даже и тогава, когато Сатана се опитва с всички сили да го унищожи.

Как един човек постоянно беше в греховете си, докато съвсем изгуби надеждата си за Божията милост.

И сънят на друг, който бе сънувал, че е настанал Съдния ден.

Набожност. Наистина, чудни неща! А той разказа ли ти съня си?

Християн. Да! Точно това беше много страшно за мене. Когато ми разказваше, сърцето ми се сви и аз го съжалих. Радостен съм, обаче, че чух неговия сън.

Набожност. Това ли е всичко, което видя в къщата на Тълковника?

Християн. Не, има и други неща. Той ми показа великолепен палат, където видях хора, облечени в златни дрехи. Видях и един дръзновен господин, как отиде с гола сабя и си проби път през въоръжените слуги, стоящи на вратата, и непускащи никого вътре. Когато стигна с бой до входа, отгоре го извикаха да влезе, за да придобие вечна слава.

Всичко, което видях в къщата на Тълковника така ме смая, че година и повече бих стоял там, ако не ме чакаше толкова дълъг път.

Набожност. Какво друго видя по пътя?

Християн. Какво видях ли? Като вървях по пътя, забелязах Един, Който беше разпънат на дърво, облян в кръв. Като гледах към Него, товарът падна от гърба ми. Нека ви кажа, че този товар носех още от къщи и много ми тежеше. Едвам го мъкнех и постоянно пъшках. Само един поглед обаче към Онзи човек и . . . тежестта падна от гърба ми. Разбира се, това бе голямо чудо за мене, защото дотогава не бях виждал и не знаех, че може да стане така. Като продължавах да гледам към разпнатия на дървото човек (защото не можех да не Го гледам), внезапно пред мене се явиха три светли сили. Едната ме увери, че всички мои грехове са простени. Другата ми съблече дрехите и ме облече с тази хубава дреха, която виждате, а третата сложи белега на челото ми и ми връчи този свитък с печат. (Извади свитъка и им го показа.)

Набожност. Нищо друго ли не видя по пътя?

Християн. Тези неща, които ви разказах, са най-хубавите. Разбира се, има още много други. Например, малко настрана от пътя, по който вървях, видях трима души Простю, Лентю и Смелчо, които се бяха обтегнали на земята. Те бяха заспали дълбоко, а краката им бяха завързани с железни вериги. Мислите, че можах да ги събудя ли? Съвсем не.

Видях също Обрядов и Лицемеров точно в момента, когато се прехвърляха през стената на Спасението, за да отидат уж, според думите им, до хълма Сион. Те скоро се изгубиха, както и ги бях предупредил, че ще стане.

Много се измъчих, докато се изкачвах по хълма и със страх и трепет минах покрай лъвовете, които са на пътеката до вашия палат. Наистина ако не беше вратарят, онзи добър човек, стоящ до вратата ви, не знаех какво би станало с мене. Може би щях да се върна или пък лъвовете щяха да ме разкъсат. Сега благодаря на Бога, че съм тук. Благодаря и на вас, че ме приехте.

Тогава Разумност му зададе няколко въпроса:

Разумност. Не ти ли домъчнява понякога, когато си спомниш за отечеството, което си напуснал?

Християн. Много често мисля за него, но винаги с голям срам и отвращение. Право да ви кажа, бих се върнал, ако ми беше мило това, което оставих. Аз търся и желая по-добро отечество -- Небесното, и за там съм тръгнал.

Разумност. Не носиш ли със себе си някои от нещата, които си имал там и които си употребявал постоянно?

Християн. Нося някои, но против волята си. Особено,, вътрешните ми плътски помисли, в които моите съотечественици и аз се удоволствахме. Сега всички те ме наскърбяват. И ако можех да избирам за себе си, каквото аз искам, никога не бих помислил повече за тях, но. . . когато искам да правя добро, злото се изпречва пред мене (Римляни 7:15-21).

Разумност. Не усещаш ли понякога, че тези неща, които друг път са те смущавали и поставяли в недоумение, сега са победени?

Християн. Да! Чувствувам, но много рядко. И златни за мене са часовете, когато усещам в себе си тези славни победи.

Разумност. Спомняш ли си с какви средства са извоювани тези победи?

Християн. Да, помня. Когато мисля за това, което видях на кръста; когато гледам към хубавата си дреха; когато разгръщам свитъка, който нося в пазвата си и когато ми се стопли сърцето от моите размишления за мястото, където отивам. Именно тогава усещам, че побеждавам всички желания на плътта.

Разумност. Кое те кара да желаеш толкова много да отидеш на хълма Сион?

Християн. Това, че се надявам там да видя жив Онзи, Когото видях мъртъв да виси на кръста. Надявам се, че като стигна в Сион, ще се освободя от всичките зли неща, които сега са вътре в мене и ми досаждат. Слушал съм да казват, че там нямало смърт (Исаия 25:8, Откровение 21:4), и че ще живея между най-мили другари. Право да ви кажа, аз обичам Човека, Който висеше на дървото и бе облян в кръв, защото ме освободи от товара. Сега чувствам само вътрешната си болест, която много ме уморява. Затова ми се иска да отида по-бързо там, където нямало да има смърт и да бъда с онези другари, които постоянно пеели:

-- Свят! Свят! Свят! Господ Вседържител!

Тогава Умилителност каза на Християн:

-- Женен ли си? Имаш ли деца?

Християн. Имам жена и четири деца.

Умилителност. А защо не си ги довел със себе си?

Християн заплака:

-- Ах! Колко ми се искаше да ги взема със себе си! Но те всички отказаха да тръгнат с мене. Даже и мен се опитаха да задържат, като ме убеждаваха да не тръгвам.

Умилителност. Но ти трябваше да ги убедиш да вървят, като им посочиш опасността, която ги очаква, ако останат в града.

Християн. Точно така направих. Разказах им какво ми беше открил Бог за разорението на нашия град. Всичко това обаче им се видя, като че разказвам басня и не искаха да повярват (Битие 19:14).

Умилителност. Ти моли ли се Бог да благослови твоите съвети към тях?

Християн. Молих се, и то с голямо умиление и любов, тъй като много ги обичам.

Умилителност. Каза ли им за скръбта и страха, които си имал поради това, че гибел очаква града ви? Както изглежда, тази гибел е била ясна за теб.

Християн. Разбира се, че им казах, и то неведнъж. Те сами виждаха много пъти страхът, очертан по моето лице, сълзите, които обилно и горчиво проливаха, търпението

и помрачението ми, поради предчувствието от Страшния Съд и наказание, което висеше над главите ни. Но всичко това не можа да ги убеди да тръгнат с мене.

Умилителност. Какво казаха за себе си, като не искаха да дойдат?

Християн. Жена ми се страхуваше да не изгуби тоя свят, а децата ми се бяха предали на суетните младежки удоволствия. И така, едни с това, други с онова, всички ме оставиха да вървя сам.

Умилителност. Да не би ти със своя суетен живот да си угасил влиянието и силата на думите, с които си ги придумвал да тръгнат?

Християн. Наистина не мога да се похваля с живота си. Зная, че имам недостатъци. Приемам, че с поведението си човек може много лесно да събори това, което се старее да наложи с думи на другите, макар и да са за тяхно добро. Въпреки това аз мога да кажа, че съм се пазил, да не би чрез някое неприлично дело да ги отвърна от това пътешествие. Те дори ми казваха, че съм бил прекалено строг в обходата си с тях. Заради тях аз се отказах от много удоволствия и неща, в които не виждах нищо лошо. Даже, смея да кажа, че ако наистина ги е спряло нещо, което са видели в мене, това е било голямото ми предпазване да не съгреша против Бога и да не обидя ближните си.

Умилителност. Вярно е, че "Каин намрази брат си, защото делата му бяха лукави, а на брат му -- праведни" (Йоан 3:12). Ако жена ти и децата ти са се съблзнили в тебе по същата причина, с това те показват, че доброто не им е угодно, и "ти си избавил душата си от голяма отговорност" (Езекиил 3:19).

Точно в този момент казаха, че вечерята е готова и те седнаха да вечерят.

На трапезата имаше сложени добри ястия. Целият им разговор, докато седяха на масата беше все за Господаря на хълма, затова, което беше направил и причината, за да го направи. От разговора им можах да разбера, че Той е голям победител, и че с голям риск за живота Си се е борил и умъртвил онзи, който държи силата на смъртта (Евреи 2:14,15). Аз много Го обикнах, защото те казваха (и това, като че го каза Християн), че Той постигна тази победа като проля кръвта Си. Но най-славното в тази борба е, че Той стори всичко това, подбуден от чиста любов към всички хора. При това имало някои, които са Го виждали и разговаряли с Него след като е умрял на кръста. Те разказали всичко, каквото са чули от Неговата уста и главно това, че Той обичал окаяните пътешественици така, както никой друг не ги е обичал.

За доказателство те дадох един пример, как Той съблякъл от Себе Си Небесната Слава, която имал от преди създаването на света. Това сторил, за да подари спасение и живот на житейските пътници. Дори казват, че сами са Го чули да казва, че не искал да живее Сам в Сион. Посочиха също и имената на много пътници, които Той направил князе, макар че били родени просяци (I Царе 2:8, Псалм 113:7). Така продължиха да разговарят до късно през нощта и след като се предадох в ръцете на Господа за закрила, отидоха да си легнат. Християн бе настанен в една широка стая на горния етаж, чиито прозорци гледаха към изток. Названието на тази стая беше Мир. В нея той спа много спокойно до разсъмване, а при ставането си изпя благодарствена песен.

Сестрите не искаха да пуснат Християн да продължи напред, без да е видял всички редки и хубави неща, които се намираха в палата. Затова решиха да го разведат из стайте, като поговорят още малко с него. Заведоха го първо в кабинета. Там му показаха архивата от най-старо време. Между нея (както помня добре, че видях в съня си) се намираше родословието на Господаря на хълма, от което се виждаше, че Той е Син на "Вечния по дни". В тази архива бяха записани делата, извършени от Господаря и имената на много хора, които бе приел в службата Си. Имаше едно хубаво описание как Той ги е настанил в жилища, които не се развалят нито от времето, нито от естественото разпадане на всички неща в този свят.

След това му прочетоха за някои от най-похвалните дела, които мнозина от слугите на Господаря бяха сторили. Например как чрез вяра побеждавали царства, извършвали правда, получавали обещание, запушвали устата на лъвове, угасвали огньовете, избягвали остро на ножа, оздравявали от болести, ставали силни на бой и обръщали в бяг чуждите войски (Съдии 3:31, 7:19). От друга част на архивата, му прочетоха колко любвеобилен е Господарят им, като приема в своя Палат всеки, който уповава на Неговата благодат, дори и онези, които са вършили големи безчестия против Него и делата Му. В архивата имаше някои исторически описания, говорещи за забележителни неща - всички тях Християн прегледа добре. Не пропусна да види и пророческите книги, чието изпълнение е докарало страх и трепет върху враговете на Господаря, а на пътешествениците -- утеха и наслада .

На другия ден го заведоха в оръжейния склад и му посочиха всевъзможните оръжия, които Господарят беше приготвил за пътниците: саби, щитове, шлемове, брони и обувки, които никога не овехтяват. В склада имаше достатъчно оръжие. С него можеха да се въоръжат всички пътешественици, посветени в служба на Господаря, дори и да са повече от звездите на небето.

Тук му показаха някои машини, с които слугите на Господаря бяха извършили чудесни неща. Показаха му жезъла на Моисей и кола, с който Яил уби Сисар. Грънците, тръбите и факлите, с които Гедеон разпъди Мадиямските войнства. Остена, с който Самегар уби шестстотин човека (Съдии 3:31, 7:19). Видя челюстта, с която Самсон извърши такива големи чудеса, и камъка, с който Давид уби Голиат -- Гетския исполин, както и меча, с който Господарят им ще погуби човека на беззаконието в деня, когато седне да съди. Всички тези и още много хубави неща, които му показаха, харесаха на Християн. Денят премина неусетно те отидоха в стаите си да спят.

На сутринта, когато Християн стана с намерение да продължи пътя си, те го помолиха да остане още един ден, като му обещаха, че ако времето е ясно ще му покажат Увеселителните планини. Тази гледка, казаха те, много повече ще те успокои, тъй като планините са близо до желаното място, където отиваш. Християн се съгласи и остана още един ден. Още сутринта те го качиха на покрива на палата и му казаха да гледа на юг. Отправил погледа си натам, той видя в далечината една чудно хубава планинска земя, покрита с дъбрави, лозя и всевъзможни плодни дървета и цветя, изобилно напоявана с бистри и буйни реки и извори (Исая 32:16,17).

-- Как се нарича онази земя? -- попита Християн.

-- Това е Емануиловата земя. Тя е свободна за всички пътешественици, както е свободен и този хълм. Когато стигнеш там, ще видиш вратата на Небесния Град; ще ти я покажат и овчарите, които живеят там!

Най-после Християн реши да тръгне. Те се съгласиха, но му казаха:

-- Нека преди това влезем още веднъж в склада за оръжие и тогава си замини.

Така и направиха.

Щом влязоха в склада, веднага го облякоха от главата до петите в обшито бронирано облекло, за да бъде готов да се защитава, ако го нападнат някои злосторници по пътя. Така облечен, той излезе с приятелите си до вратата и попита вратаря дали е видял някой пътешественик да минава.

-- Да, видях -- отговори вратаря, -- мина един покрай вратата.

Християн. Познаваш ли го?

Вратар. Попитах го за името му и той ми каза, че се казва Верен.

Християн. Така ли? Аз го познавам много добре. Той ми е съотечественик. Идва от там, където съм роден и аз. Колко, мислиш, е извървял напред?

Вратар. Предполагам, че е прехвърлил хълма, а може и да е слязъл вече долу.

Християн. Благодаря ти, скъпи ми вратарю. Господ да бъде с тебе и богато да те благослови за добрината, която ми показва.

Глава четвърта

Когато Християн тръгна, любезните сестри Разумност, Набожност, Умилителност и Разсъдителност пожелаха да го придружат до полите на хълма. Докато вървяха заедно и си припомнях разговорите от изминалите дни, те бавно слизаха от хълма. Остана още малко, когато Християн каза:

-- Както беше трудно изкачването, така трудно ми се видя и слизането!

-- Така е -- отговори Разсъдителност, -- трудно е за човек да се крепи при слизането в "Долината на Смирението". Затова дойдохме да те придружим, докато слезеш от хълма.

При тези думи Християн се стресна и започна да върви с голямо внимание. Въпреки това падна два-три пъти, докато стигне долу.

Видях в съня си, че неговите добри другарки му дадоха един хляб, шише пълно с вино и малко грозде и сбогувайки се с него, го упътиха надолу по пътеката. Той тръгна сам по пътя, който минаваше през Долината на Смирението. Тук, в долината, Християн изпадна в беда.

Не бе вървял дълго, когато забеляза огромната, грозна фигура на един бяс, който идваше срещу него. Името на този бяс беше Аполон (Погубител). Християн се уплаши много. Подвоуми се дали да се върне, или да стои насреща му. Понеже нямаше на гърба си отбранително покривало и ако се обърнеше с гръб към бяса щеше по-лесно да бъде прободен от стрелите му, реши да застане срещу него и да се бори. "Дори, каза си той, ако мисля само за спасението на живота си и за нищо друго, пак по-целесъобразно е да стоя насреща му." И така Християн вървеше по пътя с бавни крачки, докато се срещна с

Аполон. Звярът беше много страшен на глед. Беше покрит целият с люспи като риба (и с тях се гордееше). Крилете му бяха като на ламя, краката му като на мечка, от пастта му излизаше огън и дим, а устата му беше като на лъв. Аполон се приближи до Християн, погледна го презрително и запита:

Аполон. Откъде идеш и къде отиваш?

Християн. Идвам от град Погибелово, където е събрано цялото зло и отивам на хълма Сион.

Аполон. От това разбирам, че си един от моите поданици. Цялата онази земя е моя и аз съм неин княз и бог. Как така си се осмелил да бягаш от царя си? Ако не се надявах, че пак ще ми слугуваш, веднага, с един удар, бих те повалил на земята.

Християн. Наистина, аз съм роден в твоята държава, но намерих службата ти тежка и заплатата такава, че от нея човек не може да живее, защото заплатата на греха е смърт (Римляни 6:23). Затова, като станах на възраст, тръгнах, както много други разумни хора са направили, да търся нещо по-добро.

Аполон. Никой град няма така лесно да изгуби поданиците си. И аз не искам да те изгубя. Понеже се оплакваш от службата и заплатата си, реши да се върнеш и аз обещавам, че ще ти дам от всичко, каквото се намира в нашата земя.

Християн. Но аз вече съм се споразумял да служа на друг -- на Царя на Царете и сега е невъзможно да се върна при тебе.

Аполон. Ти си направил точно това, което казва пословицата: "От трън та на глог", но това не е нещо ново. Мнозина са се показвали Негови слуги, а като мине малко време, са Го изигравали и пак са се връщали при мене. Направи и ти същото, и ще видиш колко добре ще ти бъде.

Християн. Аз съм Му дал вярата си в залог, като съм се заклел да му бъда верен и лоялен поданик. Сега как мога да се откажа от това и да се върна назад? Те веднага ще ме обесят като предател.

Аполон. Та нали ти направи същото и с мене? Ето, аз съм готов да забравя всичко, стига само да се върнеш при мен.

Християн. Не, съвсем не е същото с тебе. Защото, когато обещах да ти слугувам, помниш много добре, бях непълнолетен. Освен това смятам, че Князът на Когото слугувам сега, може да ме избави от онзи грях и да ми прости всичко, което съм правил като твой поданик. Право да ти кажа, о, опасни Аполоне, аз обичам Неговата служба. Доволен съм и от заплатата, която дава Той. Обичам Неговите слуги, Неговата власт и Неговата земя много повече от твоята. Затова, не ме разубеждавай повече. Аз съм вече Негов слуга и заявявам, че ще следвам само Него.

Аполон. Направи си добре сметката, докато още кръвта ти не е разгорещена, какво ще срещнеш по пътя, по който си тръгнал. Ти знаеш колко Негови слуги изпадат в мъчнотии и страдания, защото са престъпници против мене и моите заповеди. Колко много от тях са получили безчестна смърт! Ти казваш, че Неговата служба е по-добра от моята, но Той никога не е излязъл от мястото си, за да избави някой Свой слуга от ръцете ми. А колкото за мене, целият свят знае колко пъти, кога със сила, кога с хитрост, съм избавял от Него и от слугите Му ония, които са били уловени от тях, и които са ми слугували вярно. Така ще избавя и теб.

Християн. Ако Той, моят настоящ Цар, търпи сега и не излиза да ги избавя, това прави с цел да изпита любовта им -- дали ще бъдат докрай привързани към Него. А колкото за лошите последствия и страдания, за които ти разказваш, това, според нашето разбиране, е най-ценното и най-славното нещо, защото съвсем не се надяваме на временно избавление, но очакваме да получим слава в другата земя, когато нашият Цар дойде в Славата Си, със сила и със Своите ангели.

Аполон. Ти обаче си бил неверен в служението си към Него. Как тогава се надяваш да получиш някаква заплата?

Християн. Можеш ли да ми кажеш точно в какво съм Му бил неверен, Аполоне?

Аполон. В какво ли? Та ти още при тръгването си се отчая и без малко щеше да затънеш напълно в тинята на Отчаянието. После се отклони по криви пътища, за да се освободиш от товара си, когато трябваше да търпиш, докато Сам Царят ти го премахне. А помниш ли как нехайно заспа, изгуби най-милото си нещо, и когато видя лъвовете, едва не се реши да се върнеш? Освен всичко това можеш ли да отречеш, че винаги, когато говориш за пътешествието си и за всичко, което си видял, чул и преживял, говориш го за слава -- да кажат хората: "Ей, че великан! Какви велики неща е преживял!"

Християн. Уви! Всичко това, което казваш, и още много, което ти не спомена, е истина. Царят обаче, Комуто аз служа, и Когото почитам най-много от всички, е милостив, готов да прощава и да забравя всичко лошо, когато потърся Неговото прощение. И още, слушай какво ще ти кажа: Всички тези неща, които ти спомена, аз наследих в твоята земя. С тях се родих, с майчиното мляко ги суках и докато бях там, непрестанно стенех и въздишах. А сега, като се покаях, Царят ми ги прости и аз съм спокоен.

При тези думи Аполон се разсърди много и извика:

-- Аз съм враг на твоя Цар. Мразя лицето Му, законите Му и хората Му. Ако искаш да ти кажа самата истина, нарочно излязох да те срещна.

Християн. Аполоне, внимавай какво правиш! Аз съм вече в Царския път -- пътя на святостта! Затова ти казвам: Пази се!

Тогава Аполон се разкрачи, запречи цялата широчина на пътеката и каза:

-- Аз ни най-малко не се смущавам от тази работа, но ти многозначнико се пригответи да умреш, защото, кълна се в ужасния вертеп на Ада, че от тука по-нататък няма да ти позволя да пристъпиш нито една крачка. Ей сега ще ти извадя душицата.

И Аполон внезапно изстреля в гърдите на Християн една огнена стрела. Християн, държейки щит в ръката си бързо и изкусно я отби и остана невредим. Схващайки момента, когато трябва да се защитава, той измъкна меч си, спусна се върху Аполон и независимо, че последният успя да го нарани в главата, ръката и крака, не изгуби дръзновение, но се бореше юнашки. Това жестоко сражение продължи повече от половин ден и силите на Християн значително отпаднаха поради раните, които беше получил.

Аполон използва това отслабване, нападна Християн, улови го здраво в ръцете си и го събори на земята. При падането си Християн изпусна от ръката си меч. Виждайки това, врагът му извика:

-- Ето, сега си в ръката ми!

И притискайки го към земята, започна да го души.

Християн много се изплаши. Видя живота си изгубен.

По Божия промисъл обаче стана така, че когато Аполон вдигна ръка, за да нанесе последния удар, с който непременно щеше да умъртви този добър човек, Християн успя да грабне отново меч си и да извика:

-- Не се радвай, враже мой! Аз паднах, но виж, ще стана пак (Михей 7:8)!

И още не изказал последната дума, той скочи, замахна силно със сабята си, нарани смъртоносно Аполон, и го принуди да се отдръпне назад. В следващия миг, не оставяйки врага му да се съвземе, Християн се хвърли отново върху него с думите:

-- Във всичко това надвивам с помощта на Онзи, Който ме е възлюбил (Римляни 8:37).

Неочакваният за Аполон обрат в борбата го принуди да разпери крилата си и да излети далеч в пространството.

Християн вече не го видя (Яков 4:7).

Нито един човек не е видял и чул онова, което видях аз в това сражение. Никой не може да си представи виковете и ужасния рев, които надаваше Аполон през цялото време на борбата, както и въздишките и стенанията, раздиращи сърцето на Християн! През цялото време, до момента в който усети, че бе пробол Аполон с двуострия си меч, нито веднъж не го видях с весело лице. Едва след нараняването на звяра той се усмихна и погледна към Небето. Изповядвам, че този бой наистина беше най-ужасното зрелище, което съм виждал през живота си.

Когато битката свърши, Християн въздъхна и каза:

-- Сега, тук на това място, ще въздам благодарност на Онзи, Който ме избави от лъвови и ми помогна в борбата против Аполон.

Така и направи.

Тогава пред него се яви една ръка, която държеше няколко листа от Дървото на Живота. Християн ги взе и ги сложи върху раните, които беше получил в битката. След полагането на листата раните веднага оздравяха. Като седна да похапне малко хляб и да пийне от шишето, което му бяха дали сестрите, той отново подкрепи силите си продължи пътешествието си. Сега обаче с гол меч в ръце, "Защото, казваше си той, кой знае, дали някой друг неприятел няма да излезе отнякъде".

С Аполон не се срещна повече, и докато премина тази долина, нищо лошо не му се случи. На края ѝ започваше друга, която се наричаше "Долината на Смъртната Сянка". Християн не можеше да я избегне, защото пътят за Небесния Град минаваше право през нея. Самата долина беше много пуста. Пророк Еремия е писал за нея така:

"Пустиня, място на пустота и пропасти. Място на безводие и Смъртна сянка. Място, през което не е минавал, и на което не се е заселвал човек" (Еремия 2:6).

В тази долина Християн преживя още по-големи страдания, отколкото в битката с Аполон. Ще ви разкажа за тях по-надолу.

В съня си видях, че когато той стигна до границата на долината на Смъртната Сянка, срещна двама човека, които бързо се връщаха назад. Те бяха потомци на онези съгледвачи, които донесоха лъжливи сведения за добрата Ханаанска земя (Числа 13:22).

-- Къде отивате? -- попита Християн.

-- Назад! Назад! -- отговориха те. Ако ти е мил животът и търсиш спокойствие, ще направиш същото и ти.

-- Какво се е случило, та се връщате назад? -- попита Християн.

-- Какво ли? Слушай да ти разкажем. Ние вървахме по същия път, по който вървиш и ти. Стигнахме много далече -- толкова колкото можахме. И ако бяхме продължили да вървим още малко по-нататък, нямаше да можем да се върнем тука и ти нямаше да узнаеш тези ценни за тебе сведения.

-- Добре де, добре! Но какво срещнахте? -- попита Християн.

-- Едва бяхме навлезли в долината на Смъртната Сянка, когато за щастие забелязахме пред себе си страшна опасност. За малко щяхме да попаднем в нея. Добре че бяхме внимателни!

-- Хубаво! Но какво видяхте? -- пак ги запита Християн.

-- Какво видяхме ли? Видяхме долината, черна като катран. Видяхме змейовете и ламите долу в бездната и чухме непрестанното ридание и плача на страдащи от неописуеми мъки хора, убити духом, седящи в железни окови. А над Долината се бяха навдесили черни облаци на отчаяние. Върху тях се забелязваха разперените крила на Смъртта. С една дума: мястото е ужасно и съвсем непроходимо (Йов 3:5, 10:22)!

-- Въпреки всичко, което ми казахте -- отговори Християн -- още не мога да видя, че това не е пътят, който ще ме изведе на желаното място (Псалм 44:18,19).

-- Добре де, дръж този път за себе си; ние не го искаме -- казаха те и се разделиха с него.

Християн продължи пътуването си в същата посока, държейки изваден меч си от страх да не бъде нападнат ненадейно.

Видях в съня си, че отдясно, по цялото протежение на Долината, имаше дълбока яма. В нея през всички векове, "слепците, като са водили слепи", са падали фатално и винаги погивали. От лявата страна се простираше едно опасно блато с ужасно тинеста вода. Паднеше ли човек в него, нямаше къде да намери опора за краката си, тъй като то нямаше дъно. В него, някога паднал Цар Давид и несъмнено щял да се удави, ако не го извадил един много силен човек (Псалм 69:14). Пътят беше много тесен и това всяваше страх у Християн. Причиняваше му и доста страдания. Когато се стъмваше, той се отдалечаваше от дясната страна, където беше ямата, но с това пък се приближаваше към блатото „не по-малка опасност; а реши ли да се отдалечи от блатото, се доближаваше до ямата. Едно малко невнимание при ходенето би му коствало живота. Вървейки така, аз го чух да въздиша дълбоко, защото не стига, че отляво и отдясно зееха грозната яма и блатото, но и самата пътека беше толкова мрачна, че той не можеше да види къде стъпва. В средата на тази долина, съвсем близо до пътя, се виждаше устието на Пъкъла.

-- Какво ще правя сега? -- си каза Християн.

Той виждаше непрестанно излизащите от Пъкъла пламъци и дим, придружени с големи искри и страшни гласове. Тъй като сабята му беше безсилна да се бори против

тях, той намери за добре да я сложи в ножницата, и да извади другото си оръжие, което се наричаше Молитва. (Ефесяни 6:19). Чух го да вика:

-- О, Господи! Моля Ти се, Господи, избави ме! Опази душата ми, Господи (Псалм 116:4)!

Той продължаваше да се моли със същите думи дълго време, а пламъкът приближаваше все повече и повече, и все по-ясно се чуваха страшните гласове. Струваше му се, че още малко и ще бъде смазан, разкъсан на парчета, стъпкан като калта на улицата.

Няколко часа той гледаше ужасната сцена и слушаше грозните звукове. Като стигна до едно особено място, му се стори, че вижда много чудовища да идват срещу него. Спря се и започна да мисли какво да направи, за да избегне опасността. Една страшна мисъл за връщане заработи в съзнанието му, но същевременно си казваше: "Минал съм вече половината път и претърпях немалко беди. Да се върна назад? Ами откъде да знам, дали няма да срещна по-страшни неща!" Реши да върви напред.

Забеляза обаче, че чудовищата се приближават все повече и повече, и когато пристъпиха съвсем близо, той извика колкото му глас държи:

-- Аз ще вървя със силата на Господ Бог!

Чувайки тези думи, чудовищата веднага се дръпнаха назад и вече не доближиха до него.

Едно нещо не мога да не кажа. Видях, че Християн беше много смутен. Дори не познаваше собствения си глас! Като стигна до устието на огнената пропаст, едно от лукавите чудовища изскочи, изправи се зад него и без той да го забележи, започна да шепти на ухото му гнусни и хулни думи. Горкият Християн! Мислеше, че тези хули излизат от неговата уста. Дотолкова не разпознаваше гласа си! И това, разбира се, беше най-голямото страдание за него. Такова нещо не беше преживявал досега. Колко много се измъчваше, като си помисли, че хули Онзи, Когото по-рано обичаше с цялото си сърце! Не се сещаше да си запуши ушите, нито пък можеше да разбере откъде идват тези страшни хули.

Докато ходеше в това окаяно състояние, Християн дочу глас на човек, който като че ли вървеше далеч пред него и казваше:

-- Даже и в Долината на Смъртната Сянка, ако ходя, няма да се уплаша от зло, защото Ти си с мене (Псалм 23:4).

Тези думи предизвикаха силна радост у Християн поради три неща:

Първо, той разбра, че освен него в Долината има и други пътници, които се боят от Бога.

Второ, той позна, че там с тях беше Бог, макар и те като него да се намираха в същото мрачно и ужасно състояние. "Защо да не бъде и с мене -- каза си той -- при все, че аз не можах да Го видя по-рано поради многото препятствия на мястото" (Йов 9:11).

И трето, Християн се надяваше да стане другар на човека пред него, ако го настигне. Затова, като ускори крачките си, започна да вика. Този, който беше пред него, изглежда не знаеше как да му отговори, защото досега самият той мислеше, че е сам.

Скоро след това започна да се развиделява. При вида на новия ден Християн въздъхна и си каза:

-- Той обърна Сянката на смъртта в светла зора (Амос 5:8).

Когато се разсъмна съвсем, той се обърна назад не от желание да се върне, но за да погледне какви беди беше преминал в тъмнината. Сега много ясно можа да види онази грозна яма, която беше от дясната страна на пътя, блатото, което беше от лявата страна и колко тясна беше пътеката помежду им. Видя и змейовете и ламите в бездната, но вече отдалеч, защото, откакто се зазори, те не смееха да приближат. Тогава си спомни думите, писани в свитъка:

-- Той открива из тъмнината дълбоките работи и изважда на видело Мрачната сянка (Йов 12:22).

Избавлението от всичките беди по този страшен път, стопли сърцето на Християн и той можа спокойно да огледа опасностите, от които толкова много се страхуваше в тъмнината. Изгряването на слънцето беше Божия милост към него, защото, ако първата част на Долината на Смъртната Сянка беше страшна, то втората част, през която му предстоеше да мине, беше още по-опасна. От мястото, където стоеше, до края на Долината, целият път беше осеян с примки. Толкова много ями имаше по него, че ако сега беше тъмно, както беше, когато мина първата част на пътя, и хиляда живота да притежаваше, всички щеше да изгуби. За щастие слънцето беше вече изгряло и Християн възкликна:

-- Светилникът ми свети над главата и с неговата виделина ходя през тъмнината (Йов 9:3).

С тази светлина той стигна до края на долината.

Видях в съня си, че точно там бяха разпиляни костите и смазаните трупове на хора, минали по-рано през това място. Като размишлявах, питайки се каква е причината за гибелта им, забелязах пред себе си една пещера, където в старо време седели два исполина -- Папа и Поган, под властта и тиранството на които тези човеци (чиято кръв, кости и пепелта от труповете им покриваха земята) били жестоко убити. Християн обаче мина покрай пещерата без никакви затруднения и пречки -- обстоятелство, което в началото ме учуди много, но след това разбрах, че единият исполин, Поган, отдавна бил умрял, а другият, Папа, макар и жив, от ударите, които получил на младини, бил станал съвсем немощен, с вдървени крака и ръце, и всичко което можел да прави, било да седи пред пещерата и да наблюдава минаващите пътници, хапейки костите си от яд, че вече не е в състояние да ги настигне и убие.

Видях, че Християн, като вървеше по пътя, забеляза стареца, който седеше пред пещерата, но не знаеше какво да мисли за него. А исполинът, като не можеше да го доближи, само викаше:

-- Вие няма да тръгнете в правия път, докато не изгорят още няколко от вас.

Християн не му отговори. Дори не го погледна. Вървеше по пътя си невредим.

Глава пета

Като измина известно разстояние, Християн стигна до една могила, направена нарочно за улеснение на пътниците -- да могат от там да виждат какво има напред по пътя. Той се изкачи на нея, погледна напред и забеляза, че на не голямо разстояние върви Верен.

-- Хей! Хей! Чакай да ти стана другар! -- извика Християн.

-- Не мога! Бягам да спася живота си! Отмъстителя на кръвта ми ме гони! -- отговори Верен.

Това малко разгневи Християн. Той ускори крачките си, настигна бързо Верен и го подмина, така че "последният стана пръв". Тогава Християн се усмихна горделиво, защото беше изпреварил брата си и като не внимаваше къде стъпва, ненадейно се спъна и падна така лошо, че не бе в състояние да мръдне от мястото си, докато не го настигна Верен и му помогна да стане.

Видях в съня си, че те тръгнаха заедно с искрена любов, разговаряйки за всичките неща, които бяха видели по пътя.

Християн. Почтени и любезни мой братко Верене! Много се радвам, че те настигнах и че Бог е приспособил духовете ни един за друг, така че да можем заедно, като другари да преминем този приятен път.

Верен. Аз се надявах, мили ми приятелю, да те имам за другар още от града ни, но ти ме изпревари и затова бях принуден да вървя до тука сам.

Християн. Колко време след мене стоя в Погибелово?

Верен. Останах, докато стана вече невъзможно да се стои, защото наскоро след твоето излизане се заговори много оживено, че градът ни ще бъде изгорен с огън от небето и ще бъде превърнат в прах и пепел.

Християн. Нима нашите съседни приказваха това?

Верен. Да, да, то беше в устата на всички!

Християн. И въпреки това освен тебе, никой не се помръдна от мястото си? Как си обясняваш факта, че пред лицето на опасността побягна само ти?

Верен. Те само приказваха, но никой не искаше да вярва. Често пъти в разпалени спорове чувах да споменават твоето име с подигравателен тон, и колко глупав си бил, че си предприел толкова дълго пътешествие. Но тъй като аз вярвах и продължавам да вярвам, че нашият град ще бъде опожарен с огън и жупел отгоре, избягах.

Християн. А чу ли да се приказва нещо за съседа ми Уводен?

Верен. Чух, че бил заедно с тебе до Тинята на Отчаянието, където паднал и затънал. Беше се доста изпоцапал и не искаше никой да знае за това.

Християн. Какво му казваха съседите?

Верен. Какво да му казват? Всички му се смеят! Откакто се върна, стана за подигравка между хората. Едни му се присмиват, други го презират и никой не му дава работа. Сега е седем пъти по-зле, отколкото беше преди да тръгне с тебе от града.

Християн. Но защо му се присмиват толкова, когато самите те презират пътя, от който се върна той?

Верен. Защото не устоя на думата си. "У-у-у! -- викат след него. -- Да ти се не види и пътя, и ти самия -- изменник!" Изглежда, че и Сам Бог е допуснал противниците да му се присмиват и да го имат за поговорка, защото се върна от пътя (Еремия 29:18,19).

Християн. Ти не се ли срещна с него да поприказваш за тези работи, преди да тръгнеш?

Верен. Веднъж само го срещнах на улицата, но той премина на отсрещния тротоар и се престори, че не ме вижда. Явно беше, че е гузен и се срамува за извършеното.

Християн. Аз имах голяма надежда за него, но сега се опасявам, че ще остане в града и ще загине както всички други. Колко вярно е това:

-- Кучето се върна на бълвоча си и окъпаната свиня се върна да се въргаля в тинята (II Петрово 2:22).

Верен. И аз се страхувам, че той ще погине. Кой обаче може да попречи на това, което има да стане?

Християн. Нека да го оставим и да си поговорим за неща, които засягат нас. Разкажи ми, моля, какво ти се случи по пътя? Сигурно си преживял такива неща, които при други обстоятелства биха се разказвали като някакво чудо?

Верен. Аз избягнах Тинята на Отчаянието, където ти затъна и без никакви препятствия успях да стигна до тясната врата. Но по пътя срещнах някаква жена на име Похотка, която за малко щеше да ме хвърли в голяма беда.

Християн. Радвам се, че си се измъкнал от нейните примки. Тя е изкушавала Йосиф много преди тебе, но и той като тебе е успял да избяга. За малко да изгуби живота си заради нея (Битие 39:11,13). И какво ти направи?

Верен. Ти знаеш ли какъв ласкателен език има тя? Много настояваше да отида с нея, като ми обещаваше всевъзможни удоволствия.

Християн. Всевъзможни удоволствия? Не вярвам! Тя не е в състояние да ти обещае такова удоволствие, каквото ти дава спокойната съвест.

Верен. Ти ме разбираш какво искам да кажа. Тук става дума за плътско и похотливо удоволствие.

Християн. Слава Богу, че си успял да се освободиш от нея. "Оня, на когото Господ се гневи, ще падне в нейната яма (Притчи 22:14)."

Верен. Не зная дали съм се освободил напълно от нея.

Християн. Как? Аз не искам да вярвам, че си готов да се подадеш на ласките ѝ.

Верен. Не, не съм се осквернил с нея, защото винаги, когато ме ласкаеше, аз си спомнях думите на една стара книга:

-- Стъпките ѝ достигат до ада (Притчи 5:5).

Тези думи ми помогнаха да затворя очи и да избягвам омайния ѝ поглед (Йов 31:1). От това, разбира се, тя се ядосваше много и ме хулеше, а аз продължавах да вървя напред.

Християн. Някакво друго нападение не преживя ли по пътя?

Верен. Да! Когато стигнах до ръта, наречен Мъчнотия, срещнах един стар човек, който ме попита:

-- Кой си ти? Къде отиваш?

Аз му отговорих, че съм пътешественик и отивам в небесния Град. Тогава старецът ми каза:

-- Виждам, че си честен човек. Ще бъдеш ли благодарен от заплатата, която ще ти дам?

Тогава го попитах как се казва и къде живее. Той ми отговори, че се казва Адам първи и живее в град Прелъстител (Ефесяни 4:22). Попитах го каква е работата, която ми предлага и каква заплата ще ми даде. Той ми каза, че работата е много задоволителна, а колкото за заплатата, щял да ме направи наследник на имота си. Попитах го още каква е къщата му и има ли други слуги. Той ми отговори, че в неговата къща има от всичките сладости, които може да предостави светът. Слугите му били негови деца. След това поисках да разбера колко деца има. Отговори ми, че има три дъщери:

"Похотта на плътта, Пожеланието на очите и Гордостта на живота (Йоан 2:16)."

Даже ми предложи да ме ожени за една от тях, ако разбира се поискам. Попитах го докога ще трябва да живея при него и той ми каза, докато съм жив.

Християн. И какво решихте със стареца?

Верен. В началото бях готов да отида с него, защото ми приказваше сладко, но докато го наблюдавах, забелязах, че на челото му има надпис:

-- Да съблечете стария човек с делата му!

Християн. И какво от това?

Верен. Тогава разбрах, че думите му са само ласки и че ако вляза в къщата му, той ще ме направи роб. Затова му казах да не хитрува повече, тъй като никога няма да приближа вратата на неговата къща. Тогава той се разсърди много и се закани, че ще изпрати след мене някой, който да направи пътя ми труден.

Тръгвайки си, усетих, че ме улови и дръпна назад с огромна сила, и като помислих, че откъсна част от тялото ми, неволно извиках:

-- Ах! Колко окаян съм аз (Римляни 7:24)!

И започнах да се изкачвам по хълма.

Когато стигнах до средата на пътя, се обърнах назад, за да видя дали някой не ме следи. Тогава забелязах, че един непознат човек бързаше след мене. Той ме настигна до едно място, където имаше беседка.

Християн. Знам, знам това място. Там седнах да си почина и така дълбоко заспах, че изгубих свитъка, който криех в пазвата си.

Верен. Мили братко, чуй какво ще ти кажа. Като ме настигна, непознатият с един удар ме свали като мъртъв на земята. Когато се съвзех, го попитах:

-- Защо ме удари така?

Той отговори:

-- Защото тайно си се съгласил да служиш на Адам първи. -- И ме ритна толкова силно в гърдите, че аз си помислих: този път ще ме довърши. Тогава започнах да го моля:

-- Имай милост към мене!

-- Милост?! Аз не познавам такова нещо! -- отговори той и със следващия удар ме повали отново на земята.

Вече не се съмнявах, че беше решил да ме убие, когато благодарение на един човек, който мина по това време, аз бях освободен от него.

Християн. Кой беше този човек?

Верен. В първия момент не Го познах, но като си тръгваше, забелязах, че имаше белези от рани върху ръцете и ребрата, и от това заключих, че е Нашият Господ. След това продължих да се изкачвам по хълма.

Християн. Човекът, който те е настигнал и е искал да те убие е Мойсей. Той не жали никого и няма милост към онзи, който е престъпил неговия закон.

Верен. Това зная много добре, защото не се срещам за първи път с него. Най-напред той ме посети, когато си седях спокойно у дома, и каза, че ще изгори къщата ми, ако продължавам да седя там.

Християн. Ти забеляза ли къщата, намираща се на хълма, където си срещнал Мойсей?

Верен. Разбира се, видях я много добре. Видях и лъвовете, преди да стигна до нея, но те май бяха заспали по това време, защото беше около обяд. Преди да се свечери, минах покрай вратаря и прехвърлих хълма.

Християн. Да! да! Той ми каза, че те е видял, когато си минал. Много съжалявам, че не си влязъл в оная къща, защото там щеше да видиш много интересни неща, които до деня на смъртта си нямаше да забравиш. Но кажи ми, моля те, не срещна ли някого в Долината на смирението?

Верен. Да, срещнах Неблагодарен, който се опита да ме разубеди, да се върна с него. Той се връщал, защото тази долина била съвсем безчестна. Каза ми, че ако не се върна ще пропъдя всичките си приятели: Горд, Високоумен, Славолюбив, Миролюбив и много други като тях. Уверяваше ме, че всички те ще се съблазнят в мене, ако бъда толкова глупав да мина през тази Долина.

Християн. А ти какво му отговори?

Верен. Казах му, че тези лица, които спомена, макар че са мои роднини, съвсем се отказаха от мене, откакто станах пътешественик. Това ме принуди и аз да се откажа от тях и вече ги считам, като че никога не са били от нашия род. Казах му още, че колкото за тази долина, той не мисли добре, защото поговорката казва: "Преди въздигане има смирение, а преди падане -- горделив дух." Затова му казах, че ми е добре, и че ще мина през тази долина, за да стигна до мястото, където най-мъдрите са стигнали, и не искам да избира това, което той счита най-достойно за почит.

Християн. Някой друг срещна ли в долината?

Верен. Да! Срегнах и Срамко. Но от всички хора, които срегнах по пътя си, той имаше като че ли най-неправилно име. На другите можеш да оспориш твърденията им с малко доказателства, и казвайки им "не", да ги отпратиш. Но този безочлив Срамко, като започнеш да приказва, не можеше да бъде спрял.

Християн. Та, какво ти каза?

Верен. Говори ми против вярата. Каза, че е съвсем срамно, низко и безчестно човек да мисли за духовните неща и да се възхищава от тях. Това било малодушие и човек, ако внимава върху делата и думите си, ще ограничи своята свобода, която е велика придобивка на храбрите духове в днешно време, а така ще стане за присмех на света. Каза също, че големците, богатите и мъдрите не са на моето мнение и ако някой се съгласял да го приеме, това ставало, след като изгубвал ума си или по принуждение (I Коринтяни 1:26, 3:18). Освен това той укоряваше неблагородното състояние на повечето от онези, които пътуват по Небесния път, като изтъкваше тяхното невежество и липсата им на всякакво разбиране за естествените науки. Така той продължаваше да критикува много неща, и то много по-изразно, отколкото бих могъл да го представя аз. Например той твърдеше, че било срамно за човека да се разплаква и натъжава от проповедта на когото и да било и да се връща възхитен от църква у дома си. Срамно било също да се иска прошка от съседа, когато си го обидил, или пък да върнеш онова, което си взел неправедно. Благодетието, от една страна, отчуждавало човека от големците поради някои грехове (които той наричаше с умалителни имена), а, от друга страна, го карало да се сприятеля с нищожните само заради това, защото са от същото вероизповядващо братство.

-- Всичко това не е ли срамно? -- питаше той.

Християн. А ти какво му отговори?

Верен. Какво ли? Истината е, че отначало не знаех какво да му отговоря. Дотолкова ми дотегна с приказките си, че почувствах кръвта ми да нахлува в главата и за малко щях да се откажа от пътешествието. Тогава започнах да мисля върху думите: "Онова, което е високо в човеците, то е мерзост пред Бога" (Лука 16:15).

Той ми каза всичко за хората -- какви са, какво са правила, но нищо не спомена за Бога и Неговото Слово. Продължавах да разисквам в себе си, че в Съдния ден няма да ни съдят за живот или смърт по думите на досадниците от този свят, но ще ни съдят по мъдростта и закона на Всевишния. Следователно, мислех си аз, каквото Бог казва, че е добро, е добро, макар и всички хора да са против това. Бог обича благодетието и се радва, когато вижда чувствителна съвест. Тези, които стават безумни за Царството небесно, са най-мъдрите, и бедният, който обича Христос, е по-богат от най-големия богаташ в света, който мрази Христа. Като знам всички тези неща, казвам ти Срамко, махни се от мене! Ти си враг на моето спасение. Да се сприятеля ли с теб против върховния си Владетел и Господар? Тогава как ще мога да Го гледам в очите, когато дойде? Ако сега се срамувам от пътищата Му и слугите Му, тогава как мога да очаквам благословение от Него?

Наистина този Срамко е много дързък злодей. Едвам се освободих от него. Беше се прилепил до мен и постоянно ми шепнеше за някои слабости и недостатъци на религията. Аз трябваше да го спирам и уверявам, че напразно се мъчи да ме разубеждава, защото онези неща, които той презираше, за мене бяха славни. Така успях да се измъкна от този ужасно досаден човек.

Християн. Брате, много се радвам, че си устоял против този злонамерен човек. Всичко, каквото каза за него, е и мое лично мнение, а особено това, че от всички други той носи най-неправилно име. Виждаш ли колко смело е тръгнал по този път, за да ни убеждава да се срамуваме от всичко, което е най-добро и да станем за присмех на хората. И колко е дързостен! Но ние трябва да му се противопоставяме докрай. Защото

с цялото си самохвалство той издига само безумния и никой друг. Соломон казва: "Мъдрите ще наследят слава, а издигането на безумните ще е безчестие" (Притчи 3:35).

Верен. Аз мисля, че за да можем да устоим против Срамко, трябва да повикаме на помощ Този, който желае да сме "храбри да защитаваме истината, докато сме на света".

Християн. Да това е вярно. Друг срещна ли в онази долина?

Верен. Никого не срещнах повече, а по пътя до долината на Смъртната сянка времето беше чудесно -- грееше силно слънце.

Християн. Това е било благодат за тебе. Защото с мене беше съвсем обратното. Когато влязох в онази долина, водих ужасна битка с омразния бяс Аполон. Той се нахвърли свирепо върху мене и аз си помислих, че ще ме убие, особено когато ме събори на земята, притискайки ме с краката си, за да ме смаже. В този момент изпуснах меча от ръката си и не бях в състояние да се защита. Тогава викнах към Бога и Той чу молбата ми и ме избави от всички беди. Отново ободрен и обнадежден, аз влезнах в Долината на Смъртната сянка и почти половината път изминах в тъмнина. Мислех си, че там ще ме убият, но в нощта пътя ми бе осветлен и останалата част от него изминах много лесно и спокойно.

В съня си видях, че Верен се обърна настрани и видя един човек, вървящ наблизко до тях. Той беше доста висок и отдалеч изглеждаше приятен на външен вид. Казваше се Говорян. Верен го поздрави:

-- На добър час, приятелю! Къде отиваш? Навярно за Небесната земя?

Говорян. Да, да. Там отивам.

Верен. Там е идеално място и понеже и ние сме тръгнали за там, надявам се, че ще бъдем добри другари по пътя!

Говорян. На драго сърце, готов съм да ви бъда другар!

Верен. Хайде, ела да вървим заедно и да прекараме времето си в разговори за някои полезни неща.

Говорян. Много ми е приятно да говоря за добри неща. Радвам се, че срещнах хора, които са готови за такъв разговор. Защото искам да ви кажа, че много малко са тези, на които им е приятно да прекарват времето си, разговаряйки така, когато са на път. Повечето обичат да говорят за излишни и безполезни неща, а това винаги ми е причинявало много скръб.

Верен. Наистина това е много скръбно. Хората мислят, че има по-достойни неща за човешкия език, отколкото да говорят за Божиите работи?

Говорян. Много те харесвам, Верене, защото думите ти са пълни с доказателства. Има ли нещо по-сладко и по-полезно от това да говорим за Божиите неща? Кои неща биха били по-сладки от тях? Например ако човек се наслаждава да говори за историята, за тайнствеността на нещата или ако обича да говори за чудотворения, чудеса и знамения, къде ще ги намери така усладително изложени и сладко написани, както са в Свещеното Писание?

Верен. Това е вярно. Моето желание е да се възползваме от разговор именно за тези неща.

Говорян. Та това е същото, което казах преди малко. Много е полезно да говорим за тях, защото по този начин можем да придобием ясни разбирания за много неща. Като разговаряме, ще разберем суетността на световното и ползата от небесното. Така можем да научим за нуждата си от новородение, за недостатъчността на нашите дела, за нуждата ни от Христовата правда и т.н. и т.н. Освен това можем да научим какво значи да се покае човек, да вярва, да се моли, да страда и още много други. Човек така научава за своето спокойствие, какви големи обещания и утешения дава

Евангелието. Това дава сила на човека, да може да устоява на лъжливи мнения, да защитава истината и да наставлява и поучава неуките.

Верен. Всичко това е истина и аз се радвам да чуя от тебе тези неща.

Говорян. Липсата на това е причина за мнозина да не виждат своята нужда от вяра и благодатно действие в душата им за придобиване на вечен живот. Повечето в живота си са съвсем невежи относно изпълнението на Закона, а така, разбира се, никой не може да получи Царството небесно.

Верен. Позволи ми да те прекъсна. Небесното разбиране за тези неща е дар от Бога. Никой човек не може да го постигне чрез собствени усилия или чрез говорене за тях.

Говорян. Разбирам това много добре, защото човек не може нищо да приеме, освен ако не му се даде от небето. Всичко е дар на Божията благодат, а не от нашите дела. Аз мога да ти приведа стотици доказателства от Свещеното Писание в потвърждение на това.

Верен. Добре, сега нека определим само едно нещо, върху което да разговаряме.

Говорян. Както искаш! За мене е все едно. Аз мога да разисквам върху всякакви неща, небесни или земни, нравоучителни или евангелски, свещени или светски, минали или бъдещи, чужди или наши, нужни или случайни, стига това да е за полза.

Това озадачи Верен. Той се приближи до Християн, който вървеше малко по-настрани от началото на разговора с Говорян и му каза шепнешком:

-- Какъв чудесен другар си намерихме! Наистина, той е добър пътешественик!

Християн се усмихна и каза:

-- Този човек, когото ти толкова харесваш, би могъл да прелъсти двадесет, които не го познават.

Верен. Ти познаваш ли го?

Християн. О, да! Дори го познавам по-добре, отколкото сам той се познава!

Верен. Е, добре! Кажете ми кой е?

Християн. Той живееше в нашия град. Чудно ми е как не го познаваш?

Всъщност градът ни е голям -- може и да не го познаваш.

Верен. Чий син е? В коя махала е живял?

Християн. Той е син на Сладкодумко и живееше в Брацолевската махала. Всички го знаят като Говорян от Брацолевската махала. Независимо, че езикът му е толкова приятен, той си остава за мене голям съблазнител.

Верен. Ти мислиш така, но мен ми се струва, че е много смирен човек.

Християн. Такъв е за онези, които не го познават отблизо, защото външно умее да се показва добър, но когато е у дома си, той е ужасен. Ти го наричаш скромен и това ми напомня за работата на един живописец. Гледайки рисуваните от него образи отдалече, ти изглеждат много хубави, но погледнеш ли ги съвсем отблизо, веднага забелязваш грозота им.

Верен. Ти се шегуваш, нали? Виждам, че се усмихваш.

Християн. Боже, опази! Макар че се усмихвам, уверявам те най-искрено, че не се шегувам, нито пък искам да обвинявам някого без причина. Искам да ти кажа още някои неща, за да го опознаеш по-добре какъв е. Този човек е готов да се присламчи към която и да е група и да влезе във всевъзможни разговори. Както приказва с тебе, така ще приказва и в кръчмата и колкото повече ракия сложи в стомаха си, толкова повече ще има от тези неща в устата си. Няма място за благочестието в сърцето и къщата му, а да не говорим за поведението му. Всичко каквото има, е на езика му, а благочестието му се състои просто в дрънкане.

Верен. Ако е така, тогава аз съм се излъгал в този човек.

Християн. Излъгал си се, брате, бъди уверен в това. Припомни си пословицата:

-- Говорят, но не вършат. Царството Божие не се състои в думи, но в сила (Матей 23:3, I Коринтяни 4:2). Наистина той приказва за молитва, за покаяние, за вяра и за новорождение, но само знае да приказва за тях, а всъщност нищо не е познал. Аз съм го наблюдавал и у дома му и навън, и зная, че това което казвам за него е истина. Неговата къща от гледна точка на благочестието е блудкава, както белтъкът на яйцето. Там няма нито молитва, нито друго нещо, което да показва, че е станало истинско покаяние за грях. Животното според естеството си слугува на Бога много по-добре от него. Той е станал за укор и присмех пред всички, които го познават (Римляни 2:23,24).

Всички казват за него така:

-- Навън е светец, а у дома -- дявол.

Дори и нещастното му семейство мисли същото за него. Той е такъв скъперник, толкова много мъмри слугите си и така жестоко и несмислено се отнася с тях, че те се чудят как да му угодят и как да му говорят. Тези, които имат взаимоотношения с него казват:

-- По-добре е човек да има вземане-даване с езичник, отколкото с него, защото от езичника ще получиш това, което ти се полага. Този Говорян, стига да може, винаги ще ги излъже, измами и изиграе. Освен това той така възпитава и синовете си. Ако например види в тях "глупава страхливост" (както обича да нарича чувствителната съвест), им казва, че са будали и дебелоглави. Не иска да им повери никаква работа, нито пък да ги похвали пред други. Ако ме питаш, той с нечестният си живот е бил причина за мнозина да се препънат и да паднат. Ако Бог не му забрани, ще стане причина да погинат още много души.

Верен. Добре, брате, принуден съм да вярвам не само за това, защото го познаваш, но и защото разсъждаваш за другите така, както трябва един богобоязлив човек да разсъждава. Виждам, че говориш не от зломислие против него, но защото това, което казваш, е истина.

Християн. Ако не го познавах, може би и аз щях да мисля за него така, както мислеше ти. Ако пък бях чул за него само от онези, които са противници на благочестието, бих го счел за клевета (каквато често се чува от устата на лукавите, против имената и вярата на добрите хора), но всичките тези неща и многото други, които не съм ти казал, мога да ги докажа от моето лично познанство с него. Добрите хора винаги са се срамували от него. Никой от тях не може да го нарече брат или приятел. Достатъчно е само да изговориш името му пред тях, за да се изчервят от срам.

Верен. Виждам, че едно нещо е да се говори, а съвсем друго нещо е да се върши. За в бъдеще ще гледам по-добре да разграничавам тези две неща.

Християн. Наистина различни са и разликата помежду им е толкова голяма, колкото душата се различава от тялото. И както тялото без душата е мъртва мърша, така и говоренето без живеене не е нищо друго освен мърша. Душата на благочестието е практическата част, защото: "Чисто и непорочно благочестие пред Бога и Отца е това: да преглежда човек сирачетата и вдовиците в утеснението им и да пази себе си неосквернен от света" (Яков 1:27). Говорян не знае това. Той заблуждава душата си като мисли, че само със слушане и говорене човек става добър християнин. Слушането е само сеенето на семето, а говоренето не е достатъчно да покаже, че наистина има плод в сърцето и живота ни. Бъди уверен, че в съдния ден хората ще се съдят само по плодовете им (Матей 13:23). Тогава няма да ни питат:

-- Вярвал ли си?

Но ще ни питат:

-- Вършил ли си това, което си слушал и говорил?

Ще бъдем съдени и според това. Нали си чел, че краят на този свят се уподобява на жетва (Матей 13:30) и естествено е хората с нетърпение да очакват плода. Далеч съм

от мисълта да омаловажа вярата, но говоря така, за да ти посоча колко нищожно ще е в Онзи ден Говоряновото изповядване.

Верен. Това ми напомня Мойсеевото описание за чистото животно. Това, което има раздвоено копито и преживя, а не онова, което има само раздвоено копито или само преживя. Заекът преживя, но понеже няма раздвоено копито, е нечист. Точно това е Говорян. Той само преживя, т.е. търси наука, дъвче Словото, но не си раздвоява копитото, т.е. не отделя пътя си от този на грешниците, и както заека има крак на куче или на мечка, затова е нечист.

Християн. Според мене ти изказа истинското Евангелие. Ще добавя още нещо: някои, които са изкусни и способни говорители, Павел ги нарича "Мед що звънти и кимвал що дрънка" (I Коринтяни 13:1,3). Или както на друго място ги обяснява, бездушни вещи, които издават глас, но са без истинската, евангелска вяра и благодат, които се изявяват в благочестив живот. Бездушни вещи, които никога няма да бъдат приети в Небесното царство. Те никога няма да влезнат между тези, които са чада на живота, макар гласът им (на ония, които само говорят, а не практикуват) да е ангелски глас.

Верен. Слушай, досега не ми беше приятно неговото другарство, но отсега нататък съвсем се отворачавам от него. Какво да направим сега, за да се освободим от присъствието му?

Християн. Послушай съвета ми. Направи това, което ще ти кажа, и твоето другарство много скоро ще стане неприятно за него, освен ако Бог подбуди сърцето му и го обърне.

Верен. Какво трябва да направя?

Християн. Иди при него и започни разговор върху вътрешната сила на благочестието. След като приеме да разговаряте за това, а аз съм сигурен, че ще се съгласи, попитай го дали това нещо е осъществено в сърцата му, в поведението му и в дома му.

Тогава Верен се приближи при Говорян и го попита:

-- Ей, приятелю, как пътуваш? Как си сега?

Говорян. Благодаря на Бога, много съм добре. Аз очаквах досега да имаме дълъг разговор.

Верен. Добре, щом искаш, нека започнем сега и понеже ми даваш възможност аз да предложа предмета на разговора ни, предлагам да бъде следния:

-- Чрез какво се изявява спасителната Божия благодат, след като тя влезе в сърцето на човека?

Говорян. От това заключавам, че разговорът ни ще бъде за силата на нещата. Много добре! Това е добър предмет и съм готов да разискваме по него. Ще ти дам накратко моя отговор. Първо, когато Божията благодат влезе в сърцето, тя извиква силно против греха. Второ, ...

Верен. Не, не, почакай малко? Едно по едно ще ги разглеждаме. Аз бих казал, че благодатта се изявява, като принуждава душата да се погнуса от греха.

Говорян. Е, че каква разлика има между извикване и погнуса от греха?

Верен. О, разликата е голяма. Човек например може да вика против греха само за интерес, но да се погнуса от сърце и душа против него, това не може да стане по друг начин освен чрез благочестиво отвръщане от него. Слушал съм много да викат против греха, като са на амвона, но те го търпят в дома, в поведението си и в сърцето си. Йосифовата господарка на висок глас викаше против греха, показвайки, че е много свята, но всичко това беше само за да прикрие нечистотата си (Битие 39:15). Много викат против греха, както майката навиква детето, което държи в скута си с лоши имена, но пак го прегръща и целува.

Говорян. Виждам, че искаш да се хванеш за думите ми.

Верен. Аз ли? Съвсем не. Само искам да сложа ред. Но какво е второто нещо, чрез което ще докажеш благодатното действие в сърцето?

Говорян. Това е разбирането на Евангелските тайни.

Верен. Този признак трябваше да се постави на първо място. Но дали е на първо или на последно място, това е без значение, защото е възможно някой да има правилно разбиране за евангелските тайни и пак в душата си да няма никакво благодатно действие. Човек може много да разбира и пак да не е чадо Божие (I Коринтяни 13:2).

Когато Христос каза:

-- Знаете ли всички тези неща?

Учениците му отговориха:

-- Знаем ги.

А Той прибави:

-- Блажени сте, ако ги правите.

Забележи, Той не каза блажени сте, като знаете тези неща, но каза, "блажени сте, като ги вършите".

Човек може да знае като ангел цялата истина и пак да не е християнин. Следователно твоят знак не е истински. Знанието може да задоволи говоряновци и самохвалковци, но само живеенето -- делата, задоволяват Бога. Не че сърцето може да е добро без знание, но съгласи се, че има два вида понятия -- едното е сухо, което остава само в ума, а другото се придружава с вяра и любов и то подбужда човека да върши от сърце Божията воля. От тези две понятия първото е достатъчно за говоряновците, но истинският християнин без второто не е доволен. "Вразуми ме и ще пазя законът Ти; ей ще го пазя с все сърце" (Псалм 119:34).

Говорян. Ти пак се хващаш за думите ми. Това не е за назидание!

Верен. Добре тогава, кажи ми някой друг знак, чрез който се открива благодатното дело.

Говорян. Не искам. Аз виждам, че каквото и да кажа ние няма да достигнем до съгласие.

Верен. Добре, позволи ми тогава аз да го кажа.

Говорян. Както искаш, свободен си.

Верен. Работата на Божията благодат в сърцето на човека се изразява и у онзи, в когото работи, и у другите, с които той общува.

Първото нещо, което ще му се открие, е убеждението, че той е грешник, и преди всичко осквернението на естеството му и неверието, за които грехове той непременно ще бъде осъден, освен ако получи милост от Бога чрез вяра в Исуса Христа. Това пък ще предизвика срам от греха и необходимостта от Спасител. Ще се породи особен глад и жажда за духовните неща. Според силата или слабостта на вярата му в Спасителя ще бъде и любовта му към святостта; такива ще бъдат и радостта и спокойствието му. Ще се усили желанието му да познава Исуса по-добре и да Му слугува, докато е на земята. Но дори и да казва, че благодатното действие се открива така, пак много рядко, човек може да заключи, че това е от благодатта, тъй като сегашните му влечения и злоупотреби с разума го довеждат до съвсем криво схващане на тази работа. Поради това в онзи, в когото се извършва тази работа, е необходим много здрав и бистър разум, преди да може с доверие да заключи, че благодатта работи (Псалм 38:18, Еремия 31:19, Йоан 16:8, Римляни 7:24, Марк 16:16, Галатяни 2:16, Откровение 1:6).

На другите тази работа се извява така:

Първо, чрез едно искрено изповядване на вяра в Исуса Христа.

Второ, чрез живот, който съответства на вярата и изповядването, т.е. живот на святост -- святост в сърцето, в поведението, в дома -- такава святост, която ще го накара

да се гнуса от греха и от себе си като грешник. Също да проповядва святост пред света не само с устни, но чрез действително покоряване на Божието Слово във вяра и служение на другите (Йов 42:5,6, Псалм 50:23, Езекиил 20:43, Матей 5:8, Йоан 14:15, Римляни 10:10, Езекиил 36:25, Филипяни 1:27).

А сега господине, ако имаш нещо да кажеш против това кратко описание на благодатното действие, кажи го, ако нямаш, тогава позволи ми да ти предложа втори въпрос.

Говорян. Не искам да споря сега, а само ще слушам. Какъв е вторият въпрос?

Верен. Въпросът ми е: ти усещаш ли в себе си това, което ти казах, че е първа част на тази благодатна работа? Твоят живот и поведение свидетелстват ли това? Твоето благочестие само в думи ли е, само на език ли е, или е и на дело? Моля те, ако искаш да ми отговориш не казвай нищо повече от това, за което знаеш, че Всевишният Бог би казал "Амин" и това, което съвестта ти ще оправдае. Защото не е достоен онзи, който хвали сам себе си, но онзи, когото Бог хвали. Освен това, ако кажа за себе си, че съм такъв и такъв, а поведението ми и съседите ми кажат, че лъжа, правя голям грях.

Тогава Говорян се поизчерви, но след малко се осмели и отговори:

-- Ти говориш за вътрешно изпитване, за съвест, за Бога и как трябва човек да се обръща към Бога за прощение, когато е говорил грешно. Аз съвсем не очаквах, че ще започнеш такъв разговор, нито пък съм разположен да отговарям на подобни въпроси. Също мисля, че не съм длъжен да ти отговарям, освен ако се наемаш да ми станеш учител и изповедник, макар че дори и да приемеш това, аз няма да се съглася. Моля те, кажи ми, защо задаваш такива въпроси?

Верен. Защото видях, че много обичаш да говориш и не знаех дали имаш нещо повече, отколкото сухо понятие по религиозните въпроси. Право да ти кажа, чух за тебе, че си човек, чието благочестие се състои само в приказване, а поведението ти показва, че устното ти изповядване е чиста лъжа. Хората казват за тебе, че си за укор между християните, и че религията страда от твоето безбожно поведение. Дори казват, че някои са се препънали поради твоето беззаконно ходене и има опасност още много да погинат. Ти искаш на едно и също място да съхраняваш благочестие, користолюбие, нечистота, лъжа, кълнене, празнословие, пианство и т.н. и т.н. За тебе с пълно право може да се приспособи пословицата, която се приписва на блудница: "тя е за срам на всичките жени" -- така и ти си за срам на всички, които изповядват християнската вяра.

Говорян. След като си готов да вярваш на слухове и така пристрастно съдиш, трябва да заключа, че ти си сърдитко или меланхолик и не си достоен да водиш разговор с когото и да е, така че сбогом!

Тогава Християн се приближи до Верен и му каза:

-- Казах ли ти, че ще стане така? Видя ли, че твоите думи и неговите желания не се съгласуват? Той е съгласен да напусне другарството ти, но не и да поправи живота си. Както ти предказах, той си отиде. Нека си върви. От това обаче губи само той. Вместо ние да го пъдим той ни улесни, като сам си отиде. Ако продължаваше да върви с нас, такъв какъвто е, щеше да е голям порок на дружината ни. Апостолът ни казва ясно:

-- От такива се отдалечавай.

Верен. Все пак радвам се, че имах случая да поговоря с него, защото той все някога ще поразмисли върху тези думи. Всеки случай аз се отнесох добре с него, с голяма откровеност, и сега ако погине, ще бъде чист от кръвта му.

Християн. Добре направи, че му говори така откровенно. Такава откровеност се среща много рядко днес, затова и нещата са достигнали дотам, че религията вече вонява в носа на множеството. Тези говоряновци, чието благочестие се състои само в приказване, а поведението им е съвсем зацапано, влизайки в благочестиви общества,

учудват света, опозоряват християнството и наскърбяват искрените. Желал бих всички хора да се отнасят с такива така, както ти сега се отнесе. Ако всички правят така, те или ще се съобразяват с благочестието, или няма да имат достъп в средите на светиите.

И така, двамата продължаваха да вървят, разговаряйки за нещата, които бяха видели по пътя. Унесени в разговора си, те изминаха лесно доста път, въпреки че минаваха през пустиня.

Глава шеста

Бяха преминали почти цялата пустиня, когато Верен ненадейно се обърна назад и виждайки че след тях върви човек, тутакси го позна.

-- О! -- извика Верен на брата си. -- Виж кой идва след нас.

-- Това е моят добър приятел Благовест.

-- Той е и мой приятел -- отговори Верен. -- Нали ти казах, че той ме упъти към тясната врата.

Настигайки ги, Благовест поздрави:

-- Мир вам, мои възлюбени.

Християн. Добре дошъл! Добре дошъл, добри ми Благовесте! Като те гледам, си спомням за твоето благодеяние към мене и твоя непрестанен труд за моето вечно добро.

Верен. Хиляди пъти добре дошъл! Твоето другарство, о сладкодумний Благовесте, е много желано за нас, бедните пътници.

Благовест. Как сте, мои приятели? Какво преживяхте и какво срещнахте по пътя, откакто се разделихме? Как се обхождате помежду си?

Християн и Верен му разказаха всичко, което им се бе случило по пътя, и през колко мъки и трудности бяха достигнали до това място.

Благовест. Много се радвам, че сте излезли победители над изкушенията и трудностите, които сте срещнали по пътя. Макар че сте имали много слабости и сте правили грешки, радвам се, че продължавате да вървите по пътя до днес. Казвам ви, че се радвам, и то не само заради вас, но и заради себе си. Защото аз съм посял, а вие сте пожънали и идва денят, когато и този, който е посял, и тези, които са пожънали, ще се веселят заедно (Йоан 4:36). Защото, който изтърпи докрай и не се уморява, навреме ще пожъне (Галатяни 6:9). Ще ви се даде венец, и то нетленен. Така тичайте, че да го получите (I Коринтяни 9:24,27). Има някои, които са тръгнали за този венец, и са извървели доста, но ето че някой друг застава пред тях и го отнема. Дръжте това, което имате, да не би някой друг да вземе вашия венец (Откровение 3:11). Вие не сте извървели толкова далеч, та стрелите на Дявола да не могат да ви настигнат. Не сте се съпротивили още до кръв в борбата си с греха (Евреи 12:4). Имайте винаги Царството пред себе си, и пазете непоколебима вратата си за невидимите неща. Не взимайте със себе си нищо от това, което е в този свят. Най-вече пазете сърцата си и отбягвайте похотите, защото те са най-прелъстителните от всички неща в този свят и са много лукави. Окуражете сърцата си и се утешете, защото цялата Небесна сила е с вас.

Християн побърза да му благодари за насърчителните думи и каза, че би желал да им поговори още за всичко, което ще им бъде от полза през останалата част от пътуването им. Двамата настояваха много да не ги напуска, защото го считаха за пророк, който може да им предскаже какво ще срещнат, по какъв начин да противоустоят и как да победят всички пречки и мъчности по пътя. Благовест продължаваше да им говори:

-- Драги ми синове, вие сте чули истинските думи на Евангелието, че трябва през много скърби и мъчнотии да влезете в Царството небесно. Във всеки град ви очакват окови и скърби и не трябва да се надявате, че пътуването ви за в бъдеще ще бъде лесно. Вие сте изпитали върху себе си какво значи човек да стои за истината и без съмнение ще срещнете не малко изпитания. Както виждате, малко път ви остава и ще влезете в един град. Там ще ви нападнат силни врагове, които упорито ще се стремят да ви убият. Един от вас (или и двамата) трябва с кръвта си да засвидетелствува вярата, която изповядвате. Но ако останете верни до смърт, Царят ще ви даде венеца на живота. Който умира с насилствена смърт и в големи мъки, той ще получи много повече отколкото други. Не само ще стигне по-бързо до Небесния град, но ще се освободи от много беди, които други ще срещнат по останалия път. Когато стигнете в града и видите, че думите ми се сбъдват, спомнете си за мене, вашия приятел, като се държите мъжествено и предайте душите си на Бога като на верен Създател.

Видях в съня си, че двамата спътници, излизайки от пустинята, видяха града. Името му беше Суета, а в него през цялата година имаше голям панаир, наречен Суетен панаир. Наричаха го Суетен панаир, защото градът, в който става, "е по-лек от самата суета" (Псалм 62:9), и защото всичко, което идва, и всичко, което се продава там, е суетно, както казва мъдрецът: "Всичко, което идва, е суета" (Еклесиаст 11:8, 1:2,14; Исая 40:17).

Този панаир не се устройва отскоро, а е установен от стари времена. Ще ви разкажа историята му.

Преди близо пет хиляди години няколко пътници пътуваха за Небесния град, както вие сега пътувате. Веелзевул, Аполон, Легион и другарите им виждайки, че пътят на пътешествениците минава през град Суета, решиха да уредят панаир, на който през цялата година да се продава всякакъв вид суета. Там започнаха да се продават къщи, ниви, художествени произведения, чиновнически кариери, почести, светски степени за заслуги, титли, царства, удоволствия, развратници и от двата пола, деца, господари, слуги, живот, тела, кръв, сребро, бисери, скъпоценни камъни и др.

На панаира постоянно се срещат фокусници, хитреци, маймуни, лукавци, уличници, развратници, измамници, комарджии и пр.

Тук човек може да види всичко (и то без пари) -- кражби, убийства, блудства, комарджилък и др.

И както на другите по-малки панаири има особени улици и площади, наименувани според вида на стоката, която се продава там, така и в този има особени места, улици и площади, където определени видове стоки се намират по-лесно. Там например има британски, френски, италиански, испански и немски пазари. На тях се продава всякакъв вид суета. И тук, както на останалите панаири, има стоки, които се търсят и купуват най-много. Римската стока се харчи най-бързо, нейната търговия е най-успешна и само английският и някои други народи не налитат на нея.

Както вече казах, пътят за Небесния град минава през града, в който става този сладострастен панаир, и всеки, който пътува за Небесния град и не иска да мине през това място, трябва съвсем да излезе от света. Когато сам Князът на князете е минал през този град, пътувайки за отечеството Си в деня на най-големия панаир, Веелзевул, главният господар на панаира, го поканил да купи от неговите суети. Обещавал Му даже да го постави господар над целия панаир, ако му се поклони. Освен това, понеже Той бил сетен за почетно лице, Веелзевул сам го развел от улица в улица и за кратко време Му показал всичките царства на света, само и само да може да Го прелъсти да си купи от неговите суети. Но Царят не пожелал стоката му и напуснал града, без да се докосне до нищо.

Нашите двама пътници се отправиха към града и навлязоха предпазливо в панаира. Когато ги забелязаха, стана нещо необикновено. Всички хора се смутиха и в целия град настана ужасно объркване. За това имаше не малко причини:

Първо, новодошлите бяха облечени съвсем различно от другите, които търгуваха на панаира. Всички учудено ги наблюдаваха, като едни ги взеха за обезумели, други мислеха, че са полудели, а трети ги считаха за чужденци.

Второ, панаирджиите се чудеха не само на облеклото им, но и на езика, защото разбираха много малко от говора им. Дватама, естествено, говореха на ханаански език, а хората, които бяха на панаира, бяха от този свят и тъй като говореха с езика на света, бяха съвсем чужди за пътешествениците (I Коринтяни 2:7,8).

Но третото, на което най-много се чудеха, беше, че пътешествениците съвсем не оцениха стоките им. Те дори не ги и погледнаха. Когато продавачите викаха, подканяйки ги да си купят нещо, те запушваха ушите си с пръсти и казваха: "Отвърни очите ми да не гледат суета" (Псалм 119:37) и гледаха нагоре, с което посочваха, че тяхната работа и търговия е на небето (Филипяни 3:20,21).

Един човек пък, като виждаше обходата и обносните им, се подсмиваше и питаше:

-- Е, какво ще си купите?

Но те го изгледаха строго и отговориха:

-- Ние купуваме истината (Притчи 23:25).

Тези думи станаха причина за по-голямо презрение. Започнаха да ги подиграват, ругаят и укоряват, а някои дори казваха да ги набият. Тогава се вдигна голям шум, стана ужасна бъркотия, и целият панаир се смути. Веднага известиха за това на господаря на панаира, който, като се яви на мястото, заповяда на най-доверените си приятели да уловят и разпитат хората, станали причина да се размири панаира.

И така пътешествениците бяха изправени да отговорят за постъпките си. Тези, които бяха поставени за съдии, ги попитаха:

-- Откъде идвате? Къде отивате? И защо сте облечени в такова необикновено облекло?

-- Ние сме пътници -- отговориха им те -- чужденци сме на този свят. Тръгнахме за своето си отечество -- небесния Ерусалим (Евреи 11:13-16), и не сме дали никаква причина, нито на гражданите, нито на търговците, да ни хулят, злословят и да ни пречат в пътуването. Освен ако това е причина, че като ни попитаха "каково ще си купите", ние отговорихме "купуваме истината".

Съдиите ги счетоха за полудели и за смутители на панаира, и затова, след като ги биха и изпоцапаха с кал, ги затвориха в кафез, за да ги гледат всички панаирджи. С това искаха да ги опозорят. В кафеза престояха доста време и бяха предмет за присмех, злоба и отмъщение, а големецът се смееше, възхищавайки се на онова, което им сториха. Но пътешествениците понасяха търпеливо всичко и на никого не казаха лоша дума, а, напротив, само благославяха с добри и благи думи. По-разумните панаирджии започнаха да се карат със злосторниците, забранявайки им да закачат пътешествениците, но лошите човеци се спуснаха върху тях и считайки ги на страната на затворниците, искаха и тях да сложат в кафеза. Последните обаче се стараеха да ги убедят, че доколкото могат да видят, пътешествениците са смирени и трезвени хора и на никого не са сторили зло. Те твърдяха, че на панаира има други хора, чието място е в кафеза, а не на тези дватама. И двете страни си казаха много разгорещени думи, които в крайна сметка ги доведоха до сбиване. Тогава пак изведоха пътешествениците пред съдиите, като ги наклеветиха, че те били причина за побоя и смущението сред панаира. Съдиите заповядаха пак да ги бият, да им сложат железни вериги на вратовете и да ги

разведат из града, за да видят хората какво ще постигне всеки, който посмее да се събира и разговаря с тях.

Християн и Верен постъпваха много мъдро, като с кротост и търпение понасяха всички хули и присмехи. С това си държание те спечелиха, макар и малко, но добри приятели. Това разсърди още повече противниците им и те намислиха да ги убият. Върнаха ги отново в кафеза със стиснати в клада крака, да чакат нова заповед.

Докато бяха там, спомняйки си думите на техния верен приятел Благовест, Християн и Верен, се насърчаваха един друг. Утешаваха се с мисълта, че онзи, който страда за истината, ще получи по-добро. Чувстваха се щастливи, че бяха удостоени да страдат. Предали себе си на грижата на всемъдрото разположение на Онзи, който владее всичко, те предпочитаха да стоят в това положение.

След известно време пак ги изведоха, за да бъдат съдени. Разбира се, обвиненията идваха само от техните неприятели. Името на съдията беше Мразидобро. Обвинителният акт беше един, общ и за двамата, с малка разлика в някои думи. Между другото там пишеше и това:

"Тези са противници и смутители на търговията ни. Те разбъркаха града ни. Направиха раздори и привлякоха към себе си цяла партия, за да защитят пъклените си планове. С това те презряха закона и името на нашия Княз.

Тогава Верен започна да се оправдава:

-- Аз се противях само на онова, което е против Този, който е по-висок от най-високите. Аз съм мирен човек. Съвсем не съм способен да смуцавам. Тези, които застанаха на наша страна, направиха това, след като видяха нашата невинност и истина. Колкото за царя, за когото говорите, аз се отричам от него и от всичките му ангели.

Дадоха думата и на свидетелите, да дадат своите показания против виновния.

Изправиха се трима свидетели: Завистников, Суеверков и Лакейников. Попитаха ги дали познават задържания и какво имат да кажат по това, в което се обвинява. Завистников. Господарю, аз от дълго време познавам този човек и под клетва ще кажа пред съда, че той е един ...

Съдията. Чакай! Първо ще положиш клетва.

След като се закле според законния ред, Завистников продължи:

-- Господарю! Този човек, независимо че носи хубаво име, е един от най-нищожните хора на нашата земя. Той не почита нито царя, нито народа, нито законите, нито обичаите ни. Прави всичко, каквото си иска, и омайва хората със своите бунтовнически идеи, които нарича "начала на вярата и благочестието". Веднъж дори го чух да твърди, че християнството било противно на обичаите на нашия град Суета и че нямало и не може да има съгласие между двете. С това си твърдение той осъжда не само всички наши похвални дела, но и самите нас, които ги правим.

Съдията. Имаш ли още нещо да кажеш?

Завистников. Бих могъл да кажа още много неща, но не искам да отегчавам съда. Ако е нужно, след като другите свидетели се изкажат, мога да продължа.

-- Бъди на разположение на съда -- каза съдията.

Тогава повикаха Суеверков.

Съдията. Какво знаеш за този човек?

След полагане на традиционната клетва свидетелят каза:

Суеверков. Господарю, не познавам отблизо този човек, нито пък искам да го познавам, но едно знам, че е голям развратник. Това разбрах от кратките разговори, които имах с него през дните, откакто е в нашия град. Като разговаряхме, той ми каза, че нашата вяра не е нищо и че с нея човек не можел да угоди на Бога. А от това негово изказване, ваше превъзходителство, много добре знаете какво следва: ние напразно

следваме нашата религия, още сме в греховете си и най-после ще бъдем осъдени. Това е, което имах да кажа.

Влезе Лакейников. След като се закле, каза:

Лакейников. Господарю и всички вие, които сте тука, аз познавам този човек от дълго време и съм слушал за него много неща, които не са за казване. Той е злословил негово високо благородие, нашият княз Веелзевул, и с презрение е говорил против неговите приятели, негово господство Стария човек, н.г. Пльтоугодников, н.г. Разкошников, н.г. Любословов и почтения господин Лакомов, заедно с всички други наши благородни лица. Той ми каза в разговора, който имах с него, че ако му се даде възможност, не би оставил нито един от тях жив. Нещо повече, не се уплаши даже да похули тебе, господарю, който сега си поставен да му бъдеш съдия. Той те нарече "безбожен злодеец" и изрече много други унижителни имена и хули по твой адрес.

Когато Лакейников свърши, съдията се обърна към подсъдимия и каза:

-- Ти, предателю, еретико и подлецо, чу ли какво свидетелствуваха тези почтени граждани против тебе?

Верен. Позволете ми да кажа няколко думи за свое оправдание?

Съдията. Я го виж, безсрамника! Ти не си достоен да живееш повече, а имаш нахалството да искаш позволение, за да се оправдаваш! Веднага трябва да те убият. Но, за да видят всички колко сме милостиви, давам ти думата, да видим какво има да кажеш за свое оправдание.

Верен. В отговор на клеветите на г-н Завистников, ще кажа само това: аз му казах, когато разговаряхме, че правило, закон, обичаи или народ, които са противни на Божието Слово, са противоположни на християнството. Ако с това съм казал нещо нередно, покажете грешката ми. Колкото за втория свидетел, г-н Суеверников и за неговото свидетелстване против мене, ще спомена само, че в богомолството е нужна една чиста, искрена и силна вяра, която е невъзможна без Божествено откровение за Божията воля. Затова всичко в богомолството, което не е съгласно с Божественото откровение, е човешка измислица, която никого няма да ползува за вечен живот. По отношение на третия свидетел, г-н Лакейников, искам да знаете, че князът на града, заедно с всичките си приятели и привърженици, чиито имена той спомена, са по-достойни за пъкъла, отколкото за този град. Това е, което имах да кажа за мое оправдание и сега нека Господ бъде милостив към мене.

Тогава съдията се обърна към членовете на гражданския съвет (които заседаваха) и каза:

-- Господа съветници! Вие виждате този престъпник, който е смутил целия град. Чухте свидетелството на трима достойни граждани против него. Чухте също неговия гузен отговор и неговата изповед. Сега върху вас лежи отговорността да го обесите или да го освободите. Аз обаче считам за мой дълг, като председател на съда, да ви кажа какво постановяват нашите закони в случаи като този.

В дните на Фараон Велики, който, както знаете, беше слуга на нашия цар, се създаде един закон, който гласи: "За да не може тези, които са от друга вяра, да се размножават, да станат силни и да завладеят царството, трябва мъжките им деца да се хвърлят в реката, за да се удавят." В дните пък на Навуходоносор Велики, за когото също знаете, че беше друг слуга на царя ни, се издаде закон за поклонение на неговия образ и всички, провинили се спрямо този закон, трябваше да се хвърлят в огнена пещ. В дните на Дария се издаде закон за призоваване единствено на неговото име като бог, а всички които признават друг бог, трябва да бъдат умъртвени чрез хвърлянето им в рова на лъвовете.

Този престъпник е нарушил всички тези закони и с думи, и с дела. Господа, тука имаме доказано злодеяние. Вие чухте какво казаха свидетелите, а и самото му

изказване пред вас относно вярата ни го изобличава и обвинява като предател. Следователно според нашите закони той трябва да се накаже със смърт.

Тогава членовете на гражданския съвет се оттеглиха на съвещание в следния състав: Слепцов, Недобров, Зломисленов, Похотников, Разпусников, Надутоглавов, Високоумов, Враждебников, Лъжецов, Немилосърдов, Виделомразов и Непримирников. Всеки един от тях даде своето честно мнение по делото. Разбира се, всички бяха против Верен и единодушно решиха да представят вината му пред съдията:

Слепцов. Г-н Председателю! Аз ясно виждам, че този човек е еретик.

Недобров. Такъв човек не бива да съществува на света!

Зломисленов. Дори не мога да го гледам.

Похотников. Аз никога не съм могъл да го търпя.

Разпусников. Той постоянно е осъждал живота ми, аз не искам да го срещам.

Надутоглавов. Да го обесим! Да го обесим!

Високоумников. Какъв низък мазник е той!

Враждебников. Сърцето ми се повдига против него.

Лъжецов. Злодеец е!

Немилосърдов. Обесването му е малко наказание!

Виделомразов. Да го махнем, за да не се вижда вече.

Непримирников. Целия свят да ми дават, аз не бих могъл да се примиря с него, затова незабавно да го осъдим на смърт.

Резолюция: Осъжда се да се върне отново в кафеза и там най-жестоко да бъде умъртвен.

Според присъдата той беше бит, удряха го с камъни, рязаха го с ножове, после го промушиха със сабите си и като го вързаха на един кол, го запалиха. Скоро той изгоря и от него остана само пепел.

Така свърши живота си Верен.

Видях, че зад многото хора, събрани да го гледат, стоеше една колесница с впрегнати коне. Тя чакаше за Верен, когото щом умъртвиха, бе качен в колесницата и отнесен нагоре в облаците с тръбен глас -- по най-правия път към Небесната врата.

А Християн отново бе вкаран в затвора и там остана известно време. Онзи обаче Който владееше над всичко и имаше в ръката си силата на тяхната ярост, така преобърна нещата, че Християн бе освободен от затвора и продължи пътя си.

Като вървеше, той пееше:

Ти, Верене, наистина вярно стоя.
До смърт Господаря си изповяда.
За Него умря ти. Сега вече Той
Прие те при Себе Си във вечния покой.
Тук, в този безверен и суетен град,
Твоите мъчители викат от яд.
Но пей ти там, Верене, сега радостен!
Те убиха тебе, но ти си вечно жив.

Глава седма

Забелязах в съня си, че Християн не вървя дълго сам. Настигна го един от жителите на града и го помоли да му стане другар. Той се казваше Надежден. Думите и поведението на Верен и Християн, когато страдаха в панаира на суетата, бяха повлияли върху него и той бе пожелал да стане като тях. Един умря в свидетелството за истината,

а друг излезе от пепелта му, ставайки другар на Християн. Думите му бяха, че имало още много от панаирджиите, които искали да тръгнат с тях.

Много скоро след излизането им от панаира видях, че настигнаха един човек, вървящ пред тях. Той носеше името Користололюбив.

-- Откъде си и накъде отиваш, господине? -- попитаха те.

-- Идвам от град Благоговор и пътувам за Небесния град, отговори той.

Християн. От Благоговор ли си? Че в този град има ли добри хора (Притчи 26:25)?

Користололюбив. Мисля, че има.

Християн. Моля те, кажи ми как да те наричам?

Користололюбив. Не се познаваме, но ако вървиш по този път, ще се радвам на другарството ти.

Християн. Чувал съм, че този град Благоговор е богато място.

Користололюбив. Това е вярно. Аз имам много богати роднини там.

Християн. Кои са твоите роднини?

Користололюбив. Почти всички в града са ми роднини, но най-близките са Времеслужник и Благоговор (от неговите прародители градът носи името си), Гладилко и Двоелик. Свещеникът на нашата махала, поп Двоеуст, ми е вуйчо. Право да ти кажа, аз съм от добра фамилия. Дядо ми беше каикчия и беше много интересен; когато гледаше наляво, караше вдясно и обратно. По-голямата част от имота си аз спечелих с този занаят.

Християн. Женен ли си?

Користололюбив. Да, женен съм. Жена ми е много добродетелна. Дъщеря е на г-жа Преструвница и като знаеш това, можеш да си представиш колко почтена е нашата фамилия. Жена ми разбира всичко и знае как да се държи с всеки -- от царя до говедаря. Вярно е, че ние се различаваме малко по вярата си от ония, които са строги в живота си, но разликата е много малка и се състои предимно в две неща. Първо, никога не вървим срещу вятъра и, второ, ние сме най-ревностни тогава, когато благочестието ходи със сребърни обувки. Обичаме да вървим заедно с него, когато грее слънцето и хората го хвалят.

Тогава Християн отстъпи малко настрана към другаря си Надежден и му каза:

-- Струва ми се, че този е Користололюбив от град Благоговор и ако наистина излезе, че е той, ще си имаме за другар най-големия лукавец, който може да се срещне по света.

Надежден му отговори:

-- Попитай го пак за името му. Няма защо да се срамува от него.

Християн се приближи при Користололюбив и му каза:

-- Господине, ти говориш, като че знаеш повече от целия свят и ако не бъркам, струва ми се, че познах твоето име. Не се ли казваш Користололюбив от град Благоговор.

Користололюбив. Не! Това е само прякорът ми. С него ме наричат някои хора, които ме ненавиждат. Аз обаче го търпя, както много добри хора преди мене са търпели и са го носили.

Християн. Сигурен ли си, че не си давал никога причина да те наричат с това име?

Користололюбив. Никога! Никога! Най-голямото зло, което някога съм извършвал, и за което биха могли да ме нарекат с това име е, че винаги съм бил съгласен с общото мнение и от това винаги съм печелел.

Християн. Действително ти си точно онзи човек, за когото бях чул и право да ти кажа, страхувам се, че това име ти прилича повече, отколкото което и да е друго име.

Користолюбив. Ти си свободен да мислиш каквото си искаш. Аз не мога да ти забраня, но у мене ще намериш един способен съдружник, ако ме приемеш за другар.

Християн. Слушай, ако тръгнеш с нас, трябва да вървиш против вятъра, а както разбирам, това е съвсем противно на твоето мнение. Освен това трябва да познаваш благочестието, когато ходи в дрипави дрехи, а не да си с него само когато е в лачени обувки. Трябва да стоиш при него и когато е оковано в желязо, и когато пее свободно из улиците.

Користолюбив. Няма да те оставя ти да ми заповядваш нито да господаруваш над вярата ми. Остави ме да си бъда свободен и пак да другарувам с тебе.

Християн. Не! Ако не искаш да ходиш, както ходим ние, нито една крачка повече няма да направиш с нас.

Користолюбив. Аз никога не отстъпвам от старите си правила на живот, защото те не са вредни, а, напротив, много полезни. Ако не ходя заедно с вас, трябва да правя това, което правих, преди да ви настигна -- да вървя самичък, докато ме настигне някой, който ще се радва на моето приятелство.

В съня си видях, че Християн и Надежден го оставиха самичък и вървяха на разстояние от него. След време, като се обърнаха назад, видяха трима души да вървят след Користолюбив и когато го настигнаха, той им се поклони до земята. Те също го поздравиха. Имената на тримата бяха Държисвят, Сребролюбов и Печелников. Те всички познаваха Користолюбив от по-рано, тъй като в младостта си заедно бяха учили при учителя Стисников от град Спечелево. Този учител проповядваше изкуството да се печели било със сила, с хитрост, с лакомство, лъжа, с преструване или преобличане в благочестие. Тези господа бяха изучили толкова добре уроците на своя учител, че всеки един от тях бе способен сам да бъде учител.

След като се поздравиха, г-н Сребролюбов каза на Користолюбив:

-- Кои са онези там по пътя, пред нас?

Користолюбив. Това са двама чужденци от далечна страна, които са тръгнали по свой начин за Небесния град.

Сребролюбов. Ах! Защо не ни почакаха, да им станем другари? Предполагам, че те, ние и ти, господине -- всички пътуваме за същото място.

Користолюбив. Да, така е, но тези хора, които вървят пред нас, са толкова строги, така обичат своите си мнения и толкова много подценяват мнението на другите, че колкото и да е благочестив човек, пак не може да постигне съгласие с тях по всички въпроси и те ще го изключат от другарството си.

Печелников. Това не е добро. Ние сме чели за някои "прекалени светци", чиято строгост ги кара да осъждат всички други освен себе си. Моля те, кажи ни в какво именно не бяхте съгласни?

Користолюбив. Според своето упорито убеждение, те вярват, че са длъжни винаги да продължават пътешествието си, а аз чакам вятъра. Заради Бога те излагат всичко на опасност, а аз се старая по всякакъв начин да запазя живота си и пътя си. Те постоянно поддържат своето си мнение независимо, че другите са против тях, а аз защитавам благочестието дотолкова, доколкото обстоятелствата са благоприятни за моя интерес. Те изповядват благочестието, независимо дали е облечено в дрипи или укор, а аз го изповядвам само тогава, когато то ходи в лачени обувки и е похвалвано от хората.

Държисвят. Добре, добре. Ти дръж това мнение, добри ми Користолюбив, защото аз считам от своя страна за безумен всеки, който, имайки свободата да дръжи своето си, става толкова глупав, че го изгубва. Нека да бъдем "разумни като змиите". По-добре е "да съберем сеното си, докато грее слънцето". Погледни пчелата, през зимата не работи, а се труди само тогава, когато вижда, че може да има хем полза, хем

удоволствие. Бог праща понякога дъжд, после хубаво и ясно време. Те, ако са толкова глупави да ходят на дъжда, много им здраве, ние нека сме благодарни, че можем да ходим в хубаво време. Колкото за мене, аз обичам повече онова благочестие, което върви заедно с Божиите добри благословения за нас, защото кой човек, управляван от разума си, може да си въобрази, че Бог, като ни е дал добрите неща в този свят, желае да ги държим за Него? Авраам и Соломон се обогатиха с благочестието си. Йов казва, че добрият човек "ще събира злато като прах", затова, ако тези, които вървят пред нас са такива, каквито ги описва, ние не бива да сме като тях.

Печелников. Мисля, че всички сме съгласни с това и не е необходимо повече да приказваме.

Сребролюбов. Да! Коментарът е излишен! Който не вярва нито в разума, нито в Писанието (а виждате, че и двете са на наша страна), той нито знае интересите си, нито пази живота си.

Користолюбив. Братя мои! Ние всички, както виждате, вървим по един и същи път, водещ до едно и също място, и за да можем да освободим умовете си от лоши неща, позволете ми да ви предложа един въпрос:

-- Представете си, свещеник, търговец или който и да е, който има пред себе си една работа, от която може да спечели добрини за този свят. Но той не може да получи тези добрини, ако не стане привидно ревностен привърженик на вярата, нещо което по-рано не е бил. Въпросът ми е, не му ли е простено, ако употреби това средство, за да постигне целта си, и все пак не остава ли той добър и почтен човек?

Сребролюбов. Аз вникнах много добре във въпроса ти и с благоволенieto на тези господа ще се опитам да ти отговоря. Първо, нека човека, за когото говорим, да бъде свещеник. Да кажем, че е достоен човек, който има малък доход от енорията си. Той обаче е хвърлил око върху друга енория, която е по-голяма и по-богата. Вижда и средство, чрез което може да я получи -- да работи повече, да проповядва по-ревностно и по-често, и да видоизмени учението си според нравите на ония хора. Според мен няма никаква причина човек да не може да постъпи така, ако го поканят. Та той дори може да направи много повече от това и пак да е честен човек. И вижте защо:

1. Желанието му да притежава по-голям доход е законно. Две мнения по този въпрос няма. Самият Божий промисъл му предлага това. Така че той може спокойно да го получи, без да огорчава съвестта си (I Коринтяни 10:27).

2. Освен това желанието му да придобие онзи доход го прави да е по-загрижен и по-ревностен проповедник. Следователно това го принуждава да бъде по-добър човек и по-рационално да разработи таланта си. Няма съмнение, че това е по-Божията воля.

3. А колкото за компромиса, който е готов да направи по отношение на учението си, като го приспособи към нравите на онези хора, това е силно доказателство, че той има доброто желание да угоди на хората и това го прави да е още по-способен за свещеническия му сан.

4. Следователно заключавам, че свещеникът, когато размени своя малък доход с по-голям, не трябва да се осъжда като сребролюбец, а, напротив, трябва да се счита за прогресиращ. И понеже той умножава дарбите си и труда си, на него трябва да се гледа като на човек, който честно следва призиванието си.

Нека сега разгледаме случая, ако човекът е търговец.

Да предположим, че неговата търговия е малка и има случай да я увеличи като стане благочестив. Той може да се ожени за богата жена или пък да привлече повече и по-добри клиенти. Отново не виждам причина, защо да не може законно да направи това. Така че:

1. Добро нещо е човек да стане благочестив и не е важно с какви средства ще постигне това.

2. Да се ожени за богата жена и да привлече повече и по-богати клиенти -- това съвсем не е против законите.

3. Онзи който става благочестив и придобива всички тези неща, придобива добро и сам той става добър; богата жена, добри клиенти, добра печалба -- всички тези придобивки го правят благочестив -- какво по-добро може да има от това?

Следователно да стане човек благочестив, за да придобие всички по-горе изброени неща, е много добро и полезно нещо.

Всички одобриха думите на г-н Сребролюбив, похвалиха го за мъдрото му разсъждение и мислейки, че никой не ще се съпротиви на такъв отговор, решиха да настигнат Християн и Надежден, които се бяха противопоставили на Користолюбив преди малко и не бяха отишли много далеч, та да им представят тези неща. Извикаха им да спрат и да почакаат, като се разбраха не Користолюбив, а г-н Държисветов да предложи въпроса за разискване, предполагайки, че към него ще погледнат с друго око и няма да му отговорят с оня огън, който бе запален вече между тях и Користолюбив.

Като ги настигнаха и поздравиха, г-н Държисветов предложи въпроса на Християн и другаря му, молейки ги да отговорят, ако могат.

Тогава Християн им каза:

-- Един благочестив младенец може много лесно да отговори на десет хиляди подобни въпроси. Ако е незаконно някой да следва Христа за хляб (Йоан 6:26), колко по-гнусно е да направите Него и Неговото благочестие стъпало за придобиване на светски блага. С такова мнение могат да се съгласят само езичниците, лицемерите, магьосниците и дяволите.

Вижте езичниците -- същото разсъждение! Когато Емор и Сихем хвърлиха око върху дъщерите и говедата на Яков, и видяха, че няма друг начин да ги придобият, освен чрез обрязването си, казаха: "Ако всеки мъж от нас се обреже, както те настояват, ние ще успеем да вземем говедата им, имотът им и дъщерите им. Не е ли това, което търсим?" И така благочестието им стана стъпало, за да постигнат целта си. Прочетете цялата тази история в Битие 34 глава.

Лицемерните фарисеи имаха подобно благочестие. С дълги молитви и религиозни преструвки те ограбваха домовете на вдовиците и сираците. Разбира се, те ще приемат и по-голямо осъждение от Бога (Лука 20:46,47).

И Дяволът -- Юда имаше подобно благочестие. Той беше религиозен поради кесията, за да може да вземе всичко, каквото имаше в нея, но беше отхвърлен и стана син на погибелта.

Така и Симон магьосникът се гордееше със същото благочестие. Той искаше да приеме Святия Дух, за да печели повече пари, и си получи наказанието точно както Петър му каза (Деяния 8:19-22).

Следователно можем да заключим, че който е благочестив заради този свят, той ще е готов в определени моменти заради света да отхвърли благочестието. Вижте Юда - стана благочестив, за да спечели света, и тогава, заради света продаде благочестието заедно с Господаря си. Така че, ако отговоря на вашия въпрос одобрително, както предполагам че вие сте отговорили, то подобен отговор ще бъде езически, лицемерен и дяволски. Вашата награда ще бъде според делата ви.

Тези думи ги поразиха. Те стояха мълчаливи и се споглеждаха, незнаейки какво да кажат на Християн. Надежден, разбира се, одобри здравето учение, което се съдържаше в отговора на другаря му, така че между тях настъпи гробно мълчание. Това принуди г-н Користолюбив и другарите му да останат назад, а Християн и Надежден отминаха. Тогава Християн се обърна към другаря си и му каза:

-- Ако тези хора не могат да устоят пред човешка критика, какво ще правят пред Божия съд? И ако не могат да отговорят на въпроси, задавани от "пръсни съдове" (човеци), какво ще правят, когато ги избличи пламъкът на пояждащия огън?

И така Християн и Надежден, продължавайки да вървят по пътя, стигнаха до едно красиво поле, наречено Спокойствие. Навлязоха в него с голямо благодарение и радост и понеже то не беше много обширно, скоро го преминаха. В края му се издигаше малък хълм, наречен Печалба, под който хълм имаше сребърна рудница. В стари времена някои пътници се отбиваха от любопитство да я видят, но щом влизаха в нея, пръстта под краката им се срутваше и те или загиваха, или се нараняваха и оставаха инвалиди.

Тогава видях в съня си, че малко встрани от пътя стоеше боляринът Димо, който викаше пътниците да се отбият и видят рудницата. Като видя Християн и другаря му, той се провикна:

-- Хей, елате насам, да ви покажа нещо!

Християн. Какво толкова ще ни покажеш, та да си заслужава да се отклоним от пътя?

Димо. Тук има сребърна рудница и някои копаят в нея и търсят богатство. Ако дойдете, с малко труд ще забогатеете.

Надежден. Хайде да отидем и да видим.

Християн. Аз не искам. По-рано съм чувал за това място и знам колко хора са погинали в него. Съкровището, което търсят там, е само една примамка, която е голяма пречка в пътуването.

Тогава Християн се обърна към Димо и извика: "Не е ли опасен пътя до рудницата? Не е ли ставал препятствие на мнозина в пътешествието им?"

Димо. Не е опасен, освен за небрежните (при изговарянето на тези думи той се изчерви).

Тогава Християн се обърна към Надежден и каза: "Ние нямаме работа там; нека да продължим пътя си."

Надежден. Аз съм уверен, че когато Користолюбив стигне на това място и ако този човек го покани, както кани нас, той непременно ще се отбие, за да види рудницата.

Християн. В това не се съмнявам, защото неговите начала го водят към онзи път и много вероятно е той да свърши там.

Димо продължаваше да вика: "Хайде де, няма ли да дойдете да видите рудницата?"

-- Димо, отговори му Християн, ти си неприятел на правите пътища на Господаря на нашия път и си осъден вече от съдиите на Негово Величество (II Тимотей 4:10). Отклонил си се и искаш и нас да въвлечеш в подобно осъждение. Ако се отбием, нашият Цар ще разбере за това и вместо дръзновени ще застанем пред Него посрамени.

Димо. И аз съм от вашето братство. Ако ме почакайте малко, ще дойда с вас.

Християн. Как се казваш? Името ти не е ли така, както го извиках?

Димо. Така е. Името ми е Димо. Аз съм Авраамов син.

Християн. Аз те познавам добре. Геезий беше твой пралядо, Юда е баща ти и ти също вървиш в техния път. Чисто дяволска е измамата, която сега употребяваш. Баща ти се обеси като предател и ти не си достоен за по-добра награда (4 Царе 5:20-27, Матей 26:14,15, 27:3-5).

В това време Користолюбив и другарите му стигнаха въпросното място и при първото повикване на Димо се отклониха при него. Какво стана с тях, в ямата ли паднаха, докато гледаха от брега надолу, или слязоха да копаят и се задушиха долу на

дъното от сгъстения въздух, намиращ се там -- не се разбира, едно обаче беше сигурно, че те вече не се видяха по този път.

Видях в съня си, че като излязоха от полето, пътниците стигнаха до едно място, където стърчеше стар паметник. Той имаше чуден вид и приличаше на жена, превърната в стълб. Любопитството им ги накара да се спрат при него, за да го разгледат. Наблюдаваха го и се удивляваха, без да могат да продумат нито дума за него, докато накрая Надежден забеляза надпис над главата на статуята. Надписът беше с необикновени думи и понеже той не беше много учен, не можа да го разбере. Показа го на Християн, който беше по-начетен и го попита дали разбира написаното. Последният се взря в надписа, започна да срича думите и не след дълго отгатна значението му.

-- Помнете Лотовата жена!

Това бе надписът над главата на каменния стълб.

Той го прочете на другаря си и двамата заключиха, че този е соленият стълб, в който бе превърната жената на Лот. Когато бягали от Содом, тя се обърнала назад, за да види какво става в града им (Битие 19:26).

Този стълб им даде нов предмет за разговор.

Християн. Ах, брате мой! Това за нас е навременен урок, след като Димо се опита да ни отклони от пътя и да ни отвлече към оня хълм, който се нарича Печалба. Ако бяхме отишли там след поканата му, както ти почти беше готов да отидеш, без съмнение щяхме да станем за срам и позор, та да ни гледат всички, които ще минат след нас.

Надежден. Съжалявам, че се показах толкова глупав и чудно ми е, че не станах като Лотовата жена, защото каква е разликата между моя и нейния грях? Тя само се обърна назад да погледне за последен път Содом, а аз изявих желание да отидем на самото място да гледаме. Но именно в такъв случай се вижда колко е голяма Божиата благодат и аз се срамувам, че подобен грях се е бил загнездил в сърцето ми.

Християн. Нека добре да забележим всичко, което виждаме тук, и нека ни послужи за урок. Това ще е от голяма полза за в бъдеще. Тази жена избегна една жестока присъда като не остана в Содом, който бе изгорен с огън и жупел отгоре, въпреки това тя погина по пътя -- поради желанието да погледне още веднъж стария град -- и бе превърната в солен стълб.

Надежден. Наистина нека това бъде за нас добър пример и напомняне да бягаме от греха, и знак, какво ще сполети онези, които искат само да погледнат. . . . Корей, Датан Авирон и 250-те души, които бяха с тях, погинаха така в греха си (Числа 16:31,32, 26:9,10) и станаха пример за другите да се пазят от подобно нещо. Едно обаче не мога да разбера -- как Димо и неговите другари рискуват да стоят там и да търсят някакво съкровище, след като тази жена се е превърнала в солен стълб само заради едно обръщане назад. За нея не е писано, че се е отклонила от пътя, а само и се е обърнала. При все това нейното наказание е поставено на толкова видно място, че да може всеки да го види.

Християн. Да, за чудене е. Това показва доколко е развратено сърцето им. Не зная на какво да ги уподобя. Дали на тези, които и пред очите на съдията обират джобовете на другите или пък на онези които под бесилката крадат кесиие на хората. Казват, че Содомските жители били много грешни -- съгрешили против всичките Божии милости (Битие 13:10-13). Това тяхно поведение подбудило Божието негодувание и им донесло такова горещо наказание, каквото може само огъня от небето. От това става ясно за всеки, който би желал да разбере, че за всички, които така грешат, след като имат толкова многобройни примери, наказанието им ще бъде едно от най-строгите.

Надежден. Така е, това е цялата истина, но колко голяма е Божията милост! Благодаря на Бога, че нито ти, особено пък аз, не станахме такъв позорен пример. Това е голяма причина да благодарим на Бога и да се боим от Него, като винаги "помним Лотовата жена".

Тогава видях, че стигнаха до красивата река, която Давид нарече "Божия река", а Йоан "Реката на водата на живота" (Псалм 65:9, Откровение 22:1). Пътят им минаваше покрай тази река. Християн и неговия другар пиха от водата, която съживи и развесели уморените им духове. По двата бряга на реката имаше зелени плодородни дървета. Двамата откъснаха листа и ядоха за лекарство против различните болести, които се появяват у пътниците поради разпазената им кръв. На двата бряга на реката имаше зелени буйни ливади, изпъстрени с прекрасни цветя, кремове -- и чудо, тези ливади бяха зелени през цялата година. Тук те легнаха да си починат и заспаха. Когато се събудиха, отново браха от плодовете и ядоха от тях до насита, пиха от сладката и бистра вода и пак легнаха да спят. Така изминаха няколко дни и нощи, през които двамата от време на време пееха тази песен:

За верните пътници тихо текат
Тез бистри води край Небесния път;
И в тази ливада от всякакъв род
Дърветата за тях завързват плод.
На тези неща, който знае ценността,
Да купи таз нива всичко ще продаде (Матей 13:44).

Като си отпочинаха добре, те отново тръгнаха по пътя за Небето, тъй като пътешествието им още не беше свършило.

Тогава видях в съня си, че пътят им се отдалечаваше малко по малко от реката и това им причини голяма тъга, но не смееха да излязат от него. Сега пътят им стана неравен и труден, и краката им така се умориха, че това се отрази зле дори върху душите им (Числа 21:4). Така, като се движеха с наведени глави и копнеейки да навлязат в по-добър път, забелязаха, че малко по-напред, от лявата страна на пътя, има ливада, заградена с ограда. Името ѝ беше "Заобиколната поляна". Тогава Християн каза на приятеля си:

-- Ако покрай тази ливада минава пътя ни, по-добре да вървим по нея.

Приближавайки оградата той надникна през нея и видя, че от другата страна върви пътека успоредна на техния път.

-- Точно според желанието ни! -- възкликна Християн -- Тук пътят е по-лесен. Ела да вървим от тази страна.

Надежден. Но какво ще правим, ако тази пътека ни отдалечи от нашия път?

Християн. Няма такава опасност. Виж, те вървят успоредно.

Надежден се убеди в думите на Християн и двамата прескочиха оградата. Щом навлязоха в ливадата и тръгнаха по пътеката, стори им се, че там се върви по-лесно.

Пред себе си на известно разстояние те забелязаха човек. Той се казваше Суетаупованов.

-- Хей, къде извежда тази пътека? -- извикаха след него те.

-- До Небесната врата -- отговори им той.

-- Виждаш ли -- каза Християн, -- нали ти казах, че сме на правия път?

Така продължиха да вървят след непознатия. Но ето, настъпи нощта. Спусна се такава тъмнина, че не можеха да виждат нищо пред себе си, нито зад тях. В тъмнината г-н Суетаупованов, не виждайки на крачка пред себе си, падна в една

дълбока яма. Ямата бе нарочно изкопана от Княза на онова място, за да лови в нея самонадеяните безумци (Исая 9:16). Суетаупованов не можа повече да излезе от нея.

Християн и Надежден чуха шума от падането му и извикаха високо, за да разберат какво точно става. Но никой не им отговори. До ушите им достигна само едно подземно пшкане.

-- Къде се намираме, братко? -- попита Надежден.

Християн мълчеше. Беше се уплашил, защото той бе причина да се отклонят от пътя. За тяхно нещастие започна да вали дъжд придружен с гръмотевици. Потекоха буйни води и пътуването им стана още по-трудно.

-- Ох! Защо не вървах по пътя си, а се отклоних след тебе -- каза Надежден.

Християн. Кой е мислил, че тази пътека ще ни отдалечи от нашия път?

Надежден. Аз още в самото начало много се страхувах и не исках да тръгна, но нали си по-стар, последвах съвета ти.

Християн. Не ми се сърди. Съжалявам, че станах причина да се отклоним от пътя и заради мен попадна в такава беда. Прости ми, братко. Моля те, прости ми. Не го направих с лоша мисъл.

Надежден. Не се отчайвай, приятелю, аз ти прощавам, като вярвам, че това ще ни бъде за добро.

Християн. Радвам се, че имам за другар такъв милостив брат, но не трябва да стоим тука, нека се опитаме да се върнем назад.

Надежден. Не, не! Трябва да вървим напред.

Християн. Добре, но нека аз да вървя напред. Ако има някаква опасност, по-напред аз да влезна в нея, защото аз съм причината да се отклоним от правия път.

Надежден. Ти няма да вървиш напред, защото си смутен и може пак да объркаш пътя.

В този момент един глас достигна до ушите им:

-- Насочи сърцето си към пътя, към пътя, по който си ходил (Еремия 31:21).

През това време водите бяха придошли много и връщането им беше опасно, но те решиха да опитат. Тръгнаха назад. Всред гъстия мрак и дълбоките води те падаха и ставаха, но все вървяха назад. С голяма мъка достигнаха до оградата. Там се сгушиха на завет да чакат зазоряването и така уморени, те заспаха.

Недалеч от мястото, където спяха, имаше крепост, наречена Крепостта на съмнението. Неин господар беше исполин на име Отчаяние. Тази сутрин Исполинът се беше събудил много рано и разхождайки се из имението си, случайно забеляза заспалите Християн и Надежден. Със силен и жесток глас той ги събуди и ги попита откъде са и какво търсят в неговия имот. Те му отговориха, че са пътници, заблудили се в тъмната нощ.

-- Вие сте извършили голямо зло, като сте тъпкали земята ми и сте спали в имението ми -- каза Исполинът. -- Затова сега трябва да дойдете с мене.

И понеже той беше много силен, трябваше да отидат с него. Те дори не се опитаха да му отговорят, понеже сами виждаха, че бяха сгрешили. Исполинът ги подкара пред себе си и ги отведе в крепостта. Затвори ги в мръсна и влажна тъмница, която вонеше ужасно. Там останаха четири дни, без да получат нито зальк хляб, нито капка вода. Отникъде не влизаше светлина и никой не попита за тях. Бяха далече от приятели и познати. Скръбта на Християн беше двойна. Той съзнаваше, че неговата необмислена смелост ги доведе до това ужасно страдание.

Исполинът Отчаяние имаше жена на име Недоверка. Като си лягаха, на четвъртата нощ след затварянето на Християн и Надежден, той й каза, че е уловил двама пътници и ги е хвърлил в тъмницата, защото му стъпкали нивите. Попита я какво

да направи с тях. Най-напред тя разпита подробно какви са тези хора, откъде са дошли, накъде отиват, после даде своя съвет:

-- Като се събудят, бий ги безмилостно.

На сутринта Исполинът си приготви тояга от глог и слезе в тъмницата. Още с влизането си започна да вика по тях като на кучета, въпреки че нямаше никакъв повод за това. После започна да ги бие с тоягата по гърба, по краката, по главата, където се случеше. Като се умори, той ги остави безпомощни да се окайват в бедствието си и да плачат в скръбта си. Целия този ден двамата приятели не бяха в състояние да проговорят нито дума. Само въздишаха, пъшкаха и горчиво плачеха.

На другата вечер, когато жената на великана разбра, че затворниците са още живи, нареди му да ги посъветва да се самоубият.

На сутринта Исполинът влезе при тях, за да изпълни желанието на жена си. Като видя тежките рани, които им беше причинил от боя миналия ден, той се обърна с жестоко лице към тях и каза:

-- Няма никаква вероятност за вас да излезете от тука и не виждам друг по-добър изход от това положение, освен да посегнете на живота си с нож, въже или отрова. За какво ви е този живот, когато толкова много горчивини има да изпитате?

-- Не! Ние искаме да ни пуснеш -- едва продумаха те.

Това го разяри много и той се спусна върху тях, за да ги доубие, но неочаквано го хвана една от неговите спазми (той страдаше от време на време от тази болест) и бе принуден да ги остави. Бедните пленници започнаха да мислят помежду си няма ли да е по-добре да послушат великана, да направят ли както ги съветваше той или не.

Християн. Брате, какво да правим? Животът ни тук е окаян и не знам кое е по-добре: така ли да продължаваме или да се самоубием? Чувствувам, че душата ми по-скоро иска задушаване, отколкото живот и гробът ми се струва по-лек, отколкото тази тъмница (Йов 7:15). Да послушаме ли съвета на Исполина?

Надежден. Сегашното ни състояние наистина е много страшно и смъртта би била много по-приятна и по-желателна, но нека помислим малко, какво е казал Господарят на онази земя, закъдето пътуваме:

-- Не убивай!

Ако е забранено да отнемаш живота на друг, колко повече е забранено да отнемеш своя собствен живот? Освен това този, който убива другия, убива само тялото му, а който убива себе си, убива и тялото и душата си. Още нещо: ти говориш за спокойствието, което е в гроба, но забравил ли си адските мъки, които преследват всички убийци?

-- Защото никой човекоубиец няма да влезе във вечния живот.

Помни още, че животът ни не е в ръката на този Исполин. Аз бях чул, че и други хора са попадали в тази тъмница като нас и са се измъквали от неговите ръце. Кой знае, Бог, който е сътворил света и държи всяко дихание в ръката си, може да ни избави от ръцете на този исполин Отчаяние. Може да го накара да забрави някога да заключи вратата на тъмницата или пък когато дойде да ни измъчва, може пак да го прихване болестта му и тогава аз съм решил да направя всичко, за да избягам от тука. Глупав бях, че не го направих още преди, но, брате мой, нека потърпим още малко и ще дойде времето, когато ще се освободим, само не трябва и да помисляме дори за самоубийство.

С тези думи Надежден успокои своя приятел и така те останаха в тъмницата целия ден в същото окаяно, плачевно състояние.

Надвечер Исполинът пак влезе в тъмницата, за да види дали пленниците са изпълнили съвета му. Намери ги ни живи ни умрели от глад и от тежките рани от боя.

Но въпреки че бяха много изтощени, все пак те бяха живи и това така го разяри, че извика:

-- Понеже не послушахте съвета ми, сега ще видите, че е било много по-добре съвсем да не бяхте се раждали.

Тези думи ги ужасиха много и Християн съвсем отпадна духом. Като дойде на себе си, те отново започнаха да разговарят какво трябва да направят -- да изпълнят ли съвета на Исполина или не? Християн бе склонен да го изпълни, но Надежден пак го насърчи:

-- Брате мой! Не помниш ли колко си бил смел досега? Аполон не можа да те смаже и всичко, което си чул и видял в Долината на Смъртната сянка не е могло да те сломи. Какви беди, страхове и съмнения са минали през главата ти, и винаги си излизал победител. Виждаш, че и аз съм в същото положение, в което си и ти, въпреки че съм много по-слаб от тебе физически. Исполинът е наранил и мене, и аз като тебе не съм нито ял, нито съм пил толкова дни. Двамата еднакво копнеем за светлината. Въпреки всичко това аз не се отчайвам. Потърпи още малко! Спомни си как безстрашно си се държал на Суетния панаир и не си се уплашил нито от веригите, нито от затвора, нито от смъртта. Затова по-добре нека да потърпим още малко, вместо да приемем смърт, която не подхожда на християни.

Като се стъмни и Исполинът и жена му се прибраха в стаята си, тя го попита пак за затворените, дали са послушали съвета му. Той ѝ отговори:

-- Дебелоглави са тези злодейци! Готови са да претърпят всевъзможни мъки, но не и да се самоубият.

-- Изведи ги утре в крепостния двор -- каза тя -- и им посочи костите и главите на онези, които вече си погубил и им дай да разберат, че до края на тази седмица ще ги разкъсаш, така както си направил с другарите им преди тях.

На сутринта Исполинът отиде при затворниците и ги изведе в крепостния двор. Показа им каквото беше казала жена му и им каза:

-- Някога и тези бяха пътешественици като вас и влязоха в моята земя, така както направихте и вие, но аз ги разкъсах на парчета. Слушайте, така ще направя и с вас, преди да се минат десет дни. Запомнете добре това! Хайде сега пак вътре в дупката!

И ги подкара с удари към тъмницата.

Цялата събота те прекараха в плач и въздишки. През нощта, когато госпожа Недоверка и мъжът ѝ се прибраха в спалнята, Исполинът започна зачудено да разказва как нито ударите му, нито съветите му са в състояние да ги довършат.

-- Боя се -- каза жена му -- да не би да се надяват на някого да дойде да ги пусне или пък може би имат в себе си някакъв инструмент, с който се надяват да разбият вратата и така да избягат.

-- Какво приказваш, мила? -- каза Исполинът. -- Още утре ще ги обискирам.

Цялата събота вечер Християн и Надежден прекараха в молитва. Малко преди съмване, добрият Християн, смаян и сънлив, извика:

-- Колко съм бил глупав! Да лежа в тази мръсна и влажна тъмница, като мога да изляза, когато поискам! Аз имам в себе си един ключ, който се нарича Обещание и съм уверен, че с него мога да отключа всяка врата в тази крепост на Съмнението.

-- Това известие е чудесно! -- каза Надежден. -- Извади го по-скоро, брате мой, и дай да го изпробваме!

Християн извади ключа от пазвата си и опита да отключи тъмничната врата. Ключът се завъртя веднъж и вратата се отвори. Християн и Надежден излязоха мълчешком. Отключиха външната врата на крепостния двор и така стигнаха до желязната врата. И макар тя да беше много голяма и тежка, същият отвори и нея. При

отварянето на желязната врата обаче се вдигна малко шум, който събуди исполина Отчаяние, но докато се облече и излезе да ги гони, Християн и Надежден бяха вече избягали далече по пътя. Исполинът искаше да ги догони, но краката му съвсем не държаха и той се отказа от намерението си.

Така стигнаха до царския път и се успокоиха, защото вече бяха далече от имението на исполина Отчаяние.

Като прескочиха оградата, те спряха да помислят какво да направят, за да предпазят другите пътници, да не попаднат в същата участ. Решиха да поставят един стълб с надпис:

-- Този е пътят към крепостта на Съмнението, над която владее страшният исполин Отчаяние, който презира Царя на небесната земя и търси да погуби неговите святи пътешественици.

Мнозина след тях, които са минавали по същия път, са прочитали този надпис на стълба и така са избягвали бедата.

А Християн и Надежден, ходейки сега по царския път, далече от опасността, пееха тази песен:

От пътя си ние се отбихме
И с този прескърбен опит видяхме,
Че твърде тежко е за пътника
Да тъпче забранената земя.
Нека внимават тези що следват,
И с усърдие да вървят,
Добре е да бодърствуват,
Да не би като нас да пострадат
В тази страшна крепост на Съмнение
Да станат пленници на Отчаяние.

Глава осма

Така продължаваха пътя си, докато стигнаха Насладителните планини, които принадлежат на господаря на ръта мъчнотия, за който приказвахме по-рано. Като се изкачваха на тези планини, те се възхищаваха на градините, цветята и лозята. Изкъпаха се в бистрите води на потока, пиха от студената му вода и ядоха сладко грозде. На върха на планината срещнаха овчари, които пасяха овцете си. Двамата приятели приближиха до тях и ги запитаха:

-- На кого принадлежат тези Насладителни планини и чии са овцете, които пасат тук?

Овচারите. Тези планини са на Емануиловата земя и от тука се вижда Неговият град. Тези овце са Негови и Той е дал живота Си за тях (Йоан 10:11,15).

Християн. А този ли е пътят към Небесния град?

Овচারите. Да, да! Вие сте на правия път.

Християн. Далече ли е още той?

Овচারите. Много е далече за онези, които не са верни.

Християн. Има ли някоя опасност по пътя?

Овচারите. Няма никаква опасност за онези, които са безстрашни, а "престъпниците ще пропадат в него" (Осия 14:9).

Християн. Има ли по пътя хубаво място, където да можем да си починем?

Овчарите. Господарят на тези планини ни е заповядал "да не забравяме никога да приемаме гости", затова всичко добро в нашата земя е за вас: Заповядайте (Евреи 13:2)!

И видях в съня си, че овчарите започнаха да ги разпитват:

-- Откъде идвате? Как сте намерили този път? Как сте могли да постоите в него? Малко от онези, които тръгват, стигат до тука.

Когато чува отговора им, овчарите се зарадваха много, обикнаха ги като свои и им казаха:

-- Добре сте дошли на Насладителните планини.

Овчарите, на които имената бяха: Вежлив, Опитенов, Бодров и Искренов, хващайки Християн и Надежден за ръце, ги заведоха в шатрите си. Там ги нахраниха с всичко, с което земята им изобилствуваше и ги помолиха да останат при тях по-дълго време, за да се опознаят и за да могат да се полюбуват на Насладителните планини. Те с радост се съгласиха да останат и понеже вече беше късно през нощта, легнаха да спят.

Тогава в съня си видях, че на сутринта овчарите повикаха пътешествениците и им предложиха да се разходят с тях по планината. Така заедно се наслаждаваха на величествените изгледи, които виждаха от върха на планината.

Овчарите решиха да им покажат и някои чудни неща и затова ги заведоха най-напред на върха, наречен Хълмът на Заблудението. Като погледнаха надолу по стръмнината, Християн и Надежден забелязаха най-долу няколко смазани човека, които явно бяха паднали от върха на планината.

-- Какво значи това? -- попита Християн.

-- Не сте ли чели -- отговориха овчарите -- за онези, които се заблудиха, защото слушаха Именей и Филет и не вярваха във възкресението на тялото (II Тимотей 2:17,18)?

-- Да, да. Чели сме.

-- Тези, които виждате смазани долу, са те. Не са погребани, за да служат за урок на други, да се пазят и да не отиват по-нависоко и толкова близо до края на хълма.

Тогава ги заведоха до върха на друг хълм, който се наричаше Предпазване и им посочиха нещо в далечината. Като се възряха, те видяха някакви хора да вървят насамнатам между гробове. Разбраха, че това са слепци, защото се спъваха от гробовете и не можеха да излязат от тях.

-- Какво значи това? -- попита Християн.

-- Под тези планини не забелязахте ли една ливада, на лявата страна на пътя?

-- Да -- отговориха те -- видяхме я.

-- Там има една пътека, която води право до Крепостта на съмнението. На тази крепост господар е исполина Отчаяние. Тези хора (сочейки към онези в гробищата), едно време пътуваха като вас и стигнаха до това място. И понеже правят път там не беше равен, те решиха да се отклонят от него и да преминат през ливадата. Така и направиха. Но исполина Отчаяние ги улови и ги хвърли в Крепостта на съмнението. След като ги държа известно време затворени в тъмницата на крепостта, той им извади очите и ги пусна да се скитат и блъскат между онези гробове. Така се сбъдват думите на Мъдреца:

-- Човек, който се отклони от пътя на разума, ще стигне в събранието на мъртвите (Притчи 21:16).

Християн и Надежден се спогледаха и заплакаха, но не казаха нищо на овчарите.

Тогава видях в съня си, че овчарите ги заведоха на друго място, в една долина, където имаше хълм с врата от едната страна. Те отвориха вратата и ги помолиха да надзърнат вътре. Вътре беше много тъмно и пълно с дим. На двамата пътника им се стори, че чуват фучене и виковете на хора, които са в мъка. Миришеше на жупел.

-- А това какво значи? -- попита Християн.

-- Това е адската пътека, през която влизат лицемерите, т.е. такива, които като Исав продават първородството си и като Юда продават Господаря си; и като Александър хулят Евангелието; и като Анания и жена му Сапфира лъжат и мамят.

-- Виждам -- каза Надежден, -- че всички тези са се правили на пътешественици за Небесния град, нали?

Овчарите. Да, така е! Даже много време са вървели по пътя.

Надежден. Докъде са могли да стигнат, преди така окаяно да загинат?

Овчарите. Някои са заминавали тези планини, други не са ги стигали.

Християн и Надежден се спогледаха и си казаха:

-- След като е така, ще трябва да викаме към Силния за сила.

Овчарите. Наистина, сила ще ви е необходима и занаят.

По това време пътешествениците бяха решили вече да си тръгнат. Овчарите не ги спираха, но понеже стояха на един висок връх, предложиха да им покажат портите на Небесния град, ако са свикнали да гледат през техния далекоглед.

Двамата приятели с благодарност приеха това предложение и всички се изкачиха на най-високата точка на върха, наречен Ясен, където овчарите им дадоха далекогледа. Веднъж-два пъти се опитаха да гледат през него, но щом си спомнеха страшните работи, които бяха видели тука, ръцете им се разтреперваха и пред очите им се премрежваше. Но при все това стори им се, че виждат нещо като порти и малко от славата на онази Земя.

Когато си тръгнаха, един от овчарите им даде писмо-пътеводител, а другият им каза:

-- Пазете се от Ласкателя.

Третият им каза:

-- Пазете се да не заспите в Омайната земя.

А четвъртият им каза:

-- Бог да ви бъде на помощ!

И с това се събудих от съня си.

Глава девета

Пак заспах и в съня си видях двамата пътника, да слизат от планината и да тръгват по царския път към Града.

Малко по-надолу от планината, от лявата страна се простираше Високоумската земя. Оттам, към пътя, по който вървяха пътниците, се присъединяваше малка крива пътечка. Тука те срещнаха един енергичен момък на име Невежко.

-- От коя страна идваш и накъде отиваш? -- го попита Християн.

Невежко. Аз съм роден в онази земя, която е вляво от този път и отивам за Небесния град.

Християн. А как мислиш да влезеш през портите на Града? Там може да се сблъскаш с някакво препятствие?

Невежко. Разбира се, както всички добри хора.

Християн. Но какво ще кажеш при портата, за да те пуснат?

Невежко. Аз познавам волята на Господаря и съм живял добре. Плащам на всеки каквото дължа. Моля се, давам десятък, правя милостини и в край на краищата напуснах отечеството си, заради мястото където отивам.

Християн. А мина ли през Тясната врата, която е в началото на този път или си влязъл тука през тази странична пътека? Страхувам се, че колкото и хубаво да мислиш

за себе си, когато дойде денят да се преглеждат сметките, ще те обвинят, че си крадец и разбойник и няма да те пуснат да влезеш в Града.

Невежко. Господа! Вие сте ми съвършено чужди. Аз не ви познавам. Следвайте си благочестието на вашата страна, а аз ще следвам моето си. Надявам се всичко да излезе на добре. Колкото за Тясната врата, за която приказвате, целият свят знае, че тя е много далече от нашата земя. Не вярвам да се намери в нашите места човек, който да знае пътя към нея. Но защо трябва да го знае, след като, както виждате, от нашата земя започва хубава зелена пътека, която води право до този път.

Виждайки, че този момък е много високоумен, Християн пошепна на Надежден:

-- По-голяма надежда има за безумния, отколкото за него. Когато безумният тръгне на път, мъдростта го изоставя и той казва на всички, че е безумен.

Не зная да разговаряме ли още с него, или да минем напред, като го оставим сам да мисли върху това, което сме му казали и после да го изчакаме, за да се опитаме наново да му покажем истината.

-- Да, нека Невежко мисли за всичко, което сме му казали -- каза Надежден -- и дано не отхвърли добрия ни съвет, за да не остане невеж в онова, което е за негово най-голямо добро. Бог е казал, че които са безумни, макар и да има Творец, Той няма да ги спаси. Аз мисля, че не е добре сега да му кажем всичко. Да го оставим засега сам, а друг път пак ще поговорим.

И така те минаха напред, а Невежко вървеше след тях. Но ето че след малко навлязоха в един тъмен дол, където видяха човек, когото седем дявола бяха вързали с много яки въжета и влачеха назад към вратата, която видяха под хълма (Матей 12:45, Притчи 5:22). Добрият Християн и неговият приятел се уплашиха много. Спряха се, за да разгледат вързания човек. Стори им се, че може да е господин Отстъпление от град Отричане, но не можеха да видят добре лицето му, защото той вървеше с наведена глава, като крадец, уловен на местопрестъплението. Надежден забеляза, че на гърба му имаше закачена хартия с надпис:

-- Похотлив изповедател и проклет отстъпник.

-- Това ми напомня -- каза Християн -- нещо, което са ми разказвали за един добър човек по тези места. Наричали го МалOVEROV от село Искреново. Ето какво се е случило с него: От широката врата надолу се простира един дол, наречен "Долът на мъртвеца", заради многото убийства извършени там. Този господин тръгнал на дълго пътешествие като нас и като стигнал до това място, седнал да почине и заспал. Точно по това време покрай него минали трима яки злодейци, братята Слабодушко, Недоверко и Гузен. Като видели МалOVEROV, се спрели до него. Добрият човек се събудил от шума и ставайки сънлив на крака, тръгнал да върви, но те му заповядали строго да спре. МалOVEROV замръзнал на мястото си и пребледнял като платно.

-- Дай кесията си -- извикал му Слабодушко.

МалOVEROV не направил това, понеже не искал да загуби парите си. Тогава върху него се нахвърлил Недоверко, бръкнал в пазвата му, измъкнал кесията, пълна със сребро, и извикал:

-- Влѣхви! Влѣхви!

В това време Гузен ударил МалOVEROV с тояга по главата, като го повалил почти мъртъв на земята. Стоящи така над него, за да видят какво ще стане, злодейците чули, че някой идва към тях и от страх да не би да е силният юнак Великоблагодатен от град Доброупование, те побягнали, оставайки добрия човек да умре. . . След малко,

МалOVEROV се съвзел и като станал, с голяма скръб продължил пътя си.

Надежден. Но всичко ли, което имал, са му взели?

Християн. Не, не са успели да му вземат всичко! Защото в бързината не разбрали къде е скрил по-ценните си неща. Разказаха ми, че добрият човек е бил много

наскърбен, понеже злодейците му взели всичките пари, които имал за из път, та бил принуден да проси за прехраната си.

Надежден. Чудно, че не са му взели свидетелството, без което не може да влезе през Небесната порта.

Християн. Наистина, много е чудно, но не са го взели. Причината за това не е била някаква негова хитрост. Не. Той е бил толкова уплашен, когато са го нападнали, че даже и наум не му е дошло да скрие нещо. Благодарение на Провидението, а не на самия него, са му оставили скъпоценните неща.

Надежден. Разбира се, след всичко станало това му е била единствената утеха.

Християн. Не зная, но ми казаха, че през целия си живот не е могъл да се утеши заради това, че са му взели парите. Понякога за известно време забравял случилото се и се утешавал със скъпоценните си неща, но когато се сетел за взетите пари губел утехата си.

Надежден. Уви! Горкият човек, каква голяма скръб го е притискала!

Християн. Наистина, голяма скръб! Но представи си как бихме се чувствали ние, ако ни бяха обрели като него и то в чуждо място? Чудно е, че не е умрял от скръб, горкият! Казаха ми още, че по целия път, колкото му оставало да върви, постоянно въздишал и плачел и на всеки, когото срещал, разказвал как го обрели, кои са го обрели и как едва е останал жив.

Надежден. Интересно, че нуждата не го е накарала да продаде или да заложил някои от скъпоценните неща.

Християн. Надеждене, ти си много чуден! На кого ще ги заложил? На кого да ги продаде? В страната, където са го обрели, няма никой, който да оцени неговите скъпоценни неща, а и той самият не е търсил такова утешение. Освен това той е знаел много добре, че без тези скъпоценни неща няма да може да мине през портата на Небесния град, а това би било по-лошо от злощастieto, което го е сполетяло.

Надежден. Защо ми отговаряш така остро, брате мой? Исав не продаде ли първородството си, и то само за едно ястие -- първородството за него не беше ли по-ценно, от скъпоценни камъни? И ако той направи това, защо да не го направи и един Маловеров?

Християн. Исав наистина продаде първородството си, както правят това и много други, изключвайки себе си от бащиното благословение, но съгласи се, че има голяма разлика между Исав и Маловеров. На Исав първородството беше изменчиво, а многоценните неща на Маловеров са винаги трайни. За Исав бог беше коремът, но с Маловеров не беше така. Исав имаше плътски желания, а Маловеров -- духовни. Исав не можеше да вижда по-далече от своите похоти, защото той каза:

-- Виж аз съм на умирање; за какво ми е това първородство?

Маловеров имаше малка вяра, но тя го предпазваше от такива грешки. Той ценеше много повече тези скъпоценности и никога не бе готов да ги продаде като Исав. За вярата на Исав не се казва нищо и затова съвсем не е чудно, че е продал първородството си, душата си и всичко на Дявола; защото плътта го е владеела, така както владее всеки, който няма вяра да ѝ се противопостави. Такива са като "Ослица, която не се отвръща от похотите си". И когато похотта им поиска нещо, те жертват всичко, за да го придобият.

Но характерът на Маловеров е съвсем друг. Неговият ум се владееше от божествените неща и се наслаждаваше само от небесните и духовни работи. Който има наслада в такива неща, защо ще иска да продаде скъпоценните си неща? За да изпълни сърцето си със суета ли? Би ли дал някой пари, за да се наяде със сено? Можеш ли да накараш гълъба да яде мърша както гарванът? Заради плътските неща неверниците

могат да заложат или продадат всичко, което имат, дори и себе си, но онези, които имат макар и малко вяра, никога няма да направят това. Ето тука ти е грешката, мили братко.

Надежден. Признавам, но искам да ти призная, че твоята строгост към мене за малко щеше да ме разсърди.

Християн. Е, какво толкова направих? Аз само те сравних с тези птици, които хвърчат насам-натам, носейки още черупките на главите си. Но нека оставим настрана това и да обсъдим добре въпроса. Не забравяй, че споровете между нас са за наше добро, а не за зло.

Надежден. Добре, аз съм дълбоко убеден, че тези злодейци са били страхливи, защото са побягнали само от шума, който са чули. Защо тогава Маловеров не се е насърчил поне малко? Струва ми се, че е трябвало да им се противопостави, да употреби всичките си сили и тогава да им се предаде.

Християн. Че са били страхливи, това са го казвали много други, но ако се подложат на изпит, те никак не са страхливи. Колкото за Маловеров, зная, че има страхливо сърце. Уверен съм, брате мой, че ако ти беше на негово място, щеше да се съпротивляваш докрай и тогава би се предал.

Добре е да знаеш, че тези злодейци са чираци. Те слугуват на царя на бездънната пропаст и във време на нужда той сам им идва на помощ. Неговият глас е страшен, реве като лъв. Веднъж аз съм се борил с него като Маловеров и зная, че е много страшен. Един път тези злодейци ме нападнаха и мене. Реших да им се противопоставя, но те извикаха към господаря си и той им се притече на помощ. В онзи момент виждах, че животът ми е в опасност, но по Божия промисъл бях облечен в желязно облекло и само така можах да се освободя от тях. Но ти казвам, че това беше много трудна работа, за която знае само онзи, който е изпадал в такава примка.

Надежден. Но нали те изведнъж са избягали, като са помислили, че идва Великоблагодатен.

Християн. Да така е. И те, и господарят им много пъти са бягали при появяването на Великоблагодатен, но това не е за чудене, защото той е царски поборник. Но мисля, че има голяма разлика между Маловеров и царския поборник. Не всички царски поданици са Негови поборници, нито пък могат да извършват такива велики дела като него. Можеш ли да си помислиш, че едно дете може да убие Голиат както направи Давид? Можем ли да допуснем, че едно врабче ще мери силата си с вол? Много е важно да знаем, че някои са силни, а други слаби. Някои имат голяма вяра, а други малка. Този човек явно е бил от слабите и затова са го победили.

Надежден. Ех, ако вместо него срещу тях беше Великоблагодатен!

Християн. И той да беше, не би се освободил лесно, защото ще ти кажа, че Великоблагодатен, колкото и да е опитен в носене на оръжията си, хване ли го веднъж Слабодушко или Недоверко или пък другарят им, трудно би се освободил от тях.

Който се вгледа в лицето на Великоблагодатен и види белезите по него, ще повярва това, което казвам. Чух, че веднъж когато бил в подобна борба, той казал:

-- Отчаях се от живота си.

Не помниш ли как тези злодейци докараха и Давид до положение да пъшка, плаче и вие като куче! И Еман (Псалм 88) и Езекия, макар и да бяха поборници в дните си, като ги нападнаха тези злодейци, въпреки че бяха силни и здрави, пак злодейците ги набиха добре. И Петър искаше да се опита да ги победи, и въпреки че някои го имат за най-велик между апостолите, те го надвиха и той се уплаши от една нищо и никаква слугиня.

Освен това техният цар винаги е готов да им се притече на помощ, когато го повикат. Той никога не се отдалечава от тях толкова надалече, че да не може да ги чуе. За него казват:

-- Мечът на тогава, който би го улучил, не може да удържи. Ни копие, ни сулица, ни остра стрела. Той счита желязото като плява, медта като гнило дърво. Стрелите не са в състояние да го накарат да бяга. Камъните и прашката за него са като слама. Сопи се считат като слама и той се присмива на замаха на копието (Йов 41:26-29).

-- С такъв титан може ли човек да се бори? Ако имаше човек Йововия кон и неговото изкуство и смелост, за да го язди, би могъл да върши чудни неща. Защото е казано: Ти ли си дал сила на коня? Облякъл си врата му с трептяща грива? Ти ли го правиш да скача като скакалец? Гордото му пръхтене е ужасно. Копае с крак в долината и се радва на силата си; излиза срещу оръжията. Присмива се на страха и не се бои. Нито се обръща назад от меча. Тула по страната му треши, и лъскавото копие и сулицата. С убийство и ярост той гълта земята; И при гласа на тръбата не вярва от радост. Щом свири тръбата той казва: Хо, хо! И от далеч подушва боя, гърменето на военачалниците и викането (Йов 39:19-25).

Но ние като пешеходци по-добре да не пожелаваме да се срещнем с такъв враг. А когато чуем за други, че са били победени, не трябва да се хвалим, че ние на тяхно място бихме се справили по-добре. Нека не се хвалим със силата си, защото "които се хвалят, те не палят", казва пословицата.

Когато чуем, че такива злодейци идват срещу нас, веднага трябва да се въоръжим, както е писано:

-- А освен всичко това, вземете си вярата за щит, с който ще можете да угасите всички огнени стрели на нечестивия (Ефесяни 6:16).

При това добре е да поискаме охрана от Царя или да Го помолим Той Сам да върви с нас. Това именно развесели Давид, когато минаваше долината на Смъртната сянка. Също и Мойсей не искаше да направи нито една стъпка без Бога (Изход 33:15). О, брате мой! Ако Той е с нас, от кого ще се боим? Но без Него, горделивите помощници "ще паднат под убитите (Исаия 10:4)".

Ти знаеш, че аз съм бил много пъти в бой и макар поради добрината на най-добрия, както виждаш съм жив, пак не бих се похвалил със силата си. Много ще се радвам, ако повече нямаме такива боеве. Но ме е страх, че още не сме преминали цялата опасност. Надявам се обаче, че след като не ме изядоха досега лъвът и мечката, Бог ще ни опази и избави и от "Необрязания филистимец".

Така те вървяха по пътя, а Невежко вървеше след тях, докато стигнаха до кръстопът и не знаеха по кой път да продължат. И двата пътя им се виждаха прави, но не смееха да тръгнат нито по единия, нито по другия. Спряха се да помислят. Неочаквано пред тях застана черен човек, облечен в бели дрехи и ги попита:

-- Защо стоите тук?

-- Отиваме за Небесния град -- отговориха те. Но не знаем кой от тези два пътя води за там.

-- Елате след мене -- каза им той, -- защото и аз отивам там.

Така те тръгнаха с него и без да забележат, поеха по път, който се отдалечаваше от Небесния град. Като повървяха малко, без да разберат как, изведнъж попаднаха в мрежа, в която се омотаха така, че не знаеха как да излязат от нея. Изведнъж бялото облекло падна от гърба на човека и чак тогава разбраха след кого са тръгнали и къде се намират. Паднали на земята, те плачеха и се окайваха, защото виждаха, че сами не са в състояние да си помогнат.

Тогава Християн каза на приятеля си:

-- Сега виждам грешката си. Овчарите ни предупредиха да се пазим от Ласкателя. Постигна ни това, което е казвал мъдрецът:

-- Който ласкае ближния си, простира мрежа пред стъпките му (Притчи 29:5).

Надежден. Нали овчарите ни дадоха ръководство -- писмо-пътеводител, за да не сбъркаме пътя, но и него забравихме да погледнем и така не можахме да се опазим от пътищата на погубителя. В това нещо Давид излезе по-умен от нас, защото казва относно човешките дела:

-- Чрез Словото на Твоите уста аз се опазих от пътищата на погубителя.

Така продължаваха да лежат в мрежата и да се оплакват един на друг. След известно време забелязаха, че светла човешка фигура с камшик в ръка се приближава към тях. Като дойде до тях, той ги попита кои са и защо стоят там. Отговориха му, че са пътници за Сионската гора, но по пътя срещнали черен човек, облечен в бели дрехи, който им казал, че също пътува за Небесния град. Последвали го и се озовали в капана на тази мрежа.

-- Това е Ласкателят -- каза човекът. -- Той е лъжлив апостол, представил се за светъл ангел.

Като каза това, той раздра мрежата и ги освободи.

-- Тръгнете след мене -- каза той, -- за да ви заведе в правия път.

И той ги поведе назад към онзи път, откъдето се бяха отклонили, за да следват Ласкателя.

-- Къде спяхте снощи -- попита човекът.

-- При овчарите от Насладителните планини -- отговориха те.

-- Овчарите не ви ли дадоха някакво писмо, за да ви бъде като пътеводител?

-- Дадоха ни.

-- А тогава защо като дойдохте до кръстопътя не отворихте писмото да видите в коя посока да вървите? -- попита той.

-- Защото забравихме.

-- Овчарите не ви ли предупредиха да се пазите от Ласкателя? -- попита ги той.

-- Да, предупредиха ни. Но ние не предполагахме, че той е толкова сладкодумен.

Тогава в съня си видях, че той им заповяда да легнат на земята и ги наказва много строго, за да ги научи кой е правият път, в който трябваше да вървят и им каза:

-- Онези, които любя, Аз избличавам и наказвам, затова бъди ревностен да се покаеш (Откровение 9:19).

Тогава им заповяда да продължат пътя си, като спазват добре всички препоръки на овчарите.

А те Му благодариха за голямата добрина и тръгнаха в правия път, като запяха тази песен:

Елате сега пътешественици;
От нас тоз урок вземете и вий.
Вижте какво има да търпят
Всички, що отстъпват от правия път;
Как се впримчват в подлата сет,
Щом не следват мъдрия съвет.
Избавник за тях, ако дойде,
Избавя ги, но ги наказва добре.
От техният пример свестете се вий,
За да ви не стигнат такива беди.

След известно време те видяха, че насреща им идва човек.

-- Ето -- каза Християн на другаря си -- този човек идва от Сион да ни посрещне.

Надежден. Видях го. Но нека се пазим сега добре, да не би и той да излезе някой Ласкател.

Човекът стигна до тях. Името му беше Безбожников.

-- Къде отивате? -- попита ги той.

Християн. Отиваме в Сионската гора.

Безбожников се изсмя.

Християн. Защо се смееш?

Безбожников. Смея се, защото виждам, че сте прости. Няма по-глупаво нещо от това, дете сте тръгнали по този път.

Християн. Какво приказваш, човече? Ти мислиш, че няма да ни приемат там?

Безбожников. Да ви приемат? Къде? Слушайте бе хора: никъде не съществува подобно място, за каквото бълнувате вие.

Християн. Как да няма? Ами в онзи свят?

Безбожников. Спомням си, че когато бях в отечеството си, много пъти съм слушал такива дивотии, каквито вие сега ми разказвате. Уверявам ви, че аз лично исках да се убедя дали има такова място, затова съм напуснал дома си и ето вече двадесет години откакто търся такъв град, такъв хълм, такава земя, но нищо не намерих (Еклесиаст 10:15, Еремия 17:15).

Християн. Ние сме слушали и вярваме, че има такова място.

Безбожников. Ако не го бях търсил, бих вярвал, но сега, след като търсих и не намерих, как мога да вярвам? Съгласете се с мене, че аз съм ходил вече много подалече от вас. Видях и знаех много повече неща, отколкото вие знаете и следователно, след като ви казвам, че такова място няма, трябва да ми вярвате.

-- Истина ли е това, което казва този човек? -- попита Християн своя приятел.

Надежден. Казах ти, че трябва много да сме предпазливи сега и да не се доверяваме на всеки срещнат. Страхувам се, че този също е ласкател. Спомни си колко много пострадахме от такъв ласко. Как? Може ли да няма Сионски хълм? Нали видяхме от Насладителните планини градските порти? Освен това нали трябва да вървим с вяра (II Коринтяни 5:7)? Нека да вървим, за да не ни настигне човекът с камшика. Ти сам ми каза думи, които постоянно ще ти напомням:

-- Престани, сине мой, да слушаш поука, а при все това да заблуждаваш от думите на знанието (Притчи 19:27).

Казвам ти, брате, престани да го слушаш и нека вървим. Има такова място.

Християн. Скъпи брате, аз не ти зададох този въпрос, защото се съмнявам в силата на твоята вяра, но само да видя искреността ти. Колкото за този човек виждам, че е заслепен от бога на този свят. Ние да вървим напред, защото знаем в Кого сме повярвали, и че никаква лъжа не е от истината (I Йоан 2:21).

Надежден. О, аз се радвам в надеждата на Божията слава.

След това те ускориша ход и се отдалечиха от Безбожник, който отново им се изсмя и продължи в противоположна посока.

Видях след това, че пътешествениците стигнаха до място, където въздухът действаше приспивно.

-- Едвам си държа отворени очите -- каза Надежден на Християн. -- Ужасен съм ме налегна. Ела да легнем тука настрана и да поспим малко.

-- Не трябва, каза Християн. Може да заспим и никога вече да не се събудим.

Надежден. Защо бе, брате? Сънят е много сладко нещо и е необходим за човека. Ще се освежим, ако поспим малко.

Християн. Не си ли спомняш, че един от овчарите ни каза да се пазим от Омайната земя? Той с това искаше да каже, да се пазим от съня.

-- Затова не трябва да заспиваме като другите, но да бодърствуваме и да сме трезви (I Солунци 5:6).

Надежден. Признавам грешката си. Ако бях минал от тука сам, щях да заспя и така да изложа на опасност живота си. Виждам, че е истина това, което казва мъдрецът:

-- Двама е по-добре от един.

Голяма милост е за мене, че си ми другар, и не се съмнявам, че ти за това ще получиш добра награда.

-- Слушай, брате! За да прогоним съня, докато сме на това място, нека се разговаряме.

Християн. С какво да започнем?

Надежден. С каквото Бог започна, когато ни призова в този път. Но, ако обичаш, ти започни пръв.

Християн. Добре, позволи ми тогава да те попитам: Какво те накара да тръгнеш по този дълъг път?

Надежден. Искаш да кажеш, кое и какво ме подбуди най-напред да търся доброто на душата си?

Християн. Да, да. Това питам.

Надежден. Дълги години аз търсех наслада в нещата, които се продават на панаира. Такива неща, които сега вярвам, ще ме заведат в погибел, ако реша да ги следвам.

Християн. Какви са тези неща?

Надежден. Всичките съкровища и богатства на този свят. Аз обичах разкоша, безпричинни угощения, пиянство, злословие, лъжи, нечистота, не зачитах на неделния свят ден и много подобни душегубителни неща. Но, от слушане и размишление за божествените неща, които слушах и от тебе и от любезния Верен, когото изгориха всред Суетния панаир и най-последно, заради вярата и добрия му живот, аз се убедих, че сетнината на тези неща е смърт. Най-вече че заради тях Божият гняв идва върху чадата на непокорството.

Християн. Веднага ли се убеди в това?

Надежден. Не, не бях готов изведнъж да призная лошите последствия на греха. Когато умът ми започна да се събужда от Словото, аз се стараех да затварям очите си пред него.

Християн. Но защо си се противил така на първите действия на Божия Дух в тебе?

Надежден. 1. Защото не знаех, че това беше действието на Божия Дух. Не мислех, че Бог винаги така започва обръщението на грешника -- чрез пробуждането му да осъзнае греха и неговите последствия.

2. Грехът ми се виждаше много сладък и ми беше мъчно да го оставя.

3. Не знаех как да се разделя с другарите си. Тяхното отношение и обноските им към мен бяха много мили и желателни.

4. Часовете, когато мислех за греха, бяха толкова мъчителни и обезпокоителни, че не ги търсех и не исках даже да мисля за тях.

Християн. И сигурно някога си успявал да се избавиш от тези душевни безпокойства.

Надежден. Да, вярно е, но само за време.

Християн. Какво ти напомняше отново греховете?

Надежден. Много неща; например когато срещях добър човек на улицата, когато слушах някой да чете Библията или ме болеше главата. Също когато чуех, че някой от съседите ми се е разболял, или че камбаната бие за умрял, или когато си мислех за смъртта -- всичко това ме караше да мисля за греха. Но най-много се страхувах за последствията от греха, когато си мислех, че рано или късно трябва да отида и да се явя пред Божието съдилище.

Християн. Когато тези неща те караха да мислиш за смъртното наказание за греха, можеше ли лесно да се освободиш от тази мисъл?

Надежден. Не! Напротив, това убеждение много силно беше завладяло съвестта ми и когато си помислех някога да се върна в греха, то ми навяваше двойна мъка.

Християн. Тогава какво правеше?

Надежден. Мислех, че трябва да се опитам да поправя живота си, защото иначе със сигурност ще бъда осъден.

Християн. Правил ли си опити сам да се поправиш?

Надежден. Да, много пъти и отбягах не само греховете, които правех но и от грешните си другари, като се отдавах на духовни. Молех се, четях Словото, плачех заради греховете си и много други неща, които сега не мога да си спомня.

Християн. През всичкото това време усещаше ли, че ти става по-добре?

Надежден. Чувствах за определено време, но после скръбта пак ме налягаше и ми пречеше.

Християн. Как така? Нали вече беше поправен?

Надежден. Много са причините за това, но особено думи като тези:

-- Всичката наша праведност е като мръсна дреха. Чрез делата на закона никой човек няма да се оправдае. Когато извършим всички тези неща, да казваме, че сме непотребни.

И много такива подобни фрази.

-- Ако всичката ми правда е като нечисти дрипи, ако никой човек не може да се оправдае чрез делата на закона и ако след като сме сторили всичко, което е необходимо, пак сме непотребни, тогава ще бъде голямо безумие да мисля, че мога да придобия рая само чрез закона. Ако някой задлъжнее със 100 лева пред бакалина и не се старее да изплати, а след това си плаща всичко, каквото взима, първият дълг си остава непокрыт в книгите на бакалина и заради този дълг той може да го осъди и затвори.

Християн. Как си разбрал, че това се отнася за тебе?

Надежден. Четейки Божията книга, аз разбрах, че моите грехове са голям дълг към Бога. Също разбрах, че моето сегашно поправление няма да може да заличи нито йота от миналия ми грешен живот. Затова, като се стараех да живея праведно, аз мислех: Как ли бих могъл да се избавя от осъдението, под което съм попаднал заради миналите си грехове?

Християн. Прекрасно обяснение, но моля ти се, продължавай.

Надежден. Друго, което ме смущаваше даже и след поправянето ми, беше, че като вникнах и в най-доброто, което вършех, пак виждах грях, нов грях, който се преплиташе и с най-доброто, което правех. Това ме накара да съзная, че въпреки доброто мнение, което имах за себе си и своите дела, само в един ден бях извършил толкова много грехове, че бях достоен да бъда хвърлен в ада, макар да е бил непорочен целият ми предишен живот.

Християн. А после какво направи?

Надежден. Какво ли? Просто не знаех какво да правя, докато най-после разказах всичко на Верен. С него се бяхме опознали добре. Той ми каза, че докато не съм осветен от Един, който никога не е съгрешил, нито моята святост, нито цялата святост на света не могат да ме спасят.

Християн. И ти повярва на думите му?

Надежден. Ако беше ми казал това, когато се задоволявах със своите поправления, бих го нарекъл глупец; но сега, виждайки своята слабост, грехът който се преплиташе дори в най-добрите ми дела, приех, че това, което той ми казва, е цялата и самата истина.

Християн. Но когато Верен ти каза това, повярва ли, че може да се намери такъв безгрешен човек?

Надежден. Право да ти кажа в началото ми се видя много странно. Но след дълъг разговор и след няколко срещи с него, аз се убедих в истинността на думите му.

Християн. Попита ли го кой е Този безгрешен човек и как можеш да се оправдаеш чрез Него?

Надежден. Разбира се, че го попитах. Той ми каза, че Този безгрешен човек е Господ Исус Христос, който седи отдясно на Всевишния.

-- И така -- каза ми той, -- трябва да се оправдаеш чрез Него, като уповаваш на всичко, което Той Сам е направил в дните на възплъщението Си и когато е бил разпнат на кръста.

Тогава го попитах как може Неговата святост да има сила за оправдание на други пред Бога?

А той ми отговори:

-- Исус, нашият Господ, е Сам Бог; и всичко, което е направил, не го е направил за Себе Си, но за тебе. Сега, когато ти повярваш в Неговото дело, в Неговата правда и в спасителното й достойнство, тя ще се вмени за твоя.

Християн. Тогава какво направи?

Надежден. Направих съвсем обратното на това, защото си мислех, че Той не иска да ме спаси.

Християн. Какво те посъветва тогава Верен?

Надежден. Каза ми да отида при Господ Исус, за да видя.

Аз тогава помислих, че това ще бъде неприлична смелост от моя страна.

-- Съвсем не -- отговори ми Верен. -- Той Сам те кани да отидеш при Него(Матей 11:28).

Верен ми подаде една книга, която Исус заръчал да се напише, за да ме насърчи да отида при Него.

-- Небето и земята ще преминат -- каза той, -- но нито една дума няма да се изгуби от тая книга, докато не се сбъдне всичко, което казва тя (Матей 24:25).

А когато отида при Него -- попитах го аз, -- какво трябва да сторя?

-- Ще се молиш на колене с цялото си сърце Бог Отец да ти го открие (Псалм 95:6, Деяния 6:10, Еремия 24:12,13) -- каза той.

Но как трябва да Му се моля? -- попитах отново аз.

-- Боже, ще Му кажеш, бъди милостив към мене грешника. Помогни ми да позная и повярвам в Господа Исуса Христа, защото виждам, че ако не е Неговата праведност или ако аз нямам вяра в нея, съвсем съм изгубен. Господи, чул съм, че Ти Си милостив Бог и че Си определил Твоя Син Исус Христос да бъде Спасителят на света, и още, че благоволяваш да Го подариш на грешник като мене (аз наистина много съм грешил). Сега, Господи, увеличи благодатта си над моята душа, за да намеря спасение чрез Твоя Син Исус Христос. Амин!

Християн. Направи ли, както ти каза той?

Надежден. Да, направих, и много пъти повтарях тази молитва.

Християн. И Бог Отец откри ли ти Сина Си?

Надежден. В началото не, нито втория, нито третия, нито шестия път.

Християн. Тогава какво направи?

Надежден. Какво ли? Просто не знаех какво да правя.

Християн. Не помисли ли да престанеш да се молиш?

Надежден. Да, много пъти -- предполагам, че над двеста пъти съм мислил това.

Християн. Защо не го направи?

Надежден. Защото вярвах, че всичко, което ми каза Верен, е истина и че докато не получа праведността на Спасителя Христа, целият свят не може да ме спаси. Затова си казах: ако спра да се моля, ще умра, но по-добре да умра пред престола на благодатта.

И тогава ми дойде наум:

-- Ако и да се забави, чакай Го, защото ще дойде и няма да закъснее (Авакум 2:3).

Така аз продължавах да се моля, докато Бог-Отец най-последно ми откри Сина Си Исуса Христа.

Християн. Как ти се откри?

Надежден. Аз не Го видях с телесните си очи, но със сърдечните си очи (Ефесяни 1:18,19). Ето как стана това:

Един ден бях много наскърбен, защото отново започнах да мисля за величината и скверността на греховете си. И тогава, като не очаквах нищо друго освен пъкъл и вечно осъждане на душата си, изведнъж видях Господа Исуса, че гледаше от Небето към мене и чух глас:

-- Повярвай в Господа Исуса Христа и ще се спасиш (Деяния 16:31).

Но аз отговорих:

-- Господи, аз съм много грешен.

Той ми каза:

-- Доволно ти е Моята благодат (II Коринтяни 12:9).

Тогаваш попитах:

-- Но, Господи, какво е вярване?

А Той ми каза:

-- Който дойде при Мене, няма да огладнее и който вярва в Мене, няма да ожадне никога.

Разбрах, че вярването и идването е едно и също и че онзи, който идва със сърцето си и чувствата си, тичайки към Христа, той наистина вярва в Него.

Тогаваш с насълзени очи попитах:

-- Господи, такъв голям грешник, какъвто съм аз, може ли да бъде наистина приет от Теб и да бъде спасен чрез Тебе?

Тогаваш Го чух да казва:

-- Който дойде при Мене, няма да го изпъдя (Йоан 6:37).

-- Но -- попитах аз -- какво трябва да мисля за Тебе, Господи, когато идвам при Тебе, за да мога да вярвам правилно в Тебе?

А Той ми каза:

-- Исус Христос дойде на света да спаси грешниците (I Тимотей 1:15). Той изпълни закона, за да оправдае всеки, който вярва. Той бе предаден за прегрешенията ни и възкръсна за оправданието ни. Той ни възлюби и изми греховете ни със Своята Си кръв. Той е наш Ходатай пред Бога. Той е всякога жив и ходатайства за нас (Римляни 10:4, 4:24, I Тимотей 2:5, Евреи 7:25).

От всичко това разбрах, че трябва да търся праведност само в Него и опрощение за греховете си само чрез Неговата кръв; и че това, което Той извърши за изпълнение на Бащиния Си закон, покорявайки се на наказанието, Той го стори не за Себе Си, но за онзи, който с благодарност го приема за свой Спасител.

Така сърцето ми се изпълни с радост, очите ми със сълзи и душата ми се заливаше от любов към името, хората и пътищата Исус Христови.

Християн. Това наистина е велико Христово откровение за душата ти и аз се радвам. Моля те, разкажи ми, какво особено усещаше духът ти?

Надежден. Това ме доведе до състояние да видя, че целият свят с цялата си праведност е пак предмет на осъждане. Видях, че Бог-Отец, колкото и да е свят и праведен, пак прощава грешниците, които идват при Него. Показа ми, че животът на грешника е позорен и аз се засрамах от скверността на своя собствен грешен живот, като чудех на своето невежество относно духовните въпроси. До този момент никога не беше влизала в сърцето ми подобна мисъл, която да ми открие хубостта на Исуса Христа. Обикнах святия живот и намразих грешния. Накара ме силно да желая да върша нещо за Царството на Господа Исуса Христа. Тогава си мислех, че ако в тялото си имам 1000 килограма кръв, ако е нужно, всичката ще я пролея за Христа, моя Господ.

Видях в съня си, че Надежден се обърна назад и видя Невежко, когото бяха оставили да върви доста на далече зад тях.

-- Виж колко далече остана онзи момък -- каза Надежден на Християн.

Християн. Да, да. Защото не желае нашето другарство.

Надежден. Мисля, че нямаше нищо да му навреди, ако вървеше заедно с нас.

Християн. То се знае, че нямаше. Но аз те уверявам, че той мисли по съвсем друг начин.

Надежден. Вярно е това, но все пак нека го почакаме.

Те се спряха, и Християн му извика:

-- Човече, побързай. Побързай де, защо оставаш все назад?

Невежко. Аз обичам да вървя самичък. Предпочитам да ходя така, отколкото с другари, които не са ми приятни, каквито сте вие.

Християн се обърна към Надежден и му каза с тих глас:

-- Не ти ли казах, че той не обича нашето другарство? Но ела да се приближим до него, за да прекараме времето си в разговор, докато изминем това пусто място.

Тогава Християн се отправи към Невежко и му каза:

-- Какво правиш? Как прекарваш сам? Какво е отношението на душата ти към Бога?

Невежко. Надявам се да е добро, защото съм постоянно изпълнен с добри усещания, които идват в ума ми и ме утешават, като вървя.

Християн. Какви са тези усещания? Можем ли да ги знаем?

Невежко. Мисля за Бога и за небето.

Християн. Дяволът и неговите слуги правят същото нещо.

Невежко. Но аз ги желая, като мисля за тях.

Християн. Така правят мнозина, които няма никога да стигнат там.

-- Душата на ленивият желае и няма (Притчи 13:4).

Невежко. Но като мисля аз, всичко жертвам за тях.

Християн. Само това не вярвам, защото трудно нещо е някой да пожертва всичко за него. По трудно е да жертваш, отколкото можеш да си помислиш. Но защо или от какво си убеден, че си оставил всичко за Бога и за небето?

Невежко. Сърцето ми говори така.

Християн. Мъдрецът е казал, че който уповава на своето си сърце, е безумен.

Невежко. Да, но това се отнася за лошо сърце, а моето е добро.

Християн. Как ще докажеш, че твоето е добро?

Невежко. Защото ме утешава и ми дава надежда за небето.

Християн. В това може да си измамен; защото сърцето на човека не може да се утешава с надеждата за нещо, в което той още няма основание да се надява.

Невежко. Но моето сърце и моят живот са съгласни, което ще рече, че надеждата ми е върху добра основа.

Християн. Кой ти казва, че сърцето ти и живота ти са съгласни.

Невежко. Как кой? Сърцето ми.

Християн. Има една пословица, която казва: "Попитай съдружника ми дали съм крадец". Твоето сърце постъпва по същия начин. Ако Словото Божие не ти свидетелствува, всички други свидетелства за тебе са пара.

Невежко. Ами нали доброто сърце има добри мисли? Не е ли добър онзи живот, който е според Божиите заповеди?

Християн. Моля те, кажи ми какво е твоето мнение за добрите неща и какъв е животът според Божиите заповеди. Добри неща има много: едни се отнасят за Бога, други -- за Христа, трети -- за нас хората и т.н.

Невежко. Какво добро можем да мислим за себе си?

Християн. Разбира се, че онова, което е съгласно с Божието Слово.

Невежко. А кога мислите ни са съгласни с Божието Слово?

Християн. Когато съдим за себе си така, както Словото съди за нас. Нека се поясня. Словото Божие казва за онези, които са светски: няма праведен нито един, няма кой да прави добро; всяка сърдечна човешка помисъл е само зло и то непрестанно (Битие 6:5, Римляни 3 гл., Битие 8:21). Ако така мислим за себе си и го съзнаваме, че е така, тогава мислите ни са добри, понеже са съгласни със Словото Божие.

Невежко. Аз не мога да повярвам никога, че моето сърце е толкова лошо.

Християн. Следователно в живота си не си имал нито една добра мисъл за себе си. Но нека продължим: Каквото казва Божието Слово за сърцето ни, така също говори и за пътищата ни. А когато мислите на сърцето и пътищата ни са съгласни с Божиата правда, тогава са добри.

Невежко. Не разбирам какво искаш да кажеш.

Християн. Ето какво: Божието Слово казва, че пътищата на човека са криви, лоши, развратни пътища. То също казва, че хората по естество са въвн от добрия път и че дори не Го познават. Когато един човек мисли така за пътищата си, т.е. за ходенето си, когато мисли така благоразумно и смиренodusно, само тогава има добри мисли за себе си и пътищата си, защото тогава мислите му са съгласни с Божието Слово.

Невежко. Но кои мисли са добри за Бога?

Християн. Точно това, което казах за нашите мисли; т.е., когато мислите ни за Него са съгласни с онова, което Неговото Слово казва за Него, когато мислим за Него и Неговия характер тъй както учи Словото Му -- тогава нашите мисли са прави за Него. Имаме прави мисли за Бога, когато мислим, че Той познава нас по-добре, отколкото ние сами познаваме себе си и вижда в нас греха, когато сами ние не можем да го видим. И още, когато мислим, че цялата наша праведност вони в ноздрите Му и затова Той не може да търпи, като ни гледа как се мъчим да отидем при Него, уповавайки на собствените си дела, та ако щеш и най-добри дела.

Невежко. Мислиш ли, че аз съм толкова глупав, за да мисля, че Бог не може да вижда по-далече от мене и че аз се старая да отида при Него, уповавайки на добрите си дела?

Християн. Е, добре. Тогава какво мислиш по този въпрос?

Невежко. Аз ли? Аз вярвам в Исуса Христа за оправдание и спасение от греховете ми.

Християн. Празни думи. Как можеш да вярваш в Исуса Христа, когато не чувстваш нужда от Него? Ти не съзнаваш нито естествената, нито действителната си слабост, а мнението ти за себе си изявява, че ти никога не си чувствал подобна нужда от Исуса Христа. Как тогава можеш да кажеш:

-- Аз вярвам в Исуса Христа?

Невежко. Въпреки всичко това аз вярвам в Него.

Християн. Ама как вярваш?

Невежко. Вярвам, че Исус умря за грешниците и че аз ще бъда оправдан пред Бога само чрез Неговото благодатно приемане и моята покорност на закона Му. Или с други думи, Христос представя моите благочестиви длъжности да изглеждат по-приятни пред Бога Отца и така ще бъда оправдан.

Християн. Чуй моя отговор по този въпрос:

1. Твоята вяра е мечтателна, защото такава вяра не се споменава никъде в Божието Слово.

2. Твоята вяра е лъжлива, защото основава оправданието ти не върху Христовата благодат, но върху твоята праведност.

3. Твоята вяра прави Исус Христос оправдател на делото ти, а не Спасител.

4. Следователно тя е лъжлива и измамителна вяра, която те остава под гнева на Всемогъщия Бог, защото истинската оправдателна вяра кара душата, усещайки опасното си положение, да прибегне при Христовата праведност. Тази Христова праведност не е благодатно дело, чрез което се оправдаваме пред Бога, но Неговата лична покорност на закона, която Го заведе на разпятие на кръста, тя ни оправдава. Истинската вяра така приема Неговата праведност. И в това облекло и чрез тази праведност душата се представя пред Бога непорочна, приятна и свободна от осъждане.

Невежко. Какво? Искате да ме уверите, че Христос прави всичко сам, без нашето съдействие? Твоето обяснение ще отпусне юздите на похотта ни и ще ни даде свобода да живеем както си искаме. Защото според теб не е важно как живеем, след като можем само чрез Христовата праведност да се оправдаем, стига само да вярваме в Него.

Християн. Името ти е Невежко и действително си такъв. Отговорът ти показва колко си невеж. Ти не знаеш какво значи оправдателната праведност и си крайно невеж, относно опазването на душата от бъдещия Божий гняв, чрез вяра в тази праведност. Ти си невеж и по въпроса за истинските дела на спасителната вяра в Христовата праведност. Тези дела привличат сърцето ни към Бога, за да любим името Му, Словото Му, пътищата Му и хората Му. А това е съвсем различно от това, което ти, Невежко, си мечтаеш.

Надежден. Питай го дали му се е открило някога нещо от небето.

Невежко. Какво искаш да кажеш с това? Та човек за откровение ли е? В тази работа могат да вярват само полудели мозъци.

Надежден. Ей човече! Христос е така скрит в Бога, че никой не може да Го познае спасително, освен ако Бог-Отец не му Го открие.

Невежко. Това си е твое вярване, но не и мое. И макар да не съм мечтател като теб, пак вярвам, че моето разбиране е по-добро, отколкото твоето.

Християн. Нека аз да кажа нещо. Не е право да говориш така подигравателно, Невежко. И аз съм съгласен с моя другар, че никой не може да познае Исуса Христа освен чрез откровение от Отца. Събуди се и виж колко си далеч от истината, и прибегни при Господа Исуса Христа, за да можеш чрез Неговата праведност, която е и Божия (защото Той е Бог), да бъдеш избавен от осъждане.

Невежко. Вие много бързате, аз не мога да вървя с вас. Вървете напред, а аз ще остана назад да си почина.

-- Добре Невежко -- отговориха те. -- Само едно помни: ако отхвърлиш добрия ни съвет, ще те постигне зло. С време се опомни, човече. Послушай думите ни и бъди умен. Добрият съвет ще те избави от погибел само тогава, когато го следваш. Но презреш ли думите ни, бъди сигурен, че ще си намериш бедата.

-- Е, Надеждене -- каза Християн, -- виждам, че ние пак сами ще пътуваме.

Глава десета

В съня си видях, че те изминаха доста голямо разстояние пред Невежко, а той полека-лека покуцваше след тях.

-- Много ми е жал за този нещастен човечец -- каза Християн на другаря си. -- Той ще разбере всичко, но ще бъде много късно.

Надежден. Да, много е жалко. А колко много хора като него има в нашия град. Има цели квартали и домове, които уж се наричат пътешественици за Небесния град, а нямат и понятие за него, нито знаят как може да се стигне там.

След като по нашите места има толкова заблудени и невежи хора, какво ли е в неговото отечество, където липсва всякаква просвета!

Християн. Колко е вярно това, което Словото казва:

"Той е ослепил очите им, за да не виждат."

Какво мислиш обаче за тях? Смяташ ли, че нямат никакво убеждение за грях? Не се ли боят за бъдещето си?

Надежден. Отговори ти на този въпрос, защото си по-голям от мене.

Християн. Аз мисля, че те понякога имат такова усещане. Но тъй като са естествено невежи, не знаят, че такива убеждения са за тяхно добро. Те не могат да разберат колко много губят, като се стараят да ги угасят, вървейки стремглаво в пътя на своята похот.

Надежден. И аз вярвам като тебе, че страхът донася голямо добро на хората и ги кара да тръгнат в пътешествието.

Християн. Така е, но страхът трябва да е според Божието Слово.

-- Страхът от Бога е начало на мъдростта.

Надежден. Какво искаш да кажеш с думата "добър страх"?

Християн. Истинският или спасителният страх се познава главно по три неща:

1. Той произхожда от спасително убеждение за грях.

2. Кара душата да се улови здраво в Христа за спасение.

3. Ражда и поддържа в сърцето голяма почит към Бога, Неговото Слово и Неговите пътища. Тази почит държи сърцето винаги чувствително и го прави да се бои от отклоняване вляво и дясно към неща, които Бог няма да одобри, неща, които развалят спокойствието на душата и давайки място на Дявола, оскърбяват Духа.

Надежден. Така е. Вярвам, че това е цялата истина. Изминахме ли вече Омайната земя?

Християн. Защо? Омръзна ли ти този разговор?

Надежден. Напротив! Попитах само за да зная къде сме.

Християн. Докато я изминем, има още около половин час път. Но да се върнем на въпроса си. Невежите не знаят, че точно тези убеждения, които възбуждат страх, са добри за тях и затова ги отбягват.

Надежден. Как успяват да ги избегнат?

Християн. 1. Те мислят, че тези страхове са от Дявола и им се противопоставят, като че са пагубни.

2. Те предполагат, че подобни страхове водят към разорение на вярата им и тъй като те изобщо не я притежават, ожесточават сърцето си против тях.

3. Те мислят, че няма причина да се страхуват и затова стават безмерно смели.

4. Виждайки, че тези страхове грабват предполагаемата им святост, те се противопоставят на тях с цялата си сила.

Надежден. Разбирам това, защото докато позная себе си, същото беше и с мене.

Християн. Нека сега оставим Невежко и да приказваме нещо полезно за нас.

Надежден. Добре, но ти започни.

Християн. Хубаво. Искам да те питам, познаваш ли някой си Завремен, от вашия край, който преди десетина години беше много благочестив?

Надежден. Завремен ли? Много добре го познавам. Той живееше в село Безблагодатново, което се намира на половин час път от с. Почтеново. Беше съсед на Повратников.

Християн. Да, да! Той е живял с него под една стряха. Този човек е бил едно време много събуден. Вярвам, че тогава той е чувствал греховете си и се е страхувал от заплата им.

Надежден. И аз съм на същото мнение. Той доста често идваше у дома и то винаги просълзен. Аз го съжалявах и имах голяма надежда за него. Но колко е вярно, че "не всеки, който вика Господи, Господи! ще наследи Божието царство, но който върши Неговата воля".

Християн. Веднъж той ми каза, че е решил да тръгне за Небесния град, но после се запозна с някого си Саможивко и оттогава насам не го съм го виждал.

Надежден. Понеже заговорихме за него, нека се запитаме, коя е причината за неговото внезапно отстъпване?

Християн. Да, ще е полезно за нас да разискваме това, така че започни.

Надежден. Добре. Според моето разбиране има четири причини за неговото отстъпване:

1. Въпреки че съвестта на такива хора е събудена, умът им никак не е променен. Следователно когато съзнанието за виновност отслабне, тогава угасва и чувството, което ги подбужда да живеят благочестиво. Затова е естествено да се връщат наново в стария си път. Такъв човек прилича на куче, разболяло се от ядене на нещо лошо, което повръща, гърчи се и страда. То прави това не от съзнание, че е сгрешило заради лакомията си, но защото е болно. След като оздравее, отива да ближе повърнатото. Така казва и Словото:

-- Кучето се върна на бълвоча си (II Петрово 2:22).

Техните сърца очакват за Небето дотогава, докато имат усет и страх за мъките в ада. Но заедно с тяхното намаляване намалява и желанието им за спасение.

2. Втората причина е, че те са заробени от особен страх. Имам предвид страха от хората.

-- Защото страхът от човека слага примка (Притчи 29:25).

Затова те се показват усърдни за Небето само докато усещат пъклените пламъци до ушите си. Щом обаче този страх се уталожил, те почват да мислят, че е много по-добре да не жертват всичко за нещо, което не знаят, и отново се връщат в света.

3. Друга причина за отстъпването им е укорът, подмятащ се по адрес на тези, които търсят благочестие. Те са горделиви и високомерни. В техните очи благочестието е нещо низко и презряно. Затова, като изгубят страха си от пъкля и бъдещия гняв, те се връщат пак в предишния си път.

4. И най-накрая, тъй като мисълта за греха и вечната мъка е нещо неприятно, те не обичат да занимават ума си с тях.

Християн. Това е чудесна мисъл. Наистина проблемът на тези хора е, че защото нито умът им, нито волята им са променени. Те приличат на осъден злодеец, който, стоейки пред съда, трепери, плаче, но и се мъчи да се отскубне. Причината обаче за тревогата е страхът от въжето, а не разкаяние и отвръщане от злото, и успее ли да се измъкне от смъртта, той отново се връща в своя злодейски път. Съвсем други биха били делата му, ако умът му беше променен.

Надежден. Ти чу причините, които аз изброих за отпадането на тези хора, сега ако обичаш, моля те сега, кажи ти какво мислиш относно начинът на тяхното отстъпване.

Християн. Добре. Ето няколко точки по този въпрос:

1. Те се стараят, доколкото е възможно, да не мислят за Бога, за смъртта и за бъдещия гняв.
2. Постепенно отхвърлят личната молитва, четенето на Библията, скръбта за греховете си и отпускат юздата на похотта си.
3. Избягват общуването на будните и усърдни християни.
4. Не изпълняват задълженията си.
5. Тогава започват да търсят дупки по дрехите на вярващите, с цел да извинят собственото си отстъпване.
6. Сприятеляват се с разпуснати, навикнали на разкош и угаждащи на себе си хора.
7. Поддават се тайно на похотливи и плътски разговори и им става много приятно, ако забележат подобно нещо у тези, които минават за честни, защото, взимайки пример от тях, те се насърчават да правят по-големи мръсотии.
8. След това се задълбочават още повече в греха.
9. И най-накрая разкриват истинската си същност -- хвърлят се отново в морето на окаения живот и ако някое благодатно чудо не ги избави, погиват завинаги. . .

Видях в съня си, че пътниците бяха преминали Омайната земя и навлязоха в земята, наречена Беула /еврейски/, което значи (Венчана) (Исая 62:4). Тука те намериха очарователна местност -- чист и приятен въздух, пеещи птички, красиви цветя, игриви гълъби и течащи води. Това ги успокои. В тази земя слънцето грееше денем и нощем и те заключиха, че се намираше далече от Долината на Смъртната сянка. Тук не можеше да надникне исполинът Отчаяние, нито можеше да се види Крепостта на съмнението. Гледката се изчерпваше само с едно -- Градът, където отиваха. Тук идваха на разходка светлите хора и те постоянно се срещаха с жители от Небесния град. В тази земя имаше изобилие от неща, каквито не бяха виждали никъде по пътя. Особено радостно беше да се чуят гласовете, идващи от Града:

-- Говорете на Сионската дъщеря. Ето, Спасението ти иде! Виж наградата Му е с Него!

Те забелязаха, че тукашните жители се наричаха: "Святи хора, изкупени от Господа, народ избран, Царско свещенство. . ."

Градът се виждаше ясно. Той бе изграден от бисери и скъпоценни камъни. Улиците му бяха от злато. Голямата слава на Града, блясъкът на зданията и улиците, както и положението и титлите на жителите му така силно въздействаха върху Християн и Надежден, че от силното желание да са там, те се разболяха и бяха принудени да се отклонят настрана от пътя и да си починат. "Ако видите моя възлюбен, кажете Му, че аз съм болен от любов" -- казваше Християн на Надежден, като се превиваше от болки.

След като си починаха и се свързеха, въпреки че болките им продължаваха, те отново тръгнаха по пътя си и много скоро стигнаха до хубави лозя и градини. Вратата откъм пътя беше отворена и за тяхно щастие сам градинарят стоеше до нея.

-- Чии са тези прекрасни лозя и градини? ,, попитаха те.

-- На Царя -- отговори той. -- Насадени са за Негова лична наслада и за утеха на уморените пътници.

Градинарят ги покани в лозята и им позволи да си наберат грозде колкото искат. След това им показа Царския етаж и мястото, където Царя най-много обича да се разхожда. Така те спряха за почивка и заспаха.

Видях в съня си, че те спяха толкова дълбоко, че започнаха да бълнуват. Никога досега не бяха бълнували така и аз много се учудих. Забелязвайки това, градинарят ми каза:

-- Защо се чудиш? Такова е свойството на тези лозя. Плодът им е толкова сладък, че веднъж изяден прави устата и на заспалите да говорят.

Християн и Надежден, като се събудиха, незабавно тръгнаха към Града. Той толкова силно блестеше, че не можеха да Го гледат. С наведени глави към земята те усилиха хода си. Бяха извървели един-два километра от онези градини, когато ги настигнаха двама души, облечени в златно облекло, с лица светли като слънцето.

-- Откъде идвате? -- попитаха новодошлите.

-- От град Погибелово.

-- Остават ви още две препятствия да преминете и тогава ще стигнете в Града -- казаха тези странни човеци.

-- Бихте ли желали да ни придружите? -- помолиха Християн и Надежден.

-- О, не! Вие сами с вяра трябва да влезете там -- отговориха те.

Въпреки това те вървяха заедно до мястото, откъдето се виждаха портите.

Видях в съня си, че между тях и портите имаше река. Тя беше много дълбока, а нямаше мост. Като я видяха, пътниците се смутиха.

-- Докато не преминете тази река -- им казаха човеците, -- не можете да стигнете до портите.

-- Няма ли някакъв друг път дотам?

-- Има, но откакто е създаден светът, само на двама (Илия и Енох) е било позволено да минат по него и едва ли ще се разреши някому да премине оттам, докато не затръби последната тръба.

Това отчая пътниците (особено Християн). Те започнаха да се оглеждат насам-натам, търсейки начин да избегнат реката, но не намериха.

-- Ами навсякъде еднакво ли е дълбока? -- попитаха накрая те.

-- Не е, но и тук ние не можем да ви помогнем -- отговориха другите двама. -- Вие сами трябва да намерите къде водата е по-дълбока, къде -- по-плитка, -- според вярата ви в Царя на онзи Град.

Не намирайки друг изход, те навлязоха във водата. Християн започна да потъва, викайки към добрия си приятел Надежден:

-- Потъвам, брате мой! Водата е много дълбока тук! Ето на, вълните преминават над главата ми, течението ме завлича.

-- Не се бой, братко! -- отговори му Надежден. -- Укрепи се! Аз стъпвам на дъното. Краката ми опират вече на твърда почва.

-- Ах! Приятелю мой -- заплака Християн, -- скърбите на смъртта ме обиколиха и се боя, че няма да видя онази Земя, в която текат мляко и мед.

Видях, че върху Християн падна дълбока тъмнина. Той се изгуби в нея и не можеше да вижда нищо пред себе си. Думите, които изговаряше, показваха, че бе отпаднал духом. Мисълта, че ще се удави в дълбоката река и никога няма да стигне до портите, безнадеждно го изплаши. Той започна да си спомня за греховете, извършени преди тръгването по този път. Някакви зли духове го нападаха и вътрешната борба едва не достигаше своя съдбоносен край. Затова Надежден се приближи до него и подпря главата му с ръката си, а Християн ту потъваше, ту се издигаше полумъртъв.

-- Виждам портата -- насърчаваше го Надежден -- и хората стоят до нея, за да ни посрещнат. Още малко и ще стигнем там.

-- За тебе чакат те -- отговори Християн. -- Откакто се запознахме и тръгнахме заедно, ти винаги си имал пълна надежда.

-- И ти си бил такъв -- му отвърна Надежден.

-- Ах, брате! -- каза Християн. -- Ако аз бях прав, Царят щеше да ми помогне. Явно заради греховете ми Той ме е довел до тази примка и ме е оставил да погина.

-- Приятелю! -- заговори Надежден. -- Изглежда съвсем си забравил думите, които се отнасят за беззаконниците: "Няма скръб в смъртта им и те не са в мъки както другите човеци, които са поразявани като тях (Псалм 78:4). Тези скърби и утеснения, които преживяваш сега, минавайки тази река, съвсем не означават, че Бог те е оставил. Не! Те са изпратени да те изпитат дали ще си спомниш всичко, което до сега си приел от Неговата милостива ръка; дали си готов да уповаваш безусловно на Него и в скръбта си.

Християн бе дълбоко замислен.

Надежден продължи:

-- Насърчи се, братко! Исус Христос те изцелява.

-- Да, виждам Го, виждам Го! -- силно извика Християн. -- Ето, чувам гласа Му:

-- Когато преминаваш през води, Аз ще бъда с тебе; и когато газиш през реки, няма да те покрият (Исаия 43:2).

Това ободри и двамата. Християн стъпи на здрава почва. Нагазиха в плитко място и намирайки брод, преминаха реката.

На отсрещния бряг стояха две светли фигури, които ги посрещнаха с думите:

-- Ние сме служебни духове и сме изпратени да слугуваме на всички, които ще наследят Небесния град.

Всички заедно тръгнаха към портите.

Градът се очерта ясно, разположен върху един хълм. Пътешествениците започнаха лесно да се изкачват по склона му, защото служебните духове ги подпираха под мишниците, а освен това те вече бяха съблекли смъртните си дрехи в реката.

Разговорът със светлите духове беше изключително за славата и блясъка на това място.

-- Ето там е -- разказваха им те -- Сионската гора, небесният Ерусалим, безчислените ангели и духовете на праведниците, които са достигнали до съвършенство. Сега вече приближавате Божия рай, където ще видите Дървото на живота и ще ядете от неговите плодове, които никога не увяхват. Като стигнете там, ще ви се даде бяло облекло, ще се разхождате с Царя и ще разговаряте с Него през цялата вечност (Евреи 12:22,24, Откровение 2:7, 3:4,5, 22:5.). Там няма да срещнете нито едно от нещата, които сте виждали долу на земята -- скръб, болест, плач и смърт. Всичко това премина (Откровение 21:4.). Ще видите Авраам, Исаак, Яков и пророците -- хора, които Бог е изтръгнал от света и които сега почиват.

-- Ами какво ще правим ние в онова място? -- попитаха пътниците.

-- Там -- отговориха им светлите духове -- ще се утешите за всичките си трудове и мъки. Ще се радвате за постигнатото и ще пожънете това, което сте сели. Ще получите стократно от ръцете на Царя плода на всичките си молитви, сълзи и страдания. Там ще ви се дадат златни венци и ще се веселите, непрекъснато, съзерцавайки Всесвятия, защото там ще Го видите Какъвто Е (I Йоан 3:2.). Там ще Му служите с хваление, благодарение и възхищение. Очите ви ще се насладят от гледането на Всесилния и ушите ви -- от слушането на сладкия Му глас.

Там ще се веселите с приятелите си, които са отишли преди вас, и с радост ще приемате всеки, който идва след вас. Слава и величие ще ви обкръжават и със златна колесница ще придружават славния Цар.

Заедно с Него, когато затръби тръбата, вие ще дойдете на облаци така бързо както с крилата на вятъра. Когато пък седне на престола си да съди света, вие ще седите при Него и ще вземете участие в присъдата над всички, които са вършили беззаконие, защото те са били Негови и ваши неприятели.

И заедно с Него ще се върнете пак в Града, за да бъдете завинаги при Него и с Него.

Видях в съня си, че като приближиха портите множество Небесни сили излязоха да ги посрещнат. Светлите духове казаха на множеството:

-- Тези двама пътници обичаха Господа нашия Бог, когато бяха в света. Заради Неговото свято име оставиха всичко. Той ни изпрати да ги доведем. Ние изпълнихме заповедта Му, като ги доведохме да влезнат в Града и с радост да гледат лицето на Изкупителя си.

Излязоха да ги посрещнат и някои от царските музиканти, облечени в бяло, светещо облекло, които с прекрасна музика направиха Небето да кънти от радост. Те поздравиха Християн и Надежден с десет хиляди поздравления, по случай благополучното им пристигане от света в Небесното царство. Бяха ги заобиколили от всички страни и непреставайки да свирят -- едно необикновено зрелище, като че цялото небе беше дошло да ги посрещне. Християн и Надежден бяха толкова смаяни от прекрасно звучащата музика, че им се стори, че са в Града, въпреки че не бяха стигнали още до Него.

Той обаче се виждаше целият от това място. При вида му им се стори, че чуват биене на камбани за добре дошли. Но най-много топлеше сърцето им радостната мисъл, че ще бъдат вечно с това славно множество. Ех! Кой език може да изговори и кое перо може да опише славната им радост!!!

Най-после! -- Те стигнаха до портите.

Над тях Християн и Надежден прочетоха надпис, написан със златни букви:

"Блажени са, които изпълняват Неговите заповеди, за да имат власт над Дървото на живота и да влезнат през портите на Града."

Светлите човеци им казаха да почакаят малко тук. Стойкики пред портите, те забелязаха, че над тях стоят Енох, Мойсей, Илия и др., на които беше съобщено, че тези пътници пристигат от град Погибелово и са тръгнали по този път заради любовта, която имат към Царя на това място.

Тогава пътешествениците подадоха свидетелствата си, които бяха получили в началото на тръгването. Последните веднага бяха отнесени на Царя, Който, като ги прочете, попита:

-- Къде са тези пътници?

-- Вън. Стоят при портите!

Тогава Царят заповяда да влезнат праведните, които съхраняват истината (Исаия 26:2).

И видях в съня си двамата пътници влязоха и веднага се преобрази, обличайки се в бяло облекло, което светеше като злато. Отвътре ги посрещнаха и им дадоха китари и венци -- китари, за да славословят Царя и венци в знак на почит. Чух в съня си, че всички камбани в Града звъняха в тяхна чест. Те двамата чуха думите:

-- Влезте в радостта на Своя Господ!

Множеството пееше:

-- На Онзи, Който седи на престола и на Агнето, да бъде благословение, честта, славата и управлението во веки веков!

А други казаха:

-- Свят, свят, свят е Господ!

Виждайки това и чувайки славословията, прииска ми се и аз да бъда с тях, но портите се затвориха зад шествието.

Тогава се обърнах назад и видях в съня си, че и Невежко стигна до реката. Премина я много бързо, без да има дори половината от трудностите, които срещнаха Християн и Надежден. Всъщност точно по това време там се навърташе един лодкар, на име Суетанадежден, който му помогна и го откара с лодката си на другия бряг. След това видях, че Невежко стигна до Града, но интересното беше, че стигна там самичък --

никой не го посрещна, никой не му даде ни най-малко насърчение и подкрепа. Когато дойде до портите, прочете надписа и започна да хлопа. Тези обаче, които стояха над портите, го попитаха:

-- Откъде идваш и какво искаш?

Той отговори:

-- Ял съм и съм пил пред Царя и Той е проповядвал по нашите улици.

-- А къде е свидетелството ти, за да го покажем на Царя?

Тогава той бръкна в пазвата си, но там не намери нищо.

-- Имаш ли свидетелство? -- повторно го запитаха отгоре.

Той мълчеше.

Тогава казаха на Царя за него, а Той дори не слезе да го види. Направо заповяда на двамата светли духове, които бяха довели Християн и Надежден до Града, да отидат при Невежко, да му вържат краката и ръцете и да го хвърлят.

Видях, че го грабнаха и отнесоха до онази врата, която е от страни на хълма, и го хвърлиха надолу. Тогава разбрах, че и от Небесните врати имало път до ада, както имаше от град Погибелово.

В този момент се събудих и осъзнах, че съм сънувал сън.

ПЪТЕШЕСТВЕНИКЪТ ОТ ТОЗИ СВЯТ ДО ОНЗИ

ЧАСТ ВТОРА

Глава първа

Преди известно време с удоволствие ви разказах съня си. Беше полезно да чуете за Християн и опасното му пътешествие към Небесната страна. Казах ви и това, че видях как неговата жена и децата му не пожелаха да отидат с него. Той бе принуден да тръгне сам, защото не искаше да се изложи на опасността, която щеше да го сполети, ако останеше с тях в град Погибелово.

Досега не можех да ви разкажа какво се случи с неговите близки, тъй като бях много зает и няхах време да пътувам по онези страни. Но когато тези дни ми се случи да тръгна натам, замръкнах в една гора на около половин час път от града и когато легнах да спя, пак започнах да сънувам.

В съня си видях старец, който се приближи до мене. Тъй като той пътуваше по същия път, аз станах и тръгнах с него. Както обикновено става с пътниците ние се заприказвахме. Разговаряхме за Християн и неговото пътешествие.

-- Господине, кой е този град отляво на пътя? -- попитах аз.

-- Това е Погибелово -- отговори г-н Остроум (така се казваше стареца) -- многолюден град. В него има много лоши и подли хора.

-- И на мен ми се стори, че е Погибелово -- казах аз. Минавал съм оттук и зная, че това, което казваш, е истина.

Остроум. Бих желал да кажа нещо по-добро за хората, които живеят в него, но това е реалността.

-- Господине, виждам, че сте доброжелател, обичате да слушате и да говорите само добри неща. Знаете ли какво стана с Християн, който тръгна на път към Небето?

Остроум. Да, да! Чух не само за него, но и за многото препятствия, трудности, борби, пленничества, стенания и страх, които е преживял по пътя. Трябва да знаеш, че всички приказват за него. Много малко са домовете, в които, като са чули за него и приключенията му, не са потърсили и намерили описанието за това пътешествие. Доколкото аз знам, мнозина одобряват рискованото му пътуване. Когато беше тук, почти всеки го наричаше глупак, но откакто е заминал, всички го хвалят. Казват, че сега той живее честито там, където се намира. Даже такива, които бяха решили никога да не се излагат на опасностите, през които той премина, сега не могат да се нарадват на това, което направи.

-- Хубаво е, че мислят така -- казах аз, -- защото той сега живее при първоизточника на живота, където няма горчивина и скръб. Но чул ли си какво говорят хората за него?

Остроум. Много чудни работи се разправят. Някои казват, че той сега ходи с бели дрехи (Откровение 3:4). Че има златна огърлица на врата си. На главата носел златен венец, украсен с бисери. Други пък приказват, че светлите ангели, които го срещали по време на пътуването, сега му били постоянни другари и той се познавал с тях така добре, както ние познаваме съседите, с които живеем. Чух още да казват, че Царят на онова място, подарявайки великолепно жилище в двора Си, разговарял, ядял и пиел с него (Захарий 3:7, Лука 14:14,15). Срещат се дори хора, които очакват, че неговият Цар, Господарят на онази страна, щял да дойде след време по тези места, за да разбере причините, поради които съседите му са го мразили, и защо са го презирали и са му се присмивали, когато са узнали, че той е решил да предприеме това дълго и опасно пътешествие (Юда 14,15). Неговият Цар толкова много го обича, че е сложил на сърцето Си всичките обиди нанесени на Християн, и гледа на тях, като че са нанесени срещу Самия Него (Лука 10:16). Това никак не е чудно, защото Християн се изложи на присмех и беди само заради любовта, която изпитваше към Царя си.

-- Много ми е приятно да чуя всичко -- казах аз. -- Радвам се, че сега Християн жъне блажения плод на своите горчиви сълзи. Блазе му! Той е на мястото, където неговите неприятели и всички, които го мразеха, не могат да му навредят (Откровение 13, Псалм 126:5,6). Чудесно е, че всичко това се е разказвало по тези места. Не се съмнявам, че то ще повлияе за добро върху семейството му. Всъщност чули ли сте нещо за неговата жена и деца? Горките! Какво ли правят сега?

Остроум. Кои? Християна ли? Много близо е до ума, че те направиха същото каквото направи и той. Независимо че в началото се правеха на глупави и не искаха да разберат нито сълзите, нито умоляването от страна на Християн, след като размислиха и видяха че са сбъркали, събраха всичко и тръгнаха на път след него.

-- Прекрасно! -- извиках аз. -- Това е най-хубавото, което са могли да направят. Всички ли тръгнаха -- и жената и децата?

Остроум. Да, разбира се, всички. Така се случи, че тогава бях там, видях всичко, което стана, и мога да ти разкажа с подробности.

-- Значи ти знаеш самата истина.

Остроум. Да, това, което ти казвам, е цялата истина. И жена му и четиримата му сина -- всички тръгнаха. Както виждам, ще пътуваме дълго време заедно, затова ще ти разкажа всичко подред.

-- Г-жа Християна, (с това име жената на Християн се наричаше от деня, в който тръгна с децата си) след като мъжът ѝ беше преминал реката, се предаде на размисъл за него. Мисълта, че го е изгубила, я смушаваше много. Естеството на човека не може да даде по-хубаво нещо от това, да занимава живите с мъчителни мисли, като им напомня за загубата на мили и скъпи. Дълбока скръб я налегна и тя ронеше горчиви сълзи по мъжа си, но с това не можеше да поправи нищо. Питаше се дали нейната обхода към

мъжа ѝ, не бе една от причините, поради които тя не го видя повече. Дали заради това не ѝ бе отнет той. В ума ѝ започнаха да се възпроизвеждат всички случаи, когато се бе държала лошо с него. Съвестта ѝ я терзаше и тя се чувстваше виновна. Освен това много я измъчваше спомена за непрестанните въздишки и горчивите сълзи на мъжа ѝ, когато тя ожесточи сърцето си против всичките му молби и любезни покани към нея и синовете ѝ, да тръгнат с него. Като на кинолента умът ѝ не пропусна нищо от това, което Християн ѝ беше казал или направил през времето, когато товарът тежеше на гърба му. Сърцето ѝ плачеше, когато чуваше в ушите си неговия някогашен печален вик:

-- Какво да правя, за да се спася?

Накрая тя каза на децата си:

-- Мили деца! Ние всички сме изгубени. Аз съгреших против баща ви и той си отиде от нас. Искаше да ни заведе със себе си, но аз сама не пожелах да тръгна с него. И вас задържах тука, лишавайки ви от живот и излагайки ви на гибел.

Всички момчета започнаха да плачат.

-- Мамо -- извикаха те, -- ние ще отидем след татко.

-- О -- каза Християна, -- ако бяхме тръгнали тогава, щеше да ни бъде добре. Аз гледах глупаво на неговото решение, мислейки че се е побъркал. Сега разбирам, че плана и съвета на баща ви произхождаха от нещо друго, а именно -- беше му дадена виделина. С нейна помощ той беше познал смисъла на живота (Яков 1:23-25, Йоан 8:12) и избегна от примките на смъртта (Притчи 14:27).

Тогавата заплакаха още по-силно и започнаха да викат:

-- О, горко ни! Горко на денят, в който сме се родили!

На другата вечер Християна сънуваше сън: голяма книга се отвори пред нея, в която бяха описани всичките ѝ пътища и престъпления. Те ѝ се видяха много черни. Изплашена в съня си, тя извика с висок глас: "Господи, бъди милостив към мене, грешницата (Лука 18:13)!" Децата ѝ я чуха как вика.

След това ѝ се стори, че вижда двама грозни човечи да стоят до леглото ѝ и да казват:

-- Какво да правим с тази жена? И когато е будна и когато спи, непрекъснато вика за милост. Ако я оставим да продължава така, ще я изгубим, както изгубихме и мъжа ѝ. Трябва на всяка цена да избием от умът ѝ всяка мисъл за бъдещия живот, иначе целият свят не е в състояние да я спре да стане пътешественица.

Тя се събуди изпотена и много разтревожена, но след малко пак заспа. Тогавата сънува мъжа си в едно блажено място, между много безсмъртни, с китара в ръце, че стои и свири пред Онзи, Който седеше на престола със сияние около главата Си. Видя още, че Християн, навеждайки глава до прекрасно послания под при нозете на Господаря си, казва:

-- Благодаря от сърце на моя Господар и Цар, задето ме е довел на това място.

Като стана сутринта, тя се помоли на Бога и тъкмо започна да разказва на децата си съня, когато някой похлопа на вратата.

-- Ако идваш в Божието име, влез -- каза тя.

-- Амин -- отговори човекът и влезе в стаята. След като поздрави с "Мир да бъде в този дом", той каза:

-- Християна, знаеш ли защо съм дошъл?

Тя се изчерви и разтрепери. Сърцето ѝ загоря от желание да узнае защо, откъде е дошъл и какво има да ѝ каже този човек.

-- Името ми е Таен -- започна той. -- Живея с тези, които са горе. Разбрах, че си имала желание да дойдеш там, както и че си осъзнала злото, което направи на мъжа си при тръгването му оттука, когато се ожесточи против него и държа децата си толкова

време в незнание за онова място. Християна, Милостивият ме изпрати да ти кажа, че се радва, когато грешният търси прощение от Него. Той те кани да отидеш там, за да седиш на Неговата трапеза.

-- Там е мъжът ти, Християн, който с хиляди негови другари завинаги гледа лицето, Коего дава живот. Те ще се зарадват много, когато чуят, че краката ти прекратят прага на твоя Отец.

Християна се смути много и наведе главата си до земята.

-- Ето -- продължи посетителят, -- има и писмо за тебе от Господаря на мъжа ти.

Християна взе писмото и бързо го отвори; какво чудно благоухание издаваше то (Песен на Песните 1:3). При това бе написано със златни букви!

В него се казваше, че Царят иска и тя да постъпи така, както е постъпил мъжът й Християн. Това е пътят, пишеше вътре, по който се стига на небето, за да живееш вечно при Мене.

Добрата жена изпадна в умиление и извика:

-- Господине, ще благоволиш ли да ме заведеш заедно с децата ми, да отидем и ние да се поклоним на Царя?

-- Християна -- каза посетителят, -- първо горчивото, а после сладкото. Ти трябва да преминеш през скърби, както беше и с този, който влезе преди тебе в Небесния град. Моят съвет е да направиш така, както направи мъжът ти Християн. Иди до малката врата отгатак полето и от там тръгни. Пожелавам ти добър път. Скрий писмото в пазвата си и по пътя го четете ти и децата ти, докато го научите наизуст, защото това писмо е песен, която трябва да пеете, докато сте в Долината на странстването (Псалм 119:54). Накрая ще трябва да го покажеш и на човека, който стои при другата врата.

И в съня си видях, че старецът, който ми разказваше тази история, сам беше трогнат. Макар и уморен, той продължи разказа си:

Християна повика синовете си и започна да им говори:

-- Мили деца, сигурно забелязвате, че мисълта за смъртта на баща ви не ме напуска. Не че се съмнявам, че живота му отгатак реката е блажен, напротив, дълбоко съм уверена, че той е много добре там, но моята грижа е за нас. Виждам, че положението ни е окаяно. Поведението, което имах към баща ви, когато беше утеснен, тежи като воденичен камък върху съвестта ми. Аз ожесточих и себе си и вас против него и отказах да тръгна. Спомена за това би ме довършил, ако не бях сънувала през нощта сън и ако този странник не бе ме насърчил тази сутрин.

-- Деца, нека се приготвим и да тръгнем. Нека стигнем до вратата, която води към Небесната страна, за да видим баща ви и да живеем с него и другарите му в мир според законите на онази страна.

Те се просълзиха от радост, когато чуха желанието и планът на майка си, и сбогувайки се с посетителя, започнаха да се приготвят за път.

Но точно когато щяха да тръгнат, две съседки похлопаха на вратата.

-- Ако сте дошли в Божието име, влезте -- каза майката.

Чувайки тези думи, съседките се смаяха. Досега не бяха чували подобен израз от устата на Християна. Но въпреки това влезнаха и видяха, че съседката им се готви да напусне своя дом и да тръгне на далечен път.

-- Съседке, какво мислиш да правиш? -- попитаха те.

-- Готвя се за път -- каза Християна на Страхливка, по-старата госпожа.

Тази Страхливка беше дъщеря на оня, който срещна Християн на пътя Мъчнотия и го съветваше да се върне, защото лъвовете щели да го разкъсат.

Страхливка. Какъв път? Къде ще вървиш?

-- Ще отида след добрия си мъж -- каза Християна и заплака.

Надявам се, че няма да направиш тази глупост -- възкликна Страхливка. -- Моля ти се, добра ми съседке, недей да се хвърляш така необмислено в опасности. Ами децата? Мисли ли за тях?

Християна. И децата ми ще дойдат с мене, нито едно не иска да остане тука.

Страхливка. Това е изумително! Как можа да ти дойде наум подобно нещо?

Християна. О, съседке! Ако знаеш това, което аз знам, сигурна съм, че и ти ще тръгнеш веднага с мен.

Страхливка. Какво пък чак толкова си научила, че да те раздели от приятелките ти и да те накара да тръгнеш по неизвестен път?

Християна. Нека ти изповядам, че откакто мъжът ми премина реката, аз преживях много печални часове. Но това, което най-много ме измъчва, е, че аз се държах отвратително към него, когато той агонизираше под тежкия товар. Сега обаче и аз съм в положението, в което беше той, преди да замине, и нищо не е в състояние да ми помогне, освен да отпътувам. Снощи го видях в съня си. О, да можеше душата ми да е при него! Той живее при Царя на онази страна. Седи заедно с Него и се храни на трапезата Му. Станал е приятел на безсмъртните. Получил е къща в двора на Царя и най-добрия палат на земята сравнен с нея, ще ти се види като бунцище (II Коринтяни 5:1-4). Господарят на онова място желае и аз да отида там. Дойде Неговият пратеник и ми донесе писмото, с което ме кани. Ето (тя извади писмото), прочети го сама и кажи какво друго да направя.

Страхливка. Каква е тази лудост, която те е обхванала, сама да си навличаш проблемите! Нали знаеш какво се случи с мъжът ти още на първата крачка. Питай Упорен, който тръгна с него, но се върна! Уводен също знае това. Тези умни хора, като видяха опасностите по пътя, отказвайки да вървят по-нататък, се върнаха. Ние чухме колко страшна е била срещата му с лъвовете и Аполон. Ами страданията в Долината на Смъртната сянка и още колко други ужасни неща? Ще забравиш ли неговото пременение в Суетния панаир? Ако с мъж се отнасят така, как ще постъпят с тебе -- слаба жена? Мисли накрая и за децата си -- тези четири мили дечица, които са твоя плът и кост -- как се осмеляваш да ги изложиш на тази опасност?

Явно си толкова глупава, че не те е грижа, че ще загинеш ти, но заради тях те умолявам, стой си у дома.

-- Не ме изкушавай моя съседке -- отговори Християна. -- В ръцете ми дадох скъпоценно нещо и аз ще съм най-глупавата твар на земята, ако не се възползвам от това благовремие. Колкото за трудностите, които твърдиш, че ще срещна по пътя, това е най-малкото, което ще ме обезсърчи. От това трябва да ти стане ясно, че наистина мисля право. Горчивото трябва да дойде преди сладкото. Ти не влезе в домът ми в Божието име. Моля те върви си и не ме смушавай повече.

Тогава Страхливка я нагруби и се обърна към приятелката си:

-- Милосърдна, хайде да си вървим. Да я оставим да прави каквото иска; щом презира съветите и приятелството ни.

Но Милосърдна мълчеше. Две основни причини ѝ пречеха веднага да се съгласи със страхливата си съседка:

1. Сърцето ѝ милееше за Християна.

2. Тя мислеше за душата си. Това, което Християна беше казала, ѝ направи силно впечатление.

Тя си каза: съседката ми, ако иска, може да си отиде. Аз обаче ще остана малко с Християна. Хем да ѝ помогна, хем да си поприказваме и ако намеря истина и живот в това, което ще ми каже, на драго сърце ще тръгна с нея.

Милосърдна. Страхливке, аз дойдох с теб да посетим Християна, но както виждаш, тя се сбогува с тази страна. Затова аз мисля да повървя малко с нея и да ѝ помогна в пътя.

Страхливка. Добре, виждам, че и ти искаш да си блъскаш главата. Отваряй си очите и бъди разумна. Докато сме във от опасността -- свободни сме, попаднем ли обаче веднъж в нея -- трудно ще можем да се освободим.

И така Християна, придружена от Милосърдна, тръгна на път. А г-жа Страхливка си отиде сама къщи. Тя изпрати да извикат съседките ѝ, г-жа Прилепоочна, г-жа Несмислена, г-жа Лекоумна и г-жа Невежка, и когато последните дойдоха, тя им разказа всичко за Християна и нейното пътешествие. Ето и самият разговор:

Страхливка. Съседки, тази сутрин бях свободна и отидох да видя Християна. Когато обаче, както му е редът, почуках на вратата ѝ, какво мислите ми се отговори отвътре: "Ако си дошла в името Божие, влез!" Почудих се на тази странна покана, но въпреки това влязох. И какво да видя, нашата добра съседка се приготвя да напусне града заедно с децата си. Попитах я къде е намислила да върви. Тя ми разказа накратко за решението си да тръгне по пътя, по който отиде мъжът ѝ. Спомена, че е сънувала сън: Царят на онази страна, където е той ѝ изпратил писмо -- покана да отиде и тя там.

Невежка. Как! Мислиш ли, че ще отиде?

Страхливка. Разбира се, каквото и да стане. Убедена съм в това. Когато ѝ представих най-силния си довод против нейното заминаване, тя ми отговори, че именно това я насърчава повече да предприеме пътуването. Каза ми много ясно: "Горчивото идва преди сладкото", а това означава, че сладкото става още по-сладко.

Г-жа Прилепоочна. О, тази сляпа и безумна жена! Няма ли да се вразуми от скръбта на мъжа си? Аз съм уверена, че той щеше да е много благодарен, ако се върнеше тук, и никога нямаше да се изложи повторно на такива опасности.

Г-жа Несмислена. Оставете я да върви. По-добре да махат от града ни такива глупави жени! Ако остане тук с ума, който има сега, кой ще може да живее в мир с нея? Тя или ще е сърдита и недружелюбна, или ще приказва неща, които никой няма да може да търпи. Няма и миг да скърбя за раздялата си с нея. Да си върви. Ще дойде някоя по-добра на нейното място. Този свят никога не е бил добре, откакто такива глупави и своенравни хора заживяха в него.

Г-жа Лекоумна. Моля ви, зарежете този разговор. Има по-интересни неща. Вчера например бях у г-жа Развратна, където прекарахме много весело. Бяхме аз, г-жа Любоплътска, г-жа Невъздържка, г-жа Мръсница и още три-четири жени и мъже. Имаше музика, танци и други неща. Прекарахме чудесно. Думата ми е... че и моята господарка, г-жа Любоплътска, е много добра и възпитана жена и г-н Невъздържко... е добър човек.

По това време Християна пътуваше придружена от Милосърдна.

Християна. Милосърдно, твоето тръгване, макар и донякъде неочаквано, е добро за нас.

Милосърдна. Ако съм сигурна, че ще е безопасно, ще дойда с вас до края и никога вече няма да се върна в града.

Християна. Хвърли жребие то си с мене. Аз зная много добре какъв ще бъде края на нашето пътуване. Мъжът ми, дори да биха му дали цялото злато на испанските рудници, никога не би напуснал онова място. Уверявам те, че няма да те изпъдят, макар че идваш само по моя покана. Царят, Който е изпратил поканата за мене и децата ми, е много милостив. Ако пък искаш, за по-сигурно, да се спазарим и ще ни придружиш като наша слугиня. Всичко ще бъде общо, стига само да дойдеш.

Милосърдна. Но как да съм сигурна, че ще бъда приета? Ако можеше някой да ми каже това с положителност, нито миг не бих се двоумила. Ако дойда обаче, ще дойда само с помощта на Този, Който не само може, но е и готов да помага, колкото и да е труден пътя.

Християна. Добре, любезна Милосърдно, аз ще ти кажа какво ще направиш. Ела с нас до малката врата и там ще попитаме за твоето приемане. Ако не те приемат, тогава съм съгласна да се върнеш и аз ще ти заплатя за пътя, който си изминала с нас.

Милосърдна. Нямам нищо напротив. Ще дойда заедно с вас до казаното място. Готова съм да понеса всичко, каквото и да се случи. Дано Бог помогне жребиято ми да падне, както иска Небесният Цар.

Християна се зарадва много на това решение. Не само защото щеше да си има другарка по пътя, но защото успя да убеди тази бедна мома да се заинтересува за собственото си спасение. Като вървяха заедно, Милосърдна заплака.

Християна. Защо плачеш, сестро?

Милосърдна. Уви! Кой може да не скърби, като поразмисли добре в какво състояние се намират горките ни роднини, които оставихме в нашия грешен град. И това, което ме наскърбява най-много, е, че нямат наставници да им кажат какво ще се случи с тях.

Християна. Съчувствието е главната черта на пътешествениците. Ти чувстваш за роднините си това, което моят добър съпруг чувстваше за мене, когато ни остави. Той скърбеше, защото не го слушах, но неговият и наш Господар събра сълзите му и ги сложи в своето стъкло, та сега аз, ти и милите ми деца да събираме плода им. Надявам се Милосърдна, че твоите сълзи няма да са напразно. Казано е, че "тези, които сеят със сълзи, с радост ще жънат". И "който излиза с плач и носи семе за сеене, той непременно с радост ще се върне и ще носи сноповете си" (Псалм 126:5,6).

Тук старият ми приятел спря и след малка пауза продължи да разказва историята:

Като наближиха Тинята на отчаянието, Християна стана неспокойна. Спомнила си беше, че това е мястото, където любезният ѝ мъж за малко щеше да се задуши от калта. Тя с учудване забеляза, че това място е станало по-лошо, отколкото преди, въпреки че Царят беше заповядал да се поправи.

-- Истина ли е това? -- възкликнах аз.

-- Истина е -- каза старецът. -- Защото мнозина, които се наричат царски работници и претендират, че поправят царските пътища, всъщност носят смет и нечистотии вместо камъни и по този начин развалят вместо да поправят каквото и да било.

Християна и момчетата ѝ се спряха до брега на тинята.

-- Да се опитаме да я преинем, но нека бъдем прадпазливи -- каза Милосърдна.

Всички се съгласиха и тръгнаха, като добре внимаваха къде стъпват и въпреки че Християна веднъж-два пъти щеше да потъне скоро стигнаха отгатык. След като бяха преминали Тинята на отчаянието, им се стори, че чуват глас, който казваше:

-- Блажена, която е повярвала, че ще се събдне казаното ѝ от Господа (Лука 1:45).

Тогава те продължиха радостно пътя си.

Милосърдна. Ако имах такава силна надежда, че ще ме приемат с радост при малката врата, каквато имаш ти, сигурна съм, че никаква Тиня на отчаянието не би ме обезсърчила.

Християна. Сестро, само ти знаеш своята вътрешна болка и само аз знам каква е моята. Във всеки случай ние и двете ще имаме достатъчно злини да преживеем, докато стигнем края на пътешествията си. Можем ли дори да помислим, че желяещите да

придобият такава превъзходна слава, както ние желаем, и тези, на които толкова много се завижда за блаженството, както завиждат на нас, няма да срещнат страх и примки, беди и скръб?

Тук старецът, г-н Остроум, прекъсна разказа си и ме остави сам в съня ми. Продължавайки да спя, видях, че Християна, Милосърдна и четирите деца вървяха към Малката врата. Стигайки при нея, те започнаха да се питат ще хлопат ли на вратата и какво ще кажат на този, който им отвори. Християна започна да чука, но вместо отвътре да се обади някой човек на тях им се стори, че лае куче. Жените и децата много се уплашиха и не смееха да хлопат повече, да не би кучето да се спусне върху тях. В това състояние те не знаеха какво да правят. Да похлопат втори път, не смееха заради кучето. Да се върнат назад, страхуваха се да не ги види вратарят и да им се разсърди. Най-накрая се осмелиха пак да похлопат, но този път по-силно, за да бъдат чути.

-- Кой хлопа? -- попита вратарят.

В този момент кучето престана да лае и вратата се отвори.

-- Нека нашият Господар да не се гневи на робините си, че похлопаха на Царската врата -- каза Християна, покланяйки му се.

-- Откъде сте и какво искате? -- попита вратарят.

-- Ние идваме оттам, откъдето дойде Християн -- отговори му Християна, -- и то по същата работа. Желаяме, ако благоволите, да бъдем милостиво допуснати да минем през тази врата в пътя, който води към Небесния град. Господарю мой, аз съм Християна, жена на Християн, който сега се намира горе.

-- Как! -- учудено попита вратарят. -- Ти, която по-рано се гнусеше от този живот, сега си станала пътешественица?

-- Да -- отговори Християна, -- навеждайки главата си. -- И тези мои мили дечица ме придружават.

Тогава вратарят хвана ръката ѝ, поведе я напред и като каза "Оставете децата да дойдат при Мене", затвори вратата. След това повика тръбача, който стоеше над вратата, за да приеме Християна с радост и глас на тръба. Тръбачът изпълни заповедта и въздухът се изпълни със сладки звуци.

През всичкото това време Милосърдна стоеше отвън, треперейки и плачейки от страх да не би да я отхвърлят. Но Християна, след като беше влязла вътре заедно с децата си, започна да се моли и за нея: "Господарю мой -- каза тя, -- аз съм поканена от Царя там, където живее моят мъж. Обаче имам една приятелка, която стои вън, и е дошла тук по същата работа както и аз. Но понеже е тръгнала, без да има покана, е душевно много смутена..."

На Милосърдна всяка минута отвън ѝ се струваше час. Не можеше повече да чака Християна да посредничи. Реши сама да започне да хлопа на вратата, и толкова силно захлопа, че даже стресна Християна.

-- Кой хлопа? -- извика вратарят.

-- Това е моята приятелка -- отговори Християна.

Той отвори вратата и видя, че Милосърдна беше паднала в безсъзнание, страхувайки се, че няма да ѝ отворят.

Тогава вратарят я улови за ръката и извика: "Момиче, заповядвам ти да станеш!"

-- О, Господине -- отговори тя, -- слаба съм, не остана вече живот в мене.

-- Едно време някой си е казал -- заговори вратарят, -- "когато чезнеш в мене душата ми, извиках към Господа" (Йоан 2:7). Не се бой! Изправи се и кажи за какво си дошла.

Милосърдна. Аз дойдох, въпреки че не съм поканена, както е поканена моята приятелка Християна. Тя има покана направо от Царя, а аз -- от нея, затова се смущавам да не би да съм много дръзка.

Вратарят. Тя ли ти каза да дойдеш дотук?

Милосърдна. Тя, и както виждаш, аз дойдох. Ако има благодат и прощение на грехове, моля, направете и мене, бедната робиня, съучастничка в тях!

Тогава той я хвана за ръката и я поведе полека вътре, като каза:

-- Аз се моля за всички, които вярват в Мене. Не е важно дали са с покана или без покана. Тогава се обърна към тези, които стояха до Него и им заповяда: "Донесете смирна и я дайте на Милосърдна да помирише, за да се съвземе". Те веднага донесоха една връзка смирна и тя, като помириша, след малко се съживи.

Така Християна, синовете ѝ и Милосърдна бяха приети благосклонно от Господа.

-- Ние скърбим за греховете си -- казаха те -- и просим прощение от Господа.

Кажи ни сега, какво да правим?

-- Прощавам -- отговори Той -- с думи и на дело: С думи -- в обещанието за прощение и на дело -- по начина, по който го издействахте. Приемете първото от устните Ми с целувка и другото, както ще ви се открие (Песен на Песните 2:2, Йоан 20:20).

Видях в съня си, че Той им каза още много неща, с които ги зарадва. Изведе ги на върха на вратата и им показа по какъв начин бяха спасени, като прибави, че по-късно по пътя те пак ще видят същото и то ще ги утеши.

След това ги остави сами в една прохладна стая, където те започнаха да разговарят:

Християна. Колко се радвам, че стигнахме до тука!

Милосърдна. Ти наистина имаш право да се радваш, аз обаче повече от всички други имам причина дори да скачам от радост.

Християна. Като хлопях и никой не отваряше, си помислих, че целият ни труд е напразен. Особено когато чух грозното лаене на онова голямо куче.

Милосърдна. Питаш ли мене, колко се уплаших, като видях, че ви приеха благосклонно, а аз останах въвн. Ето на -- казах си -- как се изпълнява писаното: "Две жени като мелят в мелницата, едната се взима, а другата се оставя" (Матей 24:41). Едва се съдържах да не извикам "Изгубена съм"!

Страхувах се да хлопам повече, но когато погледнах надписа над вратата, много се ободрих. Помислих си, че или трябва пак да похлопам, или да умра. Реших да хлопам, но не мога да ти кажа как го направих, защото духът ми беше в борба на живот и смърт.

Християна. Хлопането ти беше толкова силно, че се стреснах. Казвам ти, никога в живота си не бях чувала такова хлопане. Дори помислих, че ще се опиташ насила да влезеш в Царството (Матей 11:12).

Милосърдна. Уви! Кой не би направил същото, ако беше на мое място? Ти видя, че вратата се затвори и аз останах въвн. Ами лошото куче, което лаеше наблизко? Кой слаб човек като мене не би хлопал с всички сили, като вижда, че го грози опасност? Но, моля ти се, кажи ми каза ли нещо Господарят за моята грубост? Не се ли разгневи против мене?

Християна. Когато чу силното хлопане, Той се засмя. На лицето Му грейна прекрасна, невинна усмивка, която даваше да се разбере, че твоята постъпка Му е приятна. Сигурна съм, че не показва никакъв знак на неодобрение. Аз пък се чудя след всичко, което видях у Него, защо държи такова лошо куче? Ако знаех по-рано за него, едва ли щях да тръгна. Сега обаче сме в пътя и аз се радвам от все сърце.

Милосърдна. Аз ще Го попитам, когато слезе, защо държи такова грозно куче в двора Си. Надявам се, че няма да се обиди от въпроса ми.

-- Попитай Го -- казаха децата -- и Го помоли да го върже, защото ни е страх да не ни ухапе, когато си тръгваме.

Едва изрекоха тези думи и ето че Той слезе при тях. Като Го видя, Милосърдна падна на лицето си пред Него и покланяйки Му се, каза:

-- Нека моят Господар приеме благодарствената жертва, която Му отдавам сега.

-- Мир на тебе! -- й отговори Той. -- Изправи се на краката си!

Тя обаче продължи да лежи на земята и каза:

-- Господи, Ти Си праведен, когато се съдя с Тебе. Но желая да разговарям с Тебе за съдбите Ти (Еремия 12:1). Защо държиш това грозно куче в двора Си? Когато го видят хора като нас, могат да се върнат назад!

-- Това куче има друг господар -- отговори Той. И понеже стои наблизо тука, в едно чуждо място, моите пътешественици чуват лая му. То обаче принадлежи на крепостта, която виждате хей там недалеч. Плаши много честни пътешественици, а господарят му нарочно го държи, за да всява страх у пътниците. Той иска те да не идват до вратата и да хлопат. Понякога се отвързва и мъчи тези, които обичам, но Аз понасям всичко с търпение. Давам на пътниците Си навременна помощ и те не го оставят да прави с тях това на което кучешкото му естество го подбужда. Ако ти, изкупена пътнице, знаеше това предварително, нямаше да се плашиш от едно куче. Просящите, които ходят от врата на врата, предпочитат да стоят срещу лошото, дори и хапещото ти куче, отколкото да изгубят очакваната милостиня. Ще попречи ли на пътниците, които знаят, че като дойдат при Мене, ще се възползват от Моето изкупление, лая на едно животно? Аз избавям любимите си от лъвовете и от кучето.

Милосърдна. Признавам, че съм невежа. Говорих за нещо, което не разбирам. Сега виждам -- всичко, което правиш е добро.

Тогавя Християна започна да Го разпитва за пътя и за много неща, свързани с пътешествието.

След това Той ги нахрани, изми нозете им и ги упъти, така както беше направил по-рано и с мъжа й. И видях в съня си, че те продължиха пътя, съпътствани с хубаво време.

Глава втора

От другата страна на оградата, ограждаща пътя, по който Християна и другарката й вървяха, имаше градина. Тя принадлежеше на господаря на кучето, за което стана дума по-горе. Много от овощните дървета, които растяха в градината, бяха надвесили клоните си над оградата и понеже плодът им беше сладък, хората, които го забелязваха, беряха от него и ядяха, без да знаят, че е вреден за тях. Както всички деца и момчетата на Християна харесаха плодовете. Те късаха и ядяха. Майка им се караше и ги спираше, но те продължаваха да берат.

-- Е добре -- каза им накрая, -- вие правите грях, защото този плод не е наш (тя не знаеше, че принадлежи на неприятеля. Уверявам ви, ако знаеше това, би умряла от страх). Това ги вразуми и те продължиха пътя. Не след дълго видяха, че насреща им идват двама грозни мъже. Християна и Милосърдна се покриха с булата си, а децата, уплашени, не смееха да спрат и когато приближиха, грозните мъже се нахвърлиха върху жените, като че искаха да ги прегърнат.

-- Назад! -- извика Християна. -- Вървете си мирно по пътя. Те обаче се направиха на глухи и искаха да сложат ръка върху тях.

Християна, отчаяна, яростно ги ритна с крака си. Същото направи и Милосърдна.

-- Назад! Вървете си по пътя -- отново извикаха жените. Не виждате ли, че сме пътници, които живеем от милостинята на приятелите си. Ние нямаме пари.

Грозните. Та кой ви напада за пари? Ние сме дошли да ви кажем, че ако ни послушате, ще ви направим да сте жени завинаги.

Християна. Не желая да ви слушам, за нищо на света няма да ви позволя да правите това, което искате. Ние бързаме и не можем да се бавим с вас. Работата ни е за живот и смърт.

След тези думи тя и другарката ѝ се опитаха да се освободят още веднъж от тях, но те не ги оставяха.

Грозните. Няма да повредим живота ви. Ние искаме друго нещо.

Християна. Да, да, зная, вие искате тялото и душата ни. Предпочитаме тук да умрем, отколкото да се оставим на такива беди, които ще сложат в опасност цялото ни бъдеще.

-- Убийство! Убийство! -- изкрещяха те, за да се поставят под закрилата на законите на жената (Второзаконие 22:25-27).

Грозните мъже не помръднаха от мястото си. Те все още се надяваха да ги победят.

Но жените продължаваха:

-- Убийство! Убийство!

Мястото, където срещнаха мъжете, не беше много далече от вратата, през която бяха влезли. Виковете им достигнаха дотам. В къщата познаха, че това е гласът на Християна и веднага излязоха да им помогнат. Този, който идваше на помощ, още от далече видя, че жените бяха много изплашени и децата плачеха отчаяно.

-- Какво искате от тези жени? -- извика той. Навярно се мъчите да ги въведете в грях?

Спусна се да ги улови, но те избягаха през оградата в градината на господаря на грозното куче. То самото ги пазеше.

Избавителят се приближи до жените и ги попита:

-- Как сте?

-- Благодарим на твоят Цар? Сега сме добре. Малко се уплашихме, но благодарение на твоята помощ не успяха да ни надвият!

Избавителят. Чудя се защо когато ви приеха горе при вратата, не измолихте от Господаря да ви даде водач. Ако имахте такъв пазащ, лесно щяхте да се отървете.

Християна. Уви! Ние се зарадвахме толкова много на настоящото ни положение, че съвсем не мислихме за бъдещите опасности. Освен това, на кой можеше да му мине през ума, че толкова близо до царския палат се намират такива лоши хора? Наистина добре щеше да бъде, ако бяхме изпросили един от Господаря си. Всъщност Той е знаел, че това ще е полезно. Чудно, защо сам не ни го предложи.

Избавителят. Не винаги е добре да се дават неща, които не са изпросени, защото по този начин те няма да бъдат ценени. Когато се разбере нуждата от нещо, тогава то се цени. И се употребява както трябва. Ако Господарят ви беше дал водач, вие нямаше да съжалявате за вашата небрежност, че не сте си поискали. Сега обаче скърбите. Ето че всичко съдейства за добро и спомага да ви направи по внимателни.

Християна. Да се върнем ли пак при Господаря, за да Му изповядаме безумието си и да поискаме водач?

Избавителят. Изповедта за безумието ви аз сам ще Му предам. Не е нужно да се връщате, защото сега където и да отидете, няма да сте лишени от нищо. Навсякъде Господарят е приготвил за пътниците изобилие от средства против всяко покушение (Езекиил 36:37).

След тези думи той се върна, а групата продължи пътя си.

Милосърдна. Колко съм слисана! Мислех си, че сме преминали всяка опасност и никога вече не ще има причина за скърби и страх.

Християна. Твоята невинност, сестро, те извинява, но моята грешка е по-голяма. Аз виждах опасността още преди да тръгна на път и пак не взех нужните мерки за защита. Това можеше да се предвиди. Съзнавам, че съм виновна.

Милосърдна. Как си знаела това, преди да излезеш от дома си?

Християна. Ще ти кажа. Преди да тръгна, една нощ сънувах, че виждам двама мъже, които приличаха на тези. Те стояха при леглото ми и се наговаряха как да попречат на спасението ми.

(Точно тогава бях много смутена душевно.). Чуй какво казваха те:

-- Какво да правим с тази жена? И когато е будна и когато спи, непрекъснато вика за прощение. Ако я оставим да продължава както е започнала, ще я изгубим, както изгубихме и нейния мъж.

Ето този сън, сестро, можеше и трябваше да ме направи по-внимателна и да ме накара да взема необходимите предпазни мерки.

Милосърдна. Добре, но не мислиш ли, че тази твоя небрежност беше начин да видим недостатъците си и нашият Господар е използвал да изяви богатството на Своята благодат? Ние виждаме, Той ни е следвал с неизпросена благодат и ни избави по Своето благоволение от ръцете на тези, които бяха по-силни от нас.

Междувременно те стигнаха до къщата на Тълковника край пътя. Както вече споменахме в първата част на тази книга, тя беше построена за улеснение на пътниците. Като я приближиха, чува, че вътре се говори високо. Вслушвайки се по-добре, им се стори, че там се споменава името на Християна. За нейното пътуване се беше разпръснал слух още преди да тръгне. Радостта на тези, които чуваха за нея, се увеличаваше още повече, като разбраха, че тя е жената на Християн. Всички знаеха, че е била голяма противница на подобно пътешествие, и преди не искала и да слуша за него.

Двете жени и и децата стояха отпред и слушаха как добрите хора вътре се радват, без дори да подозират, че тази, за която говорят, стои до вратата им.

Накрая Християна, неможейки повече да се въздържа, похлопа. Младо момиче отвори и като видя, че пред вратата стоят две жени и четири момчета, попита:

-- С кого искате да говорите в тази къща?

Християна. Предполагаме, че това място е предназначено за пътешественици като нас.

-- Как се казвате, моля, за да кажа на господаря си? -- отново запита момичето.

Християна. Името ми е Християна, аз съм жена на онзи пътник, който мина по този път преди няколко години. Това са четирите му деца, а тази девица е моя приятелка и пътува заедно с нас.

Тогава Невинна (така се казваше момичето) изтича вътре и каза:

-- Можете ли да си представите кой е пред вратата! Там стои Християна с децата си и една нейна приятелка. Чакат да ги приемем.

Зарадвани, всички отидоха да кажат на господаря.

Той от радост сам дойде до вратата и като ги видя, попита:

-- Ти ли си Християна, която добрият Християн остави в Погибелово, тръгвайки за Небесния град?

Християна. Аз съм, същата. Тогава бях много жестока и презрях трудностите на мъжа си. Оставих го сам да носи товара си през дългия път. Това са неговите деца. Сега както виждаш и аз съм тръгнала, защото се уверих, че единствено този е спасителният път.

Тълковник. Значи изпълни се писаното за човека, който казва на сина си:

-- Иди днес и работи на лозето.

А синът му отговори:

-- Няма да отида!

Но след това се разкая и отиде (Матей 21:29).

Християна. Амин. Бог да помогне това да излезе вярно за мене. Нека се намеря най-после в мир, неопетнена и безукорна.

Тълковник. Но защо стоиш така на вратата? Влез, дъще на Авраам. Преди малко ние говорихме за тебе. Току-що получихме известието, че си станала пътешественица.

Влезте деца, влезте! Влез и ти девойко, влез!

Вътре им дадоха столове да си починат, а тези, които развеждат пътниците из къщата, дойдоха да ги видят. Всички бяха изпълнени с радост, виждащи, че Християна е станала пътешественица. Погалиха момчетата по главите в знак, че ги приемат благосклонно и се отнесоха много любезно с Милосърдна.

Докато се приготвяше вечерята, Тълковникът ги заведе в стаите, където им показва всичко, което Християн беше видял преди няколко години. Тук те видяха човека в железния кафез, човека който сънува, човека, който си проби път през враговете си и много други неща, които бяха полезни за тях.

След като поразмислиха върху всичко видяно, Християна и другарката ѝ бяха заведени от Тълковника в една друга стая. Там стоеше човек, който гледеше само надолу. Той държеше в ръцете си гребло. Над главата му стоеше човешка фигура с Небесен венец в ръка, която му предлагаше да замени греблото с венеца, но човекът не се обръщаше дори да го погледне, а гребеше към себе си сламките, клечиците и прахът по земята.

-- Мисля, че разбирам значението на това -- каза Християна. Не е ли образа на светския човек, добри господине?

Тълковникът. Да, така е. Греблото изразява неговото плътско мислене. Това, че се е навел да събира сламки и клечици в праха на земята, когато онзи му говори за Небесния венец, показва, че небето е басня за много хора и че само земните неща се считат за съществени; а това, че гледа постоянно надолу, означава, че когато земните неща господстват над ума на човека, напълно отстраняват сърцето му от Бога.

Християна. О, избави ме от това гребло (Притчи 30:8.)!

Тълковникът. Тази молитва е съвсем изоставена. Те са я забравили. "Не ми давай богатство" е молитвата, която произнася един на десет хиляди. Повечето гледат сламките, клечиците и праха.

-- Уви! Това е цялата истина -- казаха разплакани Християна и Милосърдна.

Тогава Тълковникът ги заведе в най-интересната стая на къщата. Там им заповяда да се огледат наоколо и да се опитат да намерят нещо полезно за себе си. Стаята беше абсолютно празна и освен един паяк на стената те не видяха нищо друго.

Милосърдна. Господине, нищо не виждам!

Християна мълчеше.

Тълковникът. Гледай по-внимателно.

-- Нищо не виждам, господине, освен онзи грозен паяк на стената -- повтори тя.

-- Само този паяк ли виждаш в толкова голяма стая?

-- Ей, господарю -- проговори Християна, -- има повече от един, на които отровата е много по-разрушителна, отколкото тази, която е в него.

-- Ти каза истината -- отговори ѝ засмяно Тълковникът.

Милосърдна се засрами и изчерви, а момчетата закриха лицата си, защото всички разбраха тайната.

-- Паякът се държи с крачетата си -- прибави Тълковникът -- и както виждате той се намира даже и в царските палати (Притчи 30:28). Това означава, че колкото и да сте

изпълнени с греха, пак можете чрез ръката на вярата да се държите и да живеете в най-добрата стая на Царския палат.

Християна. Подобно нещо мислех и аз, но не всичко ми беше ясно.

Размишлявах, че всички сме като паяци, грозни твари, независимо че се намираме в хубава стая. Но че от този паяк, това отровно и грозно животно, можем да се научим как да вярваме, изобщо не ми идваше наум. Паякът се държи с крачетата си и живее в най-хубавата стая на къщата. Бог не е създал нищо напразно.

Всички, плачейки от радост, се спогледаха един-друг и се поклониха на Тълковника.

Той ги въведе в друга стая, където имаше кокошка с пиленца и им каза добре да я разгледат. Точно тогава едно от пиленцата отиде до коритото да пие вода и на всяко глътване издигаше очите си към небето.

-- Виждате ли -- каза Тълковникът -- какво прави това пиленце. Научете се от него да виждате откъде идват милостите над вас и ги приемайте, като гледате нагоре. А сега внимателно наблюдавайте кокошката. Ще забележите, че тя се отнася към пиленцата си по четири начина:

1. Обикновено крякане, и то непрекъснато -- по цял ден.
2. Особено крякане -- понякога.
3. Любвеобвилно крякане.
4. Тревожно крякане.

Опитайте се да сравните тази кокошка и вашия Цар, съпоставете пиленцата ѝ и послушните Му чада. Също като нея и Той има свои начини в отношенията си към своите чада. С обикновения си зов Той не дава нищо. С особения си зов винаги подарява нещо. Към тези, които са под закрилата Му, всякога е любвеобвилен и накрая, със силния си глас вдига тревога, когато вижда, че приближава неприятелят. Сметнах, че е добре, мили мои, да ви доведе в тази стая, защото вътре има неща, които вие лесно можете да разберете като жени.

Християна. Господине, моля те покажи ни и други неща.

Тогава той ги въведе в касапницата.

Там един касапин колеше овца. Тя тихо и мирно се предаваше на смъртта.

-- Трябва да се научите от овцата на търпение и понасяне обиди без роптание и оплакване -- каза Тълковникът. -- Вижте как тихо се предава на смъртта и без да се бунтува, се оставя да ѝ отрежат главата. Царят ви нарича овце.

След това отидоха в градината, където имаше много различни цветя.

-- Виждате ли всичките тези цветя? Всяко едно се различава по ръст, качество, цвят, миризма и сила. Където са насадени от градинаря, там стоят. Никога не се карат помежду си!

Следващото място беше нивата. Тя беше насадена с пшеница и царевица. Всички забелязаха, че върховете на класовете бяха отрязани и само сламата стърчеше. -- Тази нива е била торена -- каза Тълковникът, -- орана и посята, но какво да правим с жетвата?

-- Една част изгорете, а останалото изхвърлете като смет -- отговори Християна.

-- Това, което очакваме да получим от една нива, е плодът, и понеже няма плод, вие я осъждате на изгаряне и потъпкване от хората. Внимавайте да не би с това да осъждате себе си! -- отвърна той.

На излизане от нивата те видяха едно малко червеношийче с голям паяк в човката си.

-- Вижте добре това птиче -- каза Тълковникът.

-- Аз си мислех, че този вид птиче се храни с хляб, листенца, треви и други чисти неща -- каза учудено Християна. Винаги съм си представяла, че то е повече от

другите птички, защото дружи с хората, а сега го виждам да яде този отвратителен паяк. Право да ви кажа, не мога да го обичам сега така, както го обичах по-рано.

-- Това червеношийче -- продума мъдрият Тълковникът -- е много точен образ на мнозина, които се наричат християни. На изглед те са като него, с хубава външност, глас и обноски. Привидно показват, че обичат братята си. Високо говорят, че повече от всичко обичат да се събират, да са в общение с тях и да се хранят с трохите на тези добри хора. С такава цел, казват те, посещаваме къщите на благочестивите. Но когато са сами, те ловят и се хранят с паяци както червеношийчето. Могат да променят ястието си, да пият нечестие и да гълтат греха като вода.

Когато се върнаха в къщата и разбраха, че вечерята още не е готова, Християна помоли Тълковникът да им разкаже още нещо, което е полезно.

-- Колкото по-тлъста е свинята, толкова повече желае тинята -- започна той. -- Колкото по-охранен е волът, толкова по-весело отива на заколение. Колкото по-здрав и весел е човек, толкова по-склонен е към злото. В жените има добро желание да се обличат чисто и хубаво, но много по-добро нещо е да се украсяват с това, което пред Бога е скъпоценно. По-лесно е човек да стои бодър една нощ, отколкото да бди цяла година. Също така по-лесно е човек да започне да живее по християнски, отколкото да устои както трябва докрай. Всеки капитан на кораб в бурно време е готов да хвърли в морето това, което е най-евтино, но кой е този, който ще хвърли първо най-скъпоценното? Никой! Освен може би онзи, който не се страхува от Бога. Една малка дупка може да потопи голям кораб и само един малък грях е в състояние да съсипе и най-силния човек. Който забравя приятеля си, е непризнателен, но който забравя Спасителя си, е безмилостен към себе си.

Който живее в грях и очаква бъдещото блаженство, прилича на човек, който сее къклица, а очаква да напълни житницата си с жито или ечемик. Ако човек иска да живее добре, трябва да посвети живота си на Христа и да Го направи свой всекидневен приятел. Ключарството и колебанието на мислите показват, че в света има грях. След като човек цени този свят, колко повече той трябва да цени небето, което Бог му препоръчва! Ако животът, който живеем, макар и придружен с много скръб, все пак ни е толкова мил, че не искаме да го напуснем, какво да кажем за горният живот сравнен с него. Всеки хвали човешката доброта, но има ли някой, който може да премери Божията благодат? Рядко ставаме от трапезата, без да сме се нахранили, но колко по-голяма е пълнотата и съвършенството у Христа, от Когото се нуждае целия свят.

След тези думи Тълковникът ги изведе отново в градината си, и им показа едно дърво, чиято вътрешност беше гнила, но все пак растеше и имаше листа.

-- Какво означава това? -- попита Милосърдна.

-- Дървото отвън е много хубаво, но отвътре е изгнило. Така е и с хората. Колко много от тях само говорят за Бога, но на дело нищо не вършат за Него. Прекрасни листа, но развалено сърце, което не става за нищо друго освен за прахан в огнивото на Дявола.

Вечерята вече беше сервирана и те, след като се помолиха, започнаха да се хранят. Докато вечеряха, мъж с чудесен глас изпя песен, чието съдържание зарадва и развесели всички:

Не ще от нищо се лиша;
Господ е пастир мой,
Възвръща моята душа,
И ме в зелени пасища
Успокоява Той.

Щом свърши песента, Тълковникът попита Християна:

-- Какво те накара да тръгнеш на този дълъг път?

-- Първо -- отговори тя, -- скръбта по изгубения мъж, но това, разбира се, беше естествена любов. Второ, не можех да забравя скръбите и трудностите в пътя, които той преживя, несмислените ми постъпки спрямо него. Сърцето ми бе обхванато от чувство за вина. За малко тази скръб не ме повлече в блатото. Сънувах обаче сън, в който видях на колко блажено място е моят съпруг. Така също получих и писмо от Царя на онази страна, където сега живее той. Царят ме канеше да отида и аз. Сънят и писмото така ми поддействаха, че не бях в състояние да избира нещо друго, освен да тръгна по същия път, по който ходеше моят мъж.

Тълковникът. Нямах ли пречки при тръгването?

Християна. Много. Посети ме една съседка. Тя се казва Страхливка и е дъщеря на онзи, който искаше да разубеди мъжът ми да се върне от пътя, защото лъвовете щели да го разкъсат. Посъветва ме да се откажа от това опасно пътуване. Посочи ми всички трудности и беди, които съм щяла да срещна по пътя, но аз смело отхвърлих всичко. Много ме уплаши обаче сънят, който сънувах точно преди да тръгна. Двама грозни мъже се наговориха да вършат определени неща, за да ме разубедят. Споменът от този сън е ужасен. Още се страхувам, когато срещна някого, да не би да ме отклони от пътя. Ще ти кажа и нещо, което на друго място не бих разказала. По пътя насам, след като минахме през вратата, ни нападнаха двама господа, та се принудихме да извикаме: Убийство! Убийство! Двамата много приличаха на онези, които видях в съня си.

-- Началото ти е добро -- каза Тълковникът, -- но краят ще се увенчае. А тебе, Милосърдна, какво те подбуди да тръгнеш?

Милосърдна се зачерви, разтрепери се и не знаеше откъде да започне.

Тълковникът. Не се бой! Само вярвай и говори спокойно.

Милосърдна. Неопитността ми, господине, и страха да не би да бъда върната, ме кара да мълча. Аз не мога да говоря за видения и сънища, както говори приятелката ми Християна, нито пък имам нейната опитност в отхвърляне съвети, роднини и приятели.

Тълковникът. Тогава какво те накара да тръгнеш с нея?

Милосърдна. Когато тя се приготвяше да тръгне, аз и една приятелка отидохме да я посетим. Като видяхме, че си събира покъщнината, я попитахме какво смята да прави, къде ще отива и защо си събира багажа. Тя отговори, че я викали да отиде при съпруга си. Тогава ни разказа как е сънувала чудесното място и мъжа ѝ между безсмъртните същества. Седял на Царската трапеза, носел венец на главата и бил с китара в ръка. Като описваше тези неща, моето сърце пламна от желание да узная повече за там. Казах си, че ако това е истина, ще оставя баща си, майка си и родината си, и ако Християна няма нищо против, ще отида с нея. Казах ѝ го, и тя се съгласи да тръгна с тях. Дошла съм дотук от сърдечно желание. Ако ми позволите да отида с Християна при мъжа ѝ и неговия Цар, ще бъда много щастлива. А това, че съм наскърбена, не е заради трудностите, които имахме по пътя, а понеже имам много роднини в град Погибелово, които са изложени на явна гибел. Колко ми се иска и те да тръгнат по този път.

Тълковникът. Добре си сторила! Началото ти е добро, защото си повярвала в истината. Ти си като Рут, която поради любовта, която изпитваше към Ноемин и към Господа, нейния Бог, остави баща си, майка си и земята, където се беше родила, за да отиде при хора, които изобщо не познаваше (Рут 2:11,12). Господ да ти въздаде за стореното!

Вечерята привърши и всички се приготвиха за нощната почивка. Жените легнаха на една страна, а момчетата на друга. Милосърдна не можа да заспи от радост, защото

съмненията ѝ, че няма да я приемат, съвсем изчезнаха. Тя лежеше и славеше Бога за милостите Му към нея.

На сутринта станаха при изгрев слънце и започнаха да се стягат за път. Тълковникът обаче ги спря и заповяда на момичето, което им беше отворило вратата предишния ден, да ги заведе в градината и да се окъпят, понеже бяха много прашни. Невинна изпълни заповедта на господаря и те отидоха след нея и направиха каквото им поръча. Когато се върнаха от банята, чисти и свежи, Тълковникът ги изгледа и каза:

-- Сега сте прекрасни като Луната.

След това поиска да му донесат печата, с който поставяха белег върху измитите в банята му. Белегът се поставяше между очите и понеже беше много красив, прибавяше допълнителна прелест към красотата на лицето. Хората ставаха сериозни и изглеждаха като ангели. Този белег той постави върху техните лица, за да се познават навсякъде, където отиват.

След това заповяда на Невинна да донесе от хранилището бели дрехи за пътниците. Когато жените и децата се облякоха в тях, се уплашиха една от друга, понеже не виждаха своята слава, а славата на другите. Дори започнаха да казват:

-- Ти си по-хубава от мене.

-- Не, ти си по-елегантна от мене.

Децата също се чудеха на това, когато гледаха колко много са се изменили.

Тогава Тълковникът повика слугата си Великосърдечен и заповядвайки му да си вземе сабята, шлемът и щита, му каза:

-- Придружи тези мои дъщери до Красния дом, където ще си починат.

-- А на вас -- продължи той -- пожелавам добър път.

Цялото семейство излезе да ги изпрати и им пожела приятно пътуване.

Глава трета

Продължавайки да сънувам, видях, че те вървяха и пееха, водени от Великосърдечен. Не след дълго стигнаха до мястото, където товарът на Християн падна от гърба му и се изтъркаля в един гроб. Там се спряха и благодариха на Бога.

-- Сещам се за това, което ни казаха при вратата, че ще получим прощение с думи и на дело -- с думи, чрез обещанието и на дело по начина, чрез който се извърши спасението. Какво е обещанието, мисля че знаем. Какво обаче е да получим прощение чрез дело, това не знаем. Великосърдечен, моля те обясни ни как става всичко това?

Великосърдечен. Прощението на дело се изработва от личност, която съвсем не се нуждае от прощение, но го подарява на друг, който има нужда от него. Прощението, което ти, Милосърдна, и тези момчета приехте, е изработено от Онзи, Който ви пусна да влезете през вратата. Той е пролял кръвта Си, за да ви измие от греховете ви и е извършил правда, за да ви покрие.

Християна. Добре, но след като Той е дал Своята правда на нас, какво е останало за Него?

Великосърдечен. Той има достатъчно правда за целия свят.

Християна. Не ми е много ясно това, ще ни го обясниш ли?

Великосърдечен. Разбира се, но преди всичко трябва да ви кажа, че Този, за Когото ще говорим сега, няма подобен на Себе Си! Той има две естества, събрани в една Личност, които ясно се различават, но е невъзможно да се разделят. На всяко едно от тях принадлежи по една правда и всяка правда съответства на естеството, което я притежава. На тези два вида правда ние не можем да станем участници. Освен тях тази

личност притежава трета правда, която Му приписва длъжността на Ходатай между Бога и нас, и още една, четвърта правда, която се състои в покорност и вършене на Божията воля. Тази, последната, е правдата, която Той вмения на грешниците. Чрез нея се покриват греховете им. За това е казано:

-- Както чрез непослушанието на един човек станаха грешни мнозина, така чрез послушанието на един, много ще станат праведни (Римляни 5:19).

Християна. Другите видове правда не ни ли ползват?

Великосърдечен. Разбира се, ползват ни. Въпреки че те не могат да бъдат дадени на друг, чрез тях се дава възможност за четвъртата правда, да ви оправдае.

Християна. Сега разбирам какво значи да сме простени с думи и на дело. Милосърдна, нека се стараем да помним това! Деца мои, помнете го и вие! Господине, това ли отвързва товара и даде радост в сърцето на добрият ми съпруг Християн?

Великосърдечен. Да. Вярата в Христа прерязва връзките, които не могат да бъдат скъсани по друг начин. За да се убеди в това, Християн трябваше да носи товарът си до кръста.

Християна. Сега съм десет пъти по-радостна, отколкото преди. Уверена съм, че дори и най-обремененият човек на света би скачал от радост, ако види това, което видяхме ние, и повярва, както вярвам аз.

Великосърдечен. Гледайки и размишлявайки върху тези неща, ние не само получаваме облекчение от товара, но се изпълваме и с приятно чувство. Кой не би се трогнал от начина и средствата, с които е извършено изкуплението! Кой не би се възхищавал на Онзи, Който го е изработил!

Християна. Сърцето ми се къса от скръб, когато си помисля, че Той е пролял кръвта Си за мене. О, любящи! О, блажени! Ти Си ме изкупил! Ти заслужаваш да ме притежаваш изцяло, защото Си платил за мене десет хиляди пъти повече, отколкото струвам.

Никак не се учудвам вече, че мъжът ми ронеше сълзи от умиление и вървеше радостно по пътя. Да! Той искаше и аз да бъда с него. Нещастна окаяница, колко глупаво постъпих! Оставих го да отиде сам. О! Милосърдна, да бяха тук баща ти и майка ти! Да беше тук и г-жа Страхливка! Вярвай, от все сърце желая тук да бъде и г-жа Развратница. Ни най-малко не се съмнявам, че сърцата им щяха да изпаднат в умиление. Не биха могли нито страхът на едната, нито похотта на другата да ги принудят да се върнат у дома. Не! След всичко, което щяха да видят, те биха пожелали да станат пътници като нас.

Великосърдечен. Ти говориш под влияние на любовта. Смяташ ли, че винаги ще е същото? Запомни: не всеки, който е видял пролятата кръв на Исуса, разбира тези неща. Имаше хора, които стояха наблизо, гледаха как тече кръв от сърцето Му и бяха толкова далече от всичко това, че вместо да плачат, Му се присмиваха и вместо да станат Негови ученици, ожесточиха сърцата си против Него. Всичко, което имате, дъщери мои, го имате по благодат. Помнете, че кокошката чрез обикновеното си крякане не дава храна на пиленцата си. Храната се дава чрез благодат.

Видях в съня си, че стигнаха до мястото, където Просто, Ленто и Смелчо лежаха, когато Християн мина покрай тях. Тримата обаче сега висяха обесени на отсрещната страна.

Милосърдна. Кои са тези и защо са обесени?

Великосърдечен. Тези тримата бяха лоши хора. Те никога не са имали намерение да бъдат пътешественици. Нещо повече, на всеки, на когото можеха да попречат -- пречеха. Препоръчваха мързела и безумието, като залъгваха хората, че ще сполучат и успяваха да направят мнозина като себе си. Когато Християн мина оттук, те спяха, а сега, както виждате, са обесени.

Милосърдна. Разкажи ни повече за делата им. Кого заблудиха?

Великосърдечен. Успяха да уговорят някой си Муден да прави същото като тях. Убедиха Запъхтелко, Малодушка, Плътскогледка, Сънла и една млада жена на име Тъпоумка, да се отклонят от пътя и да станат като тях. Освен това разнесоха лъжлив слух за Господаря и убеждаваха другите, че е жесток тиранин. Говореха лошо за добрата земя и хулеха слугите Му. Считаха най-добрите от тях за мръсни хора, които се месят в чужди работи. Те се гавреха с много неща: наричаха Божия хляб -- "рошкови", удобствата на чадата Му -- "мечти" и мъката на пътешествениците Му -- "празна работа".

Християна. Щом са били такива, не съжалявам за обесването им. Те са получили това, което са заслужавали. Добре е също, че стоят близко до пътя, за да ги виждат и другите, които минават оттук и да се пазят.

Би било полезно също, ако престъпленията им бяха изрязани и записани върху стоманена плоча, която да се постави тук, на мястото, където са правили злините, за назидание на всички лоши хора.

Великосърдечен. Това е направено. Ако се приближиш по-близо до оградата, ще видиш.

Милосърдна. Нека висят и изгният, а престъпленията им да живеят винаги против тях! Ние сме щастливи, че са обесени, преди да достигнем тук, иначе кой знае какво щяха да ни направят. Като каза тези думи, тя запя:

Висете вий трима и знак бъдете
На всички, които се опълчват
против истината.
И нека, който идва след това
да се бои от такъв край,
Ако на пътешествениците е неприятел.
А ти, душо моя, пази се от всеки,
Който е на святостта противник.

Така неусетно стигнаха до полите на хълма Мъчнотия, където добрият Великосърдечен се възползва от случая да им разкаже какво се бе случило, когато Християн мина оттам.

Той ги заведе първо при извора.

-- Ето тук, от този извор, Християн пи, преди да се изкачи на хълма. Тогава беше бистър и сладък. Сега е размътен от краката на тези, които не желаят пътниците да утоляват жаждата си (Езекиил 24:18,19).

-- Колко са завистливи? -- възкликна Милосърдна.

-- Въпреки това водата е добра за пиене. Ако се налее в чист съд и се остави да се утаи, калта ще падне на дъното и течността ще се избистри отново.

Християна и другарката ѝ направиха това. Наляха вода в стомната, да се утаи, и след това пиха от нея.

Великосърдечен им показа двата пътя в подножието на хълма, където Обрядолоб и Лицемер се изгубиха.

-- Това са опасни пътеки -- каза той. -- Когато Християн мина оттук, двама бяха изхвърлени. При все това пак има хора, които предпочитат да се отклоняват от тук, вместо да прехвърлят хълма.

Християна. "Пътят на беззаконниците е жесток" (Притчи 13:15). Интересно как минават по тези пътища, без да си строшат главите.

Великосърдечен. Чудно е, но се наемат. Дори и тогава, когато някои от Царските съдии ги предупреждават, че са сбъркали пътя и им посочват опасността, която може да ги сполети, те отговарят с ругатни:

-- Заради словото, което ти говори в името на Царя, ние няма да те слушаме, но непременно ще направим всичко, което излиза от устата ни (Еремия 44:16,17). Ако погледнете по-нататък ще видите, че пътеките са препречени не само от колове, изкопи и желязна верига, но и от специална ограда, и въпреки това пак се намират хора, които предпочитат да минават по тях.

Християна. Те са мързеливци и не обичат да се трудят. Стръмният път не им е приятен. Казано е: "Пътят на ленивият е изплетен като с тръни (Притчи 15:19)", но те предпочитат да ходят сред примки, отколкото да се изкачват по този хълм.

След кратка почивка те започнаха да се изкачват по височината. Преди да стигнат до върха, Християна се запъхтя и каза:

-- Струва ми се, че с право този хълм е наречен "запъхтяващ" и никак не е чудно, че тези, които мислят за спокойствието си повече, отколкото за душата си, избират по-лека пътека.

-- Аз ще седна -- каза Милосърдна.

Децата заплакаха от умора.

-- Хайде, хайде! -- каза Великосърдечен. -- Не сядайте там, защото малко по-горе е беседката на Княза. Тогава той хвана най-малкото момче за ръка и го поведе.

Като стигнаха до беседката, всички насядаха да си починат.

-- Колко сладка е почивката за тези, които се трудят (Матей 11:28) -- каза Милосърдна, -- и колко добър е Князът към пътниците, промисляйки толкова места за почивка! Много бях слушала за тази беседка, но не я бях виждала досега. На това място, след като заспа, Християн пострада много. Да внимаваме, да не заспим и ние.

-- Как сте сега момчета? -- попита Великосърдечен. -- Какво мислите за пътуването?

-- Господине -- отговори най-малкото, -- почти бях изгубил ума си, но благодаря ти, че ми помогна. Спомням си това, което ми казваше мама, че пътят към Небето е като стълба, а пътят към пъкъл е като стръмен склон надолу. Аз обаче повече обичам да се изкачвам по стълбата към живота, отколкото да слизам по наклона към смъртта.

-- Поговорката гласи, че слизането надолу е по-лесно -- каза Милосърдна.

-- Идва ден, когато слизането надолу ще бъде най-трудното нещо -- отговори момчето Яков.

-- Чудесен отговор! Ти си добро момче -- каза Великосърдечен.

Яков се изчерви, а Милосърдна се позасмя на тези думи.

-- Хайде -- каза Християна -- да похапнем малко и да се подкрепим, докато почиваме. Имаме парче нар, малко мед и шише с питие. Това ми даде Тълковникът при излизане на вратата.

-- Да, спомням си, че ти даде нещо, когато те извика настрана -- каза Милосърдна.

-- Той го даде на мен, но както ти казах по-рано, ти ще участваш във всичките блага, които имам, защото доброволно ми стана другарка.

-- Господине, ще хапнеш ли с нас? -- предложи Християна на Великосърдечен.

-- Вие ще пътувате още дълго време -- отвърна той, -- а аз ще се върна скоро вкъщи, където ще имам всичко в изобилие. Подкрепете се с това, което имате.

Като се нахраниха, поговориха, пиха още малко и водачът им каза:

-- Денят преминава вече. Хубаво ще е да се пригответе и да вървим.

Без да чакат втора покана, те веднага потеглиха. Момчетата вървяха напред, а жените след тях. По едно време Християна се сети, че е забравила шишето с питието и изпрати малкото си момче да го вземе.

-- Мисля, че това е мястото -- каза Милосърдна, -- където се губят нещата. Тук Християн си изгуби свитъка, а ти забрави питието. Каква е причината за това, господине?

-- Причината е сън и забравяне -- отговори водачът. -- Някои спят, когато е нужно да са бодри, а други забравят, когато е необходимо да помнят. Пътниците трябва да бдят! Те трябва да помнят това, което са приели, защото иначе радостта им ще завърши със сълзи и блясъкът на слънцето им -- с облак. Точно това е, което се случи с Християн тук.

Скоро стигнаха до мястото, където Съмненко и Страхливко срещнаха Християн и го убеждаваха да се върне назад, заради лъвовете. Там забелязаха нещо като покрив, а пред него, с лице към пътя, една широка плоча, на която бяха написани няколко стиха:

Запомни това място и внимавай
На своето сърце и език;
Да не би и на тебе да се случи
Това, което се случи с други.

А под стиховете беше написано: "Това място е за наказание на всеки, който поради съмнение или страх се отказва от пътуването."

Тук също се изгориха с нажежено желязо езиците на Съмненко и Страхливко, защото се помъчиха да попречат на пътуването на Християн.

Продължавайки малко по-нататък, те достигнаха и до мястото, откъдето се виждаха лъвовете. Великосърдечен беше силен човек и не се страхуваше от лъв, момчетата, които вървяха напред, започнаха да изостават, уплашени от зверовете.

-- Момчета -- каза засмяно водачът им, -- обичате да вървите напред, когато няма опасност, а оставате назад, когато се появи лъвовете!

Продължиха напред и Великосърдечен си изтегли сабята с намерение да проправи път. Тогава се появи един човек, който по всичко личеше, че подкрепя лъвовете.

-- Защо сте дошли тук? -- попита той. (Името на този човек беше Жесток. Той убиваше пътниците и беше от родът на исполините.)

Великосърдечен. Тези жени и деца са пътници и трябва да минат през това място, независимо че ти и лъвовете искате да им попречите.

Жесток. Пътят им не е този. Аз съм излязъл да се възпротивя и ще подкрепям зверовете.

Пътят беше обраснал с трева. Поради свирепостта на лъвовете и жестокото поведение на исполина по него никой не бе минавал скоро.

Великосърдечен се приближи до Жесток и нападна със сабята си. Принуди го да отстъпи.

Жесток. Искаш да ме убиеш в собствената ми земя!

Великосърдечен. Това е Царският път и ти си имал смелостта тук да поставиш лъвовете? Помни, че ние не се страхуваме. Ще вървим напред!

Като каза това, още веднъж го удари и той падна на земята. С този удар счупи шлема му, а със следващия отрязва едната му ръка. Тогава гигантът изрева толкова страшно, че изплаши жените. Те обаче се зарадваха, като го видяха паднал на земята.

Лъвовете бяха завързани и сами не можеха да направят нищо. Щом Жесток умря, Великосърдечен каза на пътниците:

-- Хайде сега, вървете след мене. Львовете не могат да ви сторят нищо.
Те тръгнаха покрай тях, като силно трепереха. Момчетата бяха така пребледнели, че изглеждаха като мъртви. Всички минаха безпрепятствено.

Глава четвърта

Денят отиваше към своя край и ако пътниците не желаеха да пътуват през нощта, трябваше да побързат да стигнат навреме до къщата на вратаря. Нощта падаше, когато водачът им похлопа на вратата ѝ.

-- Кой е там? -- извика вратарят.

-- Аз съм -- отговори Великосърдечен.

Вратарят позна гласа му, отвори вратата, но понеже не забеляза жените, които бяха зад него, го попита:

-- Ти ли си, Великосърдечен? Какво търсиш тук по това късно време?

-- Доведох няколко пътника -- отговори пратеника -- по заповед на Господаря трябва да пренощуват тук. Щяхме да стигнем по-рано, но ни попречи исполинът, който помагаше на львовете. След дълъг и труден бой аз го убих и доведох пътниците безопасно.

Вратарят. Заповядайте, влезте и пренощуйте!

Великосърдечен. Не, аз ще се върна при Господаря си още тази нощ.

Християна. О, господине, защо ни оставяш сами? Ти беше толкова добър и верен, храбро се би за нас и беше толкова искрен в съветите си, че никога няма да забравя добротата ти.

Милосърдна. Моля те, придружи ни до края на пътуването! Как могат такива слаби жени като нас, без приятел и защитник, да устоят през този път, пълен с опасности!

Яков. Моля ти се господине, остани с нас да ни помагаш! Много сме слаби, а пътят е толкова труден!

Великосърдечен. Аз съм на разположение на Господаря си. Ако Той нареди да бъда водач през целия ви път, на драго сърце ще ви придружа. Неговата заповед беше да дойда с вас дотук. Ако бяхте изпросили от Него да ви придружа през цялото ви пътуване, Той щеше да чуе молбата ви. Без Неговото позволение обаче не мога да вървя по-нататък. Така че Християна, Милосърдна и вие, мили деца, с`Богом.

Когато Великосърдечен си тръгна, вратарят Бодрю попита Християна коя е и откъде идва.

-- Идвам от град Погибелово и съм жена на Християн -- пътешественикът.

-- Как! -- възкликна вратарят. -- Твой мъж ли беше той?

-- Да -- отговори тя, -- тези са децата ни, а Милосърдна е една наша съседка.

Тогава вратарят позвъни и момичето Смиреномъдра дойде до вратата.

-- Иди и кажи на другите, че Християна, жената на Християн, и неговите деца са дошли.

Тя изтича и съобщи новината. Веднага всички излязоха до вратата. Всеки радостно бързаше да ги посрещне.

-- Влез, Християна, влез -- казаха ѝ някои от по-възрастните. -- Влез, блажена жено! Ние познаваме твоя добър съпруг. Влезте всички.

Въведоха ги в голяма стая. Господарите на домът ги приветстваха с целувка, като казаха:

-- Добре дошли, съдове на Божията благодат, ние сме ваши приятели.

Беше късно. Борбата, която пътниците бяха наблюдавали, и пътят, който бяха извървели, ги бяха изтозили, затова те помолиха да им позволят да си легнат.

-- Не -- казаха обаче домакините, -- първо ще вечеряте! Има печено агне с подправки (Изход 12:31, Йоан 1:29).

След вечерята прочетоха Псалм, помолиха се заедно и тогава се намериха да лягат. Християна пожела сами да си изберат място за спане. Искаше им се да бъдат в същата стая, в която е бил Християн. Домакините, разбира се, с радост им позволиха и ги заведоха там. Макар че много ѝ се спеше, Християна каза:

-- Когато мъжът ми тръгна на път и наум не ми идваше, че и аз ще го последвам някога.

Милосърдна. Още по-малко сигурно, че ще спиш на леглото му и ще почиваш в стаята, където е бил той!

Християна. Съвсем не съм очаквала, че ще видя лицето му, и че ще се поклоня на Господа, неговия Цар.

Милосърдна. Чуваш ли нещо?

Християна. Да. Изглежда, че свирят от радост, че сме тук.

Милосърдна. Чудесно! Музика в дома, музика в сърцето, музика в Небето, и то от радост, че ние сме тук!

Заслушани в прекрасната мелодия, скоро заспаха.

На сутринта, когато се събудиха, Християна побърза да попита Милосърдна:

-- Какво ти ставаше през нощта, та се смееше в съня си?

Милосърдна. Сънувах чудесен сън! Ти сигурна ли си, че се смеех?

Християна. Да, ти се смееше от сърце. Милосърдна, моля те, разкажи ми съня си!

Милосърдна. Сънувах, че бях сама в едно усамотено място и оплаквах коравосърдечие си. Правех това дълго време и около мене се натрупаха много хора, които искаха да ме видят и чуят какво казвам. Те слушаха, а аз продължавах да плача за коравосърдечие си. Някои от насъбралите се ми се присмиваха, други ме нарекоха безумна, а трети започнаха да ме блъскат.

Тогаваш погледнах нагоре и видях един човек с крила да лети надолу. Той дойде право при мен и ме попита:

-- Милосърдна, какво ти е?

А когато чу оплакването ми, каза:

-- Мир на тебе!

Тогаваш обърса сълзите от очите ми и ме облече в дрехи от злато (Езекиил 16:8-11). Сложи и гердан на шията ми, обици на ушите ми и прекрасен венец на главата ми. Накрая ме хвана за ръката и каза:

-- Милосърдна, ела след мен.

Вървах след него, докато стигнахме до една златна врата. Той почука на нея и след като отвори я, влезнахме вътре. Стигнахме до един престол, на който седеше един

Мъж. Той ми каза:

-- Добре дошла дъще!

Мястото беше много светло. Блестеше като звездите... не! Като слънцето! Стори ми се, че там видях и твоя съпруг. Бях много щастлива. Тогаваш се събудих.

Християна. Сега разбирам защо се смееше, след като си се видяла в такова положение. Сънят ти е на хубаво.

Както виждаш първата му част се сбъдва. Ще видиш, че и последната ще се изпълни.

Защото сигурно Бог говори

веднъж и дважд,
Само че човекът не внимава.
В сън, в нощно видение,
Когато дълбок сън напада
човеците,
Когато сънуват на леглата си (Йов 33:14,15.).

Когато сме в леглата си, не е нужно да бъдем будни, за да говорим с Бога. Той може да ни посети, когато спим и да ни направи способни да чуем Неговия глас. Нашето сърце често пъти е будно, когато спим и тогава Бог може да му говори. Той го прави, било със знаци, било с гатанки или символи, толкова ясно и разбираемо, колкото и когато човек е буден.

Милосърдна. Приятно ми е, че сънувах такъв хубав сън. Надявам се след време да го видя изпълнен.

Християна. Хайде да ставаме и да видим какво ще правим.

Милосърдна. Ако ни поканят да останем малко тук, нека се съгласим.

Иска ми се да постоя тук, за да се запозная с момичетата. Лицата на Благоразумност, Набожност и Умилителност са толкова симпатични и сериозни.

Християна. Ще видим.

След тези думи те станаха, облякоха се и слязоха при другите. Долу ги посрещнаха с въпроса как са спали.

Милосърдна. Много спокойно! Никога досега не съм спала толкова спокойно.

Благоразумност и Набожност им казаха: Ако се съгласите да останете тук за известно време, ще имате на разположение всичко, което се намира в тази къща.

Умилителност. Да. Каним ви най-сърдечно.

Те се съгласиха и престояха там цял месец в общение една с друга.

Веднъж Благоразумност пожела да види как Християна е възпитала децата си.

След като последната й позволи, тя започна да им задава въпроси:

Благоразумност. Яков, можеш ли да ми кажеш, кой те е създал?

Яков. Бог Отец, Бог Син и Бог Свети Дух.

Благоразумност. Bravo! А можеш ли да ми кажеш, кой те спасява?

Яков. Бог Отец, Бог Син и Бог Свети Дух.

Благоразумност. Много умно момче си! Как те спасява Бог Отец?

Яков. Чрез Своята благодат.

Благоразумност. А Бог Син?

Яков. Чрез праведността, живота Си, кръвта и смъртта.

Благоразумност. Как те спасява Бог Свети Дух?

Яков. Чрез посещението Си, обновяването и опазването ми от зло.

Благоразумност каза на Християна:

-- Поздравявам те, че така си възпитала децата си. Щом най-малкото отговори толкова добре, няма нужда да задавам тези въпроси и на другите.

Нека сега попитам по-голямото.

Благоразумност. Йосиф, ела при мене. Искаш ли да те изпитам?

Йосиф. От все сърце.

Благоразумност. Какво е човекът?

Йосиф. Разумно създание, създадено от Бога така, както ти каза брат ми Яков.

Благоразумност. Какво се разбира под думата спасен?

Йосиф. Човек е изпаднал чрез греха си в положение на робство и безпомощност.

Благоразумност. Какво се подразбира от това, че той е спасен от Светата Троица?

Йосиф. Грехът е толкова голям и силен тиранин, че никой друг не може да ни изтръгне от ръката му освен Бог. Бог е добър и обича толкова много човека, че е готов винаги да го избави от това положение, стига той сам да пожелае избавлението си.

Благоразумност. Каква е целта на Бога, когато спасява грешните хора?

Йосиф. От една страна, прославянето на името, благодатта и правдата Му, от друга -- вечното им блаженство.

Благоразумност. Кои са спасяваните?

Йосиф. Всички, които пожелаят да се спасят.

Благоразумност. Умно момче си, Йосиф. Майка ти те е учила добре и прилежно, но и ти си слушал внимателно думите ѝ.

Благоразумност. Самуиле, искаш ли да те изпитам?

Самуил. Искам.

Благоразумност. Какво е Небе?

Самуил. Небето е мястото на най-блажено състояние, защото там живее Бог.

Благоразумност. А какво е ад?

Самуил. Място на най-мъчителното и окаяно състояние, защото там живее

Дяволът, грехът и смъртта.

Благоразумност. Къде искаш да отидеш ти и защо?

Самуил. Аз искам да отида на Небето, за да бъда постоянно при Бога и да Му служа. Искам да отида при Христа, за да Го обичам, както ме обича Той и да имам онази пълнота на Святия Дух в себе си, каквато тук никой не може да придобие.

Благоразумност. Ти си много умно момче и добре си се учил.

След това Благоразумност се обърна към най-големия син на Християн, който се казваше Матей, и му каза:

-- Матей, да те изпитам ли?

Матей. Истински желая.

Благоразумност. Кажете ми имало ли е някога и някъде друго същество преди Бога?

Матей. Не. Само Бог няма начало и край, защото е вечен. Всичко, което съществува, съществува от първия ден. Бог създаде в шест дни Небето и земята и всичко, което е в тях.

Благоразумност. Каква книга е Библията?

Матей. Тя е Свято Божие Слово.

Благоразумност. Разбираш ли всичко, което е написано в нея?

Матей. В нея намирам много неща, които не разбирам.

Благоразумност. Какво правиш, когато срещаш неща, които не разбираш?

Матей. Признавам, че Божията мъдрост е несравнено по-голяма от моята и Му се моля да благоволи да ми открие всичко, което може да ме ползва душевно.

Благоразумност. Вярваш ли във възкресението на мъртвите?

Матей. Вярвам, че всички умрели ще възкръснат със своите тела, но станали вече нетленни. Две причини ме карат да съм сигурен в това: първо, защото Бог е обещал да го направи, и, второ, защото Той наистина може да го направи.

Благоразумност. Вие трябва и занапред да слушате майка си, за да научите от нея още много нужни за вас неща. Запомнявайте внимателно полезните думи и на другите хора, защото те ви желаят доброто. Също наблюдавайте с внимание това, което ви учи небето, защото и то е една книга, която могат да четат всички хора -- и учени и прости. Особено често четете и размишлявайте върху поученията на Книгата, която накарва баща ви да отиде при Бога, а и майка ви да ви поведе натам.

Аз от своя страна ще ви науча каквото мога, докато сте тук. Ще ми е приятно да ме питате за всяко нещо, което може да развие ума ви и да облагороди сърцето ви.

Беше минала още една седмица от престоя им, когато при Милосърдна дойде гост. Той показваше особено разположение към нея. Името му беше Пъргав. Имаше добро светско възпитание и се пишеше набожен, но много се придържаше към светските обноси и световните неща. Той идва няколко пъти при Милосърдна. Каза ѝ, че я обича, като я покани да го обикне и тя.

Милосърдна беше хубава и привлекателна.

Времето ѝ не се изразходваше в безсмислени неща. Умът ѝ винаги мислеше за полезни работи. Когато нямаше своя работа, тя скрояваше и шиеше дрехи за сиромасите. Г-н Пъргав я хвалеше за това, че не стои с празни ръце, а все работи. Добра домакиня ще бъде, мислеше си той.

Милосърдна разказа на момичетата от къщата, това което възнамеряваше г-н Пъргав и ги попита какъв човек е той, понеже те го познаваха добре.

Те ѝ казаха, че е много пъргав момък. Изглежда доста набожен, но се боят, че няма сила да върши доброто.

Тогава Милосърдна си каза: Не искам да го зная и не ми трябва. Той ще е пречка за душата ми по пътя за спасението ѝ.

Благоразумност обаче ѝ каза, че не трябва изведнъж да се отвърща от него, за да не го обезсърчи. Да си продължава пак работата за сиромасите, а той като разбере, сам ще охладнее към нея.

И така, когато на другия ден той дойде, я завари да работи за сиромасите. Попита я защо постоянно работи.

-- Така съм свикнала -- отговори му, -- да работя кога за себе си и за децата кога за другите.

-- А колко заработваш на ден? -- запита той.

-- Аз не получавам заплата за тази работа. Стремя се да се обогатявам с добри дела, да събирам съкровище за Небесата и да постигна вечния живот (I Тимотей 6:17-19).

-- Не те разбирам добре! Каж ми, какво правиш с тези дрехи?

-- Обличам голите -- отговори тя.

Изведнъж лицето му посърна, той си тръгна и вече не стъпи при нея.

Когато приятелите му го запитали за причините за тази постъпка, той казал, че Милосърдна била добро момиче, но се занимавала с празни работи.

Когато Пъргав престана да посещава Милосърдна, Благоразумност ѝ каза:

-- Нали ти казах, че той скоро ще охладнее към тебе. Даже може да разнесе лош слух, защото макар наглед да се вижда, че е набожен и те обича, характерът му е досущ противоположен на твоя, та едва ли бихте могли да се разбирате помежду си.

Милосърдна. Досега можех да се задомя. Не съм говорила с никой за това, но всички, които ми са се представяли като кандидати за съпрузи, са имали съвсем различни убеждения от моите. Никой не се съгласяваше с мен, макар че външно им се харесвах.

Благоразумност. Днес милосърдието се почита само по име, а на практика почти го няма. Много малко могат да търпят поведение, съгласно със здравите убеждения на човека.

Милосърдна. Добре. Ако никой не иска да се ожени за мене, мога да остана и неомъжена, но от убежденията си няма да се откажа! Те са основани на камъкът Христос.

Може ли да има щастлив и мирен съпружески живот при различни или противоположни убеждения на съпрузите? Аз имах сестра на име Блага, която се омъжи за богат скъперник. Те въобще не можеха да заживеят сговорно. Сестра ми не

искаше да промени поведението си според неговото, а пък той не одобряваше нейното и заради това често я мъмреше, караше ѝ се, докато най-после я изгони от къщата си.

Благоразумност. Но той се правеше на благочестив, нали?

Милосърдна. Да, светът е пълен с такива като него, но аз няма да се полъжа от тяхната външност.

Докато бяха в къщата, Матей, най-големият син на Християна, се разболя. Имаше силни болки. За негово щастие там, наблизко, живееше опитен стар лекар на име Изкусен. Християна пожела да го извикат и той дойде. Като влезе в стаята и се вгледа в болния, той веднага разбра, че болката му е в стомаха.

-- Християна -- попита докторът, -- какво е ял напоследък Матей?

Тя не се сещаше за нещо друго освен за всекидневната здрава храна, която ядат всички. Лекарят обаче каза, че момчето е яло нещо несмилаемо за стомаха му и много трудно ще му се помогне, ако това, което е вътре, не излезе.

Самуил, едно от по-малките деца, тихичко каза:

-- Мамо! Аз видях батко да яде нещо. Той го откъсна, като излязохме от вратата, откъдето започва този път. Нали от лявата страна на пътя имаше овощна градина и клоните на някои от овощните дървета висяха над оградата и бате си набра от плодовете и яде.

Християна. Наистина, Самуиле, сега си спомням, че и ти откъсна от тези плодове и яде. Аз ти се скарах, но ти не ги хвърли, а ги изяде.

Изкусен. Казах ли ви, че той е ял нещо вредно за стомаха? Този плод е отровен. Овощната градина е на Велзевул. Чудно ми е как не ви предпази някой от нея. Мнозина от пътниците, яли от плодовете ѝ, впоследствие умряха.

Християна започна да плаче:

-- О, мили мой синко! О горка и злочеста майко! Така ли трябваше да се грижиш за сина си? Ами сега, какво да правя?

Изкусен. Надявам се да му помогна с това лекарство.

Лекарят му даде да пие течност, съставена от кръвта на коза, пепел на изцяло изгорена млада крава и малко сок от исоп (Евреи 9:13,19; 10:1-4). Тази течност обаче се оказа слаба и не можа да му помогне. Тогава Изкусен му даде друго лекарство. То се състоеше от (Йоан 6:54-57, Евреи 9:14) плътта и кръвта на Христа. То представляваше хапчета с едно-две обещания и малко сол (Марк 9:49). Болният трябваше да взима по три хапчета наведнъж преди ядене в една чаша, пълна със сълзи на покаяние (Захарий 12:10). Дадоха лекарството на момчето, но то не искаше да го изпие, макар че болестта го мъчеше много.

-- Трябва да го изпиеш -- каза му лекарят.

-- Много горчи -- каза момчето.

-- Аз съм длъжна да те принудя да го изпиеш -- заяви майка му.

-- Ще го повърна -- гласеше отчаяният отговор на болния.

Християна се обърна към лекаря и го попита:

-- Кажете ми господине, какъв е вкусът на това лекарство?

-- Не е горчив -- отговори ѝ той, -- ако искаш можеш да опиташ и ти.

Тя близна с език едно от хапчетата и каза на болното си момче:

-- Матей, това лекарство е по-сладко от мед. Ако обичаш майка си, братята си и Милосърдна, ако ти е мил живота, моля ти се, изпий го!

След много увещания и след молитва към Бога за благословение Матей изпи лекарството и то му подейства веднага. Болният се успокои и заспа спокойно. Лекарството го стопли. Той се изпоти и болките му престанаха. След като се събуди, стана и се поразходи из стаите на домът, като се подпираше на една тояга. Поговори с

Благоразумност, Набожност и Умилителност за това колко много го е измъчвала болестта и колко бързо е оздравял.

Когато Матей оздравя, Християна попита Изкусен, колко трябва да му заплати за труда и лекарствата, които даде на детето ѝ. Той ѝ отговори:

-- Лично на мене нищо не ми дължиш, но ще платиш на управителя на лекарската школа (Евреи 13:11-15) според тарифата за заплащане.

Християна. Моля ви, господине, кажете ми за какво още може да се употребява това лекарство?

Изкусен. То се взема против всички болести, на които са изложени пътуващите към небесното жилище. Когато е добре приготвено, трайността му е вечна и то не губи никога силата си.

Християна. Моля ти се, господине, направи ми от тези хапчета още 12 пакетчета, за да нямаме нужда от други лекарства, когато се разболе някой от нас.

Изкусен. Тези хапчета не само изцеляват, но и предпазват от болести. Дори мога да кажа със сигурност, че ако човек употребява това лекарство така както трябва, то го прави да живее вечно (Йоан 6:58). Християна, ти трябва да даваш тези хапчета така, както ти поръчах, за да принасят полза.

Изкусен ѝ даде от лекарството колкото трябваше за нея, за децата ѝ и за Милосърдна, предупреди Матей за в бъдеще да внимава и да не яде нищо зелено, целуна го и си отиде.

Децата имаха въпроси и Благоразумност се отзова да им отговори. Тя изпитваше голяма радост в сърцето си да ги учи на полезни неща.

Матей. Защо лекарството е горчиво?

Благоразумност. Защото болестта изменя вкусът на болния. На него му се струва, че горчивите неща са сладки, а сладките -- горчиви. Така Божието Слово и неговите плодове са горчиви за плътското сърце и за болната душа.

Матей. Защо Царят почиства стомаха на човека, като го кара да изхвърли това, което е вътре?

Благоразумност. За да покаже, че когато Божието Слово действа, то пречиства изцяло сърцето и умът. Това, което едно лекарство прави за тялото, друго лекарство прави за душата.

Матей. Каква е поуката, която можем да извлечем, забелязвайки, че пламъкът отива нагоре, а пък лъчите и топлината на слънцето проникват надолу към нас?

Благоразумност. Пламъкът ни учи да се издигаме нагоре към Бога с топли и искрени молитви, а пък Слънцето, неговите лъчи и влияние, слизачи надолу, ни учат, че нашият Спасител -- Слънцето на правдата, макар че е несравнимо по-горен от нас, пак се снишава със Своята благодат и любов, за да ни спаси.

Матей. Откъде облаците взимат дъждовните капки?

Благоразумност. От морето.

Матей. На какво ни учи това?

Благоразумност. Свещенослужителите, които проповядват на хората, трябва да вземат учението си от Бога.

Матей. Защо слънцето образува дъгата?

Благоразумност. За да разберем, че Божията благодат се потвърждава от Христа.

Матей. Защо изворите текат от морето през земята?

Благоразумност. Те изявяват, че Божията благодат идва чрез Христовото тяло.

Матей. Защо някои от изворите се намират по върховете на планините, а други в долините?

Благоразумност. Искат да ни научат, че Духът на благодатта извира както във велики и силни хора, така също и в унижени сиромаси.

Матей. Защо пламъкът на свещта се поддържа от фитилът ѝ?

Благоразумност. За да покаже, че ако благодатта не разпаля сърцето, не ще има у нас истинска светлина на живота.

Матей. А защо фитилът и парафинът се унищожават, за да гори свещта?

Благоразумност. За да покажат, че и тялото и душата трябва да бъдат на Божие разположение. Те трябва да се изразходват, за да се поддържа в нас Божията благодат в добро състояние.

Матей. Защо пеликанът пробива гърдите си с клюна си, когато няма с какво да нахрани малките си?

Благоразумност. За да ги храни с кръвта си и чрез това, да ни покаже, че и Христос толкова много обича своите чада, че ги спасява от смъртта чрез кръвта Си.

Матей. Какво можем да научим от песента на петела?

Благоразумност. Тя ни напомня първото ни отричане от Христа и разкаянието ни след това. Песента му също ни показва, че идването на зората е близо. Понякога то ни напомня приближаването на последния и страшен ден на всеобщия съд.

Месецът мина неусетно и те съобщиха на стопаните, че трябва да продължат пътуването си. Тогава Йосиф каза на майка си:

-- Мамо, добре ще е да не забравим да помолим Тълковникът да ни изпрати пак Великосърдечен, за да ни ръководи и през останалата част на пътя ни.

-- Браво, моето момче -- каза майка му. -- Добре, че ме подсети, аз бях забравила.

Християна написа писмо и помоли г-н Бодрю да го изпрати по някой сигурен човек до добрия неин приятел Тълковника.

Когато последният получи писмото и го прочете, каза на донеслия го да събщи на пътниците, че ще им изпрати Великосърдечен.

Стопаните, като видяха, че Християна се приготвя да тръгне отново, събраха всички домашни, за да благодарят на Царя, че им беше изпратил такива добри гости. След молитвата казаха на Християна и Милосърдна:

-- Няма да ви пуснем да излезете оттук, преди да ви покажем, според обичая на този дом, нещо, върху което да мислите и по време на пътуването. Тогава Християна, децата и Милосърдна бяха заведени в една стая. Там им показаха плода, от който бяха яли Адам и Ева.

Показвайки им по този начин причината за изгонването на последните двама от Рая, попитаха Християна:

-- Как мислиш, какво е това?

Тя отговори: Може би е нещо за ядене или пък е отровно? Не зная!

Разказаха ѝ какво е и тя издигна ръцете си (Битие 3:6, Римляни 7:24).

След това я заведоха на друго място, показаха ѝ и стълбата, която Яков бе сънувал (Битие 28:12). Загледана в нея, тя видя нещо, което другите не видяха --- няколко ангела слизаха и се качваха по стълбата. Наблюдавайки прекрасните неща в този дом, малкият Яков каза на майка си:

-- Мамо, това място е много хубаво! Моля те, кажи им да ни позволят още малко да останем. И те стояха, докато очите им се наситиха на тази приятна гледка.

След това бяха отведени на мястото, където висеше златната котва. Казаха на Християна да я свали и да я вземе със себе си: "Необходимо е да се държиш за нея (Евреи 6:19) и в случай, че срещнеш буря да останеш твърда (Йоил 3:16)! Всички ликуваха от радост.

Отидоха и на планината, на която Авраам щеше да принесе сина си Исаак в жертва на Бога. Показаха им запазените и до днес: олтар, дърва, огън и нож (Битие 32:9).

При вида на всичко това те издигнаха ръцете и казаха: О, каква любов и какво себеотрицание показва Авраам към Господаря си -- Бога!

Накрая Благоразумност ги заведе в трапезарията. Там имаше китара и тя им посвири. Изпя и прекрасна песен, с която им представи това, което бяха видели:

Видяхте забранения плод на Ева,

Пазете се от него!

Видяхте стълбата на Яков

И слизащите ангели по нея,

Един якор (Специално, ритуално хлебче, кравай, който булката носи при венчавката в черквата) приехте, но това не стига –

Най-добрата жертва принесете с Авраама!

Докато Благоразумност пееше, някой почука на вратата. Вратарят отвори и на прага застана г-н Великосърдечен. Ах, каква радост обхвана всички, когато той влезе! Та съвсем скоро той бе убил кръвника Жесток и ги бе избавил от лъвовете.

Великосърдечен каза на Християна и Милосърдна:

-- Моят Господар ви изпраща по една бутилка вино, по една печена царица и два нара, а за момчетата малко смокини и грозде за из път.

Да! Наистина беше време да продължат пътя си. Благоразумност и Набожност ги изпратиха. Като дойдоха до вратата, Християна попита вратаря:

-- Минавал ли е наскоро някой?

-- Да, неотдавна мина един пътник -- отговори той. -- Каза ми, че по Царския път, по който и вие пътувате е било извършено голямо нападение, но разбойниците са хванати и в най-скоро време ще бъдат съдени за злосторничеството им. Християна и Милосърдна потръпнаха уплашени от това известие, но в този момент се чу гласа на Матей:

-- Мамо! Не се бой! Нали г-н Великосърдечен е с нас и ще ни води!

Християна се обърна към вратаря:

-- Господине, много съм благодарна за голямата добрина, която показахте към нас. Не можем да ви се отплатим с нищо, но в знак на уважение приемете този малък подарък -- и му даде една жълтица.

Той ѝ се поклони, като каза:

-- Нека твоите дрехи бъдат винаги бели и главата ти да бъде винаги помазана с миро (Еклесиаст 9:8).

Бог да дава живот на Милосърдна и Бог да я запази от смъртта. Добрините ѝ нека да бъдат много (Второзаконие 33:6).

Съветът му към момчетата беше: Отбягвайте младежките страсти. Подражайте живота и благочестието на праведните и мъдри хора (II Тимотей 2:22). Това ще бъде радост за сърцето на майка ви и ще ви донесе похвала от всички здравомислещи човеци.

Като благодариха на вратаря, пътниците поеха пътя си.

Глава пета

Видях в съня си, че точно когато групата стигна до полите на един хълм, Набожност спря и извика:

--Уви! Забравих подаръка, който смятах да подаря на Християна и на другарите ѝ. Ще се върна, за да го донеса! -- при тези думи тя се обърна и затича обратно.

Християна още наблюдаваше отдалечаващата се Набожност, когато чу, че в градината, недалеч от мястото, където бяха спрели, някой пееше прекрасна песен:

През целия ми живот Твоята благост
Към мен щедро се показва,
И Твоят дом всякога
Моето жилище ще бъде.

Заслушана, тя долови и друг глас, който отговаряше:

Наистина, благ е нашият Господ
И милостта Му е от век във век;
Истината Му стои непоклатима
И ще пребъдва до веки веков.

Гласовете бяха чудесни. Християна попита Благоразумност кой пее толкова сладко (Песен на Песните 2:11,12).

-- Нашите полски птички -- гласеше отговорът. Те пеят тези песни много рядко, само през пролетта, когато слънцето започне да топли по-силно и цветята се разпукват.

Те са опитомени и са свикнали да живеят въщи. Когато сме печални, те ни разведряват. Песните им развеселяват горите, градините и пустите места.

В това време Набожност се върна и показа това, което беше донесла на Християна:

-- Виж, донесох ти скицирани всичките неща, които видях у дома. Когато пожелаеш да си ги припомниш за свое насърчение и утеха, разгледай картините и им се любуйвай.

Като прехвърлиха хълма, започнаха да се спускат в Долината на смирението. Скатът беше стръмен, а пътят хлъзгав. Те обаче бяха доста внимателни и слязоха благополучно.

Когато стигнаха в долината, Набожност каза на Християна:

-- Това е мястото, където твоят съпруг се среща с омразния бяс Аполлон. Навярно си чула за това. Бъди смела! Не се страхувай! Докато Великосърдечен е ваш водач, ние сме уверени, че ще бъдете добре запазени.

Оставяйки ги на грижата на водача им, Благоразумност и Набожност се върнаха. Великосърдечен излезе напред, за да продължат пътя си.

Великосърдечен. Не трябва да се плашим толкова от тази долина. Тук няма нищо, което може да ни навреди, освен ако ние сами не си направим зло. Истина е, че именно тук Християн се среща с Аполлон и се би с него, но този бой беше последица от подхлъзванията, които съпътстваха слизането му по хълма. Всички, които подобно на Християн се подхлъзват при слизането, тук, в долината, имат борба. Оттук и неприятното име, с което пътниците наричат това място.

Когато простите хора чуят, че на някой му се е случило нещо страшно, в тяхното въображение се явяват ужасни таласъми или зли духове. Но на никой не му идва наум, че сполетялото този човек е последица от делата му. Тази долина, както всяка друга е много плодотворно място. Уверен съм, че ще попаднем на нещо, което ще ни обясни защо Християн е бил нападнат толкова свирепо.

Изведнъж Яков хвана майка си за ръка, като сочеше нещо напред:

-- Мамо, виж отсреща онзи стълб. Струва ми се, че на него има нещо написано. Да отидем и да видим!

На стълба наистина имаше табелка с думите:

"Нека подхлъзванията на Християн, преди да дойде в долината, и битката, която той води в нея, да бъдат предупреждение за всеки, който идва след него."

Ето, нали ви казах, че ще намерим нещо, изясняващо причината за нападението над Християн тук.

Поглеждайки към Християна, той продължи:

-- Това не е унижение нито за Християн, нито за всички останали, които са пострадали като него. За човек е много по-лесно да се изкачи по този хълм, отколкото да слезе. За много малко възвишения в този свят може да се каже същото. Но нека оставим добрия човек на мира, той сега си почива. Християн издържа славна победа над врага!

Дано Този, Който живее във Висините, никога не допуска да ни сполети нещо по-лошо, когато дойде време да опитаме силите си в бой със злото.

Ние пак ще дойдем в Долината на смиренieto. Тя е най-богатата и най-плодоносна земя по тези места. Вижте колко е красива със своите ливади. Ако човек дойде тук през лятото, както ние сега дойдохме, и ако нищо не е чувал за нея преди това, ще бъде възхитен от прекрасната гледка. Очарователната зеленина и тихата прелест на маковете наистина я правят прелестна (Песен на Песните 2:1). Познавам много добри хора, които притежават места в тази долина. А ние добре знаем, че Бог на горделивите се противи, а на смирените дава благодат (Яков 4:6, I Петрово 5:5). Наистина тя е изобилно плодноносна. Мнозина желаят пътят, който води към дома на Отца, да минава през нея, за да избегнат катеренето, но всичко става, както Бог е благоволил, а не както на нас ни се иска.

Докато вървяха и си приказваха, те видяха момче, което пасеше овцете на баща си. То беше красиво и силно, но беше много бедно облечено. Въпреки това, със сияещо от радост лице, то пееше.

Великосърдечен каза:

-- Слушайте, какво пее!

И те се заслушаха в песента:

Долу ли си, не се бой от падане;
Смирен ли си, гордост не ще те върхлети,
Който смирява себе си,
Сам Бог му е водач.
Стига ми, което имам аз,
Било малко или много!
Винаги ще съм доволен
От това, което Бог ми е дал.
Пътуващите от далеч
Лесно носят малък товар!
Сиромаш ли си на земята,
Богат ще си на Небето.
С блаженство и добрини
Бог ще ни обдари.
Нека бъде Нему слава!
Вечен живот Той ни дава!

-- Чувате ли? -- попита Великосърдечен. -- Едва ли има по-радостно и честито момче на света от него. Много от хората, тънещи в злато и коприна, биха му завидели. Но да продължим започнатия преди разговор.

В миналото нашият Бог и Отец е имал тук своята лятна къща. Той много обичал да посещава тези ливади заради чистия и пресен въздух. Човекът, който тогава също живеел постоянно тук, не бил смущаван от напразен шум или пък от други неприятности. Навсякъде другаде вилнеят страсти, кавги, шум и омраза, тук обаче благочестивият човек е запазен от зли мисли и дела и никои не му пречи да изпълнява Божията воля. На всички, които пътуват към небето, пътят им минава оттук. Въпреки че Християн се срещна именно тук с Аполон и даже се би с него, аз ви казвам, че в миналото тук са живели ангели (Осия 12:4,5). Тук хората са намирали бисери (Матей 13:46) и са чували думи на вечен живот (Притчи 8:3-5).

По времето когато нашият Бог и Отец е имал тук лятна къща и е обичал да се разхожда в тази долина, той оставил пари и поръчал да се помага на всеки, които минава оттук и обича да разглежда тази местност. Това е заслужена заплата на определеното време, за да бъдат улеснени в пътуването си по-нататък.

Самуил. Господине, разбрах, че тъкмо в тази долина баща ми се е бил с Аполон. Долината е много голяма! Аз искам да знам къде е станал боя.

Великосърдечен. Баща ти се е бил с Аполон, ей там в клисурата зад Забравливата поляна. Това е най-опасното място в долината. Опасността е особено голяма, когато пътешествениците забравят какви блага са получили, преди да стигнат дотук. На това място мнозина са срещали трудности в пътуването си и съм уверен, че ще намерим някакъв белег или паметник, който да свидетелства за борбата им с Аполон.

Милосърдна. Минахме през много места, но моят дух се чувства тук много по-добре, отколкото където и да е другаде.

Чудесно е да се намираш на място, където не се чува шум от коли и да размишляваш кой си, откъде си дошъл, за какво те е определил Царят и какво си направил за себе си. Тук дълбоките ти мисли могат да съкрушат сърцето ти и ти можеш да дадеш воля на сълзите си, докато очите ти станат като водоемите на Есевон (Песен на Песните 7:4). За благополучно преминалите през нея Долината на плача се превръща в извор на сълзи на покаяние и дъжд, който Бог изпраща, за да напълни водоемите. В нея Царят ще върне лозята на своите избрани. Минаващите оттук ще пеят радостно, както пъ и Християн, макар че се беше срещнал с Аполон (Псалм 84:5-7, Осия 2:15).

Великосърдечен. Така е. Минавал съм през много места, но най-добре се чувствам, когато се намирам в тази долина. Аз съм предвождал много пътешественици и винаги те са ми изповядвали същото.

Ще погледна на онзи, -- казва Царят -- който е сиромаш и духом съкрушен, и на онзи, който се бои от Словото Ми.

Докато говореха, те стигнаха до мястото, където Християн се беше срещнал с Аполон. Великосърдечен каза на Християна и на децата ѝ:

-- Ето, това е мястото. Християн стоеше тук, а оттам излезе Аполон. Вижте, нали ви казах, че ще намерим някакъв белег за тази борба! Тук по камъните има капки от кръвта на мъжа ви. Погледнете наоколо, ето някои от пречупените стрели на Аполон! Вижте отгъпаното от краката им място. Наистина! Тук Християн се показва голям герой. Би се толкова храбро, колкото би го сторил и самия Херкулес.

Когато Аполон бе победен, той се оттегли в Долината на Смъртната сянка, в която ще стигнем след малко. Ето там има и паметник, на който е изобразена тази битка.

Понеже паметникът беше край пътя, те се приближиха до него и прочетоха следните думи:

На това място бой стана.

Християн с Аполон тук се би.
С ярост твърде голяма.
И страшно той надви.
Аполон едва се отърва
В своето мрачно убежище.
Този паметник е построен
На всички да свидетелства.

Като преминаха това място, стигнаха до пределите на Смъртната сянка. Тази долина беше дълга и много страшна. Тук обитаваха всякакви чудовища. Въпреки това жените и децата можаха да я преминат бързо и лесно, защото беше светло, а и Великосърдечен беше с тях.

Когато навлязоха в долината, земята се разлюля и на тях им се зави свят. Чуваха съскане на змии, но не виждаха нищо. Момчетата, изплашени, попитаха:

-- Не сме ли стигнали още края? Водачът ги ободри с думите да вървят бързо, като внимават къде стъпват, да не би да попаднат в някоя примка.

Яков се почувства зле, вероятно от страх. Майка му му даде една чаша от питието и три хапчета. Това бе лекарството, приготвено от г-н Изкусен. След като момчето се съвзе, те продължиха да вървят, докато стигнаха средата на долината. Изведнъж Християна каза:

-- Струва ми се, че виждам нещо на пътя пред нас.

-- Какво, мамо? -- попита Йосиф.

-- Грозно, нещо!

-- На какво прилича, мамо?

-- Такова нещо друг път не съм виждала. Прилича. . . какво да ти кажа? . . . не зная на какво прилича. Ето го, съвсем близо е.

Великосърдечен. Който се страхува от него, нека да стои по-близо до мене.

Той беше разпознал свирепия бяс, приближаващ се към пътниците. Войнът тръгна решително срещу него и докато жените и децата успеят добре да го разгледат, чудовището изчезна от очите им.

Тогава си спомниха казаното от апостол Яков:

Съпротивете се на Дявола и той ще побегне от вас (Яков 4:7).

Скоро след като бяха продължили, Милосърдна се обърна назад и видя един лъв, който тичаше след тях. Той така изрева, че цялата долина заеча и всички, освен Великосърдечен, се разтрепераха от страх. Водачът пропусна жените и децата да минат напред и остана да посрещне лъва (I Петрово 5:8,9). Звярът се приближаваше бързо, но като видя, че Великосърдечен е решил да му се възпротиви, спря, дръпна се назад и не посмя да приближи до тях.

Пътниците продължиха пътя си, докато стигнаха до един ров, изкопан напречно на пътя, за да спира движещите се. Докато мислеха как да го прескочат, се спусна гъста, черна мъгла и нищо не се виждаше.

-- Уви! Какво ще правим сега? -- възкликнаха пътниците. Последва спокойният отговор на Великосърдечен:

-- Не се страхувайте, запазете спокойствие! Ще видите, че ще се справим и с това препятствие. Стоейки там, им се стори, че чуват шум и гласовете на неприятелите. Видяха, че от рова се издигат огън и дим. Християна каза на Милосърдна:

-- През какви страшни места е минал моя съпруг! Бях чувала ужасни описания на местността, но никога не съм си я представяла такава, каквата сега я виждам. Горкият! Той е минал оттук през нощта. Бесовете са се трупали и са ръмжали около него, готови да го разкъсат на късове.

Мнозина са разказвали за тази Долина на Смъртната сянка, но никой, който не я е видял, не е в състояние да я опише.

Само сърцето знае своята тъга и чужд не споделя радостта му (Притчи 14:10).

Страшно нещо е да бъдеш на това място сам. Великосърдечен. Това е все едно да се бориш с дълбоки и силни води или да слизаш в бездната; да си всред морето и да слизаш до основите на планините. Струва ти се, че земята те е заобиколила с всичките си прегради завинаги. Но нека ходещите в тъмнина да възложат надеждата си на Господното име и да се доверят на Своя Бог (Исаия 50:10). Вече ви споменах, че съм минавал през тази долина често. Случвало се е да съм в по-голямо утеснение, отколкото сме сега, но все пак, както виждате, съм жив и здрав. Не желая да се хваля с това, защото от всичките тези опасности не съм се избавял сам. Така че надявам се скоро да се избавим от злото, което ни заобикаля. Трябва да се помолим за светлина на Този, Който може да просветли тъмнината, и Който може да забрани на всички дяволи на бездната да ни докосват.

Тогава всички се помолиха, като викаха силно към Бога. В отговор Той им изпрати светлина и избавление, така че всички пречки бяха премахнати от пътя им. Дори и рова, който преди малко ги беше спрял, бе изчезнал.

Краят на долината беше далеч. Предстоеше им още немалко път. Продължавайки по-нататък, те усетиха смрад и най-отвратителни гнусни вони, които ги накараха да повръщат. Тогава Милосърдна каза на Християна:

-- Каква разлика има между това място и домовете на Тълковника и там, където си починахме!

-- Лошо и страшно е да минаваш оттук -- обади се едно от момчетата, -- но много по-лошо и по-страшно е да останеш завинаги на това място. Доколкото разбирам, една от причините, поради които трябваше да минем оттук, е небето да ни стане още по-приятно и радостно място.

-- Браво, Самуиле -- каза водачът, -- говориш като възрастен човек.

-- Минавайки оттук -- продължи момчето, -- смятам, че ще оценя по-добре хубавия път, отколкото през целия си живот.

Великосърдечен. Скоро ще излезем от това мрачно място.

Те продължаваха да вървят.

Йосиф. Дали не може вече да се види краят на тази долина?

Воинът предупреди:

-- Гледайте пред себе си и внимавайте къде стъпвате, защото приближаваме клопки и препятствия. Всички се вгледаха пред себе си и вървяха предпазливо. Въпреки това примките ги притесняваха много. Близо до пътя видяха човек, хвърлен в един ров от лявата страна. Месата му бяха разкъсани.

Водачът поясни:

-- Това е Небрежко, който, минавайки оттук, е бил много невнимателен и непредпазлив. Един човек на име Грижльо е бил с него. Когато злите духове хванали Небрежко и го убили, Грижльо успял да се измъкне от ръцете им и да избяга. Не можете да си представите колко много хора загиват тук! Въпреки това мнозина лекомислено тръгват на този дълъг и опасен път без водач. Горкият Християн! Учудващо е как е преминал през това място жив и здрав! Той имаше добро сърце и Неговият Бог го беше възлюбил. Иначе не би могъл да се избави от злините на Смъртната сянка.

Наближиха края на долината. Бяха стигнали мястото, където Християн, когато минаваше оттук, беше видял една пещера. Точно от нея излезе исполинът Чуқан. Този Чуқан беше свикнал да обира пътниците с измама. Той повика по име Великосърдечен,

все едно че му бе приятел, и му каза: Колко пъти ще ти се забранява да вършиш тези работи?

-- Кои работи? -- запита Великосърдечен.

-- Кои работи ли? -- отвърна му исполинът. -- Знаеш много добре кои. Аз обаче ще сложа край на твоето занимание.

Великосърдечен. Разбирам, че искаш да се бием, но преди да започнем, нека добре да се разберем.

Жените и децата се разтрепериха изплашени и не знаеха какво да правят.

Чукан. Ти обираш земята ни по най-долния начин.

Великосърдечен. Това са общи думи, кажи нещо по-определено и ясно.

Тогава исполинът му каза:

-- Ти крадеш хора. Ти събираш жени и деца и ги водиш на страшно място, като с това отслабваш държавата на моя господар.

Великосърдечен. Аз съм слуга на Небесния Бог. Моята работа е да приканвам грешните хора да се покаят за сторените от тях грехове и да обещаят повече да не ги вършат. Заповядано ми е да се старая, да обърна към Бога мъже, жени и деца, да бъдат откъсвани от тъмнината към светлината, да бъдат изтръгвани от ноктите на Сатана, и да бъдат заведени при Него. Ако това е истинската причина на заядливостта ти, то аз съм готов да се бия с тебе заради тях.

Исполинът тръгна към Великосърдечен. Воинът побърза да го посрещне. Чукан носеше тежка тояга, а Великосърдечен извади меча си. Боят започна. Още с първия удар исполинът накара Великосърдечен да падне на коляно. Жените и децата нададоха писък, страхувайки се за своя защитник и за себе си. Но опитният воин веднага скочи, нападна яростно исполина и го нарани по ръката.

Боят продължи около час. Великанът се запъхтя и ожесточи толкова много, че дъхът му излизаше от устата и носа му като пара от вряща в котел вода.

Разбраха се да спрат да се бият за малко, докато си починат и двамата. Великосърдечен използва това време да коленичи в молитва към Бога.

Жените и децата пищяха и плачеха, страхувайки се да не би да победи исполинът и да бъдат заробени.

След кратката почивка боят бе подновен. Точният удар на Великосърдечен свали исполина на земята.

-- Чакай да стана -- помоли той.

Боецът го изчака, и след малко двамата отново бяха на крака в смъртната борба. За малко великанът щеше да пръсне главата на Великосърдечен с тежката си тояга, но последният изпревари ударът му, спусна се светкавично срещу него и заби меча си между ребрата му. Силите на исполина го напуснаха и той не можеше вече да се държи на крака. Следващият удар на Великосърдечен отне живота му. Воинът отсече главата на мъртвия Чукан.

Жените и децата дойдоха на себе си. Те изтриха сълзите си и въздадоха слава на Бога за избавлението и за подкрепата, която бе дал на водача им.

След това издигнаха стълб и поставиха на върха му главата на исполина. В основата на този своеобразен паметник те написаха следното:

Притежателят на тази глава
Измъчваше всички пътуващи.
Той препречваше пътя им винаги
И взимаше всичко що имаха.
Но дойде ден Великосърдечен
група пътници да предвожда.

В бой той влезна с исполина
И сломи злокобната му сила

И видях, че групата се запъти към едно високо място, което бе издигнато, за да могат пътниците да видят добре околността. Това бе същото място, от което Християн съгледа за първи път своя приятел Верен. Тук Великосърдечен даде почивка. После се нахраниха и отново въздадоха слава заради избавлението си от опасния враг. По време на яденето Християна попита водача има ли някакви рани от борбата. Великосърдечен ѝ отговори:

-- Слаба работа, само натъртване, което не само не ми пречи, а, напротив, то е доказателство за моята любов към Господа и към вас. То ще ми послужи и за увеличаване на наградата ми.

Християна. Водачо! Не се ли уплаши, когато го видя да идва насреща ти с тази тежка тояга?

Великосърдечен. Мой дълг е да не съм самоуверен и да не се облягам на своята собствена сила, но винаги да се надявам на най-силният от всички.

Християна. А какво си помисли, когато те свали на земята с първия си удар?

Великосърдечен. Спомних си, че така стана и с Господаря ми, но накрая победителят бе Той (II Коринтяни 4:10,11, Римляни 8:37).

Матей. Мисля си, че Бог беше безкрайно добър към нас, като ни изведе от тази долина и ни избави от ръцете на злия враг. Бих прибавил, че ние трябва винаги да се доверяваме на Бога, Който ни даде такова голямо свидетелство за любовта Си към нас.

След тези думи те станаха и продължиха пътуването си.

Наблизо, встрани от пътя, се намираще един голям дъб. Когато стигнаха до него, видяха, че под него лежи стар човек. По дрехите, тояжката и пояса му разбраха, че е пътник. Той беше дълбоко заспал.

Великосърдечен го събуди. Старецът отвори очите си, видя воинът и попита:

-- Какво има? Кой си ти? Какво търсиш тук?

Великосърдечен. Не се сърди толкова, приятелю! Ние не сме лоши хора и нищо няма да ти сторим.

Старецът стана предпазливо и попита с кого разговаря.

Великосърдечен му каза името си и че е водач на пътуващи към Небесната страна хора.

Честен -- така се казваше стареца -- каза:

-- Моля, простете ми! Помислих си, че сте онези, които преди известно време обораха парите на Маловерен. Сега обаче виждам, че сте добри хора.

Великосърдечен. Добре, ами ако наистина бяхме онези хора, какво щеше да направиш, за да се избавиш?

Честен. Какво ли? Щях да се бия с вас до последен дъх. Сигурен съм, че нямаше да можете да ме надвиете. Християнинът не може никога да бъде победен, ако сам не се предаде.

Великосърдечен. Добре го каза, дядо. Говориш истината и разбирам, че си добър човек.

Честен. Последните ти думи показват, че познаваш правия път, защото всички мислят, че от нас, християните, няма по-слаби хора на света.

Великосърдечен. Е, разбрахме кой какъв е! Моля те, сега кажи ми, как се казваш и откъде си.

Честен. Името си не мога да ти кажа. Идвам от Глупецово. То е на четири километра от Погибелово.

Великосърдечен. А, от този град ли си? Май знам името ти. Ти си Честност нали?

Честен се изчерви и каза:

-- Не, Честност е отвлечено име. Аз се казвам Честен. Дай Боже моят характер да съвпада с името ми. Аз обаче съм изумен, господине, как успя само от името на града да познаеш кой съм?

Великосърдечен. Чувал съм за тебе от Господаря си. Той знае всичко, което става на земята. Много пъти съм се питал как от град Глупецово, който е по-лош от Погибелово, са могли да тръгнат пътници към небесните жилища?

Честен. Да, ние сме настрана от топлите и светли лъчи на слънцето и затова сме по-студени и по-нечувствителни. Но и на ледена планина да е човек, след като го огрее Слънцето на Правдата, замръзналото му сърце ще усети топлината и ще започне да се размразява. Така стана и с мене.

Великосърдечен. Вярвам, дядо Честен! Вярвам, защото добре зная, че това е истина.

Честен поздрави всички останали със свята целувка и ги попита за имената им. Помоли ги да му разкажат за пътуването им дотук.

Християна му отговори:

-- Сигурно си чувал за мен. Християн беше мой съпруг и това са четирите му деца.

Можете ли да си представите какво направи Честен, когато разбра с кого говори? Не мога да опиша радостта и задоволството, което той изпита в този момент. Благослови ги с множество благословения и каза:

-- Чувал съм много неща за твоя съпруг и за борбата с трудностите по време на пътуването му. Нека ти кажа за насърчение, че името на твоя мъж е известно по всички части на земята. Неговата вяра, смелост, търпение и искреност във всичко и винаги са направили името му много прочуто.

След като каза това, Честен отправи погледа си към момчетата:

-- Матей -- започна той, -- бъди по добродетели като Матей Митарят по добродетелта си (Матей 10:3), Самуиле, бъди като пророк Самуил, човек на силната вяра и на усърдната молитва (Псалм 99:6), Йосифе, бъди целомъдрен и бягай от изкушения като Йосиф в дома на Петефрий (Битие 39). А ти, Якове, бъди като праведния Яков и като Яков, брата на Господа (Деяния 1:13.).

Разбирайки коя е Милосърдна и как е оставила своя град и своя род, за да тръгне на път с Християна и синовете ѝ, Честен добави:

-- Името ти е Милосърдна. Чрез милосърдие ще бъдеш подкрепена и преведена през всички трудности, които ще придружават пътя ти, докато стигнеш там, където ще гледаш вечно Изворът на милосърдието.

Великосърдечен беше много доволен от Честен и му се усмихваше радостно.

Тръгнаха заедно и водачът попита стареца, дали познава някой си Боязливко. Последният бил излезнал от околностите на град Глупецово, където живеел, и тръгнал на път към небето.

Честен отговори:

-- Познавах го много добре. Той започна много добре, но беше един от най-досадните пътници, които съм виждал през живота си.

Великосърдечен. Виждам, че си го познавал добре. Описа го много точно.

Честен. Разбира се. Аз бях негов приятел и почти не се разделях от него. Когато той за първи път се замисли върху онова, което щеше да стане с нас в бъдещето, аз бях с него.

Великосърдечен. Аз пък му бях водач от дома на Господаря си до вратата на Небесния град.

Честен. Тогава ти знаеш много добре, че беше досаден, нали?

Великосърдечен. Да, но аз го търпях. Бях свикнал. На нас, водачите, често ни поверяват такива хора, за да ги водим към Бога.

Честен. Разкажи ми, моля те, как се държа, докато беше под твоето водителство.

Великосърдечен. Все се страхуваше, че няма да стигне до мястото, за което беше тръгнал. Всичко, което касаше трудностите при пътуването, го плашеше. Чух, че лежал и плакал цял месец край Тинята на отчаянието. Не смеел да навлезе в нея, макар че виждал мнозина да преминават пред него на другата ѝ страна. Повечето от тях му подавали ръка, за да го преведат. Не искал и назад да се върне. Често казваше, че ще умре, ако не отиде в Небесния град и при все това губеше кураж при всяка срещната трудност и се препъваше във всяка съчка, хвърлена от външни хора на пътя му.

След като дълго време стоя пред Тинята на отчаянието, една сутрин видях, че той събра смелост и се опита да я премине. Когато излезе на отсрещния бряг, не му се вярваше, че е успял. Струва ми се, че имаше подобна тиня в ума си, която носеше навсякъде със себе си. Иначе не би бил толкова страхлив.

После стигна до вратата, от която започва пътя. Стоя пред нея, стоя и мисли дълго време, преди да похлопа. Когато най-после го стори и вратата се отвори, той уплашен се отдръпна, като направи път на други да влязат преди него. Докато се реши и той да пристъпи, вратата се затвори отново.

Горкият! Стоеше там и трепереше -- да го съжалиш, като го гледаш! Чудеше се и не знаеше какво да прави. Нито пристъпваше напред, нито искаше да се върне обратно. Най-накрая хвана чукалото, което висеше на вратата, и похлопа с него няколко пъти. След като вратата отново се отвори, той пак се дръпна назад както по-рано.

Вратарят се приближи до него и го попита:

-- Какво искаш, Треперко?

-- Вместо да отговори, Боязливко падна на земята. Вратарят се чудеше, като го гледаше да мълчи и да трепери.

После го насърчи:

-- Мир на тебе! Стани! Вратата е отворена. Влез. Ти си благословен.

След тези ободрителни думи Боязливко стана и влезе, треперейки като лист. Вътре обаче закри с ръка лицето си и от срам не смееше да погледне намиращите се около него. Постоя известно време така и след като му показаха накъде да върви, продължи пътя си. Така стигна до нашия дом. Но което се случи при първата врата, се повтори и при вратата на Господаря ми Тълковник. Въпреки че Боязливко стоя там и дълго време мръзна преди да посмее да почука, той не искаше да се върне назад. Носеше в себе си препоръчително писмо до Господаря, в което се казваше да му бъде оказано нужното гостоприемство и да му се даде добър водач, понеже е много страхлив. И при все че това писмо беше в джоба му, пак се страхуваше да почука на вратата. Стоейки така часове, той премаля от глад и краката му отказваха да го държат. Точно тогава аз погледнах през прозореца и като го видях, излязох при него. Попитах го кой е. Вместо да чуя отговор от устата му, забелязах, че очите му се пълнят със сълзи и тутакси разбрах какво иска. Влезнах вътре и казах на Господаря си. Той ме изпрати да го повикам, но докато го склоня да влезе, доста зор видях. Накрая все пак успях. Господарят ми го прие с радост и се отнесе към него много любезно. За обяд приготвиха най-хубавото ястие. Боязливко подаде на Господаря писмото и Той каза, че ще задоволи желанието му. След като престоя известно време въкъщи, той се посъвзе и поотпусна. Господарят ми, както знаете, е много милостив и снизходителен към всички, които се страхуват и този Треперко получи особено насърчение от Него.

След като разгледа дома, Боязливко се приготви да продължи пътуването си към Града. Господарят ми му даде, както по-рано даде и на Християн, шише вино и няколко вкусни неща за ядене. И така, тръгнахме. Аз вървах напред, а Боязливко, който говореше много малко, силно въздишаше зад мен.

Стигайки до едно място, където висяха обесени трима души, го чух да си говори: Съмнявам се да не би и моя да бъде същия. Но когато по-нататък видях кръста и гроба, много се зарадва и пожела да остане малко, за да погледа. Като продължихме пътя си, изглеждаше по-весел. Не се уплаши от хълма Мъчнотия, нито го беше страх от лъвовете. Трябва да знаете, че проблемите му не произлизаха от трудностите и пречките по пътя, а от страха дали ще бъде приет.

С голяма мъка го въведох в дома, наречен Красен. Запознах го с девойките, но той се срамуваше да дружи с тях. Предпочиташе да бъде сам, но много обичаше да слуша полезни разговори и често пъти се криеше зад завесата, за да ги следи. Особено интересни му бяха разказите за древността и той дълго в ума си размишляваше за нея. Когато си тръгнахме от това място, той призна, че му е било много приятно да бъде в последните два дома.

Когато се спускахме от Красния дом надолу по хълма в Долината на смириенето, Боязливко слезе много лесно. Стори ми се, че той чувстваше като личен приятел тази долина. Толкова весел и доволен не го бях виждал до този момент. Играеше си като дете, прегръщаше земята и целуваше цветята (Плачът на Еремия 3:27-29). Ставаше рано в зори и се разхождаше с наслада в Долината на смириенето.

Когато обаче стигнахме до Долината на Смъртната сянка, се уплаших да не го загубя. Щеше да умре от страх. Викаше: "О, вампирите ще ме грабнат! О, зверовете ще ме разкъсат!" и аз с голяма мъка успях да го успокоя. Плачеше и викаше толкова много, че ако вампирите наистина го бяха чули, нямаше да закъснеят да го нападнат.

Едно нещо обаче ми направи силно впечатление: тази долина беше неимоверно тиха, когато минавахме през нея. Никога друг път не е била такава, нито преди това, нито след това. Струва ми се, че обитателите ѝ нарочно бяха възпрени от нашия Господ и им беше заповядано да не правят нищо, докато не премине Боязливко.

Ако ви разкажа всичко подробно, сигурно ще ви отегча, затова ще ви разкажа само още няколко неща. Когато стигнахме при Суетния панаир, Боязливко беше готов да се бие с всички, които бяха там. Много се страхувах някой да не го удари по главата и да го убие. Така ги ядосваше с разобличаването на тяхното безумие! В Омайната земя беше много внимателен. Когато обаче стигна до моста на реката, пак много се уплаши. "Сега! -- каза той -- ще се удавя и ще загина завинаги. Никога няма да видя с радост Лицето, заради което пропътувах толкова дълъг път."

И тук видях едно доста забележително нещо -- водата на онази река беше много по-плитка, отколкото когато и да било преди. Той я премина без дори да си намокри краката. Когато отиваше към вратата, аз се сбогувах с него, пожелавайки му добро приемане горе. Той ми отговори: Да, да!, след което се разделихме и оттогава не съм го виждал повече.

Честен. Предполагам, че най-после е бил увенчан с успех, нали?

Великосърдечен. Да! Никога не съм се съмнявал в това. Той беше човек с изряден дух, но почти винаги се страхуваше от нещо. Това правеше живота му отегчителен не само за него, но и за другите (Псалм 83). От всички останали той чувствуваше греха най-силно. Испитваше панически страх да не би да направи някакво зло на някого. Много пъти се отказваше от принадлежащи му неща, от страх да не съблазни някого с нещо (Римляни 14:21, I Коринтяни 8:13).

Честен. Каква беше причината за неговото вечно лошо настроение и страх?

Великосърдечен. Причините бяха две. Първата -- такава е волята на премъдрия Бог -- едни да свирят и да се веселят, а други да тъгуват и да плачат. Г-н Боязливко свиреше на басо гусла. Неговите приятели също свиреха на гуслите си (Откровение 5:8, 14:2,3). Гласът на тези музикални инструменти е по-тъжен, отколкото на останалите. Някои обаче твърдят, че басото е основата на музиката. Първата струна, която музикантът докосва, искайки да настрои инструментите, е струната на басото. Когато Бог иска да доведе човешката душа в съгласие със Себе Си, Той докосва първо тази струна. Единственият недостатък на г-н Боязливко беше, че той никога, дори и в напреднала възраст, не беше свирил на други музикални инструменти.

Позволявам си да говоря в преносен смисъл, за да събудя умовете на младите читатели. Също в книгата Откровение спасените са сравнени с група музиканти, които свирят с тръбите и китарите си и пеят песни пред престола (Откровение 14:2,3).

Честен. От това, което ми разказа за него, може да се заключи, че той е бил много ревностен човек. Не се е страхувал от трудностите, лъвовете и от Суетния панаир. Грехът и Пъкълът са карали косите му да настръхнат от ужас, защото се е съмнявал, че ще има честта да влезе в Небесната земя.

Великосърдечен. Да, прав си. Тези неща -- относно практичната страна на живота на пътниците -- го смущаваха и както ти спомена, те произлизаха от слабостта на неговия ум, а не от слабостта на духа му.

За него е вярна пословицата, която казва, че той с гола ръка може да извади горяща главня от огъня, ако се наложи. Но онова, от което той се притесняваше най-много, бе, че никой досега не е могъл да се отърве лесно от себе си.

Християна. Разказът за Г-н Боязливко е много поучителен. Аз си мислех, че няма друг като мене, но сега виждам, че си приличаме с този добър човек. Всъщност само две са нещата, в които се различаваме. Неговите страхове са били толкова големи, че никога не е могъл да ги скрие от хорските очи, докато аз успявам да прикрия моите в себе си. Неговите смущения са го притеснявали и измъчвали, спирани са го дори да търси подслон в гостоприемните домове, докато, напротив, моето смущение ме е окуражавало да хлопам по-силно на вратите, за да намеря прием.

Милосърдна. Вълнувах се при този разказ. Трябва да призная, че нещо боязливо е имало и в мен.

Винаги съм се страхувала повече от езерото -- да не изгубя мястото си в рая -- отколкото загубата на каквото и да е друго нещо. Мислех си: колко щастлива бих била, ако имах жилище там! Готова съм да бъда лишена от всичко в този свят, стига да спечеля това.

Матей. Страхът ме караше да мисля, че все още нямам в себе си това качество, което съпътства спасението. Човек като Боязливко го е имал, защо и аз да не бъда променен?

Яков. Без да имаш страх от Бога, не можеш да получиш благодат от Него. Също можеш и много да се страхуваш от пъкъл и пак да не получиш благодат.

Великосърдечен. Отлично, Яков! Точно така е! "Начало на мъдростта е страх от Господа!" Който няма началото, не може да има нито средата, нито края. Нека оставим спомена за г-н Боязливко, като изпеем една песен за него:

Добре, че от Бога се боеше,
О, драги ни Боязливко,
И страх те беше да направиш,
Каквото вредно бе за теб.
Но дали се бе уплашил
От езерото и от ровът?

Да! -- де вси да се бояха!
Сами себе си погубват,
Нямащите своят ум.

И видях, че те продължиха разговора си. След като Великосърдечен завърши разказа за Боязливко, Честен започна да им разказва за друг човек, наречен Вироглав. Той казвал, че е пътник, но Честен и досега продължаваше да твърди, че последният никога не е минавал през вратата, от която започва сигурният, прав път.

Великосърдечен. Разговарял ли си някога с него за това?

Честен. Да, разговарял съм, и то неведнъж и два пъти. Той винаги си оставаше такъв, какъвто е, независимо че се преструваше. Не го беше грижа нито за хората, нито за доброто. Правеше само това, което му идваше наум. Никой не можеше да го накара да направи нещо друго, дори да е по-добро.

Великосърдечен. А към какви принципи се придържаше? Надявам се, че ще можеш да ми отговориш.

Честен. Той твърдеше, че човек може да подражава както добродетелите, така и пороците на пътниците. По този начин той ще придобие опитност и ще бъде спасен и избавен от злото.

Великосърдечен. Той щеше да има право, ако беше казал, че и най-добрите хора могат да бъдат повлияни от пороците. Всъщност всички сме уязвими, към който и да е порок, освен ако винаги сме нащрек и постоянстваме в борбата с него. Струва ми се обаче, че Вироглав не се е стремил към това. Да не би да искаш да кажеш, че е твърдял, че както и да постъпва човек, винаги е прав?

Честен. Да, точно така! Той вярваше в това и постъпваше съобразно разбиранията си.

Великосърдечен. Но на какво е основавал своето твърдение?

Честен. Казваше, че се обляга на Свещеното Писание. То го подкрепяло.

Великосърдечен. Г-н Честен, би ли ни разказал по-подробно за това.

Честен. С удоволствие. Г-н Вироглав казваше, че тъй като възлюбеният от Бога цар Давид е прелюбодействал с Вирсавее, същото можел да прави и той. Мъдрият Соломон, Давидовият син, имал много жени, значи и той може да има повече от една жена. Разказваше за Сара и набожните баби от Египет, които лъжели, същото вършела и спасената Раав, ерихонската блудница, защо да не може да лъже и той?! Твърдеше, че учениците на Исус Христос отишли и взели по Негова заповед чуждо осле, същото можел да прави и той. Яков придобил благословието на баща си с измама, откъде накъде тя ще е забранена за него.

Великосърдечен. Страшна логика! А ти сигурен ли си, че е твърдял това сериозно? Да не би да се е шегувал?

Честен. Аз лично съм го чувал да защитава това убеждение. Дори го подкрепяше със стихове от Писанието. Излагаше и много други доводи.

Великосърдечен. Но такова твърдение изобщо не заслужава внимание! Не трябва да бъде търпяно!

Честен. Искам да ме разберете добре. Той не казваше, че всеки човек може да постъпва така. Само тези, които имат добродетелите, принадлежащи на хората, които вършат тези неща, могат да им подражават и в пороците.

Великосърдечен. Възможно ли е да има по-неправилно заключение от това? Излиза, че след като добрите хора са грешали от слабост, то и ние можем да грешим без страх от наказание, стига да имаме добродетели. Колко е опасно човек да се заслепи дотолкова от похотта, че да търси доводи, за да я оправдава! Но Писанието е вярно: "За тези, които се противят на Бога, Христос е камъкът. Отхвърлен от зидарите, камък за

препъване и съблазън, в Който да се спъват, противейки се на Словото. Те са определени за това" (I Петрово 2:7-8). А да мислиш, че такива хора могат да притежават добродетелите на благочестивите, е също толкова голяма измама, колкото е и другата. Да "яде някой греховете на Божиите хора" (Осия 4:8), е както кучето, което ближе мръсотиите на хората. Не вярвам някой да приеме това като доказателство, че то притежава техните добродетели. Смятам, че мислещият като г-н Вироглав няма вяра и любов към Бога. Предполагам, че ти си му възразил по подобаващ начин. Можа ли той да каже нещо в свое оправдание?

Честен. Каза, че е правилно човек да постъпва така, както мисли, а не да лицемерства, като престъпва убежденията си.

Великосърдечен. Колко погрешен отговор! Наистина лошо е, когато се противопоставяме на разюздането на нашите похоти, макар и мнението ни да е против това? Но сто пъти по-лошо е, когато грешиш и искаш хората да търпят твоя грях. Едното е съблазън за наблюдаващите, а другото ги увлича в примката.

Честен. Мнозина мислят така, макар че не го признават. Именно поради тази причина малко хора тръгват по пътя към Небето.

Великосърдечен. Да, за съжаление това е истина. Този обаче, който се страхува от Царя на Рая, ще се отдели от тях.

Християна. Има много странни мнения по света. Познавах един, който казваше, че смъртния ни час е твърде далеч и ще има достатъчно време да се покаем за греховете си.

Великосърдечен. Тези хора нямат ум. Няма ли да е глупав един човек, ако трябва да пътува 8 часа през цялата седмица, да отложи пътуването за последния й час? Честен. Въпреки това повечето от тези, наричащи себе си пътници, постъпват така. Аз съм стар човек. Пътувам дълго време по този път и съм научил много неща. Виждал съм хора, които в началото, когато тръгнаха, сякаш като че ли да преобърнат целия свят пред себе си, но за няколко дни умираха, както онези в пустинята, и никога не видяха обещаната земя. Имаше обаче и такива, които тръгнаха на път, без да обещават нищо. Като ги гледаше човек отстрани, си мислеше, че те ще живеят ден до пладне, но те се оказваха много здрави и издръжливи пътници. Срещал съм и такива, които тичаха много бързо напред и изведнъж се връщаха назад със същата бързина както и при тръгването. Виждал съм други, които много се хвалеха с живота на пътниците, но не след дълго време започваха да говорят против него. Чувах и за някои, които тръгвайки на път към Рая, казваха уверено, че има такова място -- рай. Стигнали обаче почти дотам, те се връщаха назад и казваха, че такова място няма. Други пък се хвалеха, че биха направили чудеса, ако някой им се възпротиви, но които без особени причини се изплашваха и оставяха вярата, пътя и всичко.

Групата продължаваше да се движи. Интересният разговор изведнъж бе прекъснат от един човек, който тичаше срещу тях. Приближавайки на достатъчно разстояние, за да бъде чул, той извика:

-- Господа, и вие, които сте по-слаби, ако ви е мил живота, пазете се! Пред вас има разбойници.

Великосърдечен си каза: Това сигурно са тримата, които нападнаха МалOVER. Добре! Ние сме готови да се разправим с тях! Продължавайки пътя си, те се оглеждаха на всеки завой, за да видят дали злосторниците не ги причакват някъде. Последните обаче не се показаха изобщо. Може би бяха чули думите на Великосърдечен "Готови сме да се разправим с тях", или пък имаха друг план за нападение върху него и другарите му.

Християна. Колко хубаво би било наблизко да има гостоприемница, за да си починем! Аз и децата сме много уморени от пътуването.

Честен. Такова място има и не е далеч оттук. Един Христов ученик на име Гай живее там (Римляни 16:23).

Предложението да отидат в домът на Гай бе одобрено от всички, още повече че и старецът препоръча това място. Когато стигнаха къщата, те влезнаха, без да почукат, защото на вратата на страноприемница не се хлопаше. Вътре повикаха господаря на къщата и той дойде при тях. Те попитаха дали има място за пренощуване в дома.

Гай. Тук винаги има място за добри хора, моят дом е за такива.

Християна, Милосърдна и момчетата се зарадваха много. Господарят им даде две стаи. Едната за двете жени и момчетата, а другата за Великосърдечен и Честен.

Великосърдечен. Скъпи Гай, какво имаш за вечеря? Тези пътници са уморени и гладни. Днес изминаха много път.

Гай. Нямам нищо приготвено, а вече е късно за закупуване на продукти. Ще ви нагостя с каквото Бог е дал.

Великосърдечен. Ние ще сме благодарни, каквото и да ни дадете. Зная, че при тебе винаги ще се намери полезна храна.

Гай поръча на готвача си Добровкусен да сготви набързо каквото може и се върна при пътниците. Поздрави ги с "добре дошли, мили гости" и изказа радостта си, че може да им даде подслон. Тогава им предложи да поговорят за нещо полезно, докато се приготви вечерята. Те се съгласиха и той попита:

Гай. Коя е тази възрастна госпожа и чие е това момиче?

Великосърдечен. Възрастната дама е съпруга на пътника Християн. Това са четиримата му сина, а момичето е нейна позната, която пътува с нея към Небесния град. Всички момчета следват примера на баща си и желаят да вървят по неговите стъпки. С особена радост откриват местата, където старият пътник е минал, и когато някакъв знак им покаже какво е преживял там, те искат да направят на това място същото, което е правил техния баща.

Гай. Това са жената и децата на Християн? Аз познавах бащата на твоя мъж. Познавах също и неговия дядо. Мнозина от този род бяха добри хора. Техните прадеди в началото са живели в Антиохия (Деяния 14:16). Християновите прадядовци (предполагам, че си чувала от мъжът ти да говори за тях), бяха достойни хора. Много добродетелни, с голяма дързост за Господарят на пътниците, за пътищата Му и за онези, които Го обичат, те бяха повече от всички, които познавам. Слушал съм за онези от неговите роднини, които са устояли храбро срещу всички изпитания и изкушения заради истината. Стефан, един от първите в този род, беше убит с камъни (Деяния 7:59-60). Яков, друг роднина, беше убит с меч (Деяния 12:2). Няма да говоря за Павел и Петър в старо време, членове на същото семейство. Също Игнатий, който бе хвърлен на лъвовете и разкъсан от тях за удоволствие на тълпата. Роман, чиято плът бе свлечена от костите и бе нарязана на късове. Имаше един, когото провесиха гол в една кошница на слънцето, за да го жилият осите. Друг пък увиха във вретиче и го хвърлиха в морето да се удави.

Не могат да се изброят всички от това семейство, които са претърпели мъки и смърт заради любовта си към Небесния Цар.

Душата ми се радва, като виждам тези четири кротки и смирени момчета, които Християн ти е оставил да отгледаш и възпитаеш в доброто. Надявам се, че няма да посрамят името на баща си, вървейки по неговите стъпки, ще стигнат при него в блажения рай.

Великосърдечен. Да, господине, те са добри момчета и доброволно са тръгнали по пътя на баща си.

Гай. Точно затова е сигурно, че Християновото семейство ще се разпространи по цялата земя и ще бъде многочислено и щастливо. Нека Християна да намери добри

момичета за синовете си, те да им бъдат предани и верни и родът на баща им няма да се забравя никога в света.

Честен. Жалко ще бъде неговият род да изчезне

Гай. Той не може да изчезне, но е възможно да намалее. Ако Християна обаче последва моите съвети, семейството ѝ ще нараства и укрепва.

-- Всъщност, Християна -- обърна се към нея Гай, -- нека да ти дам един съвет. Много се радвам, че тук заедно с вас е и твоята приятелка Милосърдна. Тя, струва ми се, обича най-голямото ти момче Матей. Защо не ги ожениш? От една страна, и двамата ще са доволни, от друга, ще се възпроизведе благочестиво потомство на земята.

Милосърдна и Матей наистина се обичаха и отдавна желяеха да се оженият, така че Християна прие съвета на Гай. Годежа им направиха веднага, а скоро отпразнуваха и сватбата. Но за това ще ви разкажа по-нататък.

Във връзка с новата брачна двойка Гай реши да изясни нещо.

Гай. Искане ми се да ви кажа някои принципни неща за жените. Те вечно са онеправдани и търпят укори отвсякъде. Това не е правилно, макар че смъртта и проклятието дойдоха чрез жената (Битие 3 гл.), чрез нея дойдоха и животът и избавлението -- Бог изпрати Сина Си, за да ни спаси, и Той се роди от жена (Галатяни 4:4). Раждането на деца е благословение за дома, а не проклятие. То заздравява връзката между мъжа и жената и увеличава взаимната им любов. Няма ум тези, които се гнусят от делото на майката и порицават женитбата. Когато Спасителят дойде, първите, които се зарадваха за него, бяха жени (Лука 1:42-46). Жени жертвуваха за Него от имота си, следваха Го с изумителна преданост и Му прислужваха (Лука 8:2,3). Жена изми със сълзите си краката Му и Го помаза с миро за погребението Му (Лука 7:37-50, Йоан 11:2, 12:3). Жени плачеха, когато бе отведен на Голгота, за да бъде разпнат (Лука 23:27). Жени присъстваха на полагането на тялото Му в гроба (Матей 27:55,56, Лука 23:55). Първи жените отидоха, носейки аромати, да го помажат в онзи първи ден на седмицата (Матей 27:62, Лука 24:1). Те първи чуха и зарадвани съобщиха на учениците Му, че е възкръснал от мъртвите (Лука 24:22,23).

Следователно жените имат място заедно с нас мъжете в благодатния живот и тук на земята, и там на небето.

Готвачът съобщи, че вечерята е готова. Гай нареди да сервират масата.

Наблюдавайки изпълнението на това нареждане, Матей каза:

-- Приготовленията за вечерята разпалват апетита ми. Гладен съм, както никога досега.

Гай. Дано всички праведни ученици, които ще срещнеш в живота си, да породят в тебе още по-голямо желание да седнеш на трапезата на Великия Цар, за да вечеряш с Него в Царството Му. Всяка проповед на Божието Слово тук на земята, сравнена с угощението, което Господ ще ни даде в дома Си, не е нищо повече от чинията и солта на масата.

Вечерята бе поднесена.

Най-напред сервираха печен бут и гърди. С това ястие Гай целеше да покаже, че храненето трябва да започне с молитва и хваление на Бога. Принасяйки бедна, Давид възвишаваше сърцето си към Бога, а на гърдите си, там където беше сърцето му, облягаше китарата си, когато пееше хваления (Левит 7:32-34, 10:14,15, Псалм 25:1, Евреи 13:15). Ястията бяха много вкусни и всички се хранеха с удоволствие.

След това донесоха вино, червено като кръв (Второзаконие 32:14, Съдии 9:13, Йоан 15:5). Гай каза:

-- Пийте спокойно! Това е Истинският Сок на Лозата. Той удовлетворява сърцето на Бога и на човечите.

Виното развесели всички.

Скоро поднесоха чиния с мляко, Гай каза:

--Дайте го на момчетата, за да растат чрез него (I Петрово 2:1,2).

Тогава едно след друго донесоха няколко чинии, пълни с масло и мед. Гай поясни:

-- Яжте от това! То е добро за разумното ви мислене. Това бе храната на нашия Господ, докато беше дете. "Масло и мед ще яде, докато научи да отхвърля лошото и да избира доброто (Исаия 7:15)."

Поставиха на трапезата ябълки и други вкусни плодове.

Матей. Може ли да ядем от тях? Приличат на онези, чрез които змията прелъсти нашата прабаба Ева?

Гай. Чрез плод бяхме прелъстени. Грехът обаче, а не плодът, оскверни душата ни. Ако ядем от забранения плод, кръвта ни се покварява, но когато ни е позволено да ядем от него, той е полезен.

Матей. Подвоумих се, защото преди известно време бях болен от ядене на плодове.

Гай. Забраненият плод разболява, но не и оня, който нашият Господ ни е позволил да ядем.

Докато още говореха за плодовете, им поднесоха и друго ядене, направено от орехи. Някои от присъстващите на вечерята казаха, че орехите развалят зъбите, особено на децата. Като чу това, Гай каза:

-- Трудните текстове в Писанието са орехи, чиито черупки крият ядка. Орехите ви се поднасят, за да ги чупите и да ядете ядките им.

Честен. Господарю, докато чупим орехите, отгатни ни тази гатанка:

Имало един човек, когото смятали за луд. Колкото повече имот разпръсквал, толкова повече имал.

Всички замълчаха, за да чуят какво ще каже Гай. Той помълча известно време и после каза:

Който раздава имота си на бедните, ще получава десеторно пъти повече.

Йосиф. Аз си мислех, господарю, че гатанката ще те затрудни.

Гай. Млади момко, тази гатанка е действителност в моя живот. Нищо друго не ни учи така добре, както личната ни опитност. Научил съм от моя Господ да бъда благ и знаей, че съм спечелил много от това. Един постоянно дава, но печели повече и повече, а друг непрекъснато се стиска и вечно е в недоимък. Някой се смята за богат, но няма нищо, а друг се счита, но има всичко (Притчи 11:24, 13:7).

Самуил се наведе към майка си и й прошепна:

-- Мамо, този дом принадлежи на прекрасен човек. Нека тук да направим сватбата на бате Матей с така Милосърдна и чак след това да си заминем.

Дочул това, Гай каза:

-- Съгласен съм на драго сърце, приятели.

След вечерята уморените от път момчета пожелаха да си легнат. Гай нареди да ги отведат в стаята им.

Другите останаха цялата нощ заедно. Не искаха да се разделят. Бяха се сблизили много. След дълъг разговор за Господаря, за тях самите и за пътешествието, Честен започна да клюма. Великосърдечен се засмя:

-- Да не би да ти се дреме? Хайде разсъни се! Чуй една гатанка.

Честен. Казвай -- ококори се старецът.

Великосърдечен. "Който желае да побеждава, трябва първо да бъде победен. Който иска да живее в чужбина, трябва да забрави своя дом."

-- Ха! -- възкликна Честен. -- Не е толкова лесно за отгатване! Трудно се тълкува. Господарю -- предложи той на Гай, -- кажи ти значението й.

Гай. Не! Тя беше зададена на тебе и ти трябва да я обясниш.

Честен се замисли: "Който желае Божията благодат да го ръководи, трябва първо да умъртви греха в себе си; който иска да докаже, че е новороден, трябва първо да умре за себе си."

-- Отговорът е точен -- каза Гай. -- Здравото учение учи и опитността го потвърждава, че докато благодатта със своята слава и мощ не дойде и не победи душата, човек не може да се съпротивлява резултатно на греха. Та грехът е въжето за примки на Сатана. Той връзва с него душата. Как може тя да се съпротивлява и да се развърже сама? Никой нормален човек няма да повярва, че някой може да бъде жив паметник на благодатта, докато е роб на разтлението. Искам да ви разкажа една случка във връзка с това.

Двама души тръгнаха на път. Единият тръгнал още когато бил млад, а другият -- чак когато остарял. Младият трябвало да се бори с многобройни и жестоки изкушения, докато изпитанията на стария били по-слаби, той бил телесно по-слаб. И двамата обаче извървели пътя си еднакво, и двамата пътували радостни и доволни. Кой от тях според вас е блестял по-ярко със своите победи?

Честен. Без съмнение по-младият. Този, който преодолее по-голямо съпротивление, доказва, че е по-силен от онзи, който се сблъсква и надвива по-малки трудности, както в случая стария човек. Забелязал съм също, че старите хора считат отслабването на телесните им сили за благодатна победа над греха. Това, разбира се, не е вярно. Истина е, че благочестивите старци са по-компетентни, щото имат богат опит, те дават съвети на младите как да се предпазват от злото и как да се борят с него. Но когато стар и млад човек тръгнат заедно по пътя, младият има предимството да открива най-резултатната работа на благодатта вътре в себе си. Изкушенията на стария естествено са по-слаби.

Когато станаха от масата, Християна помоли Яков да прочете една глава от пророк Исаия. Яков прочете 53 глава. Когато свърши, Честен запита:

-- Защо е пророкувано, че Спасителят трябва да произлезе от суха земя? И още: Той няма изглед, нито великолепие?

Великосърдечен. На първия ти въпрос отговорът е, че Юдейската църква (народ), от която произлезе Исус Христос, по това време почти беше изгубила смисъла си и религиозния дух. Относно втория въпрос бих казал следното: Тези думи се отнасят за невярващите, у които липсват очи, способни да виждат сърцето на нашия Княз. Те съдят за Него по скромната Му външност. Приличат на хора, които не знаят, че скъпоценните камъни почти винаги са покрити с почва, и когато намерят такъв камък мислят, че е обикновен и го захвърлят.

Гай. Много се радвам, че сте в дома ми и понеже зная, че г-н Великосърдечен е изкусен в боравенето си с оръжие, искам да ви предложа нещо. Нека след закуска да излезем на полето и да опитаем да извършим едно добро дело. На половин час път оттук живее исполинът Доброубиец. Той върши множество престъпления по Царския път. Аз зная скривалището му. Главатар е на няколко крадци-разбойници. Добре ще е, ако можем с Божията помощ да го премахнем и да освободим тези места от злините му.

Предложението се прие единодушно и след закуска групата тръгна.

Великосърдечен -- както бе въоръжен със сабя, щит и шлем, а другите -- с копия и тояги.

Скоро стигнаха до пещерата, където се намираше исполина. Хайката току-що бе хванала един човек на име Слабоум. Исполинът го беше ограбил и понеже беше и човекоядец, тъкмо се канеше да го изяде.

Като съгледа Великосърдечен и приятелите му с оръжия в ръце, той извика разярен:

-- Какво искате?

Великосърдечен му отговори:

-- Тебе търсим. Дошли сме да ти отмъстим за пролятата кръв на толкова пътници, за всички, които си отвлякъл от Царския път, ограбил и изял. Излез от пещерата. Ще отговаряш за всичко това!

Доброубиец взе оръжието си и излезе. Започнаха да се бият. Докато се сражаваха, исполинът процеди през зъби:

Доброубиец. Защо сте дошли в земята ми?

Великосърдечен. Да отмъстим за кръвта на невинните пътници.

Боят продължи повече от час. По едно време исполинът надделя над Великосърдечен. Воинът обаче се съвзе бързо и внезапно удари с такава сила Доброубиец по главата, че последният изпусна оръжието си от ръце. Използвайки този момент, Великосърдечен го поразил и го убил. Отрязал главата му и я взел. Взеха също и Слабоум със себе си и се върнаха в страноприемницата. Показаха на всички главата на исполина, а после я окачиха на високо, както бяха правили по-рано с главите на други разбойници, за назидание на всеки, който би пожелал да последва тяхното злосторничество.

След това разпитаха Слабоум как е попаднал в ръцете на исполина.

Слабоум. Както виждате -- слаб човек съм -- и по ум и по физика. И тъй като смъртта чукаше всеки ден на вратата ми, аз си помислих, че ако остана вкъщи, няма да живея много дълго. Затова реших да пътувам. Така стигнах до град Неизвестен, откъдето е родът ми. Както вече ви споменах, аз съм човек, умствено и телесно слаб, но въпреки това ми се искаше да прекарам живота си в пътуване. И понеже не бях в състояние нормално да вървя, затътрих се пълзешком. Когато стигнах до вратата, откъдето започва пътя, Господарят на онова място ме прие много добре, независимо, че бях ненормален. За из път ми даде някои най-необходими неща, като ме посъветва да не се отчайвам, но всеки ден да се надявам на Божията помощ. Придвижих се след това до къщата на Тълковника. Там също се отнесоха към мене с голяма благост. Виждайки, че хълма Мъчнотия ще бъде много голямо препятствие за мене, един от неговите слуги ме заведе до върха. Истината е, че много пътници са ми помагали, но никой не желаше да пътува така бавно и ненормално, както пътувах аз. Затова ме задминаваха и ме оставяха да вървя сам. На раздяла всички ме съветваха да не губя надежда, като ме уверяваха, че волята на техния Господар е да даде утеха и подкрепа на малодушните (I Солунци 5:14). Така бавно и мудно стигнах до Нападни улица. Там ме срещна този исполин. Уви! Нали бях слабодушен, имах голяма нужда от подсилващо лекарство, за да се браня, но кой да ми даде! Той се нахвърли върху мен и ме сграбчи. Предположих, че ще ме убие. Но когато ме заведе в пещерата си с добро, си помислих, че ще изляза жив оттам. Чувал бях, че според законите на провидението нито един, насилва поробен пътник, не умира от ръката на врага си, стига да остане верен на Господаря си. Очаквах да бъда само ограбен и наистина той ме обра. А както виждате, по волята на моя Цар и с вашата помощ останах жив. Очаквам да ме сполетят и други насилия, но съм решил каквото и да става с мене, да тичам, когато мога; да вървя, когато се уморя от тичане, и да пълзя, когато не мога повече да вървя. За всичко благодаря на Бога, Който ме е възлюбил. Решението ми е окончателно: ще пътувам напред. Независимо че съм слабоумен, умът ми е отгътък реката, на която няма мост.

Честен. Познаваш ли един пътник на име Боязливко?

Слабоум. Познавах го. Той беше от град Глупецово, намиращ се на север от Погибелово. Всъщност познавам го по-добре от много други, защото ми беше чичо. Приличахме си много, само че той беше по-нисък от мене.

Честен. Приличаш много на него. Личи си, че сте били сродници. Очите ти са също като неговите, а и говорът ви е еднакъв.

Слабоум. Всеки, който е познавал и двама ни, казва същото. Ние и по характер си приличахме доста.

Гай. Дерзай, приятелю -- каза добрият Гай, -- много съм радостен, че мога да те приема в дома си. Всичко, от което се нуждаеш, можеш свободно да получиш. И каквото пожелаеш слугите ми да направят за тебе, ще го сторят с готовност.

Слабоум. Това е неочаквана, голяма любов към мене. Все едно слънцето изгрява зад тъмен облак. Може би Доброубиец е знаел, че тук ще намеря толкова добрини. Сигурно затова не ме пускаше да продължа пътя си? Да, мислеше си, че щом съм в ръцете му, няма да мога да стигна до гостоприемния Гай. Но Бог промисли да стигна.

Докато г-н Слабоум мислеше на глас, дойде един човек и каза, че недалеч оттук намерил един пътник на име Крив. горкият човек бил убит на място от мълния, както си седял.

Слабоум. Така ли? Убит? Той ме настигна, няколко дни преди да дойда тук, и пожела да ми бъде спътник. Беше с мене, когато Доброубиец ме зароби, но благодарение на това, че можеше да тича, успя да избяга! Интересно, тогава се измъкна, за да бъде убит сега, а пък аз бях пленен, за да остана жив.

Дълго стояха гостите в този благословен дом. Повече от месец. Матей и Милосърдна се венчаха. Стана и още една сватба. Гай даде дъщеря си Фива за съпруга на по-малкия син на Християна, Яков. Милосърдна, както и преди, кроеше и шиеше дрехи за бедните. Трудът ѝ стана известен на всички и навсякъде се говореше добро за пътниците.

Глава шеста

Преди да си тръгнат, Гай устрои прощална вечеря. На другия ден, когато станаха рано, за да потеглят отново, г-н Великосърдечен пожела да заплати за направените от тях разходи, но Гай му каза, че не взима никакви пари от пътниците, независимо колко дълго са стояли при него. "Аз ги посрещам и храня всяка година -- продължи той -- и очаквам разноските по тяхното посрещане да ми заплати Милостивия Самарянин. Той обеща, когато се върне, да възстанови всичко, което съм изхарчил за тях" (Лука 10:34,35.).

Великосърдечен му каза:

-- Скъпи Гай, всичко, което правиш за братята и за пътниците, е прекрасно. За милостивите ти дела се свидетелствува пред църквата. Бог да те благослови все така да продължаваш да помагаш на пътниците (III Йоан 6).

Гостоприемният домакин си взе довиждане с всички, а на Слабоум даде нещо за пиене по пътя.

На последният хич не му се щеше да напуска домът на Гай, но Великосърдечен, като забеляза това, му каза:

-- Хайде г-н Слабоум, тръгвай с нас! Аз ще бъда и твой водач.

Слабоум. Аз трябва да си намеря спътник, който да ми подхожда. Вие всички сте здрави и силни, а пък аз, както виждате, съм слаб. Затова предпочитам да вървя отзад, да не би с немощта си да се превърна в товар за вас.

Познавам слабия си ум и се страхувам, че ще се притеснявам от онова, което другите лесно понасят. Не обичам смеха, нито хубавото облекло. Не харесвам и излишните въпроси. Слабостта ми ще ме кара да се съблазнявам от неща, които другите са свободни да правят. Прост и невеж християнин съм. Не зная цялата истина. Става ми

мъчно, когато чуя, че някой се радва в Господа, защото не мога и аз да се радвам като него. Аз съм един болен човек между здравите. Един изоставен светилник. Сам не зная какво правя. "Този, на когото краката са пред подхлъзване, е като презрян светилник в ума на благополучния" (Йов 12:5).

Великосърдечен. Братко, мое задължение е да утешавам слабодушните и да подкрепям немошните. Ти трябва да дойдеш с нас. Ще те изчакаме, ще ти помагаме, ще вървим заедно дори и да е нужно заради тебе да се отказваме от някои позволени и практични за нас неща. За тебе ще станем всичко! Няма да те оставим сам.

Този разговор се водеше пред дома на Гай и докато Великосърдечен още уверяваше Слабоум да тръгне с тях, един човек, подпираш се на две патерици, се зададе в далечината. Той също беше пътник и се казваше Куцук-Куцук.

Когато пътника с патериците стигна до тях, Слабоум му каза:

-- Току-що се оплаквах, че нямам подходящ спътник. Ти си точно за мене. Добре дошъл! Добре дошъл, Куцук-Куцук! Надявам се, че нямаш нищо против да вървим заедно и да си помагаме един на друг в пътуването.

Куцук-Куцук. Много ми е приятно, че желаш да пътуваме заедно. Готов съм да ти отстъпя едната патерица, скъпи Слабоум. Така ще се движим еднакво.

Слабоум. Благодаря ти много! Не бих желал да закуцам, преди да съм си наранил крака, но ще я взема, защото смятам, че тя е отлично предпазно средство срещу някое зло куче.

Куцук-Куцук. Аз и моите патерици сме на твоё разположение, стига да ти бъдем полезни.

И така групата потегли.

Г-н Великосърдечен и г-н Честен вървяха напред, Християна и децата й след тях, а Слабоум и Куцук-Куцук с патериците накрая.

Повървяха малко и Честен каза на Великосърдечен:

-- За да не ни дотегне пътя, разкажи ми нещо за хората, които са пътували преди нас.

Великосърдечен. На драго сърце. Смятам, че си чувал как Християн се срещнал с Аполон в Долината на смирието и колко трудно преминал Долината на Смъртната сянка. Знаеш също как Верен последователно бил изкушаван от г-жа Похотка, от първия Адам, от Неблагодарна и от Срамко -- четирима лукави злодейци.

Честен. Да, мисля, че чух за всичко това. Всъщност Верен бил изкушаван най-силно от Срамко, но се е оказал непоклатим.

Великосърдечен. Да. Както верният пътник сам казваше: "Струва ми се, че от всичките хора, които съм срещал по пътя, Срамко е с най-неправилно име."

Честен. А на кое място Християн и Верен срещнали Говорян. Той е бил забележителен човек, нали?

Великосърдечен. Той е бил самодоволен глупак, но за съжаление мнозина са го следвали.

Честен. За малко щял да прелъсти и Верен!

Великосърдечен. Да, но Християн му помогнал да разбере какъв е Говорян.

Те вървяха и разговаряха, докато стигнаха мястото, където Благовест среща Християн и Верен и им предсказа какво щеше да се случи в Суетния панаир.

Великосърдечен се спря:

-- Именно тук Християн и Верен срещнали Благовест.

Честен. Така ли? Урока, който Благовест им предал тогава, сигурно е бил доста труден и за двамата.

Великосърдечен. Отчайващо труден, но учителят им ги насърчил. Какво мога да ви кажа за тях? Те били смели като лъвовете. Застанали твърдо като кремъци, когато ги изправили пред съда. Всички помнят безстрашието им.

Честен. Верен геройски загинал...

Великосърдечен. А от мъките му се родили много други пътници. Както казват, именно страданията и смъртта му обърнали Надежден към Бога.

Честен. Продължавай, моля те! Ти прекрасно знаеш тази история.

Великосърдечен. От всичките хора, които Християн срещнал, след като преминал през Суетния панаир, най-лошият бил Користолоуб.

Честен. Користолоуб ли? Що за човек е бил той?

Великосърдечен. Много зъл. Истински лицемер! Накъдето и да се завъртеше светът, той винаги се нагаждаше, като се правеше на благочестив. Беше страшно хитър и си отваряше очите на четири, да не би нещо да пострада. За всеки нов разговор той имаше нов, изгоден за самия него начин на вяра. Жена му не падаше по-долу от него. Преминаваше от мнение на мнение, както свраката подскача от клон на клон и винаги намираще с какво да се защити или оправдае. Доколкото знам, в последствие той загина от лицемерието си. Не съм чул децата му да са били на почит между истински боящите се от Бога.

През това време пътниците стигнаха до едно място, откъдето се виждаше целия град Суета. Както помните, там ставаше Суетния панаир. Като видяха, че бяха толкова близо до града, те спряха да решат как по-лесно и по-бързо да преминат през него. Едни казваха едно, други -- друго. Най-после Великосърдечен каза:

-- Аз съм превеждал често пътници през този град. Там имам един приятел, казва се Мнасон-Кипрянина (Деяния 21:16), отдавнашен ученик. При него можем да се подслоним. Какво бихте казали да отидем в дома му.

След малък размисъл пръв се съгласи Честен, после Християна, а след като и Слабоум даде своето съгласие, всички се отправиха към града. Докато навлязат в него, нощта падна. Г-н Великосърдечен обаче знаеше много добре пътя до къщата на Мнасон и скоро те стояха пред нея. Водачът извика името на домакина. Последният позна гласа му, отвори им и всички влезнаха в къщата.

Мнасон ги попита:

-- Много път ли изминахте днес? Сигурно идвате от дома на Гай?

Получавайки утвърдителен отговор, той констатира:

-- Разстоянието, което сте извървели никак не е малко! Сигурно сте много уморени? Седнете да си починете!

Всички приеха поканата.

Великосърдечен. Е, приятели! Как сте сега? Сигурен съм, че сте доволни от посрещането на моя стар приятел.

Мнасон. Вие сте добре дошли! Кажете ми от какво се нуждаете, ще се погрижа да го имате.

Честен. Най-голямата ни нужда е от подслон и добро приятелство. Сега имаме и двете! Какво повече можем да желаем!

Мнасон. Вие виждате какъв е домът ми, а колкото до приятелството, ще го усетите, ако поживеете малко тук.

Великосърдечен. Благодариме ти, Мнасон. Моля те, покажи на пътниците стаите, където ще спят.

Мнасон. С удоволствие.

След като пътниците разбраха къде ще спят, домакинът им показа и трапезарията.

-- В нея ще можете да вечеряте и да си поприказвате, докато стане време за спане -- поясни той.

Скоро всички се бяха нахранили. Г-н Честен, след като явно се беше освежил след трудния преход през деня, попита Мнасон:

-- Има ли и добри хора в града?

Мнасон. В сравнение с лошите -- изключително малко.

Честен. А ще можем ли да се видим с някои от тях? За пътуващите, да срещнат добри хора в град Суета, е както за моряците да изгрее луната и звездите, когато са в морето.

Мнасон повика дъщеря си Благодат и ѝ каза:

-- Иди и събщи на приятелите ми г-н Съкрушен, г-н Святолюб, г-н Нелъжливко и г-н Покаян, че имаме гости, които желаят да се видят с тях.

Момичето изпълни нареждането на баща си и те дойдоха. След като се поздравиха и седнаха заедно на масата, Мнасон със сияещи очи заговори:

-- Мили съседо, тези хора са мои гости, идват отдалече и пътуват за Сионската гора. Посочвайки Християна, той им каза:

-- Коя мислите е тази госпожа? Това е Християна, жената на онзи верен пътник, Християн. Спомнете си, че към него и към неговия брат Верен, съгражданите ни се отнесоха грубо и непочтено.

Разбирайки кой стои пред тях, те се смаяха:

-- Когато Благодат ни повика, и през ум не ни мина, че именно Християна ще видим при теб. Това е голяма чест и особено щастие за нас. Надяваме се, мила госпожо, че се чувствате отлично като пътешественица! -- обърна се към самата нея те. -- Момчетата ваши синове ли са?

Получавайки утвърдителен отговор, те казаха:

-- Нека Царят, Когото обичате и на Когото служите, да ви направи достойни като баща ви и да ви заведе при него с мир.

Честен попита Съкрушен какво е настроението в града им.

Съкрушен. Трябва да знаете, че ние сме притеснени дори и в благоприятно време. Да не говорим, когато сме в трудна ситуация -- едва поддържаме сърцата и духът си в добро състояние. Всеки, който живее в град като нашия и има работа между такива хора, каквито са нашите съграждани, непрекъснато, всеки миг трябва да се пази като от огън!

Честен. Ами в момента кротки ли са съседите ви?

Съкрушен. Сега са много по-умерени. Вие знаете как постъпиха преди време с Верен и Християн. Напоследък обаче са по-внимателни в обноските си. Струва ми се, че кръвта на Верен, която те проляха, тежи като воденичен камък на душите им. Сега дори и не мислят да изгарят други хора като него. Тогава се страхувахме да се мяркаме по улиците на града, а сега можем да ходим свободно. В онези опасни дни името на изповядващите Христа беше най-омразното в града. В момента обаче, особено в някои части на Суета (а той, както виждате, е доста голям), вярата започна да си пробива път и е на почит.

-- А как върви вашето пътуване? -- попита на свой ред Съкрушен.

-- Как се отнасяха с вас хората дотук?

Честен. Нашите преживявания са идентични с преживяванията на всички пътници. Понякога пътят е чист, понякога кален и мръсен. Случва се да е равен, но често е стръмен, рядко сме на сигурно място. Вятърът невинаги духа в гърба. Не всеки, който срещаме, ни беше приятел. Преминахме много трудности. Какво още ни очаква, не знаем, но струва ми се, че казаното в древността: "Добрият човек трябва да очаква повече беди и страдания", е съвсем вярно.

Съкрушен. А през какви трудности сте преминали?

Честен. Мисля, че г-н Великосърдечен, нашият водач, ще отговори по-добре на този въпрос.

Великосърдечен. Нападани бяхме няколко пъти. Първият път двама злодейци нападнаха Християна и децата ѝ, като ги заплашиха, че ще ги убият. След това последователно трябваше да се сражаваме с гиганта-убиец Кръвник, с великата Чуклю и с исполина Доброубиец. Последният впрочем нападнахме ние, ще ви разкажа за тази битка. След като бяхме престояли няколко дни в дома на Гай, решихме да вземем оръжията си и да прочистим малко този район от лошите хора, които напоследък бяха зачестили нападенията си върху наши приятели, пътуващи за Гората Сион. Знаехме със сигурност, че наблизко живее един от тях. Гай знаеше скривалището му и ни заведе дотам. Това беше една пещера. След като открихме входа ѝ, ние се приближихме. Заварихме го точно, когато се готвеше да убие Слабоум, когото бе ограбил и отвлякъл. Като ни видя, той си помисли: "Плячката сама му се набутва в ръцете." Остави Слабоум и излезе при нас. Започнахме да се бием с него, свалихме го на земята и му отрязавме главата. Впоследствие я окачихме на висок прът край пътя, за да всява страх у всички, които биха пожелали да вършат злини като него. Всичко, което ви разказах, може да бъде потвърдено от човека, когото изтръгнахме като агне от устата на лъв, и сега е между нас.

Слабоум. Тогава преживях две особени неща: Смъртта -- на косъм от мен и едно велико насърчение за живота ми. Заплахата му, че ще ме изяде в следващия момент, бе недвусмислена. Закаках да видя края си, но вместо него видях Великосърдечен и приятелите му, дошли въоръжени, за да ме избавят от ръцете на исполина. Бог не ме беше оставил!

Свят. Две са нещата, които трябва да притежават предприемащите такова пътуване: смелост и непорочен живот. Нямах ли смелост и дързост, не можеш да бъдеш постоянен в пътуването си, а ако животът ти е разпуснат, името пътник ще се хули чрез тебе.

Святолюб. Наистина има, много от пътуващите по този път с делата си показват, че не са "странни и пришълци" на земята, а "чужди" за пътуването.

Нелъжливко. Това е абсолютно вярно. Те не притежават облеклото, нито дързостта на пътниците. Не вървят здраво напред, а криволичат. Едната им обувка сочи надясно, а другата наляво. Дори и чорапите им, за срам на техния Господар, са скъсани.

Покаян. Грижата за тези неща е първостепенна. Докато пътят не се пречисти от петна и пороци, пътниците няма да имат върху себе си благодатта, която желаят, нито благословение в пътуването.

Дълго време приятният и полезен разговор не стихна. Накрая обаче умората си каза думата и гостите се оттеглиха на почивка.

Глава седма

В домът на Мнасон пътниците престояха дълго. Градът беше много по-спокоен, отколкото по времето на минаването на Верен и Християн. Докато му гостуваха, Мнасон даде дъщеря си Благодат за съпруга на Самуил, а дъщеря си Марта -- на Йосиф. Християна бе щастлива.

Пътниците се запознаха с много хора в Суета. В лицето на някои от тях те намериха добри приятели. Както навсякъде преди това, и тук Милосърдна шиеше дрехи за бедните. Те ѝ благодаряха от все сърце и я благославяха. Тя бе истинско украшение

на името си. Не по-малко плодотворни обаче бяха младоженките Благодат, Фива и Марта. Христовото име се прославяше в града и по целия свят чрез тях.

Докато пътниците още гостуваха на Мнасон, в околностите на града се появи чудовище. То убиваше много хора. Отвлечаше кърмачки, унищожаваше децата им и ги караше да кърмят малките му зверчета. Хората бяха толкова изплашени, че никой не смееше да излезе насреща му. Бягаха стремглаво още щом чуеха рева му.

Чудовището не приличаше на обикновен звяр. Тялото му беше като на змей, имаше седем глави и десет рога. Командваше се от една жена (Откровение 17:3). Когато хванеше жертвата си, Чудовището ѝ предлагаше условия. Който ги приемеше и му се покореше, беше оставян да живее на земята. Звярът обаче погубваше душата му за небето.

Великосърдечен реши да събере група силни хора, да отиде да се бие със звяра и да избави града и жителите му от смърт.

И така, опитният воин, придружен от въоръжените и готови да се бият до смърт Съкрушен, Свят, Нелъжливко и Покаян, излезе срещу звяра. Чудовището се оказа много надменно и гледаше с презрение на своите неприятели. Нападна го всички заедно, биха се смело и го принудиха да избяга.

Върнаха се в домът на Мнасон, като мислеха, че са го прогонили. Скоро обаче чуха, че звярът подновил набезите си върху деца от града. Групата отново тръгна да го търси. Святите мъже го причакваха и нападаха много пъти. При едно от нападенията те го раниха зле. Чудовището изгуби единия си крак, след което престана да напада децата. Всички вярваха, че в края на краищата този звяр ще умре от нанесените му рани.

С това си дело Великосърдечен и другарите му станаха известни в град Суета. Много хора, които по-рано не бяха съгласни с техните убеждения, сега започнаха да ги почитат и уважават. Намираха се, разбира се, и някои от по-низшите съсловия, които не можеха да оценят храбростта и подвизите им и не показваха никаква особена почит към тях. Това обаче бе достатъчно, докато бъдат в града, пътниците да не видят какво зло от жителите му.

Глава осма

Дойде времето да продължат пътя си. Те се приготвиха за тръгване и изпратиха да повикат приятелите им от града, за да се сбогуват с тях. Препоръчаха се на покровителството на своя Княз в молитва и след като получиха всеки според нуждата си нещо за из път, потеглиха (Деяния 28:10). Приятелите им ги изпратиха донякъде, след което се върнаха в града.

Великосърдечен, Честен и четиримата сина на Християна вървяха напред, жените и децата, които бяха по-слаби -- след тях, а Куцук-Куцук и Слабоум кретаха най-отзад.

Не бяха извървели много път, когато стигнаха да мястото, където беше убит Верен. Тук се спряха и благодариха на Онзи, Който му беше дал сила да понесе своя кръст. Благодариха също, че и те са удостоени с поука от неговите страдания, с цел -- да бъдат насърчени в своя път.

Поеха отново, говорейки си за Християн, Верен и присъединяването на Надежден след смъртта на мъченика. Скоро стигнаха до върха Придобивка, където имаше сребърна рудница -- същата, която беше отклонила Димо от пътя му и в която, както смятаха някои, паднал и загинал Користолюбив. Тези събития бяха обект на размисъл и коментари, докато стигнаха до стария паметник, намиращ се под върха

Придобивка. Приблжиха до този стълб от сол. От него се виждаше Содом и вонящото езеро. Думите, които разменяха помежду си, показваха, че те също като Християн се чудят как хора, притежаващи такива познания и опит, са могли да бъдат толкова слепи да се отклоняват тук.

Видях в съня си, че стигнаха до реката, която е пред насладителните планини. По двата ѝ бряга растяха красиви дървета, чиито листа бяха добро лекарство против преяждане. В тази прекрасна местност, където ливадите бяха зелени и свежи през цялата година, пътниците можеха да си починат, без да се боят от нищо (Псалм 23:2). В сочните пасбища край реката имаше множество кошари. Там се намираше и специална къща за хранене и отглеждане на деца. Тази своеобразна детска градина приемаше децата на жените, които тръгваха да пътуват. Те бяха поверени на един мъж. Той се грижеше за тях и ги пазеше по-добре от собствените им майки. Така милееше за тези малки "агънца", че ги носеше в пазвата си и на рамото си, а сучещите обгръщаше с нежност (Евреи 5:2; Изход 40:11).

Развълнувана, Християна посъветва четирите си снахи да оставят току-що новородените си бебенца на грижата на този човек. Те ще имат винаги грижа, жилище, помощ и храна при тези води -- каза тя, -- няма да чувстват нужда от нищо. Ако някое от тях се отклони встрани и се загуби, този човек ще го потърси, ще го намери и ще го прибере при другите в Своята "кошара". Той ще превърже счупения му крак и ще подкрепи изнемошелите (Еремия 24:4.). Пак ви казвам, никога няма да бъдат лишени от грижа, храна и облекло. Ще бъдат запазени от крадци и разбойници -- Той е готов дори и душата си да даде, но да не изгуби ни едно от поверените му дечица. Тук нашите деца ще бъдат наставлявани да ходят в правия път и да вършат само доброто -- а това никак не е малко! Както виждате, тук се намират сладките води, благодатните ливади, прекрасните цветя, различните видове чудотворни дървета. Те раждат добър плод, не като онзи, който Матей яде от Велзевуловата градина. Това е плод, който дава здраве на болния и още повече укрепява здравия.

Младите майки с радост се съгласиха да предадат малките си. Цялата издръжка за отглеждането и възпитанието им се поемаше от Царя. Тук имаше и болница за сирачетата.

Продължавайки пътуването си, пътниците достигнаха до прехода, от който се виждаше пътеката, минаваща през земята на исполина Отчаяние. На това стеснено място Християн и другарят му Надежден били хванати от великана и впоследствие затворени в Крепостта на съмнението. Групата спря. Трябваше да решат нещо: дали няма да е по-добре сега, когато имат водач като Великосърдечен и самите те са толкова силни, да нападнат исполина, да го убият, да съборят крепостта му и ако има затворени в нея пътници, да ги освободят? Едни казваха едно, други -- друго. Една част поддържаше тезата, че не е законно да се върви по неосветена земя, а друга -- че могат да отидат, стига намерението им да е добро.

Но Великосърдечен обаче беше твърд:

-- При все, че не съм съгласен с последното мнение, аз имам заповед да се боря срещу греха и да побеждавам злото, като се подвизавам в добрия подвиг на вярата. А какъв по-добър подвиг мога да извърша, освен да изляза на бой срещу исполина Отчаяние? Затова ще се опитам да го убия и да съборя крепостта на Съмнението! След тези думи той се обърна към всички:

-- Кой от вас ще дойде с мене?

Честен.

Аз.

-- И ние ще дойдем -- обадиха се четиримата синове на Християна -- Матей, Самуил, Йосиф и Яков. Те бяха млади и силни мъже (Йоан 2:13,14). Жените останаха на пътя. Слабоум и Куцук-Куцук с патериците заеха отбранителна позиция около тях. Те щяха

да ги пазят, докато мъжете се завърнат. Тази мярка бе взета, защото жилището на исполина Отчаяние беше много близко и така останали на пътя, можеха да бъдат видени даже и от малко дете (Исая 11:4).

И така Великосърдечен, Честен и четиримата младежи тръгнаха към Крепостта на съмнението, за да търсят исполина Отчаяние. Стигайки до входа ѝ, те заудряха силно, за да предизвикат исполина. Старият великан и жена му Недоверка дойдоха до вратата. Исполина изрева: "Кой е толкова смел да ме смущава в собствения ми дом?"

Великосърдечен. Аз съм Великосърдечен, един от царските водачи на пътници към Вечната Земя. Отвори и пригответи се за бой! Дошъл съм да ти отрежа главата и да съборя крепостта на Съмнението.

Уповавайки на силата си, исполинът Отчаяние смяташе, че никой не е в състояние да го победи. "Аз съм побеждавал ангели! -- каза си той. Един Великосърдечен ли ще ме уплаши?" След малко той излезе въоръжен и готов за бой. На главата си имаше стоманен шлем. Опасан беше с огнена броня. На краката си носеше железни обувки, а в ръцете си -- голяма тояга.

Великосърдечен и другарите му го заобиколиха от всички страни. В този момент жената на исполина се спусна да му помогне, но Честен я посрещна с удар и я повали на земята.

Биха се яростно и ожесточено -- борба на живот и смърт! Макар и повален на земята, исполинът пак не се предаваше -- не му се искаше да умира. Напрегна всичките си сили, за да се спаси, но Великосърдечен успя да забие меч си в сърцето му и му отрязва главата.

След това всички се заеха да събарят Крепостта на съмнението. Работата вървеше бързо, защото вече нямаше кой да им пречи. Сринаха я за седем дни. От затвора на крепостта бе освободен умиращият затворен Обезсърчен и неговата дъщеря Многострахливка. Пространството около този дом на мракобесието бе осеяно с мъртви тела и кости на умрели пътници, загинали в тъмницата.

След като изравниха Крепостта на съмнението със земята, Великосърдечен и другарите му погребяха тялото на исполина под една купчина камъни. Взеха главата му и заедно с Обезсърчен и дъщеря му се върнаха при останалите. Слабоум и Куцук-Куцук се зарадваха много, като видяха отрязаната глава на Отчаяние.

Настъпи всеобщо веселие. Християна свиреше на виолина. Куцук-Куцук танцуваше с дъщерята на Обезсърчен -- Многострахливка. Въпреки че по време на танца си помагаше с патерицата, той игра великолепно. Добре игра и момичето под звуците на прекрасната музика.

Обезсърчен обаче не беше много доволен от музиката и танцуването. Той беше много гладен и желаше да се нахрани. В момента ни най-малко не му се веселеше. Забелязвайки това, Християна му даде да сръбне малко от спиртното питие в шишето, за да се посъвземе. Старецът се подкрепи и скоро нова радост озари лицето му.

Видях в съня си, че Великосърдечен окачи главата на исполина Отчаяние на един висок прът, който бе забил край пътя срещу стълба, издигнат от Християн, за да предупреждава пътниците да не навлизат в земята на великана.

Глава девета

След като храбрите мъже убиха исполина Отчаяние и напълно разрушиха Крепостта на съмнението, те продължиха напред и скоро стигнаха до Насладителните планини. На мястото, където Християн и Надежден, виждайки прекрасни неща, бяха

насърчени и подкрепени, групата се запозна с живеещите там овчари. Същите тези хора, които с радост бяха приели по-рано Християн, по същия начин сега приеха и тях.

-- Храбри господине, къде успя да намериш тази славна дружина? -- попитаха овচারите Великосърдечен, виждайки голяма група, която го следваше.

Великосърдечен отговори:

-- Ще ви ги представя! Това е Християна със синовете и снахите си. След нея идват старецът Честен, Куцук-Куцук -- също усърден пътник, както и Слабоум, който не желаше за нищо на света да изостане назад от другите. Последни вървят Обезсърчен с дъщеря си Многострахливка.

-- Ще ни приемете ли при вас на гости, или да си търсим друг подслон?

Овচারите почти извикаха:

-- И дума да не става! Добре сте дошли. Господ ни е дал достатъчно и за нас и за вас, и за слабите и за силните!

-- Нашият Княз държи на това! Той внимателно следи как ще използваме и най-малкото, което ни е дал. Затова немощта ни не бива да е спънка за нашето гостоприемство (Римляни 12:13).

След това ги заведоха до вратата на шатрата и им казаха:

-- Слабоум и Куцук-Куцук, влезте. Обезсърчен и Многострахливка, заповядайте и вие.

После се обърнаха към Великосърдечен: Тези четиримата ги поканихме по имена, защото са най-склонни да се върнат назад. Вие, останалите, сте силни и не се нуждаете от специална покана.

Великосърдечен се усмихна:

-- Виждам, че в лицата ви грее благодат. Вие сте истински овчари на моя Господар! Не изпъдихте слабите вън, а точно както трябваше постлахте пътя им с цветя (Езекиил 34:21).

И така, слабите и немощните влезнаха първи, а г-н Великосърдечен и другите ги последваха. Когато всички седнаха, овচারите попитаха по-слабите какво желаят.

-- Тук -- поясниха те -- всичко е предназначено да подпомага слабите и да предупреждава нехайните. Трудно беше на обградените с толкова внимание хора да кажат каквото и да е, и понеже не знаеха какво да си поискат, домакините им сготвиха много хранителни, лесносмилаеми и особено вкусни ястия. След вечеря всички си легнаха уморени.

Следващият ден бе ясен и слънчев. Високите планини се виждаха идеално. Овচারите имаха обичай преди гостите им да продължат пътя си, да им показват някои забележителности. След закуска те изведоха всички на полето и им показаха нещата, които бяха показали по-рано на Християн и на Надежден.

После обаче ги заведоха и на места, които Християн и Надежден не бяха видели. Първо отидоха на планината Дивна. От върха ѝ те съгледаха един човек, който с думи преместваше хълмовете.

-- Какво значи това? -- попитаха изумените пътници.

-- Това е сина на Великоблагодатен, за когото се говори в историята за пътешествието на Християн -- отговориха овচারите. -- Той е поставен там, за да учи пътниците да побеждават с вяра и да преодоляват трудностите, които срещат по пътя си (Марк 11:23,24).

След това ги заведоха на планината Невинност. Там видяха един човек, облечен в бяло и двама други, които непрекъснато го замеряха с кал. Тя обаче падаше от дрехите му, без да ги изцапа. Белотата им си оставаше все така искрящо чиста както преди. Пътниците попитаха:

-- Какво значи това?

-- Човекът в бяло се казва Благочестив -- заговори един от овчарите. -- Дрехите, с които е облечен показват невинния му живот. Хвърлящите кал върху него са Предразсъдък и Злобля, мразещи добрите му дела. Но както виждате, калта не остава по него, нито го цапа. Така ще бъде с всеки, който живее праведно в този свят. Клеветите на лошите хора няма да му навредят, защото Бог много скоро ще направи невинността му да изгрее като светлината, и правдата му -- като деня.

После отидоха на планината Милостиня, където им показаха един човек. Той имаше пред себе си един топ плат и от него кроеше дрехи за множеството, заобиколили го бедняци. Пътниците забелязаха, че въпреки огромното количество дрехи топът си оставаше все толкова и не намаляваше. Овчарите забелязаха недоумението по лицата им и разясниха:

-- Ръката на онзи, който дава милостиня, не обеднява, нито намалява имотът му. Спомнете си, че питата, която вдовицата даде на пророкът, за когото е писано в Писанието, не намали брашното в делвата ѝ. Който утолява жаждата на хората около себе си, ще бъде напоен!

Заведоха ги и на мястото, където живееха Глупак и Безумен. Те тъкмо къпеха един черен арабин, за да го направят бял, но колкото повече го търкаха и миеха, толкова по-черен ставаше той.

-- Това пък какво означава? -- възкликна Християна.

Отговорът на овчарите гласеше

-- Това е грешният човек. Всички човешки средства, употребени да му дадат добро име, не могат да го направят по-добър. Чрез тях той става още по-мръсен и по-грозен. Така беше с фарисеите, така ще бъде и с всички лицемери!

Продължавайки разходката, Милосърдна каза на Християна:

-- Мамо, искам да видя Адската пътека.

Свекърва ѝ съобщи на овчарите нейното желание и те отидоха встрани от хълма, до една врата. Отвори я Милосърдна да се приближи и да подслуша гласовете, излизаци от бездната. Тя направи това и чу един глас да казва: "Проклет да бъде баща ми, че ме спираше да не ходя в пътя на мира и живота." Някой друг стенеше: "По-добре да ме бяха разкъсали на късове! А аз изгубих душата си, за да спася живота си!" Чу и трети отчаян вопъл: "О, ако можех да започна живота си отново! Всичко бих прежаллил само да не стигна до това място!" На младата жена ѝ се стори, че самата земя стенеше и трепереше от страх. Тя пребледня и побягна ужасена. От устата и се изтръгна вик: "Блажени избавените от това място!"

След като разгледаха всичките тези места, те се върнаха отново в шатрите. Там овчарите ги нагостиха с "каквото Господ е дал".

Милосърдна беше младоженка. Тя видя нещо в дома на овчарите и силно пожела да го притежава, но се срамуваше да си го поиска.

Свекърва ѝ, като забеляза, че е загрижена и притеснена, я попита какво ѝ е.

Снахата ѝ се довери:

-- В трапезарията имаше едно огледало, което не мога да забравя. Страх ме е, че ще се разболея, ако не ми го дадат.

Християна обеща:

-- Ще поговоря с овчарите, и се надявам, да го получиш.

Милосърдна се сепна:

-- Срам ме е! Какво ли ще си кажат, като разберат, че съм пожелала нещо от техния дом.

-- Не, дъще -- успокой я свекърва ѝ. -- Ако човек поиска да притежава такава нещо, това говори за него, че е добродетелен.

Тогава младата жена каза:

-- Мамо, ами ако ги попитаме, дали биха се съгласили да ми го продадат?

Огледалото беше ценност, каквато рядко можеше да се намери. То показваше от едната си страна човек, такъв какъвто е в действителност, а щом се обърнеше от другата, показваше лицето на оглеждащия се в него, подобно на лицето на Княза. Говорил съм с хора, които са се оглеждали в него и твърдят, че са виждали самия трънен венец на главата Му. Ясно са съзирали раните на ръцете и краката Му, както и раната в ребрата Му. Това огледало имаше свойството да показва на всеки, който би желал да види Княза жив или умрял, било тук на земята или горе в Небето, било в смиреното Му и унижено състояние или във възвеличаването Му в слава, било раждащ се и страдащ или идващ като Цар (Яков 1:23).

И така Християна отиде при овчарите Знаещ, Опитен, Бодрю и Искренен и им каза:

-- Една от моите снахи ми сподели, че е видяла нещо във вашия дом, което силно желае да притежава. Млада е и се страхувам, че ако не ѝ се даде, ще се случи нещо лошо с нея.

-- Повикай я! повикай я! -- бързо каза Опитен. -- Нека бъде сигурна, че каквото и да е пожелала, ще ѝ бъде дадено.

Като дойде Милосърдна, те я запитаха:

-- Мило дете, какво си харесала? Какво е пожелало сърцето ти да притежава?

Тя се изчерви засрамена, но все пак успя да каже:

-- Голямото огледало, което стои в трапезарията.

След по-малко от минута Искренен го донесе и ѝ го подаде с думите:

-- Подаряваме ти го!

Тя се поклони и благодари. "От това разбирам, че съм придобила благодат във вашите очи" -- бяха признателните ѝ думи.

Овчарите подариха и на другите млади жени, това, което си пожелаха, а на мъжете изказаха своето възхищение, че предвождани от Великосърдечен, са могли да убият исполина Отчаяние и да съборят Крепостта на Съмнението.

На Християна и на четирите ѝ снахи домакините подариха огърлици. Закачиха също и обици на ушите им и поставиха скъпоценни камъни на челата им.

Глава десета

Дойде денят отново да продължат пътуването си. Овчарите ги изпратиха с мир, но не им дадоха онези нужни предпазни съвети, както дадоха на Християн и на другаря му. Не счетоха за нужно да го сторят, защото групата имаше за водач Великосърдечен. Той беше достатъчно опитен и можеше да ги предпази, когато опасността наближи. Всъщност Християн и Верен забравиха предпазните съвети много преди да им потърбват и въобще не ги използваша. Тези пътници обаче имаха предимството да пътуват със защитата на Великосърдечен.

Те продължиха пътя си, пеейки:

Колко прекрасно е мнението
За бедни пътници кат нас;
И как ни радостно приемат
Че вечния живот е наш`та цел.
От туй що имат, дават ни,
Та сме винаги весели;
И неща така представят ни

За да помним що сме ний.

Разделяйки се с овчарите, пътниците стигнаха до мястото, където Християн среща Повратник от село Отстъпничево. Г-н Великосърдечен им напомни за това, като каза:

-- Тук е мястото, където Християн среща Повратник. Човекът, който живееше в Отстъпничево, носеше на гърба си характерния белег на своя бунт. За него -- продължи той -- беше характерно, че не се вслушваше в никакъв съвет, а започнеше ли да отстъпва, нищо не можеше да го спре. Спомням си, когато дойде до кръста и гроба, среща един човек, който му казваше да погледне на тях. Повратник обаче му скръцна със зъби, затропа с крака и се сопна: Аз вече съм решил да се върна в селото си! Преди да дойде до тясната врата, той отново се среща с Благовест. Добрият човек пожела да го хване за ръка и да го поведе пак по правия път, но Повратник му се възпротиви и като го оскърби, прескочи стената и избяга. от ръцете му.

Продължавайки пътя си, те видяха, че на мястото, където по-рано обраха МалOVER, стоеше човек с извадена сабя в ръката. Лицето му бе опръскано с кръв.

Великосърдечен го попита:

-- Кой си ти?

Човекът отговори:

-- Наричат ме Дързостен за истината. Пътник съм и отивам към Небесния град. Както си вървах, изведнъж бях обграден и нападнат от трима души, които ми предложиха да избирам:

1. Или да стана като тях.
2. Или да се върна, откъдето съм дошъл.
3. Или да умра на място (Притчи 1:11-14).

На първото им предложение отговорих, че съм човек, който обича истината, и затова хич да не се надяват, че ще стана съучастник на крадци като тях. А какво ще кажеш за второто? -- попитаха ме те. Казах им: Ако мястото, откъдето идвам, беше добро, аз нямаше да го напускам. То обаче бе ужасно за мене. Аз го оставих и съм поел път, от който няма да се върна! Ще кажеш ли тогава нещо относно третото ни предложение? -- озъбиха се те. Отговорих, че ценя скъпо живота си и не мога толкова лекомислено да го пожертвам. Освен това -- продължих аз -- нямате право да ми поставяте такива алтернативи. Ако не се махнете от пътя ми и не ме оставите да продължа, ще заплатите с живота си.

Тогава Луда Глава, Несмислен и Безсрамко ме нападнаха. Защиствах се и аз. Бихме се цели три часа. Нараниха ме няколко пъти, но и аз не им останах длъжен. Навярно чуха, че вие приближавате, уплашиха се и избягаха. Току-що ме оставиха.

Великосърдечен. Трима се бият срещу един и пак не могат да го надвият!

Дързостен. Броят тук не е важен. Победата принадлежи на онзи, на чиято страна е истината:

И ако против мен се опълчи цяло войнство,
Сърцето ми няма да се уплаши;
И ако се вдигне бран върху мен
И тогаз ще съм уверен в Бога (Псалм 27:3.)

-- Освен това -- продължи г-н Дързостен -- чел съм в една книга, че един човек, на име Самсон, се бил с цяла войска. С една обикновена челюст от осел унищожил множество хора.

Великосърдечен. А ти защо не извика? Някой можеше да чуе и да ти се притече на помощ?

Дързостен. За мен беше достатъчно да викам за помощ към своя Цар. Бях уверен, че Той ще ме чуе и ще ми помогне с невидима сила.

Великосърдечен. Ти достойно си защитил истината. Бил си се храбро. Може ли да видя сабята ти?

Дързостен му я подаде.

Като я взе в ръцете си и я разгледа, той каза:

-- Та тя е от истинска Ерусалимска стомана!

Дързостен. Да, такава е! "Умеещият да върти изкусно такава сабя, може и ангел да нападне с нея, стига само като замахне да я насочи точно в целта. Острието ѝ никога не се изхабява. Тя разсича плът и кръв, душа, дух и всичко" (Евреи 4:12).

Великосърдечен. Не се ли умори по време на дългия бой?

Дързостен. Докато се биех, сабята прилепна към ръката ми и по едно време усетих, че се е съединила с нея -- все едно оръжието бе израснало от ръката. После, когато кръвта течеше от пръстите ми, аз се сражавах с най-голяма смелост!

Великосърдечен. Страхотно! Ти си се възпротивил до кръв в борбата с греха. Ти ще ни станеш другар, защото и ние сме твои приятели.

След това те измиха раните му, дадох му да си похапне от храната, която носеха, и взимайки го със себе си, продължиха напред.

Великосърдечен веднага обикна Дързостен. Защитникът на истината по храброст много приличаше на него. Вървейки заедно, водачът полюбопитства:

-- Откъде си?

Дързостен. Роден съм в Мрачната земя. Баща ми и майка ми още живеят там.

Великосърдечен. Мрачната земя ли? Не е ли разположена на мястото, където се намира град Погибелово?.

Дързостен. Да, там е. Ще ти разкажа кое ме накара да я напусна и да тръгна на път.

Имаше един човек, Казвай истината, който дойде по нашите места и ни разказа какво бе направил Християн. Как излязъл от град Погибелово, как оставил жена си и децата си и се впуснал по дългия път към Небесния град. Разказа ни също как пътешественикът убил една змия, която излязла насреща му и се опитала да му попречи да продължи пътя си; как радостно бил приет във всички страноприемници на Господаря му. Няма да забравя описанието на Казвай истината за приемането на Християн в Небесния град: там, верният пътник бил приет с тържествено свирещите тръби на цял легион ангели. Всички камбани в града звънели от радост при пристигането му. Самият той бил облечен в блестящи дрехи от небесно злато... Много още неща чува ушите ми тогава...

С една дума този човек разказа историята на Християн толкова трогателно, че разпали в сърцето ми горещо желание и аз да тръгна след него. Никой, дори баща ми и майка ми, не можа да ме спре!

Великосърдечен. А през вратата ли влезе?

Дързостен. Разбира се! Казвай истината ни предупреди, че ако не влезем в този път през вратата, всичко ще бъде напразно.

Великосърдечен се обърна към Християна:

-- Виждаш ли, колко известен е станал мъжът ти с пътуването си към Небесния град!

Дързостен. Какво каза? Нима тази жена е съпругата на Християн?!

Великосърдечен. Да, това е жена му, а това са четиримата им синове с жените си.

Дързостен. И те ли пътуват натам?

Великосърдечен. Както виждаш и те!

Дързостен. Слава Тебе Боже! Колко ли ще бъде радостен добрият човек, като види, че тези, които не искаха да тръгнат с него, влизат през вратата на Небесния град!

Великосърдечен. Без съмнение! Това ще бъде велико преживяване за него. Радостта му ще бъде двойна. Веднъж, че той е там, и втори път -- че жена му и децата му са там.

Дързостен. Всъщност много хора се съмняват дали там ще се познаваме един друг. Ти, Великосърдечен, какво мислиш по този въпрос?

Великосърдечен. Смяташ ли, че в небето ние ще познаваме сами себе си и ще се радваме, виждайки се в това блажено състояние? Ако да, защо да не познаваме и другите и да не се радваме и за тяхното щастие? Роднините и семействата са ни най-милите хора и макар че такива родствени отношения горе няма да има, а всички ще бъдем помежду си близки и роднини, смятам, че е разумно да заключим, че ще сме по-радостни да видим нашите земни роднини там, отколкото да не ги видим.

Дързостен. Благодаря ти! Обяснението беше чудесно.

Интересува ли те още нещо за началото на моето пътуване?

Великосърдечен. Да, ако не те притеснявам. Майка ти и баща ти бяха ли съгласни да тръгнеш на път?

Дързостен. Не, не бяха съгласни, забраниха ми. А после употребиха какви ли не средства, за да ме принудят да остана вкъщи при тях.

Великосърдечен. Каква беше причината да са против твоето желание?

Дързостен. Казваха, че думите за живот след смъртта са празни приказки. Аз съм бил склонен към мързел и затова съм решил да скитосвам.

Великосърдечен. А нещо за самото пътуване казваха ли?

Дързостен. Да, било ужасно. "Ти искаш да вървиш по най-опасният път на света!" -- викаше майка ми.

Великосърдечен. А обосноваха ли твърдението си защо е опасен?

Дързостен. Опитвах се да ми го докажат с няколко примера:

Напомниха ми за Тинята на отчаянието, където Християн за малко щял да потъне и да се удави. Казаха ми още, че на Велзевуловата кула пазели стрелци и стреляли върху онези, които се доближавали до Тясната врата. Споменаха за страшна гъста гора, за мрачните планини, за хълма Мъчнотия, за лъвовете и за тримата исполина Кръвника, Чуклю и Доброубиец. Припомниха ми, че един страшен бяс постоянно се навърта в Долината на смирението и че Християн за малко щял да бъде убит от него. Не пропуснаха да отбележат, че трябва да мина през Смъртната сянка, където има вампири, светлината е тъмнозеленикава, пътят е осеян с примки, пълен с ровове и ями, и почти на всяка крачка можеш да попаднеш в железен капан. Не забравяй -- специално подчертах те -- исполина Отчаяние, Крепостта на съмнението и злополуките, сполетели пътниците там.

Не си ли чувал -- застрашително питаше баща ми, -- че трябва да минеш през Омайната земя, която бе много опасна, и накрая да достигнеш до реката, която прегражда пътя на пътуващите за Небесната страна, пречи им да влезнат в нея и на всичкото отгоре няма мост над себе си?

Великосърдечен. С това изчерпах ли се заплахите им към теб?

Дързостен. Твърдяха също, че този път бил пълен с лоши и прелъстителни хора, които отклонявали пътниците в страни и ги убивали.

Великосърдечен. Как описвах тези хора?

Дързостен. Казвах ми, че главният прелъстител там бил Мъдромир, а Обрядолоб и Лицемер постоянно причаквали хората по пътя. Предполагаха, че

Користолюб, Бърборко и Димо ще се сдружат, за да ме заловят. Обещавах ми, че Ласкател непременно ще ме хване в клопката си. Почти бяха сигурни, че заедно с простия Невежко ще стигна до портата, и както той бил върнат назад към дупката, зееща в подножието на хълма, ще съм принуден да хвана пътеката, водеща към Пъкъла.

Великосърдечен. Всичко това е било достатъчно да убие смелостта ти!

Дързостен. Те обаче не смятаха така и ми разказаха за голяма група хора, които в древността вървели по този път. Били много напреднали в него, но мотивът им бил търсене на славата, за която говорели хората. Естествено скоро се върнали назад, като съжалявали, че въобще са напуснали домовете си. Завръщането им зарадвало всички. Родителите ми още помнеха част от имената им -- Уморен, Уводен, Недоверко, Страхливко, Отвратник и стария Безбожник. Това пътуване не е донесло никаква полза на нито един от тях -- подчертаваше баща ми.

Великосърдечен. Не измислиха ли още нещо, за да те обезсърчат?

Дързостен. И още как! Разправиха ми за някакъв си Боязливко, също пътник, на когото пътят му се виждал толкова самотен и скучен, че дори и за миг не бил спокоен, докато вървял. Друг един -- г-н Обезсърчен -- за малко щял да умре от глад. Ха! Щях да забравя най-интересното. Те твърдяха че самият Християн, за когото се приказвало толкова много, след всичките му мъки и труд за придобиване на Небесния венец, в края на краищата се бил удавил в Черната река. Не бил направил нито крачка по-нататък от нея.

Великосърдечен. И при слуха за всичко това ти не изгуби смелост, нали?

Дързостен. Не, те нямаха никакво значение за мен.

Великосърдечен. Как така?

Дързостен. Аз вярвах всичко, което Казвай истината ми беше казал. Това ме направи неуязвим за всичките прегради по пътя.

Великосърдечен. И така, вярата е била твоята победа?!

Дързостен. Да! Повярвах истински и затова станах победител. Поех пътя смело, борих се с всеки, който ме спираше, и победих. Вярата ме доведе дотук!

Глава единадесета

След време те достигнаха до Омайната земя, където въздуха упояваше хората и ги приспиваше. Тази местност бе обрасла с тръни и храсталак. Тук-там имаше по някоя примамлива беседка, в която ако човек седнеше и заспеше, съмнително беше дали някога ще се събуди.

Пътниците вървяха един след друг през тази трънлива и опасна земя. Г-н Великосърдечен като водач вървеше отпред, а г-н Дързостен като последна стража завършваше колоната на пътуващите. Така никой бяс, змей, исполин или разбойник-крадец не можеше да ги нападне изненадващо отзад. Всички мъже държаха сабите си в ръце -- готови за отбрана. Те инстинктивно усещаха, че опасността ги дебне отвсякъде и за кураж се насърчаваха един друг. Великосърдечен каза на г-н Слабоум да върви след него, а г-н Обезсърчен бе под грижата на Дързостен.

Не бяха изминали много път, когато ги нападна гъста, черна мъгла и докато очите им свикнат с нея, едва не се изгубиха помежду си. Помагаха си, като от време на време си викаха, за да се ориентират.

На всеки бе ясно, че са напреднали много малко. Жените и децата не можеха да ходят бързо и често се плашеха, а това принуждаваше групата да се придвижва бавно.

На всичко отгоре пътят минаваше през тресавища и лепкава кал и беше особено труден за ходене. На територията на цялата земя нямаше нито една гостоприемница,

където по-слабите да се подкрепят с храна и да си починат. Всичко, което се изтръгваше от устата на пътниците, беше роптание, пшкание и въздишане. Един се препънал в някой храст, друг затънал в дълбоката кал, децата си загубили обувките в тинята... Чуваха се викове: Ох, паднах и се ударих много лошо!... Ей, къде сте?

Храстите така са ме сплели, че сам няма да мога да се освободя от бодилите им...

Великосърдечен и Дързостен непрекъснато насърчаваха групата да върви по-бързо и бодростта и оптимизмът, породени от вярата им, завладяваха другите. Въпреки всички трудности всички се движеха по-бързо и по-бързо.

Най-после те достигнаха до една беседка, чийто вид обещавахе да осигури добра почивка на пътниците. Тя беше много хубава, обзаведена със столове и миндери, отоплена и богато украсена. Имаше и меки легла за по-уморените. Лесно можете да си представите колко изкусително бе това място за уморените от лошия път пътници. Никой от тях обаче не показва и ни най-малко желание да влезе и да си почине в беседката. Доколкото видях, те се придържаха стриктно към съветите на своя водач. Великосърдечен навреме и изчерпателно им съобщавахе за същността и характера на опасностите по пътя и когато ги приближаваха, всички ставаха внимателни и не угаждаха на себе си. Тази беседка -- беше предупредил той -- се нарича Приятел на ленивите и е направена, за да прилгва колкото може повече уморени от пътя пътници да се отбият в нея за почивка.

И така, те вървяха, без да спират, през тази усамотена земя, докато стигнаха до един кръстопът. Някой се бе погрижил на това място човек лесно да се обърка накъде да продължи. Великосърдечен, макар че беше опитен и можеше да се ориентира безпогрешно през деня, сега, в непрогледния мрак, бе принуден да спре групата, докато се увери, коя е правилната посока. В джоба си той носеше една карта на всички пътища, които се разклоняват от пътя, водещ за Небесния град. Опитният воин я извади и на светлината на запалена свещ внимателно я разгледа. Верният път бе надясно. Видях в съня си, че в права посока, пред тях, се намираше яма, изкопана нарочно и напълнена с кал за погубване на пътници. Ако не бяха се погрижили да проверят накъде да тръгнат, сигурно щяха да паднат в рядката кал, и стопроцентово щяха да се издавят.

Помислих си: Кой от тръгващите за Небето не би искал да има у себе си карта, за да се ориентира по нея, когато стигне до кръстопът или на място, където пътят не е достатъчно ясен?

Те продължиха пътя си надясно и стигнаха до още една беседка. В нея намериха да лежат двама души, Небрежко и Дръзко. И двамата едва бяха достигнали дотук с големи усилия. Бяха се отбили да си починат и веднага бяха заспали от умора. Когато нашите пътници ги видяха, много се учудиха на окаяното положение, в което бяха изпаднали: Да продължим ли пътя си, като ги оставим да спят, или да се доближим при тях и да се опитаме да ги събудим -- питаха се добрите хора. Решиха да отидат, разбира се, и ако могат да ги събудят, но да внимават добре да не седат до тях, да не би удобствата на беседката да приспят и тях самите.

Влизайки вътре, те побутнаха заспалите, като им казаха да станат.

Великосърдечен знаеше техните имена и пътниците започнаха да ги викат по име, но Небрежко и Дръзко спяха дълбоко и изобщо не помръдваха. Водачът ги раздруса силно, но и това не възпроизведе очаквания ефект. По едно време единият от тях проговори в съня си: "Ще ти платя, когато си получа парите." При тези думи едно от децата се засмя, а Християна попита:

-- Какво означава това?

Воинът им отговори:

-- Той бълнува в съня си. Можеш да го удряш, да му викаш, да опиташ какви ли не средства, за да го събудиш, но той ще ти отговаря винаги така. Някой в древността съвсем точно го е описал: "Когато морските вълни се пръскаха в него, и той спеше като лежащ на върха на мачта. Кога ще се събуди, за да отида да го търся пак?" (Притчи 23:34,35.)

Знаете, че когато човек бълнува, той не казва това, което иначе се стреми да постигне, и думите му са безсмислени, защото не са плод нито на вяра, нито на разум. Те говорят безразборни думи, нямащи логика в себе си, както няма логика и в опита им да пътуват и отбиването им тук да си починат. Това е нещастieto, постигащо тези небрежни хора. На всеки 20 случая 19 завършват така! Омайната земя е една от последните надежди на неприятеля да отклони пътниците от пътя за Небето. Именно затова тя е разположена почти в края му. В нея врагът с последни усилия се опитва да ни спре. Сатана си мисли: "Кога друг път тези глупави пътници ще желаят да си починат освен накрая на пътуването, когато са вървели цял живот и са уморени! Най-голямата умора е в края на пътя и аз ще я използвам!"

За тези тримата, Омайната земя е разположена толкова близо до земята Беула, колкото и до края на попрището им. Те са заспали и вече никой не е в състояние да ги събуди. Бъдете бодри, за да не ви сполети същото!

След тези думи пътниците, разтреперани от страх, продължиха напред. Навън бе тъмно като в рог и те помолиха Великосърдечен да запали свещта, за да се водят по нея. Той я запали, постави я в светилник, за да не я изгасят при вървенето и я вдигна високо над себе си (II Петрово 1:19.). Ходенето бе трудно и жените започнаха да се уморяват. Това им напомни да издигнат глас към Онзи, Който обича пътниците, за да направи пътя им по-лек. Повървяха още малко и се появи вятър, който разпръсна мъглата и прочисти въздуха. Още пътуваха през Омайната земя, но сега поне можеха да се виждат един друг, както и пътя по който вървяха. Така напредваха по-бързо и изминаха значително разстояние.

Вече бяха почти на края на тази ужасна местност, когато дочуха пред себе си глас. Той идваше като че ли от човек, зает с някаква важна работа. Продължавайки внимателно напред те видяха и притежателя му -- един човек, стоящ на колене, с издигнати ръце и очи, гледащи нагоре. Личеше си, че говори усърдно на Оня, Който беше на Небето. Все още не можеха да разберат думите му, защото разстоянието беше голямо. За да не го смущават, те се доближиха тихо, стъпвайки на пръсти. Като свърши молитвата си, човекът изведнъж стана и се затича към Небесния град. Едва след като беше изминал десетина метра, той забеляза групата и спря. Вглеждайки се в него, Честен каза:

-- Аз познавам този човек.

Дързостен попита:

-- Кой е той?

Честен му отговори:

-- Идва от едно място, което се намира в близост до моя роден дом. Името му е Постоян и е много добър пътник.

Когато стигнаха при него, Постоян се изненада, че вижда Честен:

-- О, бате Честен, ти ли си?

-- Аз съм -- отговори му старецът, -- приятно ми е, че те виждам тук и много се радвам, че те намерих коленичил пред Небесния Цар.

Постоян се изчерви:

-- Наистина ли ме видя?

-- И още как! Сърцето ми заскача от радост при тази гледка!

-- Е? Какво си помисли, като ме видя така? -- попита Постоян.

-- Какво ли? -- каза Честен. -- Помислих си, че сме настигнали добър човек по пътя си и скоро ще му станем другари.

-- Много ми е приятно -- въздъхна Постоян, -- че не си си помислил нещо лошо. Ако обаче още не съм такъв, какъвто е нужно да бъда, то сам аз трябва да страдам за това.

-- Прав си! -- каза му старецът. -- Твоят страх обаче ме прави още по-уверен, че всичко е наред между Княза на пътниците и твоята душа. Самият Цар казва: "Блажен е този човек, който се бои от Господа" (Притчи 28:14).

Дързостен. Мили братко, моля те, кажи ни какво те накара да коленичиш в молитва на това място? Някоя особена милост ли или нещо друго?

Постоян. Ние, както виждате, сме още в Омайната земя. Пътувайки по нея, аз си мислех колко опасен е пътят на това злокобно място; колко много хора, стигнали дотук преди мен, и след като са спирани да си починат, са загивали.

Честен. И доколкото знам, те ще лежат там, докато изгният (Притчи 10:7).

„Така е! Нека да продължа -- взе отново думата Постоян. -- Докато си мислех за тези неща, ми се яви една стара, но хубаво облечена жена. Тя ми предложи три неща -- тялото си, кесията си и леглото си. Отблъснах я няколко пъти от себе си, но тя, вместо да се разсърди от това грубо отношение, започна ласкаво да ми се усмихва.

После, повтаряйки отново своето предложение, прибави: Аз съм господарка на целия свят. Мъжете преуспяват и стават щастливи чрез мене. Ако ми се отдадеш, ще те направя велик и славен. Попитах я за името ѝ. Тя ми отговори: Госпожа Прелъстителка. Щом чух това, още повече се отвратих и погнусих от нея, но тя не преставаше да ме преследва и изкушава с ласкателствата си. Тогава, не намирайки друг изход, аз коленичих и като издигнах очи и ръце към Онзи, на Когото принадлежи обещанието да помогне на всеки, който Го призовава с вяра и искрено сърце, плаках и се молих да ме избави от Прелъстителката.

Той чу молбата ми и тя се изгуби от погледа ми. Аз продължих молитвата си с благодарение за чудното ми избавление, защото бях сигурен, че целта ѝ е да ме отклони от пътя и да загина.

Честен. Наистина намеренията ѝ са били ужасни. Струва ми се, че съм я виждал някъде или пък съм чел за нея нещо написано.

Постоян. Напълно възможно е.

Честен. Г-жа Прелъстителка... Висока, леко мургава, но иначе красива жена, нали?

Постоян. Да, да! Същата!

Честен. Говори много мило и се усмихва, когато предлага нещо?

Постоян. Точно така, все едно си бил с мен, когато ми говореше.

Честен. Носи закачена на кръста си голяма кесия, като държи ръката си постоянно в нея и нарочно дрънка с монетите вътре?

Постоян. Точно така! Колко добре я познаваш! Да не би и теб да те е подмамвала?

Честен. Не! Явно оня, който я е описал, е бил добър човек и е казал истината.

Великосърдечен. прелъстителка е магьосница. От нейните магии е омаяна цялата земя. Този, който ляга в полата ѝ, прилича на човек, слагащ главата си на дръвника точно когато е замахнато с брадвата. Всички, които отправят поглед към нея и се заглеждат в красотата ѝ, са Божи неприятели. Тя поддържа лъжливата слава на онези, които воюват против пътниците (Яков 4:4). Тази опасна жена е подкупила мнозина с парите си, като ги е накарала да оставят пътуването си. Със завидно постоянство препоръчва стоките си. Въпреки че много хора е завела на бесилото и в Пъкъла, тя

обещава корони и власт на всеки, който я слуша и върви според съветите ѝ, като най-много се радва на онези, които я хвалят и превъзнасят.

Постоян. О, каква велика милост от Бога беше, че ѝ се възпротивих! Докъде ли щях да стигна иначе? Може би чак до дъното на бездната.

Великосърдечен. Докъде ли? Само един Бог знае докъде! Едно обаче е сигурно -- щеше да те завлече в много вредна за душата ти похот, която съсипва човека и го води към смърт (I Тимотей 6:9). Тя настрои Авесалом против баща му и Иеровоама против Господаря му. Тя и само тя накара Юда да предаде Учителя си -- Господ. Точно тя повлия на Димо да зареже благочестивия живот на пътник.

Никой не може да изброи всичките злини, които е извършила и продължава да върши. Тя скарва владетели с поданиците им, родители с децата им, плътта с Духа, дори човек със самия себе си. Затова, братко мой Постоян, бъди постоянен като името си и стой твърдо на поста си! И всичко ще бъде добро за теб!

Тази реч, от една страна, насърчи пътниците, а, от друга, ги стресна. Скоро обаче прекрасна песен се чу от устата им.

Какви ли не опасности заплашват
Добрия пътешественик,
Колко са многобройни враговете му;
И колко пътища го канят към греха,
Никой човек не може да знае!
Едни загиват в калния трап,
Други в тинята падат. Потъват!
А отървалият се от една беда,
На друга по-страшна налита.

Пътувайки, те стигнаха в земята Беула. В нея слънцето светеше и през деня и през нощта. Тук те си починаха. Беула принадлежеше единствено на пътниците и понеже Царят на Небесната земя притежаваше всички лозя и овощни градини, те можеха да си наберат колкото им беше нужно от всички видове плодове. В тази благословена земя пътуващите за Небесния град за кратко време се подкрепиха и съвзеха. Тук нямаше нищ и камбаните постоянно звъняха, а от звученето на тръбите не бе възможно да се спи. Въпреки това пътниците се чувстваха така освежени, като че ли бяха спали дълъг, сладък сън. По улиците постоянно звучеше глас: "В града пристигнаха и други пътници!" А друг информираше: "Еди колко си днес преминаха реката и влезнаха през Златната врата!" Първият глас пак казваше: "Цял легион светли ангели току-що пристигнаха в Беула", което означаваше, че по пътя идват още пътници и ангелите са изпратени да ги утешат в скърбите им.

Нашите добри пътешественици се разхождаха по улиците на града. Ушите им се изпълниха с небесни звуци и очите им светеха от небесните видения.

В тази земя ушите им не чуха нищо вредно, нито нещо пагубно засенчи погледа им. Стомахът им не вкуси нищо лошо и обонянието им не усети никаква неприятна миризма. Само когато вкусиха от водата на реката, която трябваше да преминат, им се стори, че докато беше в устата им, беше много горчива, но след като я глътнеха, ставаше по-сладка от мед.

В Беула се намираще списък на всички, пътували в древността хора, придружен с бележки за славните им подвизи. Най-често срещаната тема за разговор тук беше реката. Всички приказваха за това как реката прииждала при преминаването на някои пътници, а после намалявала, докато преминат други. За едни била като сухо корито, а пък за други -- цяло море.

Глава дванадесета

Докато пътниците стояха в Беула и чакаха да настане честития час, из града се разнесе вестта, че бил пристигнал ангел от Небесния град с много важни известия за Християна. Той бързо намери къщата, където живееше тя и ѝ предаде писмо. Съдържанието му беше следното:

"Радвай се, мила съпруго! Искам да ти съобщя, че Господарят те зове и очаква да застанеш пред Него най-късно до десет дни, облечена в дрехата на Безсмъртието." След като Християна прочете писмото, вестителят ѝ доказа, че е истински пратеник от Небесния град. Белегът беше една стрела, чието острие беше изработено от любов. Пътешественицата лесно я прие в сърцето си. Стрелата не ѝ причини никаква болка, острието ѝ обаче действаше постоянно и толкова силно, че щеше да я принуди да отиде на определеното ѝ време.

Като видя, че часът ѝ е наближил, и че тя първа от групата на тези пътници, щеше да премине реката, Християна повика Великосърдечен и му разказа за писмото. Той от сърце се зарадва за известието, което беше получила, като каза, че би се радвал два пъти повече, ако такава вест бе дошла и за него. Тогава тя го помоли да я посъветва как да се приготи за заминаването си от този свят.

Християна повика децата си, благослови ги и им каза, че много се е радвала на белега, поставен на челата им; че е благодарна на Бога, че ги вижда сега тук при себе си и че е безмерно щастлива, задето са опазили дрехите си чисти.

После тя остави всичките си спестени пари на бедните и заповяда на синовете и на снахите си да са готови и те достойно и с радост да посрещнат вестителят когато дойде да повика и тях.

След Великосърдечен и децата Християна повика Дързостен за истината:

-- Господине -- каза му тя, -- ти винаги си бил сърдечен в отношенията си с нас. Бъди верен докрай и моят Цар ще ти даде венеца на живота! (Откровение 2:10). Ще те помоля да наглеждаш и моите деца, и ако видиш някога, че са обезсърчени, дай им съвет и ги насърчи в доброто. Снахите ми винаги са били към верни, затова краят им ще бъде изпълнение на обещанието.

На г-н Постоян тя даде един пръстен, а на Честен каза: "Ето един истински израилтянин, у когото няма лукавщина" (Йоан 1:47).

Старецът ѝ отговори:

-- Желая ти щастлив ден, когато тръгнеш за Сионската планина. Ще се радвам да те видя как преминаваш реката като по чудо.

-- Било като по сухо или като по вода, аз много желая да стигна! -- засмя се тя. -- Каквато и да бъде реката при моето отиване, там ще имам доста време и да поседна, и да си почина, и да изсуша намокрените си дрехи.

Когато Куцук-Куцук влезе при нея да я види, тя го посрещна с думите:

-- Твоето пътуване беше трудно дотук, но затова пък успокоението ти ще бъде много сладко. Бди и бъди готов! Защото, вестителят идва във време, когато не го очакваш

След това дойдоха г-н Обезсърчен и дъщеря му Многострахливка. На тях Християна каза:

-- Трябва винаги да си спомняте с благодарност за освобождението си от ръката на исполина Отчаяние и от Крепостта на съмнението. То стана по Божия воля! Чрез милостта стигнахте дотука. Дерзайте! И не се поддавайте на страха! Бъдете трезвени и вярвайте докрай!

Накрая дойде и Слабоум. Думите ѝ към него бяха:

-- Ти беше избавен от устата на Доброубицеца, за да живееш в светлината на живите и да си уверен за себе си, когато видиш своя Цар. Съветвам те да престанеш да се страхуваш и да вярваш в Неговата благодат до момента, докато Той прати да те извикат! Да не стане така, че когато дойде, да застанеш пред Него разтреперан и да те е срам!

И така денят, в който Християна трябваше да замине, наближи. Мястото пред къщата ѝ беше пълно с хора, дошли да я видят, когато излиза. Изведнъж отсрещният бряг на реката се покри с коне и колесници. Те идваха отгоре, за да я придружат до Градската врата. Тя излезе и нагази в реката, като махаше с ръка за довиждане на онези, които я гледаха. Последните думи, които каза бяха:

-- Ида, Господи, за да бъда с Тебе и за да Те славословя!

Воинството отнесе Християна до вратата и тя влезе в Небето, тържествено посрещната по същия начин, както и мъжът ѝ Християн. Когато тя замина, децата ѝ и приятелите ѝ се върнаха у дома си. Синовете и снахите ѝ плакаха при преминаването ѝ, защото им беше много мила, Но Великосърдечен и Дързостен свиреха от радост на китара и на кимвал.

След време пак дойде ангелът-вестител, за да прибере Куцук-Куцук. Като го намери, той му каза:

-- Праца ме Този, Когото си обичал и макар и с куцане си следвал. Той те очаква в Неговото Царство в първия ден на празник Възкресение Христово. Бъди готов за това пътуване!

Даде му също доказателство, за да го увери, че е истински вестител, като добави: "Счупил съм твоята златна чаша и съм скъсал сребърната ти верига" (Еклесиаст 2:3).

Куцук-Куцук свика другарите си пътници и им събщи:

-- Дойде вест и за мене. Вероятно Бог скоро ще посети и вас.

Тогава се обърна към Дързостен и го помоли да му напише завещанието. Целият му имот беше двете патерици. Завещанието гласеше: "Тези патерици оставям на сина си. Да ходи по моите стъпки, като горещо му пожелавам да бъде по-добър от мене!" Когато стигна до самата река, той каза:

-- Сега тези патерици вече не ми трябват. Насреща ме чакат коне и колесници.

Последните му думи бяха:

-- Ела, живот!

След него Слабоум получи известие, ангелът-вестител затръби с рога си на самата врата на стаята му и му каза:

-- Дошъл съм да ти съобщя, че Господарят ми те вика горе на работа и скоро ще видиш в светлина лицето Му. Нека белег за истинността на моето известие ти бъдат думите: На онези, които гледат през прозорците, ще се стъмни (Еклесиаст 12:5).

Тогава Слабоум повика приятелите си и им събщи какво известие му е било пратено и какъв знак за истинност му е бил даден.

-- Понеже нямам нищо -- каза той, -- което да завещая на някого, няма да правя и завещание. Колкото до слабия ми ум, него смятам да оставя тук. Вече не ми трябва! Там ще имам по-добър! Дързостен, когато замина, искам да го заровиш в някое бунище.

Последните му думи бяха:

-- Постоянствайте във вяра и търпение.

След много години пристигна призовка и за г-н Обезсърчен. Пощенският вестител дойде и му извести:

-- Треперещи човече! Бъди готов до утре да отидеш при Царя си! Там ще скачаш от радост, защото ще бъдеш освободен от всички съмнения. За да знаеш, че известието ми е истинско, ето ти доказателството!

Ангелът му даде един скакалец да му тежи (Екlesiаст 12:5).

Дъщерята на Обезсърчен, Многострахливка, заяви, че ще замине с баща си. Той пък от своя страна каза на приятелите си:

-- Знаете как сме живели и аз и дъщеря ми, и колко мъка сме ви причинили. Нашето завещание е следното: "Нашето обезсърчение и робски страх да си останат непокътнати. От денят на заминаването ми никой да не ги взима, защото съм сигурен, че след смъртта ми някой ще се опита да ги предложи на хората. Вярвайте ми! Те са зли духове, които ние допуснахме в себе си още в началото, когато станахме пътници и повече не успяхме да се отървем от тях. Знайте, че те обикалят и търсят прием у пътуващите. Ако ги видите, че идват към вас, затворете здраво вратата си!"

На следващия ден те отидоха на брега на реката. Последните думи на Обезсърчен бяха:

-- Прощавай нощ, денят дойде!

Дъщеря му премина реката с песен, но за съжаление никой не разбра думите ѝ.

Скоро след това ангелът-вестител дойде в града, попита за Честен, намери къщата му и му даде следното писмо: Заповедта към тебе е до 15 дни да бъдеш готов да се представиш пред Господаря си в дома на Отца Му. Вестносецът показа, че известието му е истинско с думите: Всички дъщери на песента ще се смирят (Екlesiаст 12:4).

Честен повика приятелите си и им каза:

-- Аз умирам. Завещание няма да правя! Единствения ми имот -- моята честност -- ще дойде с мене. Това кажете на наследника ми.

Когато настана денят на заминаването му, той се приготви да премине реката. Точно тогава на някои по-ниски места тя бе преляла от бреговете си, но Честен имаше стара уговорка с един човек на име Добросъвестен да го посрещне там и последният наистина го стори, като му подаде ръка и му помогна да излезе на отсрещния бряг. Последните думи на Честен бяха:

-- Благодатта царува!

След това се чу, че изпратили призовка и за г-н Дързостен. Знакът за истинност, който вестителят оставил бил: Водоносът ти се строши при Източника (Екlesiаст 12:6). Когато той разбра това, каза на приятелите си:

-- Аз отивам при Отца си. Независимо че стигнах дотук през големи премеждия, не съжалявам за труда си. Това, което спечелих, е много! Сабята си оставям на онзи, който ще живее след мен живот на пътник, а дързостта и изкуството си за отбрана на този, който ги спечели. Белезите и раните си ще взема със себе си като свидетелство, че съм се подвизавал с подвига на Този, Който сега ще бъде мой Мъздовъздател.

Когато дойде денят Дързостен да отиде оттатък, мнозина излязоха да го придружат до реката. Когато той нагази в нея, каза:

-- Къде е, о, смърт, жилото ти? -- А когато навлезе в дълбоките води, извика: -- Къде е, о, Ад, победата ти? (I Коринтяни 15:55).

Той премина и всички тръби в небето затръбиха в негова чест.

Дойде същата вест и за г-н Постоян. Той беше онзи човек, когото пътниците намериха, молец се на колене в Омайната земя. Ангелът-вестител му я донесе отворена и му я подаде. Тя гласеше, че Господарят му желае той да бъде близо до Него и затова трябва да се приготви да замине от тука. Постоян се замисли, като я прочете, но вестителят настоя: Не се съмнявай за истинността ѝ! Ето ти ясен знак: Колелото се развали над кладенеца (Екlesiаст 12:6).

Тогава Постоян повика Великосърдечен и му каза:

-- Господине, нямах честта, докато пътувахме, да бъда дълго време с тебе, но откакто се познаваме ползата от другарството ни е огромна за мен. Когато напуснах дома си, оставих жена си с пет малки дечица. Моля те, когато се върнеш (защото съм сигурен, че ще се върнеш отново в дома на Господаря си и ще водиш други пътници насам) да разкажеш на децата ми или да им изпратиш писмо за всичко. Особено за това, което ще се случи отгук натам. Кажи им за настоящото ми блажено състояние и за благополучното ми пристигане в Небесния град. Кажи им също за Християн и за жена му, как и тя и децата ѝ дойдоха след него, как тя завърши живота си блаженно на земята и как отиде там -- отново в блаженство. Нищо не мога да изпратя на децата си освен своите молитви. Разкажи им за тях! Дано да им подействат за добро!

По това време реката беше много тиха. Виждайки това, когато навлезе в нея, Постоян се спря и каза на изпращащите го приятели:

-- Тази река е била ужас за мнозина. Тя беше страшилище и за мене. Дори мисълта за нея ме плашеше. Сега обаче съм спокоен. Стъпих на това, на което стъпиха носещите ковчега на завета свещеници, когато Израилтяните преминаваха река Йордан (Исус Навин 3:7). Водите ѝ наистина са горчиви за устата ни и студени за стомахът ни, но мисълта за мястото, където отивам и за тези, които ме чакат отвъд, гори като разпален въглен в сърцето ми. Разбирам, че съм на края на своето пътуване. Трудните дни за мене вече свършиха. Отивам да видя онази изстрадала, увенчана с тръни Глава и скъпото Лице, Което оплюха заради мене. Досега аз живеях със слушане и вяра, но сега отивам там, където ще живея чрез виждане. Ще живея с Този, у Когото изпитвам най-голяма сладост. Обичах да слушам, когато говореха за моя Господар. Където виждах следа, оставена от стъпките Му на земята, желях и моят крак да стъпи там. Името му за мене беше най-сладкото благоухание. Гласът му за мене беше, най-приятният. Желях да гледам Лицето Му повече, отколкото хората, копнеещи постоянно да гледат светлината на слънцето. Събирах думите Му като безценни зърна на най-прекрасната храна и като сигурно предпазно средство против моите слабости. Той ме пазеше и отдалечаваше от всяко беззаконие. Стъпките ми винаги бяха устойчиви в Неговия път, заздравявани от Него Самия.

Докато говореше така, лицето му се промени. Силният мъж се прегърби и с думите: "При Тебе ида, Господи, приеми ме!" стана невидим за всички.

Славна гледка бе да види човек как оттатъшният бряг беше пълен с ангели, свирещи на тръби, с коне и колесници, с певци и музиканти със струнни инструменти в ръце, които, посрещайки пътниците, излизаха и влизаха през прекрасната Врата на Града.

Не дочаках да видя преминаването на Християнините деца -- четиримата сина, които тя доведе с жените и децата им дотук. След като се върнах, чух от един мой познат, че те били още живи. Още работели и за известно време щели да служат за израстване на Христовата Църква на земята и местната църква на мястото, където се намират сега. Ако ми се отдаде случай да отида пак натам, с удоволствие ще разкажа всичко, което науча, на желаещите да узнаят нещо повече за тях.

С това завършвам повестта си и казвам на читателите си с`Богом.